žemėtvarka ir hidrotechnika

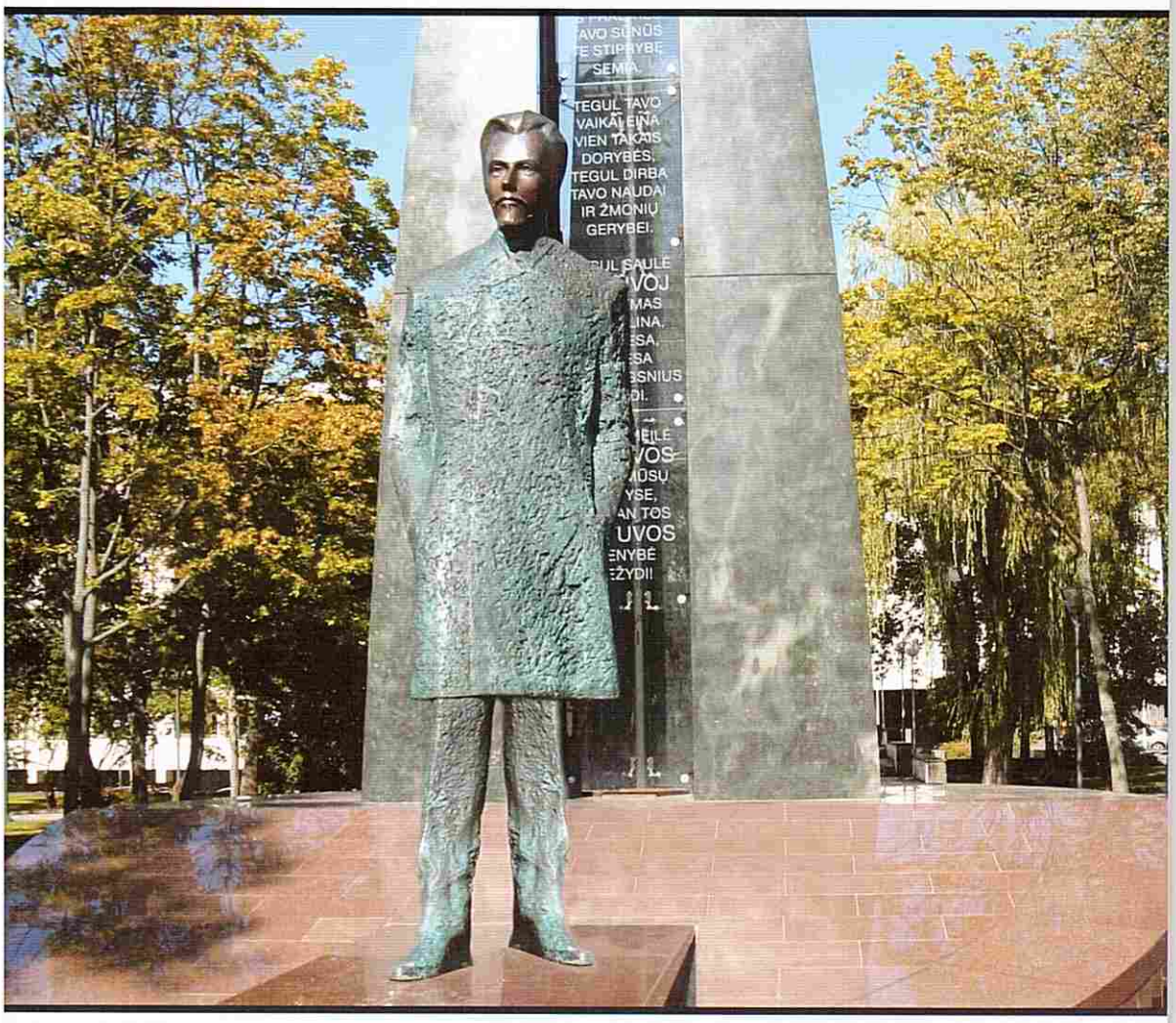

2009

LIETUVOS ŽEMĖTVARKOS IR HIDROTECHNIKOS
INŽINIERIŲ SĄJUNGOS ŽURNALAS
LEIDŽIAMAS NUO 1926 m. (Nr. 139)

3

ŽEMAIČIAI NUO KITŲ NEATSILIEKA

Vytautas SKUODŽIŪNAS

Laikmetis šiandien daugeliui įmonių ir jų specialistų nelengvas. Ekonominė krizė, ženklus žemės tvarkymo darbų finansavimo sumažėjimas skaudžiai atsiliepia ir valstybinėms žemėtvarkos institucijoms, ir žemėtvarkos įmonėms. Atlyginimų mažėjimas, dalies darbuotojų atleidimas tapo kasdienybe. Ne išimtis Valstybinis žemėtvarkos institutas, jo skyriai ir filialai. Žinoma, sunkmetis praeis, o jo užgrūdinti žmonės toliau dirbs, spręsdami žemės tvarkymo problemas. Juk ir anksčiau mūsų gyvenimas buvo ne rožėmis klotas.

Šį kartą atidžiau pasižvalgėme po instituto Klaipėdos filialą. Filialo istorija ilga ir įdomi. Pokario laikotarpiu visų šalies žemėtvarkininkų, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos, darbovietė buvo Vilniuje - Žemės ūkio ministerijos Žemės tvarkymo valdyba. 1950 m. įsteigus keturias sritis jose buvo įkurti šios valdybos žemėtvarkos padaliniai (partijos), tarp jų ir Klaipėdoje. Neužilgo sritys buvo panaikintos, o padaliniai dirbo toliau. Nuo tada ir prasidėjo dabartinio filialo istorija.

1961 m. įsteigus Respublikinį žemėtvarkos projektavimo institutą, įkurtas instituto Klaipėdos žemėtvarkos skyrius. Tad kalendoriškai filalas skaičiuoja jau 48-erius metus. Filialo veiklos zona yra Klaipėdos, Kretingos ir Skuodo rajonai. Tarybiniais metais šiuose rajonuose buvo atliekami valstybinės žemės apskaitos darbai, rengiami ūkių vidaus žemėtvarkos projektai. Dabar, kaip ir kitų žemėtvarkininkų, svarbiausias tikslas baigti atkurti nuosavybės teises į žemę.

Filiale dirba daug gerų žemėtvarkos specialistų. Buvo laikas, kai jų buvo trys grupės. Iki 2009 m. filiale buvo 26 žemėtvarkininkai, suskirstyti į dvi grupes, vadovaujamas Roberto Niklovo ir Onutės Macur. Šiais metais taupant lėšas valdymas buvo iš dalies reorganizuotas. Tad dabar filiale yra viena darbuotojų grupė, vadovaujama Roberto Niklovo.

Kaip neretai dabar pasitaiko, LŽŪU Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakulteto absolventai nesunkiai išmoksta gretutinių profesijų. Taip ir Robertas Niklovas, hidrotechnikos inžinierius, baigęs LŽŪA 1993 m., rado savo vietą žemėtvarkos baruose. Susiejęs savo gyvenimą su žemės tvarkymu, iš pradžių dirbo Judrėnuose (Klaipėdos r.). Per trumpą laiką perprato žemėtvarkos darbus, įsigilino į teisinius žemės nuosavybės grąžinimo aspektus. Taip jis 1999 m. pradėjo dirbti institute ir per dešimtį metų sukaupė nemažą patirtį. Nestokodamas organizacinių gebėjimų, sumažėjus darbų, tapo grupės vadovu, atsakingu už visus filialo atliekamus žemėtvarkos ir geodezijos darbus Klaipėdos, Kretingos ir Skuodo rajonuose.

Vadovai gerai vertina ir inžinieriaus Romualdo Gudjonio darbą. Romualdas - jaunesniosios kartos specialistas. Jis taip pat turi hidrotechnikos inžinieriaus diplomą ir taip pat jau dešimtį metų darbuojasi filiale. Dirbo žemės reformos darbus Kretingos r. Kašučių kadastro vietovėje, vėliau Klaipėdos r. Girkalnio bei Agluonėnų kadastro vietovėse. Nuo 2008 m. jis atlieka tiksliuosius kadastrinius matavimus Kuršių nerijos nacionalinio parko miškuose.

Z_h_2009_3.pmd 1 2009.10.05, 10:51

Grupės vadovas Romualdas Gudjonis su kolegomis Kęstučiu Simučiu ir Bronium Milašium (iš dešinės į kairę)

Aptariama darbų eiga. Iš kairės į dešinę Robertas Niklovas, filialo direktorius Algimantas Lotužis, vyresnioji ekonomistė Laima Jasinskienė

Šiais laikais be nuolatinio kvalifikacijos tobulinimo toli nenužengsi. R.Gudjonis tai puikiai supranta. Išklausęs ne vienerių kursų programas, jis įgijo kvalifikacijos atestatus žemės sklypų formavimo, kaimo plėtros žemėtvarkos projektų rengimo darbams, turi ir matininko kvalifikacijos atestatą. Jis - universalus specialistas. Kurį laiką net dėstė Klaipėdos verslo ir technologijos kolegijoje. Filiale skaičiuojami specialistų mėnesiniai išdirbiai, t.y. kiek kiekvienas darbuotojas atneša filialui pajamų. Nors išdirbis ne viską pasako apie darbuotojo veiklą, nes sutartyse ir darbų kainose yra daug subjektyvumo elementų, vis dėlto faktas, kad mėnesinis R.Gudjonio išdirbis siekia 11 tūkst. litų, yra iškalbingas (vidutinis specialisto mėnesinis išdirbis filiale yra 6 tūkst. litų).

Gerą vardą turi ir vyresniosios kartos darbuotojai. Tik neseniai tapo pensininke Aldona Šablevičienė. Jos biografijos pradžioje buvo tremtis į Sibiro Krasnojarsko kraštą, o sugrįžus į tėvynę - beveik 50 m. darbo žemėtvarkoje. Pagrindinė jo dalis - Klaipėdos filiale. Ši labai pareiginga ir kukli specialistė dirbo žemės reformos darbus Kretingos r. Rauviškių kadastro vietovėje. Vyresniajai kartai priklauso taip pat Nijolė Ivanauskienė, dirbanti Klaipėdoje daugiau kaip 44 m. Panašų darbo stažą turi ir Elena Baltrimienė, dirbusi grupės vadove 39 m., kai kurie kiti filialo specialistai.

Geri specialistai ir organizatoriai buvo ir skyriaus vadovai. Nuo instituto Klaipėdos skyriaus įkūrimo 1961 m. iki 1968 m. jam vadovavo matininkas Kazimieras Čiurlys, 1968-1974 m. skyriaus viršininko pareigas ėjo žemėtvarkos inžinierius Jonas Šablevičius. Ilgiausiai šias pareigas ėjo (1974-1994 m.) žemėtvarkos inžinierius Vytautas Ivanauskas.

Z_h_2009_3.pmd 2 2009.10.05, 10:51

Jį pakeitė dabartinis filialo direktorius Algimantas Lotužis. Jis turi hidrotechnikos inžinieriaus kvalifikaciją. Įgijęs geros patirties projektuoti melioracijos ir hidrotechnikos statinius (1982-1994 m. dirbo dabartinėje UAB „Šilutės hidroprojektas“), sumažėjus šių darbų ir projektų poreikiui, 1994 m. pradėjo dirbti Valstybinio žemėtvarkos instituto Klaipėdos skyriuje. Greit pritapo, susipažino su žemėtvarkos darbų specifika, o energijos ir vadovo savybių nestokojo. Tais pačiais 1994-siais tapo instituto Klaipėdos žemėtvarkos skyriaus viršininku, o po reorganizacijos 1998 m. - filialo direktoriumi. Algimantui, kilusiam iš Lietuvos pajūrio (gimė ir augo Kintuose), Klaipėdos kraštas yra mielas ir artimas, jo specifinės problemos gerai suprantamos. „Šie penkiolika metų - sako Algis - prabėgo kaip viena diena“.

Tad Algimanto Lotužio prašau papasakoti, kaip sekasi filialui.

„Atkūrus šalies Nepriklausomybę, pagrindinis tikslas buvo atkurti žemės nuosavybės teises. Tačiau paskutiniaisiais metais, be šių iš valstybės biudžeto finansuojamų darbų, stengiamės atlikti daugiau vadinamųjų sutartinių darbų, kurie apima žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimą, žemės vertės nustatymą, geodezinius žemės sklypų matavimus, sodybų vietos parinkimą ir kitus darbus.

Praėję 2008 m. mums buvo sėkmingi - filialas atliko darbų už 1,95 mln. litų (be PVM). Biudžetinis finansavimas sudaro 57 proc. šių lėšų, kita dalis - už sutartinius darbus. Kaip ir kitur, žemės nuosavybės atkūrimo darbai dar nebaigti, bet eina prie pabaigos. Skuodo r. nuosavybės teisės pretendentams, pateikusiems visus dokumentus, jau atkurtos į 99,4 proc. prašymuose nurodyto ploto, Kretingos r. - į 97,9 proc., Klaipėdos r. - į 97,3 proc. Nemažai pasistūmėta į priekį ir at-

Indrius Kuklys matuoja Kuršių nerijos miškus

Matavimai Kuršių nerijoje atliekami naujausiais būdais. Iš kairės į dešinę Kęstutis Simutis ir Rolandas Taujenis

Z_h_2009_3.pmd 3 2009.10.05, 10:51

Aldona Šablevičienė ir Diana Krivaitienė (iš kairės į dešinę) – patyrusios specialistės

liekant asmeninio ūkio žemės nuosavybės bei nuomos įteisinimo darbus. (Skuodo r. šie klausimai jau išspręsti 99,5 proc. ploto, Klaipėdos ir Kretingos r. 86-82 proc.) Jeigu 2009 m. žemės reformos darbams iš biudžeto būtų skirta tiek pat kaip ir 2008 m., šie darbai iš esmės būtų baigti. Deja, yra kitaip.“

Priežasčių, dėl kurių nuosavybės teisių atkūrimas kai kur stringa, yra įvairių. Ne vien tik lėšų stygius stabdo darbus. Su įdomiu atveju susidūrė filialo „reformininkai“ Klaipėdos r. Skomantų kadastro vietovėje. Daugeliui žinoma, kad rėžiniai kaimai, išlikę kai kuriose Rytų Lietuvos ir Dzūkijos rajonuose. Tuo tarpu ir čia, pajūryje, išliko keturi rėžiniai kaimai, kurių nespėjo paliesti tarpukario žemės reforma. Juose yra 40 sodybų, o žemė naudojama rėžiais. Kai kurie savininkai turi net po keliasdešimt rėžių. Taip filialo darbuotojai turi spręsti painius Skomantų, Mikužių, Bilviečių ir Šarkiškių kaimų gyventojų tarpusavio santykius. Reformos projektas buvo parengtas jau anksčiau, tačiau tarpusavio ginčai, į kuriuos įsipainiojo ketvirtadalis žemės savininkų, iki šiol neleidžia baigti reformos šiuose kaimuose. Ir kitiems filialo žemės reformos žemėtvarkos projektų autoriams ne kartą teko dalyvauti komisijose, teisminiuose ginčuose dėl žemės. Tad „reformininkų“ duona čia taip pat nelengva.

Algimanto Lotužio atsakymas į mano klausimą, kaip filialui sekasi šiemet, nelabai optimistiškas:

„2009 m. mums, kaip ir kitiems dirbantiems žemės tvarkymo darbus, žymiai sudėtingesni negu ankstesnieji. Lėšų šiems metams skirta tik ketvirtadalis pernykščių. Natūralu, kad dirbant jos išseko jau pirmajame pusmetyje. Todėl žemės reformos darbus esame priversti dirbti tik ten, kur žemės naudotojai sutinka patys apmokėti už darbus. Matome, kad kiti, laukiantys valstybės lėšų, yra tuo nepatenkinti bet negi galime dirbti vien tik iš idėjos.

Apskritai, žemės nuosavybės atkūrimas Klaipėdos apskrityje yra specifinis. Dauguma prieškarinių žemės savininkų karo metu pasitraukė iš Lietuvos. Taigi priešingai negu kituose Lietuvos regionuose, Klaipėdos krašte yra laisvos žemės. Ne vienas pretendentas atgauti nuosavybę, nerasdamas laisvos žemės savo tėviškėje, atvažiuoja į mūsų apskritį ir renkasi laisvus plotus. Tai užtrunka, be to, panaikinus seniūnijose žemėtvarkininkų pareigybes, iškyla nemažai naujų problemų.“

Vis dėlto žiūrėkime į ateitį su optimizmu. Sunkmečio problemos už metų - dvejų bus įveiktos, o ir žemės reforma neužilgo iš esmės bus baigta. Tačiau atsipūsti, pailsėti nebus kada. Lauks nauji darbai, reikės spręsti naujas problemas. Dabartiniai filialo specialistų darbai rodo, kad jie yra pasirengę atsiliepti ir į naujus iššūkius.

Z_h_2009_3.pmd 4 2009.10.05, 10:51

AUKŠTOJO MOKSLO REFORMOS ATGARSIAI VANDENS ŪKIO IR ŽEMĖTVARKOS FAKULTETE

Doc. dr. Vidmantas GURKLYS
Fakulteto dekanas

Ilgą laiką buvusi daugelio Lietuvos gyventojų, moksleivių ir studentų, aukštųjų mokyklų bendruomenių dėmesio centre, karštų ginčų ir diskusijų objektu, prieštaringai vertinama aukštojo mokslo reforma davė pirmuosius rezultatus. Gal būt šį procesą reforma vadinti yra pernelyg drąsu, iš esmės tai tik aukštojo mokslo studijų finansavimo pakeitimas.

Dabartiniu metu priimti į universitetus vieni studentai turi valstybės finansuojamo studento statusą (taip vadinamą krepšelį), kiti - mokančio už studijas studento statusą. Nebeliko anksčiau buvusių iš dalies valstybės finansuojamų studentų, kurie netenkindami gero studento kriterijų (semestro mokymosi pažangumas 8 ir mažiau) turėjo per semestrą sumokėti 520 litų.

Teisę nustatyti studijų kainos dydį turi patys universitetai, nors rekomenduojamas kainas buvo pateikusi ir Švietimo ir mokslo ministerija. Universitetų nustatyta studijų kaina yra taikoma visiems studentams, nepriklausomai nuo jų statuso, t.y. tokią pat sumą už studijas kasmet universitetams moka arba patys studentai, arba valstybė.

Pasikeitė ir studijų formos arba jų pavadinimai. Dabartiniu metu yra nuolatinė ir ištęstinė studijų formos. Jos skiriasi studijų intensyvumu. Nuolatinės studijos - tai buvusios dieninės studijos - ketverių metų bakalauro ir dvejų metų magistro studijos. Ištęstinių studijų trukmė yra 1,5 karto ilgesnė už nuolatinių, t.y. bakalauro studijų trukmė yra 6 metai, magistrų - 3 metai. Iš esmės ištęstinės studijos - tai buvusios neakivaizdinės studijos, nors jos gali būti ir dieninės. Dar viena naujovė - valstybės finansavimą gali gauti ir ištęstinių studijų studentai, ko anksčiau nebuvo - visi neakivaizdinės studijų formos studentai turėdavo patys mokėti už studijas. Deja, ši informacija buvo pavėluota, nes į ištęstinių studijų valstybės finansuojamas vietas pageidavimų beveik nebuvo, dauguma pasirinko mokamas ištęstines studijas.

Technologijos mokslų srities Aplinkos inžinerijos ir kraštotvarkos kryptyse, kurioms priklauso visos studijų programos mūsų fakultete, LŽŪU nustatė tokias metines studijų kainas:

Studijos ir jų forma	Kaina metams Lt
Bakalauro:	
- nuolatinė	7 020
- ištęstinė	4 680
Magistrantūros:	
- nuolatinė	8 320
- ištęstinė	5 538
Doktorantūros:	
- nuolatinė	15 080
- ištęstinė	10 010

Z_h_2009_3.pmd 5 2009.10.05, 10:51

Pirmieji reformos rezultatai - tai priimtų į universitetus valstybės finansuojamų ir mokančių už studijas studentų skaičius.

Valstybės finansuojamos vietos buvo skirstomos pagal mokslo ir studijų sritis ir pagal abiturientų konkursinius balus. Mokslo ir studijų sritys ir kryptys buvo sudarytos pagal dabartiniu metu galiojantį klasifikatorių, kuriame yra logiškai ne visai suprantamų dalykų. Pvz., LŽŪU agronomijos, miškininkystės studijų programos priskiriamos biomedicinos mokslų sričiai kartu su medicinos gydytojų studijų programomis. Suprantama, kad būsimieji agronomai ar miškininkai savo konkursiniais balais negalėjo konkuruoti su stojančiųjų į gydytojų studijų programas konkursiniais balais, todėl agronomijos studijų programai teko tik 5, miškininkystės - 4 valstybės finansuojamos vietos arba „krepšeliai“. Visus kitus nusinešė būsimieji gydytojai.

Šiuo požiūriu mūsų fakulteto studijų programoms teko konkuruoti su atitinkamomis aplinkos inžinerijos ir kraštotvarkos studijų programomis Kauno technologijos, Klaipėdos, Vytauto Didžiojo, Vilniaus Gedimino technikos universitetuose.

2009 m. priimtų į LŽŪU studijų programas studentų skaičius pateikiamas lentelėje.

Studijų programa	Nuolatinė forma			Ištęstinė forma			Magistrantūra
	Valstybės finansuojamos vietos	Mokamos vietos	Iš viso	Valstybės finansuojamos vietos	Mokamos vietos	Iš viso	
Agronomija	5	35	40	2	22	24	39
Ž. ū. ekonomika	16	68	84	2	23	25	16
Ž. ū. buhalterinė apskaita	9	69	78	3	21	24	16
Ž. ū. verslo vadyba	0	32	32	1	21	22	14
Kaimo plėtros administravimas	0	33	33	0	22	22	12
Miškininkystė	4	70	74	5	21	26	20
Ekologija	12	72	84	2	27	29	28
Hidrotechnikos inžinerija	**9**	**4**	**13**	**2**	**7**	**9**	**30**
Vand. aps. inž. ir valdymas	**22**	**4**	**26**	**0**	**4**	**4**	**-**
Žemėtvarka	**52**	**16**	**68**	**7**	**14**	**21**	**19**
Ž.ū. mechanikos inžinerija	31	14	45	1	11	12	32
Ž.ū.inžinerija ir vadyba	24	11	35	1	11	12	15
Ž.ū. energetikos inžinerija	11	8	19	2	3	5	14
Iš viso	195	436	621	28	206	234	255

Taigi, LŽŪU surinko 223 valstybės finansuojamus ir 642 mokančius už studijas studentus - iš viso 865 studentus. Tai sudaro tik du trečdalius pernai priimtų į LŽŪU studentų skaičiaus. Detalesnė priėmimo situacijos analizė bus padaryta vėliau, tačiau ir iš šių skaičių matyti, kad LŽŪU valstybės finansuojamų vietų surinko palyginti mažai, apie 2 proc. visiems universitetams skirtų

Z_h_2009_3.pmd 6 2009.10.05, 10:51

„krepšelių“ (11 589). Situaciją šiek tiek pagerino mokantys už studijas studentai, kurių yra apie 5,5 proc. visų į mokamas universitetinių studijų vietas priimtų studentų skaičiaus (11 949).

Mūsų Vandens ūkio ir žemėtvarkos falultetas taip pat negali džiaugtis gausiu studentų skaičiumi. Galime tik pastebėti, kad fakulteto studijų programos universitete surinko daugiausia krepšelių: 93 iš 223. Tačiau į mokamas vietas priimta labai nedaug studentų. Ypač į ištęstines (neakivaizdines) studijas. Lyginant su praėjusiais metais ryškiai sumažėjo stojančių į Hidrotechnikos inžinerijos studijų programą: į nuolatines studijas priimta tik 13 studentų (2008 m. - 55), Vandens apsaugos inžinerijos ir valdymo - 26 studentai (2008 m. - 45). Daugiau studentų priimta į Žemėtvarkos studijų programą - 68 (2008 m. - 55).

Dar blogesnė ištęstinių studijų padėtis. Stojančiųjų į šios formos studijas skaičius sumažėjo ne tik LŽŪU, bet ir kituose universitetuose. Mūsų fakultete mažiausiai studentų priimta į Hidrotechnikos inžinerijos (8) ir Vandens apsaugos inžinerijos ir valdymo (4) studijų programas. (2008 m. - po 26 studentus). Šiek tiek daugiau priimta į Žemėtvarkos studijų programą - 21 (2008 m. - 35).

Stojimas į Lietuvos universitetus ir kolegijas dar bus analizuojamas, tačiau nereguliuojamas studentų priėmimas parodė, kad apie 60 - 70 proc. abiturientų pasirinko socialinių mokslų studijas, ignoruodami sunkesnes technologijos mokslų studijas. Atrodo, kad dauguma nori duoną valgyti, o ne ją auginti.

Žemės ūkio mokslų studijos niekada nebuvo labai populiarios, o tai ypač išryškėjo, kai neliko valstybinio reguliavimo. Įtakos turėjo ir finansinis sunkmetis, kai daugelis potencialių studentų mokamų studijų galimybes atidėjo geresniems laikams.

Taigi rezultatai nėra džiuginantys, tačiau vilčių optimizmui yra. Jau rengiamas naujas mokslo ir studijų klasifikatorius, kuriame, tikimės, bus išskirta Agrarinių mokslų ir veterinarijos mokslų studijų sritis, o valstybei reikalingoms, bet ne tokioms populiarioms specialybėms bus valstybinis užsakymas, t.y. tam tikroms studijų programoms bus tikslinis valstybės finansavimas.

Fakulteto bendruomenė yra susirūpinusi šia situacija, bet vilties, kad ateityje padėtis pagerės, nepraradusi. Tikime fakulteto studijų programų reikalingumu, žinome absolventų laimėjimus, jų poreikį. Tobuliname studijų programas, įsiklausydami į darbdavių lūkesčius, planuojame racionalius pokyčius, siekdami geriau parengti absolventus darbui gamyboje.

Manome, kad reikia aktyvinti fakulteto studijų programų propagavimą ir reklamą, aiškinti ir platinti informaciją apie potencialias darbovietes, karjeros galimybes, absolventų laimėjimus. Tai bandysime visomis galimomis priemonėmis. Daug padeda ir gali pagelbėti fakulteto absolventai, ypač jau pažengę karjeroje. Informacija bet kokio lygio ar formos žiniasklaidoje apie savo įmones, atliekamus darbus ir statomus objektus, primenant, kad jiems vadovauja LŽŪU vandens ūkio ir žemėtvarkos fakultetą baigusieji specialistai, būtų svarus indėlis formuojant visuomenės, taip pat ir moksleivių teigiamą nuomonę pasirenkant studijas ir tuo pačiu būsimąjį gyvenimo kelią.

Z_h_2009_3.pmd 7 2009.10.05, 10:51

PEREINAME Į KITĄ ŽEMĖTVARKOS DARBŲ ETAPĄ

Dr. Pranas ALEKNAVIČIUS
LŽŪU Žemėtvarkos katedros docentas

Žemės tvarkymo departamento jubiliejaus proga mums vertėtų prisiminti, kas nuveikta mūsų profesijos srityje, kuo galime didžiuotis.

Prieš 500 m. vyko valakų reforma. XIX-XX amžiuje žemėtvarkos priemonėmis atskirta dvarų žemė, kaimai suskirstyti į vienkiemius. Tarpukario Lietuvoje buvo įgyvendinta žemės naudojimą pagerinusi M.Krupavičiaus žemės reforma. Pokario laikotarpiu Žemėtvarkos valdyba ir Žemėtvarkos institutas buvo labai svarbūs Žemės ūkio ministerijos uždavinių ir žemės politikos vykdytojai.

Pažymėtina, kad pagarba žemėtvarkai buvo didžiausia tuomet, kai ji tarnavo valstybės mastu sprendžiamiems uždaviniams. Tai tinka ir šiuo metu - tam vaidmeniui, kurį vykdo žemėtvarka, atlikdama valstybės užsakymus.

Pacituosiu iš tuometinio žemės ūkio ministro J.Audėno kalbos, prieš 69 metus pasakytos žemėtvarkininkams ir kultūrtechnikams jų sąjungos suvažiavime:

„Mūsų žemės ūkio, ūkininkų ir visos tautos kultūrai ir materialinei gerovei pakelti jūs esate nudirbę didelius darbus ir sukūrę neįkainojamas vertybes. Jūs per 21 metus išparceliavote 1443 dvarus ir sudarėte 38747 naujus ūkius, atmatavote miestiečiams 7918 sklypų ir mažažemiams 26367 sklypus, išskirstėte apie 7000 kaimų ir apie 160 000 ūkių padarėte gražiomis vienkiemių sodybomis... Šie jūsų kruopštūs darbai mūsų valstybei ir tautai turi ir turės be galo didelę reikšmę.“

Ką dabar galėtų pasakyti valstybės vadovai apie mūsų atliktus darbus per beveik tokį pat laikotarpį - nuo pirmųjų valstiečių ūkių kūrimo 1989 metais? Ablingos kapinėse yra kryžius, skirtas kaimų išskirstymui į vienkiemius atminti. Kas mūsų garbei galėtų sodinti ąžuolus ir statyti kryžius? Gal apie 20-30 tūkstančių žemę prie miestų ir rekreacinėse teritorijose atsikėlusių savininkų, kai ta žemė dabartinėmis kainomis verta 3-5 milijardų litų? Gal Lietuvos žemės savininkų sąjunga? Ūkininkai mūsų garbei ąžuolų tikrai nesodins. Todėl, kad nuo 1997 m. ūkių jau nekūrėme, projektavome ne ūkių žemėvaldas, o tik žemės sklypus. Ūkininkui pirmumo teisė palikta tik į vidutiniškai 6 ha atkuriamos žemės. Visą likusią žemės ūkiui plėsti reikalingą žemę jis turėjo nusipirkti pats. Labai mažai nuveikta parduodant valstybinę žemę ūkiams - iš išsiderėto 7 metų pereinamojo laikotarpio liko tik dveji metai, o patenkinta tik 13 proc. žemės pirkimo poreikio. Ūkių aprūpinimas žeme žemės reformos metu buvo ir bus vienu iš indikatorių, pagal kurį vertinami ir įstatymai, ir jų vykdytojai.

Grįždami dar šiek tiek į praeitį, matome, kad ne žemėtvarkininkų kaltė, jog taip atsitiko. Prezidentas Algirdas Brazauskas apie skubotai ir nevykusiai atliktą stambiųjų ūkių reorganizavimą rašė taip:

„Buvo sugriauta ūkių gamybos bazė, technika atskirta nuo žemės, išardyti agregatai. ... Vietoj planingo, gerai apgalvoto ūkinių struktūrų pertvarkymo vyko skubios turto dalybos. Vietoj moksliškai ir kompleksiškai parengtos reformos vyko paprasčiausia raganų puota, chaosas. Šiandien niekas neprisipa-

Z_h_2009_3.pmd 8 2009.10.05, 10:51

žįsta esąs žemės reformos krikštatėvis, nesitiki ordino, nedrįsta gretintis su M. Krupavičiumi... 1990-1992 m. Lietuvos žemės ūkio „reforma“ - didžiulė tautos ir valstybės nelaimė, ekonominis ir socialinis košmaras.“

Taigi kokiais valstybinės reikšmės darbais, atliktais ar galimais atlikti, galime pasigirti?

Žemėtvarka - tai ne vien ribų matavimas, jį gali vykdyti bet kuris asmuo, apmokytas dirbti su geodeziniais instrumentais. Valstybės labui naudingiausi darbai buvo atliekami šalies mastu: planavimo dokumentų rengimas, žemės kadastro darbai ir įvairūs apskaitos darbai, vykdomi panaudojant kartografinę medžiagą bei lauko tyrimus. Paminėtina:

1. Rajonų planavimo schemos. Jų pagrindu sukurta racionali kaimo gyvenviečių ir gyventojus aptarnaujančių įstaigų sistema, kuria remiasi dabartinių bendrųjų planų rengėjai.

2. Ūkinių kelių tinklo schemos. Ar pasinaudojama ta patirtimi rengiant rajonų žemėtvarkos schemas šiuo metu, kai atsirado žymiai daugiau objektų, prie kurių reikalingi vietinės reikšmės keliai, ar sutvarkyta kelių priklausomybė, servitutai? Tai tarsi užduotis būsimiems žemėtvarkos planavimo darbams.

3. Kultūrinių pievų inventorizacija. Tokiu detalumu, nurodant reikiamus gerinti plotus, ir palyginti nedidelėmis sąnaudomis nesugebėta atlikti net 2006 m. - melioracijos įrenginių būklės vertinimo metais. Seniai pribrendęs poreikis atlikti apleistų žemių inventorizaciją. Komisijų sprendimai būtų pagrindas skirti lėšas našių dirvožemių melioracijos darbams, taikyti sankcijas ir diferencijuotus mokesčius, kurie skatintų apleistą žemę pradėti naudoti pagal paskirtį.

4. Kitiems tikslams skirta inventorizacija: vienkiemių ir kaimo gyvenviečių tyrimas, kapinių, elektros linijų apskaita ir t. t. Tokių darbų, kuriuos vykdė ir šiandien gali atlikti žemėtvarkos sistemos įmonės, dabar neatlieka nei bendruosius planus rengiančios organizacijos, nei kitos institucijos.

5. Tiksli žemės naudmenų apskaita. Mes iki šiol neturime kartografinės medžiagos apie žemės ūkio naudmenas ir jų išsidėstymą, kokią apie miškus turi miškų valstybės kadastrą tvarkanti įmonė.

Apibendrinus galima teigti, kad šiandieninė žemėtvarkos sistema po žemės reformos užbaigimo turi galimybę atlikti svarbesnius darbus valstybės naudai, reikalingus tiek žemės ir su ja susijusių objektų kartografavimui, tiek teritorijų planavimui. Dvidešimties metų praktinio darbo patirtis, taip pat istorinė atmintis leidžia tikėtis ir pakankamos specialistų kompetencijos.

Kompetencija apima sugebėjimą laikytis teisės aktų ir techninių reikalavimų bei sugebėjimą bendrauti su žmonėmis. Tai mums ypač svarbu, kai paliečiamos nuosavybės teisės ir šių teisių apribojimai. Ministro J. Audėno kalboje buvo pažymėta:

„Jūs savo darbe susiduriate ne tik su matuojama žeme, bet ir su gyvais žmonėmis, kurie dėl kiekvieno metro žemės kovoja, ašaras lieja, skundus duoda ir kitais būdais ieško savo teisybės... Todėl jums ne kartą tenka ir ginčus švelninti, ir juridinius žemės paskirstymo ar valdymo klausimus išspręsti. Šiuose savo sprendimuose jums tenka būti objektyviais, o kad tai atsiektum - tenka kiekvieną smulkmeną apskaičiuoti ir apgalvoti.“

Z_h_2009_3.pmd 9 2009.10.05, 10:51

Šiuo metu, žinodami ilgalaikes savo atliekamo darbo pasekmes, mes turime jausti ypatingą atsakomybę, kad būtų laikomasi nustatytos projektavimo tvarkos. Žemėtvarkininkams tinka ir Hipokrato priesaikos principas: „Gydydamas nepakenk.“ Kitaip tariant, po bet kokio žemės pertvarkymo žemės naudojimas turi būti geresnis, negu iki tol. Ar tikrai taip yra? Pagal minėtą principą turėjome imperatyvinę nuostatą veikti taip, kad būtų naudinga visuomenei, atitiktų Sąjūdžio viziją sukurti klestinčius ūkius. Dabar tapome tik žemės sklypų formuotojais - užbaigus visus darbus, turėsime per 1,5 mln. žemės sklypų. Teko matyti rėžiais ir net zigzagais suprojektuotų dirbamos žemės sklypų, kad tik bent vienu galu prieitų prie ežero, o rėžio plotis vos pakankamas tam, kad tilptų pastatas. Ar tikrai to reikalavo projektavimo metodika, ar tikrai reikėjo padaryti taip, kaip nori pretendentas? Juk niekas neprojektuoja statinio, kurio konstrukcijos neatitiktų techninių normų, kodėl taip turėtų būti su žeme? Tokia situacija ir suformavo specifinį požiūrį į žemėtvarkos paslaugas, kad mūsų funkcijos - tik išdalinti grąžinamą ar parduodamą žemę, toliau smulkinti žemės sklypus. Visa tai vyko tarsi tenkinant ne valstybės, kaip pagrindinio užsakovo, o žemės prašančių asmenų interesus.

Viena žurnalistė „Respublikos“ laikraštyje rašė: „Valstybė nuo pat pradžios apsireiškė kaip davimo agregatas. Lietuvoje įvyko piliečio perauklėjimas į biudžeto melžiką. Sukurta centrifuga su papildoma biurokratija. Valstybė pagamino tūkstančius dalytojų. Su turto vertintojais, matuotojais, iškraustytojais. Funkcija jau baigiasi, o refleksas likęs. Centrifuginiai pabirs į aplinką. Sunku bus perkvalifikuoti į mūrininkus.“ Kitaip tariant, įpratusiems tik išdalinti žemę ar susmulkinti žemės sklypus darbuotojams bus sunku pereiti prie tikro inžinerinio darbo - ūkių kaip teritorinių ūkinių sistemų konstravimo.

Norisi paneigti viešai tokius žodžius, bet analizuojant gyvenimiškus pavyzdžius belieka tik patylėti. Tenka apgailestauti, kad primirštas žemėtvarkininkų profesinės etikos kodeksas, kad Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos taryba nesudarė tokios etikos komisijos, kokia yra Seime.

Taigi pereiname į naująjį žemėtvarkos darbų etapą - konstruktyvųjį, kuriamąjį. Praėjusį laikotarpį Romualdas Survila pavadino „sklypine žemėtvarka“. Net jeigu ir toliau vyksta ūkininkavimui naudotos žemės smulkinimas savininkų užsakymu, jau reikėtų vadovautis naujais principais. Norėčiau palinkėti pirmiausia projektus rengiantiems specialistams, kad ne užsakovai jiems diktuotų sprendimus, o žemės tvarkymo reguliavimu suinteresuota visuomenė. Kad turėtume aiškias nuostatas darbui, būtinas ir tam tikras teisės aktų detalizavimas, taip pat - sistemingas specialistų kvalifikacijos kėlimas.

Iš parengtų žemėtvarkos planavimo dokumentų galima spręsti apie gana vidutinį projektų kokybės lygį. Kai projektuojama nekompleksiškai, nesimato specialisto pozicijos, nulemia užsakovo interesai. Beveik visuomet žemės ūkio nenaudai, mažinant dirbamos žemės plotus. Neretai sprendimai padaromi ne dėl nesupratimo, o priešingai, gerai žinant, kaip apeiti įstatymų tikslus. Taigi specialistų mokymas reikalingas ir dėl vidinių moralinių jų nuostatų sutvirtinimo. Ypač nepalenkiami ir kritiški turi būti projektų valstybinę priežiūrą vykdantys pareigūnai, nuo kurių išvados priklauso, ar galima teikti projektą tvirtinti.

Z_h_2009_3.pmd 10 2009.10.05, 10:51

Siekiant tobulinti teisės aktus ir juos tinkamai įdiegti projektavimo praktikoje, antrasis palinkėjimas - suvienyti mokymo, gamybinių ir visuomeninių organizacijų pajėgas. Kiekvienoje jų atskirai paėmus yra savo konkrečią sritį gerai išmanančių specialistų. Paminėsiu bent septynias organizacijas - Lietuvos žemės ūkio universiteto Žemėtvarkos katedra, Vilniaus Gedimino technikos universiteto Geodezijos ir kadastro katedra, Nacionalinė žemės tarnyba, Valstybinis žemėtvarkos institutas, Registrų centras, Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga, Lietuvos matininkų asociacija. Nuo šių organizacijų vadovų bei specialistų bendradarbiavimo daug priklausys ir tai, ar žemėtvarkininkai susigrąžins buvusį savo vaidmenį žemės ūkio administravimo sistemoje, ar jiems bus pavedami žemės ūkio ir kaimo plėtros požiūriu reikšmingi darbai.

Juk, pavyzdžiui, rajonų žemės ūkio planavimo darbus anksčiau vykdė žemėtvarkininkai. Šiuo metu - tai tarsi architektų veiklos sritis. Jie, rengdami bendruosius planus, dažnai net nepasitelkia žemėtvarkos specialistų. Todėl bendrųjų planų žemės naudojimo dalis parengta labai prastai, žemė tik išskaidoma pagal urbanistų, gamtosaugininkų ir miškininkų interesus į prioritetines zonas, kur žemės ūkio interesai ginami silpniausiai. Tam tikrą atsakomybę čia turėtų prisiimti ir planus derinę apskričių žemėtvarkos specialistai.

Įstatymu yra sudaryta galimybė žemės naudojimo klausimus išspręsti pakankamai detaliai žemėtvarkos schemose ir kaimo plėtros žemėtvarkos projektuose. Tai galėtų būti vieni iš pagrindinių valstybės mastu vykdomų darbų, kuriais turėtų būti suinteresuota Žemės ūkio ministerija. Kiekviena savivaldybė būtų aprūpinta tokiais perspektyvinio vystymo ir žemės naudojimo planais, su numatytais gamybiniais objektais, ūkių centrais, gyvenamosiomis sodybomis, kelių tinklu, miškų išdėstymu, statyboms skirtomis vietomis. Vakarų Europoje tokie valsčių ar komunų generaliniai planai yra labai vertinami. Šie projektavimo darbai turėtų sietis su informacijos apie žemę rengimu ir atnaujinimu. Tokią galimybę sudarė Žemės įstatymas, tačiau pagal dabar parengtas įstatymo pataisas daug nuostatų apie žemės informacinę sistemą yra išbraukiama. Išbraukimas apribotų galimybes valstybės lėšomis finansuoti žemės apskaitos, dirvožemio tyrimo ir vertinimo darbus, sukurti informacinę sistemą apie žemės ūkio naudmenas ir ja aprūpinti ūkininkus, atlikti žemės naudmenų inventorizaciją. Manau, jog įstatymus reikia keisti taip, kad juose būtų numatyta ilgalaikė ir naudinga visuomenei žemėtvarkininkų veikla.

Siūlyčiau vėl užimti prarastas pozicijas, atkurti tai, ką mes per totalinio žemės perdalijimo laikotarpį jau pamiršome, ypač - žemės ūkio teritorijų tvarkymo srityje. Jei žemėtvarkos darbai nebus vykdomi valstybiniu mastu, sistema suirs į matininkų grupeles. Todėl siekime, kad sunkius laikmečio išbandymus atlaikiusi žemėtvarkos specialistų bendruomenė išliktų. Šiame etape dar labai svarbu, kad žemėtvarkos specialistai išmanytų teisinius klausimus, naujas technologijas, įgytų naujų žinių, perimtų gerąją patirtį iš senosios kartos specialistų.

Redakcijos pastaba. *Šią publikaciją autorius parengė pagal kalbą, pasakytą konferencijoje Lietuvos žemėtvarkos devyniasdešimtmečiui pažymėti.*

Z_h_2009_3.pmd 11 2009.10.05, 10:51

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

ATGIJĘS KAIMAS LAUKIA PERMAINŲ, BET NE NAUJOS BIUROKRATIJOS

„Kaime akivaizdžiai keičiasi žemės ūkio gamybos kultūra, ūkininkai atnaujina pastatus, techniką, žymiai pakilo darbo našumas. Jau ateina tas metas, kai turi gerėti ir gyvenimo kokybė. Šiandien žmonės nekantriai laukia gerų permainų, o tai padaryti gali ir turi vietos veiklos grupės, pasinaudodamos Leader metodui skiriamomis lėšomis. Šiai programai 2007-2013 m. laikotarpiui skirta net pusė milijardo litų“, - Žemės ūkio ministerijoje gegužės 14 d. vykusiame susitikime su vietos veiklos grupių tinklo (VVGT) nariais pabrėžė žemės ūkio ministras Kazys Starkevičius.

Ministrui rūpi kaimo ateitis

Žemės ūkio ministras K.Starkevičius sakėsi esąs labai sunerimęs, kad jau ne kartą vykusiose diskusijose su vietos veiklos grupėmis, įsipareigojusiomis taikyti *Leader* metodą kaime, niekaip nepasiekiama bendro sutarimo mažinti jų numatytas itin „sočias“ lėšas administravimui ir perkelti jas į vietos projektus. Ministras apskaičiavo, kad administravimo išlaidoms skiriant 20 proc. nuo visų strategijoms įgyvendinti skirtų lėšų, kaip yra numačiusios VVG savo plėtros strategijose, net 87 milijonai litų tektų naujai biurokratų kartai kurti. „Jei administravimo lėšos būtų sumažintos iki 14 proc., būtų sutaupyta apie 26 mln. Lt. Už tokius pinigus galima atnaujinti net 40 kaimų ar miestelių, sutvarkyti jų infrastruktūrą - kelius, vandentiekį ar pastatus, pasirūpinti žmonių socialine gerove“, - kalbėjo K.Starkevičius.

Pasak ministro, tuo metu, kai buvo kuriama Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programa, administravimo išlaidoms numatyta maksimali leistina 20 proc. riba nuo vietos plėtros strategijoms skiriamų lėšų atrodė visai kitaip negu šiandien. „Administravimo lėšos yra mažinamos visose šalies institucijose, peržiūrima, kad nebūtų dubliuojamos valdymo funkcijos. Vietos veiklos grupių, kurios yra pašauktos tarnauti kaimui ir jo gerovei, kurių jau ne kartą prašyta solidarizuotis su visa šalimi, išgyvenančia nelengvus laikus, labai daug pastangų deda ne planams, kaip kuo daugiau darbų padaryti, bet kaip išsaugoti kuo didesnes administravimo lėšas - susikurti daug etatų, įsirengti gražius biurus ir gauti didelius atlyginimus, kuriems numatė skirti beveik 73 proc. visų administravimo lėšų“, - su neslepiamu apmaudu kalbėjo žemės ūkio ministras. „Juk tai viešieji pinigai, surinkti iš mokesčių mokėtojų. Lėšos turi būti skiriamos visuotinei kaimo gyventojų gerovei kurti. Turime dėti visas pastangas, kad naujosios biurokratijos sraigtuose nepradingtų *Leader* dvasia“, - pabrėžė K.Starkevičius. Ministras pastebėjo, kad biurokratui sukurta darbo vieta kitų papildomų darbo vietų nesukuria, tačiau jei būtų rūpinamasi statybomis kaime, vienas statybininko etatas sukurtų dar penkias kitas darbo vietas.

Z_h_2009_3.pmd 12 2009.10.05, 10:51

K.Starkevičius kvietė VVGT narius domėtis ne tik Lietuvos ekonomine padėtimi, bet ir kitų Europos Sąjungos (ES) šalių patirtimi. ES šalys mažina *Leader* programos administravimo lėšas. „Pavyzdžiui, mūsų kaimynai lenkai sumažino strategijų administravimo lėšas iki 15 proc., nors jų ekonomikos augimas šiuo metu yra teigiamas," - sakė ministras.

Ministerija siūlo administravimo lėšas mažinti proporcingai projektų vertėms

Žemės ūkio ministerijos Kaimo plėtros departamento (KPD) direktorė Jurgita Stakėnienė atkreipė dėmesį, kad pagal VVG numatytas vietos plėtros strategijas (VPS) įgyvendinamų projektų skaičius yra pernelyg mažas, palyginti su tam skirtomis administravimo lėšomis. Vidutiniškai pagal vieną strategiją (vidutiniškai - už 8 mln. Lt) numatoma įgyvendinti apie 50 projektų, o vieno projekto administravimas viršija 30 tūkst. Lt.

J.Stakėnienė pristatė ministerijos parengtą projektą, kuriame administravimo išlaidas siūloma mažinti nuo 17 iki 12 proc. atitinkamai pagal vietos plėtros strategijai skiriamos paramos vertę vadinamuoju „laiptelių" principu. „Pagal mūsų siūlomą variantą kiekvienai vietos veiklos grupei per 2007-2013 m. strategijos administravimui vidutiniškai tektų apie 1 mln. 200 tūkst. Lt. Didžiausioms VVG, strategijos įgyvendinimui gaunančioms daugiau kaip 10 mln. Lt paramos, administravimo lėšas siūlome sumažinti iki 12 proc., tuo tarpu mažiausioms šalies VVG, strategijos įgyvendinimui gaunančioms nuo 4,4 iki 6,3 mln. Lt, siūlome mažesnį mažinimą - iki 17 proc.", - aiškino KPD direktorė J.Stakėnienė.

Vietos veiklos grupių tinklo nariai pozicijas keičia nenoriai

Vietos veiklos grupių tinklo pirmininkė Rasa Birutytė (šiuo metu iš 51 šalyje susibūrusios VVG tinklui priklauso 43) pareiškė, kad vardan solidarumo VVGT nariai sutiktų administravimo lėšas sumažinti iki 17 procentų, tačiau tik šiems ir kitiems metams, o sutaupytąsias lėšas siūlė nenukelti į projektus, bet palikti rezerve, kad ekonomikai pagerėjus, VVG vėl galėtų pasididinti administravimui skiriamas lėšas. VVGT nariai savo pozicijas grindė tuo, jog dabar kuriamoms administracijoms teksią administruoti ne tik vietos plėtros strategijas, bet ir daugelį kitų priemonių, kaip „Tarpteritorinis ir tarptautinis bendradarbiavimas", „Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti" bei kitas, kurioms lėšos nebus skiriamos.

KPD direktorė Jurgita Stakėnienė, komentuodama diskusijos dalyvių pasisakymus, pabrėžė, jog ES reglamentai neleidžia iš vietos plėtros strategijoms (VPS) skirtų administravimo lėšų tvarkyti ir kitus projektus. „Visiems projektams, ar tai būtų bendruomenių projektai, finansuojami iš nacionalinio biudžeto, ar kurie kiti, yra skiriamos savarankiškos administravimo lėšos ir jų painioti nevalia", - akcentavo J. Stakėnienė.

Departamento direktorė VVGT nariams priminė, kad VPS administravimo lėšos yra ne vienintelis VVG finansavimo šaltinis. J.Stakėnienė akcentavo, kad strategijoms rengti kiekviena VVG gauna solidžią 70 000 Lt sumą. VVG gali gauti paramą ir mokymams organizuoti, VVG narių gebėjimams ugdyti, aktyvumui skatinti. Ateityje bus įgyvendama priemonė „Tarpteritorinis ir tarptautinis bendradarbiavimas", įsisiūbuos Lietuvos kaimo tinklo veikla.

Z_h_2009_3.pmd 13 2009.10.05, 10:51

Pasiektas tam tikras kompromisas

Po ilgų diskusijų VVGT nariai sutiko vietos plėtros strategijų administravimo lėšas sumažinti nuo 17 iki 15 proc., kiek pakoreguojant ministerijos pasiūlytą „laiptelių“ principą. Pagal ministerijos ir VVGT sutartą kompromisinį variantą, strategijų, kurioms skiriamos paramos vertė neviršija 8 mln. Lt, administravimo lėšos bus mažinamos iki 17 proc., o strategijų, kurioms tenka daugiau kaip 8 mln. Lt paramos, administravimas bus apribotas iki 15 proc., tačiau tik tai paramos daliai, kuri viršija 8 mln. Lt.

Kaimo plėtros departamento vyriausioji specialistė Ilona Sadovskaitė paaiškino, kad jau yra įvertintos 28 vietos plėtros strategijos, kuriose buvo numatytos maksimalios administravimo išlaidos. „Viso dokumento keisti nereikės, teks pakoreguoti tik finansinę strategijos dalį. Sumažinus administravimo išlaidas, reikės perskirstyti strategijos biudžeto lėšas, t. y. sutaupytąsias administravimo lėšas perkelti projektams“, - paaiškino I. Sadovskaitė.

Žemės ūkio ministras paragino kuo sparčiau įgyvendinti Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programos krypties „*Leader* metodo įgyvendinimas“ priemones, teikti projektus, nelaukiant finansinio laikotarpio pabaigos, nes kaimo žmonės geriau gyventi nori jau dabar.

Žemės ūkio ministerijos informacija
2009-05-15

EUROPOS KOMISIJAI BUS PATEIKTI PIRMIEJI KAIMO PLĖTROS PROGRAMOS REZULTATAI

Birželio 17 d. įvyko jau 5-tasis Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programos (Programa) įgyvendinimo stebėsenos komiteto posėdis. Jo metu komiteto nariai - Žemės ūkio, kitų ministerijų pareigūnai, žemdirbių savivaldos, nevyriausybinių organizacijų atstovai - aptarė programos įgyvendinimo 2008 metų pažangos ataskaitos projektą, šalies socialinės ekonominės situacijos įtaką priemonių įgyvendinimui. Pristatyti ir Europos Komisijai teikiami naujausi programos keitimo siūlymai. Posėdį stebėjo ir atidžiai pristatymus bei pateiktas pastabas išklausė Europos Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros direktorato atstovai Mariusz-Stefan Migas, Evangelos Divaris ir Eglė Stanionienė.

„Kadangi neturime daug galimybių ūkio subjektus paskatinti nacionalinio biudžeto lėšomis, lieka Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai parama - šių lėšų įsisavinimas itin svarbus išgyvenant sunkmetį“, - tardamas įžanginį žodį kalbėjo žemės ūkio viceministras Aušrys Macijauskas.

Viceministras pažymėjo, kad 2008 m. inicijuoti ir Europos Komisijai (EK) pateikti 2 Programos keitimų paketai. Pirmasis išsiųstas 2008 balandžio mėn., kurį EK patvirtino 2008 m. liepos 17 d., antrasis - praėjusių metų gruodžio mėnesį, paketui š. m. birželio 15 d. jau gautas oficialus EK pritarimas. 2009 m. balandžio mėnesį EK buvo pateiktas trečiasis siūlomų Programos keitimų paketas, šiems siūlymams dar laukiama EK pritarimo. Visais pakeitimais sie-

Z_h_2009_3.pmd 14 2009.10.05, 10:51

kiama paramos priemones padaryti patrauklesnes pareiškėjams, sumažinti administracinę naštą. „Turime stengtis, kad lėšos būtų įsisavinamos kuo efektyviau, - kalbėjo A. Macijauskas. - Tad išties džiaugiamės, kad mūsų pirmieji žingsniai - paramos gavimo supaprastinta tvarka (projektams iki 150 tūkst. Lt), duoda itin teigiamų rezultatų, o investicijas daro net tie, kurie to neplanavo“.

Žemės ūkio ministerijos Kaimo plėtros departamento direktorė Jurgita Stakėnienė, pristačiusi Programos metų pažangos ataskaitos projektą, teikiamą, pirmiausia, stebėsenos komitetui svarstyti, o vėliau - ir EK, išsamiai papasakojo apie kaimo plėtros programos administravimą, siekiant užtikrinti jos įgyvendinimo kokybę, paraiškų vertinimo, sutarčių pasirašymo, lėšų išmokėjimo planus pagal atskiras programos priemones, stebėsenos komiteto veiksmus, Nacionalinės mokėjimo agentūros darbus. Lietuvos agrarinės ekonomijos instituto direktorė Rasa Melnikienė pristatė socialinės - ekonominės situacijos Lietuvoje įtaką Lietuvos kaimo plėtros programos priemonių įgyvendinimui bei Programos priemonių pažangą per 2007-2008 metus.

Stebėsenos komitetas Programos metų pažangos ataskaitos projektui pritarė.

Ieškoma būdų, kaip įveikti naujus iššūkius

Kaimo plėtros departamento direktorės pavaduotojas Mindaugas Palionis pristatė EK teikiamus Programos keitimo pasiūlymus - 2 atskirus paketus, kurių vienas skirtas problemoms, susijusioms su naujais iššūkiai, spręsti.

Europos Viršūnių Taryba 2008 m. gruodžio 11-12 d. susitarė dėl Europos ekonomikos atkūrimo plano, kurio vertė apie 1,5 proc. ES BVP, t.y. apie 200 mlrd. EUR. Iš šios sumos 1,02 mlrd. EUR numatoma didinti Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai, lėšas skiriant plačiajuosčio interneto infrastruktūros plėtrai kaimo vietovėse, ir problemų, susijusių su „naujais iššūkiais“ bei iškeltų bendrosios žemės ūkio politikos „Sveikatingumo patikros“ metu, sprendimui: klimato kaita, bioįvairovės išsaugojimas, vandentvarka ir kt. Norint pasinaudoti šiomis lėšomis, kiekviena šalis narė iki 2009 m. liepos 15 d. turi peržiūrėti kaimo plėtros 2007-2013 metų strategijas ir pateikti kaimo plėtros 2007-2013 metų programų pakeitimus, kuriais būtų numatomi veiksmai minėtose srityse. Lietuvai numatoma skirti apie 82 mln. Lt (su bendrafinansavimo lėšomis). Įvertinus galimybes ir problemines sektoriaus sritis, ministerija siūlo papildyti Programą šiomis veiklos sritimis, nustatant atitinkamas lėšų paskirstymo proporcijas: priemonę „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“ papildyti veiklos sritimi „Parama kooperatinių pieno perdirbimo įmonių sukūrimui siekiant restruktūrizuoti pieno sektorių“ (ne mažiau kaip 50 proc.); priemonę „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ papildyti veiklos sritimi „Savo ūkyje pagaminto pieno apdorojimas, perdirbimas ir realizavimas“ (ne mažiau kaip 10 proc.); priemone „Plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtra kaimo vietovėse“ (ne mažiau kaip 20 proc.).

Lietuvoje pieno gamintojai yra priklausomi nuo pieno perdirbimo įmonių diktuojamų sąlygų, nes patys, būdami silpnai organizuoti, neturėdami išplėtotos logistikos sistemos ir galimybės pasirinkti pieno pirkėjo, įtakoti pieno pardavi-

Z_h_2009_3.pmd 15 2009.10.05, 10:51

mo sąlygų negali. Todėl jau dabar tikslinga remti pieno gamintojų veiklos išplėtimą. Viena iš tokių naujos veiklos formų galėtų būti pieno perdirbimas, pieno produktų gamyba kooperatinėje pieno perdirbimo įmonėje, priklausančioje pieno gamintojams.

Savo ūkyje pagaminto pieno perdirbimas, pieno produktų gamyba, jų pardavimas tiesiogiai vartotojui padidintų produktų pridėtinę vertę ir ūkininkų pajamas. Paramos teikimas per Žemės ūkio valdų modernizavimo priemonę pieno gamintojams suteiktų galimybę jiems įsirengti pieno perdirbimo cechelius ir tiesiogiai vartotojams pardavinėti produkciją.

Pagrindinė siūlomo projekto „Plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtra kaimo vietovėse“ idėja - praplėsti jau esamą ir planuojamą kurti plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą kaimo vietovėse.

Bendrieji programos keitimo siūlymai

Dar vienas rengiamas paketas - keitimai atskirose Programos priemonėse. Siūloma keisti išmokų dydžius „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ priemonės veiklose bei šią priemonę papildyti nauja „Išskirtinės kokybės šviežių vaisių, uogų ir daržovių gamintojų paramos programa“, padidinti paramos intensyvumą iki 50 proc. priemonėje „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“, įtvirtinti naują reikalavimą priemonėje „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“, kad paramos galėtų kreiptis ir turintys mažesnį plotą - ne mažiau kaip 8 ha žemės ūkio naudmenų, nustatyti aiškias takoskyras priemonėse „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ bei „Perėjimas prie ne žemės ūkio veiklos“.

Atsižvelgiant į tai, kad dalis I krypties lėšų bus panaudota Kaimo paskolų fondo finansavimui, siūloma padidinti priemonių „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ ir „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“ biudžetus - perskirstyti iš III krypties - „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ į I kryptį - „Žemės, maisto ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas“ (iki 1 proc. nuo visos Programos lėšų). III krypties mokėjimų prognozuojama nedaug, todėl tikslinga nelaikyti lėšų šioje kryptyje. Padidėjus lėšų poreikiui III kryptyje, ateityje bus svarstoma galimybė šiai krypčiai grąžinti dalį lėšų.

Žemės ūkio ministerijos informacija
2009-06-18

KURIAMA PARAMOS PASKOLOMIS SISTEMA

Žemės ūkio ministerija (ŽŪM), atsižvelgdama į sudėtingą finansinę-ekonominę padėtį ir sumažėjusias žemės ir maisto ūkio sektoriaus galimybes skolintis lėšų iš bankų, nuo metų pradžios aktyviai derasi su Europos Komisija, kad dalį Kaimo plėtros programos lėšų - 450 milijonų litų - būtų galima skirti lengvatinėms paskoloms (mažesnėmis palūkanomis negu rinkoje) teikti. Šios paskolos bus teikiamos tik investiciniams projektams, susijusiems su pirmine žemės ūkio produkcijos gamyba ir perdirbimu. Naujoji paramos paskolomis priemonė pradės veikti rugsėjo pradžioje.

Z_h_2009_3.pmd 16 2009.10.05, 10:51

Paskolų fondo tikslai

„Lietuvos žemės ūkio ministerija pirmoji iš visų Europos Sąjungos šalių ėmėsi iniciatyvos pradėti taikyti vadinamąsias finansų inžinerijos - paramos paskolomis - priemones, kuriomis iki šiol dar nesinaudojo nė viena ES narė. ŽŪM kuria Paskolų fondą (Fondas), o jo valdytoju skiria UAB „Žemės ūkio paskolų garantijų fondą“. Fondas kuriamas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos (KPP) nuostatas. Fondo biudžetą sudarys Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir nacionalinio biudžeto lėšos (atitinkamai 75 ir 25 proc.)“, - naująją paramos paskolomis priemonę apibūdina ŽŪM kanclerė Dalia Miniataitė.

Fondo tikslai - padidinti paskolų prieinamumą, pagerinti pareiškėjų ekonominę situaciją, greičiau ir efektyviau panaudoti KPP lėšas, plėsti paramos sklaidą, įtraukiant ir smulkiuosius gamintojus. Paskolos galės būti teikiamos tik investiciniams projektams įgyvendinti, bet ne apyvartinėms lėšoms padidinti.

„Pasinaudojant finansinės inžinerijos priemonėmis, siekiama ūkininkams ir perdirbimo įmonėms sudaryti sąlygas gauti lengvatinių kreditų. Paskolų fondo lėšos galės būti naudojamos paramai paskolomis teikti pagal dvi I-osios KPP krypties „Žemės, maisto ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas“ priemones - „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ bei Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“. Pareiškėjams paskoloms gauti bus taikomi tie patys tinkamumo kriterijai ir reikalavimai, kokie yra numatyti šioms KPP priemonėms“, - paaiškina ministerijos kanclerė.

Pareiškėjams sudaromos itin palankios sąlygos, nes jie gali gauti ir paramą, ir paskolą. Pastaruoju atveju iš investicinės paramos būtų atimama dėl lengvatinių palūkanų gaunama nauda. Jie taip pat gali rinktis, ar kreiptis tik investicinės paramos pagal KPP priemones, ar tik paskolos.

Pagal numatomus Fondo veiklos rodiklius, paskolos galėtų būti suteiktos 1 500 žemės ūkio veiklos subjektų (ūkininkų, bendrovių ir pan.) bei 40 įmonių, užsiimančių žemės ūkio produkcijos perdirbimu. D.Miniataitė pažymi, kad pradėjus veikti Fondui, pirmiausia bus kredituojami pareiškėjai, kurių projektus Nacionalinė mokėjimo agentūra jau yra pripažinusi tinkamais finansuoti, tačiau sutartys su jais nepasirašytos dėl to, kad bankai atsisakė teikti paskolas ūkio subjektams. Šių pareiškėjų prašoma paramos suma projektams įgyvendinti - 35 mln. Lt.

Paskolų trukmė ir dydis

Prognozuojama, kad lėšų poreikis paskoloms pagal „Žemės ūkio valdų modernizavimo“ priemonę bus didesnis, tad iš viso šiai priemonei per visą KPP laikotarpį planuojama skirti 300 mln. Lt, o „Žemės ūkio produktų perdirbimo ir pridėtinės vertės didinimo“ priemonei - 150 mln. Lt.

Ūkio subjektui siūloma maksimali kredito suma pagal priemonę „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ - 1 mln. 36 tūkst. Lt (300 tūkst. eurų), pagal priemonę „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“ - 13,8 mln. Lt (4 mln. eurų), o jei skatinama kooperacija pieno sektoriuje - iki 34,5 mln. Lt (10 mln. eurų). Kreditų trukmė iki 7-erių, o jei skatinama koo-

Z_h_2009_3.pmd 17 2009.10.05, 10:51

peracija pieno sektoriuje - ir iki 10 metų. Paskolos gali būti teikiamos litais ir eurais.

Trišalė sutartis

Finansų inžinerijos instrumentams įgyvendinti ir finansuoti sutartį pasirašo trys institucijos: Žemės ūkio ministerija, veikianti kaip KPP priemonių valdymo institucija; Nacionalinė mokėjimo agentūra (NMA), atsakinga už KPP priemonių administravimą, lėšų mokėjimą, apskaitą ir kontrolę; UAB „Žemės ūkio paskolų garantijų fondas“, kaip Paskolų fondo valdytojas. Sutartimi įtvirtinama kiekvienos institucijos atsakomybė, kompetencija ir įsipareigojimai.

Atsakomybė už efektyvų ir veiksmingą finansų inžinerijos priemonių įgyvendinimą, valdymą ir priežiūrą tenka Žemės ūkio ministerijai. NMA tvirtina ūkio subjektų tinkamumą paskolai gauti, taip pat tvirtina ir kiekvienam ūkio subjektui galimą kredito dydį. Už strateginę Fondo priežiūrą bus atsakingas žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintas Priežiūros komitetas, sudarytas iš ŽŪM, NMA, ŽŪPGF atstovų.

Lėšų kelias iki ūkininko ar perdirbėjo

„Iš viso 450 mln. Lt Fondo biudžeto šiems metams planuojama skirti 100 mln. Lt. Paskolų fondas, gavęs lėšas per jas administruojančią Nacionalinę mokėjimo agentūrą, atrinks finansinius tarpininkus - bankus, atsižvelgdamas į jų patirtį kredituojant žemės ūkio subjektus bei kitus nustatytus atrankos kriterijus. Atrinktiems bankams Fondas suteiks tikslinę paskolą pagal jų pageidaujamą lėšų poreikį“, - pasakoja D.Miniataitė.

Finansiniai tarpininkai lėšas lengvatinėmis sąlygomis išskolins NMA patvirtintiems ūkio subjektams, prisiimdami riziką dėl paskolų grąžinimo Fondui. Bankų rizika minimizuota, nes žemės ūkio subjektas gali gauti ne tik paskolą bei investicinę paramą, bet ir 70 proc. garantiją iš ŽŪPGF. Ūkininkui ar perdirbėjui bus lengviau paskolą grąžinti, nes palūkanos už ją bus mažesnės negu šiuo metu rinkoje.

Ūkio subjektas, norėdamas gauti paskolą, prisiima ir tam tikrus įsipareigojimus. Ūkininkas ar perdirbėjas turi pateikti bankui NMA pažymą, kad jo pageidaujamos gauti paskolos apimtis ir numatomos patirti išlaidos atitinka KPP priemonėse apibrėžtus reikalavimus. Paskolos sutarties sąlygos dėl paskolos sumos, termino, palūkanų negali būti keičiamos per visą paskolos sutarties laikotarpį. Jei ūkininkas ar perdirbėjas keičia investicinio projekto pobūdį ir dėl to pasikeičia kredito paskirtis, ūkio subjektas privalo pateikti bankui naują NMA pažymą dėl ūkio subjekto numatomų patirti išlaidų tinkamumo.

„Paskolų fondas steigiamas neribotam laikui, tačiau negali būti likviduotas iki 2015 m. gruodžio 31 d., t. y. iki KPP įgyvendinimo pabaigos. Po 2015 m. Fondas naujų sutarčių su finansiniais tarpininkais nebesudarinės, jo veikla apsiribos grįžtančių lėšų administravimu. Fondas nebaigs savo veiklos tol, kol jam nebus grąžintos visos išskolintos lėšos“, - naujai kuriamo Fondo veiklą apibendrina kanclerė D.Miniataitė.

Žemės ūkio ministerijos informacija
2009-07-10

Z_h_2009_3.pmd 18 2009.10.05, 10:51

Į PASKOLŲ FONDO KVIETIMĄ ATSILIEPĖ DEVYNI BANKAI

Lietuvos žemės ūkio ministerija pirmoji iš visų Europos Sąjungos šalių ėmėsi iniciatyvos pradėti taikyti vadinamąsias finansų inžinerijos - paramos paskolomis - priemones, kuriomis iki šiol dar nesinaudojo nė viena ES narė. Paskolų fondo dėka ūkininkai gaus ne tik paskolas, bet ir paramą. Paskolų fondo valdytojas - Žemės ūkio paskolų garantijų fondas - paskelbė kvietimą teikti paraiškas finansiniams tarpininkams atrinkti. Lengvatinius kreditus žemės ūkio sektoriui teikti panoro devyni Lietuvoje veikiantys bankai.

„Paskolų fondas įkurtas Žemės ūkio ministerijos iniciatyva, siekiant padidinti paskolų prieinamumą, pagerinti pareiškėjų ekonominę situaciją, greičiau ir efektyviau panaudoti Kaimo plėtros 2007-2013 m. programos lėšas, plėsti paramos sklaidą, įtraukiant ir smulkiuosius gamintojus“, - akcentuoja žemės ūkio ministras Kazys Starkevičius. Fondas įkurtas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos nuostatas, o jo biudžetą sudaro Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir nacionalinio biudžeto lėšos (atitinkamai 75 ir 25 proc.), iš viso - 450 mln. Lt. Ši suma keliais etapais bus paskirstyta kredito įstaigoms, kurios lėšas lengvatinėmis sąlygomis perskolins galutiniams kreditų gavėjams - ūkininkams ir perdirbimo įmonėms. Pirmajame etape bankams bus skirta 100 mln. Lt.

Pagal 2009 m. rugpjūčio 5 d. Paskolų fondo paskelbtą kvietimą, paraiškas pateikė devyni su žemės ūkio sektoriumi dirbantys bankai - aštuoni Lietuvos komerciniai bankai ir vienas užsienio banko filialas Lietuvoje. Bendra šių bankų prašoma suma lengvatiniams kreditams teikti net 2,4 karto viršijo šiame etape numatytą paskirstyti 100 mln. Lt sumą. Šios lėšos artimiausiu metu bus paskirstytos bankams pagal jų pasiūlytas kreditų teikimo sąlygas - palankiausias sąlygas pasiūliusiems bankams bus suteiktos didžiausios sumos.

Kaip teigia ministras Kazys Starkevičius, ūkio subjektams lengvatines paskolas bankai teiks pagal dvi Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos priemones - „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ ir „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“. Bus finansuojamas tik investicinių projektų įgyvendinimas. Paskolas bus galima imti tiek litais, tiek eurais. Paskolos trukmė - iki 7 metų. Didžiausia paskolos suma pagal priemonę „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ - 300 tūkst. eurų, o pagal priemonę „Žemės ūkio produktų perdirbimo ir pridėtinės vertės didinimas“ - 4 mln. eurų. Pieno kooperacijai paskolos galės būti teikiamos iki 10 metų ir turės neviršyti 10 mln. eurų. Teikiamų paskolų palūkanos bus mažesnės už šiuo metu esančias rinkoje.

Paskolų fondas įsteigtas neribotam laikui, tačiau negali būti likviduotas iki 2015 m. gruodžio 31 d., t. y. iki Kaimo plėtros programos įgyvendinimo pabaigos.

Žemės ūkio ministerijos informacija
2009-08-26

Z_h_2009_3.pmd 19 2009.10.05, 10:51

KAIP TVARKYSIME MELIORACIJOS ŪKĮ?

Antanas BŪTA
Hidrotechnikos inžinierius

Melioracijos ūkiu iki šalies nepriklausomybės atkūrimo rūpinosi valstybė. Ji skirdavo investicijas melioracijai, prižiūrėjo įrengtas melioracijos sistemas. Naujų melioracijos sistemų ir statinių statybą bei esamų rekonstrukciją vykdė tuometinei Melioracijos ir vandens ūkio ministerijai pavaldžios rajonų melioracijos statybos valdybos, o užsakovo funkcijas atlikdavo ir sistemų eksploatavimu rūpinosi rajonų sausinimo sistemų valdybos.

Užbaigus melioracijos objekto statybą, naujai sukurtas (rekonstruotas) turtas buvo dalijamas į dvi dalis. Vieno tuometinio didelio ūkio teritorijoje esantys melioracijos statiniai (vadinamieji vidūkiniai) buvo perduodami tiems ūkiams, t.y. kolūkiams bei valstybiniams ūkiams. Melioracijos statiniai, aprėpiantys kelis ūkius, kaip tarpūkinės sistemos buvo paliekami rajono sausinimo sistemų valdybos balanse. Paprastai tai buvo nuvedamieji grioviai su jų hidrotechnikos įrenginiais.

Melioracijos ūkis turėjo konkrečiai įvardytą melioracijos sistemų ir statinių naudotoją, kuris melioruotuose plotuose esantiems vartotojams teikė sausinimo paslaugą. Kolūkiai ir valstybiniai ūkiai šią paslaugą teikė patys sau. Paslaugos kainą, išskyrus amortizacinius atskaitymus, nusistatydavo patys. Į įvairius smulkius sausinimo paslaugos gavėjus sausinamo ploto ribose dėmesio nebuvo kreipiama, nes visa kaimo infrastruktūra buvo patikėta kolūkiams ir valstybiniams ūkiams. Tarpūkinių sistemų ir statinių eksploatavimo kaštai buvo dengiami iš respublikinio biudžeto.

Taigi, melioracijos ūkis turėjo aiškiai įvardytus ūkio dalyvius ir sureguliuotus jų tarpusavio santykius. Tai buvo investuotojas, valdytojas, naudotojas ir sausinimo paslaugos gavėjas - vartotojas, kuris ir apmokėdavo didžiąją dalį visų melioracijos ūkio funkcionavimo sąnaudų.

Ką turime šiandien?

Vykstant pertvarkai visų pirma netekome sausinimo paslaugos teikėjo, taip pat melioracijos sistemų ir statinių naudotojo. Dar tarybiniais metais buvo likviduotos rajonų sausinimo sistemų valdybos, sistemų eksploatavimo funkcijos buvo perduotos melioracijos statybos valdyboms. Po šių įmonių privatizavimo 1990 m. tarpūkinės melioracijos sistemos ir jų statiniai, kaip valstybės nuosavybė, naujam naudotojui nebuvo perduoti, nes jo nebuvo. Tas pat nutiko ir su kolūkių bei valstybinių ūkių melioracijos turtu.

Problema buvo sprendžiama gana keistai (gal kito kelio ir nebuvo). Valstybė visą rajonuose esantį melioracijos turtą patikėjimo teise valdyti perdavė rajonų savivaldybėms, vėliau apskritims. Šiuo metu maždaug pusę valstybei priklausančio melioracijos turto valdo rajonų savivaldybės. Likusi jo dalis kaip žemės priklausiniai padovanoti melioruotos žemės savininkams, t.y. pusė me-

Z_h_2009_3.pmd 20 2009.10.05, 10:51

lioracijos statinių teisiniu požiūriu jau ir nebepriklauso statinių kategorijai.

Buvo sprendžiamas tik turto padalijimo klausimas. Gavai bendro naudojimo turto dalį ir džiaukis. Įpareigojimo organizuoti sausinimo paslaugos teikimą nebuvo. Melioracijos įstatyme tik parašyta, kad *„Melioruotos žemės savininkai ar kiti naudotojai privalo naudoti pagal paskirtį ir prižiūrėti melioruotoje žemėje esančius melioracijos statinius, nuosavybės teise priklausančius žemės savininkui, ir skubiai remontuoti, jei dėl jų gedimo gali būti padaryta žalos kitų asmenų ar valstybės turtui, gamtinei aplinkai“.*

Bet tai abstrakčios nuostatos, labiau moralinis nei teisinis įpareigojimas. Jei nenoriu, nedarau nieko ir už nieką neatsakau. Kol melioracijos sistema ar statinys veikia, viskas lyg ir gerai. O kai sugenda? Visų akys krypsta į valstybės biudžetą. O ten pinigų nėra tiek, kiek reikėtų. Ir logikos nėra. Kodėl sausinimo paslaugą gauna vieni, o mokėti privalo visi?

Bandoma kurti melioracijos bendrijas (vadinamąsias melioracijos statinių naudotojų asociacijas). Bet įtikinti žemės ūkio produkcijos gamintojus bent kiek prisidėti prie bendrų melioracijos sistemų eksploatacijos kol kas nelabai sekasi. Visi žiūri į valstybės kišenę. Tad ką daryti?

Manau, jog reikia pradėti daiktus vadinti tikraisiais vardais.

Turime bendro naudojimo melioracijos turto savininkus, kurie privaloma tvarka turėtų kartu spręsti bendro naudojimo turto valdymo klausimus. Užtektų Melioracijos įstatymo 4 straipsnio 5 punktą (kuriame kalbama apie teisę steigti juridinius asmenis ar sudaryti jungtinės veiklos (partnerystės) sutartis ūkinėms ir bendro naudojimo melioracijos sistemoms statyti ar jų veikimui užtikrinti) perkelti į 5 straipsnį ir ši teisė jau taptų pareiga. Jungtinės veiklos sutarties formas būtų galima leisti pasirinkti patiems savininkams (taip pat ir valstybei, nes ji - dalininkė). Ar dalyvauti melioracijos turto bendraturčiui šio turto naudojimo, t.y. sausinimo paslaugos teikimo (eksploatacijos),veikloje, galėtų pasirinkti pats savininkas. Tačiau ar būti sausinimo paslaugos gavėju, turėtų spręsti ne jis pats. Jei gauni paslaugą (t.y. tavo žemė sausinama), kartu su kitais bendraturčiais turi dengti patirtas sąnaudas. Jei nedalyvauji šioje veikloje, perduodi savo turto dalį bendram naudojimui įstatymo ar kitokio susitarimo nustatyta tvarka, o už gautą paslaugą moki pagal susitarimą.

Valstybė negali leisti toliau griauti melioracijos ūkio. Jai privalu nustatyti bendro veikimo principus ir taisykles. Jei kuriasi asociacijos, kooperatyvai ar kitokios ūkinės struktūros melioracijos ūkiui tvarkyti, gerai. Jei nesikuria, valstybei, kaip melioracijos ūkio perėmėjai ir dalies turto perdavėjai, reiktų nieko nelaukiant įpareigoti savivaldybes organizuoti sausinimo paslaugos teikimą. Panašiai kaip buvo su daugiabučiais namais, kurių butų savininkai nepanoro jungtis į bendrijas.

Taip, tai kainuos. Bet kainuos tiek, kiek kainuoja gaunama paslauga. Kai turime laisvų pinigų, einame pietauti į kavinę, o jei norime taupyti, gaminamės namuose patys. Taip ir gaunant sausinimo paslaugą. Turime pinigų, ją perkame, neturime, savo bendro naudojimo sistemą prižiūrime ir remontuojame patys. O jei neturime nei pinigų, nei noro, tada atsisakykime teisės į melioruotą žemę.

Tokiu keliu, mano nuomone, derėtų eiti. Tačiau nė vieno žingsnio šia linkme kol kas nematyti.

Z_h_2009_3.pmd 21 2009.10.05, 10:51

POTVYNIS SIPONIUOSE

Bronius KONTRIMAS
Hidrotechnikos inžinierius

Š. m. birželio 23 d. Kėdainių r. Dotnuvos sen. Siponių k. dėl liūties nukentėjo keletas šio kaimo sodybų, esančių netoli kelio Betygala - Krakės - Bokštai. Susikaupęs slėnyje vanduo, nespėdamas ištekėti pro 1 m skersmens pralaidą per Kačiupio upelį, užtvindė gyventojų namus, ūkinius pastatus, šiltnamius, ūkininkų laukus ir automobilius. Kurį laiką buvo visiškai apsemtos penkios sodybos, 10 sodybų - iš dalies. Gyventojų turtui padaryta nemažai nuostolių, o įvykis plačiai nuskambėjo per žiniasklaidą.

Įvykio priežastis tyrė komisija, į kurią, be valstybės tarnautojų ir kelininkų atstovų (pralaida statyta kelininkų ir yra jų balanse), buvo pakviesti autoritetingi LŽŪU ir Vandens ūkio instituto hidrotechnikai. Gal kelių sodybų laikino užsėmimo ir nereikėtų laikyti itin reikšmingu įvykiu, jo priežastys, tyrimo išvados bei pamąstymai apie pasekmes gali būti įdomūs daugeliui.

Dotnuvos hidrometeorologinės stoties duomenimis, tą dieną per 265 minutes iškrito 74 mm kritulių. Vidutinis lietaus intensyvumas buvo 0,28 mm/min, maksimalus - 1 mm/min. Toks liūties intensyvumas atitinka Vyriausybės nustatytus ekstremalių įvykių kriterijus. Rekonstruojant kelią vietoje anksčiau buvusios 1,25 m skersmens pralaidos buvo įrengta mažesnio skersmens pralaida. Nukentėjusių vietinių gyventojų nuomone, tai ir buvo patvenkimo priežastis. Tačiau atlikus hidrodinaminį modeliavimą nustatyta, kad net ir tuo atveju, jei pralaida būtų 1,6 m skersmens, potvynio trukmė būtų sutrumpėjusi tik apie 3 proc. Skaičiavimai rodo, kad liūties metu slėnyje galėjo susikaupti apie 0,5 mln. kub. m vandens.

Taigi, komisija konstatavo, kad potvynio priežastis - labai didelio intensyvumo liūtis ir kad šiuo atveju net ženkliai didesnio skersmens pralaida nebūtų padėjusi išvengti patvenkimo, nes liūties potvynio debitas du - tris kartus viršijo apskaičiuotą pagal normatyvinius dokumentus nuotėkio debitą.

Taip apsemtų sodybų Siponiuose buvo ne viena. 2009 m. birželio 24 d. nuotrauka

Vis dėlto skaitytojams turėtų būti įdomi komisijos nario dr. Antano Dumbrausko nuomonė šiuo reikalu:

„Lietuvoje teisiškai galiojantys panašių statinių gabaritų nustatymo metodai yra pasenę. Jie kurti sovietiniais laikais naudojant iki 1960 m. sukauptus duomenis. Dabar iš esmės pasikeitė ir klimatas, ir žemės naudojimo bū-

Z_h_2009_3.pmd 22 2009.10.05, 10:51

dai, o tai turi didelės įtakos nuotėkio debitams. Lietuvoje reikėtų diegti užsienyje naudojamas pažangias projektavimo technologijas, bet tai, deja, būtų neteisėta. Skaičiavimai ir situacijos modeliavimas aiškiai parodė, kad galiojantys standartai yra pasenę ir nebegali įvertinti hidroklimatinių reiškinių pokyčių. Reikia juos tikslinti atsižvelgiant į paskutiniais dešimtmečiais sukauptą hidrologinę ir meteorologinę informaciją. Deja, šie tyrimai dabartiniu metu yra visiškai nefinansuojami, o Hidrometeorologijos tarnyba duomenis tik kaupia, tačiau statybos reglamentų nerengia.

Pavojus buvo iškilęs ir žemiau kelio esančiam Kačiupio up. tvenkiniui

Vanduo upelyje jau nebetilpo ir aukštesnėje vietoje

Broniaus Kontrimo nuotraukos

Atliekant kelio ir pralaidos remontą statinio parametrai (šiuo atveju pralaidos skersmuo) negalėjo būti keičiami. Jei jie keičiami, pagal Statybos įstatymą (20 str.) privalomas statinio projektas ir atitinkami skaičiavimai. To nebuvo. Tad keičiant pralaidos skersmenį neturint projekto, buvo pažeistas Statybos įstatymas.“

Tokia yra A.Dumbrausko nuomone. Be abejo, jis teisus. Tačiau yra ir tokių nuomonių, kad didelio intensyvumo liūtys yra retas reiškinys, o panašių statinių parametrų didinimas kainuotų valstybei nemažus pinigus, kurių dabar neturime net būtiniausiems darbams. O gal planuojant teritorijas rizikingose vietose bent ateityje nereikėtų leisti kurtis sodyboms. Bet architektai vargu ar supranta hidrologijos abėcėlę.

Buvo svarstoma, ar situacijos nereikėjo gelbėti prakasant kelią su asfalto danga. Tačiau prakasus kelią būtų atsiradęs realus pavojus užtvindyti žemiau esančias teritorijas, o, svarbiausia, būtų iškilęs žemiau kelio įrengtos užtvankos pralaužimo pavojus. Be to, liūtis buvo staigi, tad kelio prakasimas ir vandens nuleidimas po užsėmimo jau negalėjo duoti apčiuopiamos naudos.

Z_h_2009_3.pmd 23 2009.10.05, 10:51

HIDROELEKTRINĖS SAJANŲ KALNUOSE AVARIJA

2009 m. rugpjūčio 17 d. Rusijos Sajanų-Šušensko hidroelektrinėje ant Jenisiejaus upės įvyko didelė avarija. Patirti milžiniški materialiniai nuostoliai, HE atstatymo išlaidos kai kurių specialistų vertinimu, gali viršyti 10 mlrd. dolerių, o pats atstatymas užtrukti mažiausiai dvejus metus. Ši avarija didžiausia Rusijos hidroenergetikos istorijoje, kai kurie ekspertai laiko ją didžiausia technogenine avarija po Černobylio katastrofos. Likimo ironija, kad ši užtvanka įrašyta į Gineso rekordų knygą kaip patikimiausias šalies hidrotechnikos statinys.

Avarijos metu žuvo per 70 HE specialistų ir darbininkų, dirbusių mašinų salėje. Kurį laiką buvo kilusi didelė panika žemiau užtvankos upės slėnyje įsikūrusiose gyvenvietėse, žmonės bėgo į kalnus. Iš tikrųjų, jei būtų griuvusi užtvanka, katastrofos padarinius būtų net sunku nuspėti. Milžinišką nevaldomo vandens srauto jėgą rodo tai, kad buvo nuversta 900 t sverianti antrojo agregato turbina.

Dėl elektros energijos trūkumo teko apriboti greta pastatytų didelių aliuminio gamybos įmonių, naudojančių labai daug elektros energijos, veiklą. Kol nebus atstatyta HE, aliuminio gamyba gali sumažėti 10 proc., ir vien dėl to kasmet bus prarandama apie 1 mlrd. dolerių.

Hidroelektrinė yra didžiausia Rusijoje. Ji buvo statoma labai ilgai. Pirmasis HE agregatas pradėjo veikti 1978 m., o paskutinysis paleistas tik 1999 m. Pastatyta Sibiro Sajanų kalnuose HE užtvanka yra arkinio-gravitacinio tipo, jos aukštis 242 m., ilgis per 1 km. HE instaliuotas galingumas yra 6,4 mln. MW, t.y. ji dvigubai galingesnė už mūsų Ignalinos atominę elektrinę, kai veikė abu jos reaktoriai. Įrengta 10 hidroagregatų (turbinų su generatoriais), kurių kiekvieno galingumas 640 tūkst. kW. Metinis jos išdirbis 24 mlrd. kWh, ji gamindavo ketvirtadalį visos Rusijos HE pagaminamos elektros energijos. Įdomu tai, kad Šušensko kaimas, į kurį kažkada caro valdžia buvo ištrėmusi bolševikų lyderį V.Leniną, yra už dviejų šimtų kilometrų nuo HE, bet tai nesutrukdė SSSR valdžiai ideologiniais sumeti-

HE vaizdas prieš avariją. Užtvankos aukštis 242 m

Z_h_2009_3.pmd 24 2009.10.05, 10:51

mais šios gyvenvietės pavadinimą „prikabinti“ prie HE.

HE dažnai „persekiojo“ avarijos. Dėl projektinių sprendimų ir statybos darbų trūkumų 1985 m. vandens srautas išplovė 75 proc. plokščių vandens energijos raminimo įrenginiuose žemutiniame bjefe. Tokia pat avarija pasikartojo po trejų metų.

Avarijos metu suniokoti hidroagregatai ir visa mašinų salė

Be to, paaiškėjo, kad potvynio vandens praleidimo metu hidrodinaminė apkrova gelžbetoninei arkinei užtvankai yra per didelė ir dabar kalnuose intensyviai įrengiami du dideli tuneliai vandens srautui nuleisti apeinant užtvanką. Per šiuos tunelius potvynio metu bus nuleidžiama 5 - 8 tūkst. m^3/sek vandens, bet juos numatoma užbaigti ne anksčiau kaip 2012 m. O kol jie bus pastatyti, vandens lygis tvenkinyje palyginti su projektiniu sumažintas 5 m. Žinoma, tai mažina HE išdirbį. Dėl užtvankos betono nepakankamos kokybės ir mikroplyšių (betonas nuolat „rasojo“) teko samdyti prancūzų firmą betonui padengti polimerais.

Avarijos metu sugadinti trys hidroagregatai iš dešimties. Vandens srautas, tekantis 7 m. skersmens vamdžiais iš 240 m aukščio juos suniokojo nepataisomai. Sugriauta HE mašinų salė, apgadinti kai kurie kiti hidroagregatai. Avarijos priežastys dar nustatinėjamos. Versijų yra įvairių. Kalbama apie hidraulinį smūgį staigiai uždarius skydus žemutiniame bjefe, yra nuomonių, kad trūko vandens padavimo vamzdžių suvirinimo siūlės. Versija apie vandens padavimo vamzdžių avariją, atrodo, yra reali, nes pusę metų dėl šiemet dešimtadaliu padidėjusio upės nuotėkio jie veikė neįprastai didele apkrova. Bendresne priežastimi reikėtų laikyti didelį statinių nusidėvėjimą. Rusijos HE nusidėvėjimas siekia 50-80 proc., o būtini priežiūros ir remonto darbai dėl lėšų stokos laiku neatliekami.

Šios ir visų kitų bent kiek didesnio galingumo HE turbinos ir generatoriai projektuojami ir gaminami pagal individualius užsakymus. Sajanų HE vieno hidroagregato pagaminimas gali kainuoti pagal dabartinį įvertinimą mažiausiai šimtą milijonų dolerių. HE savininkė kompanija „RusHidro“ ta proga jau galvoja apie didesnio galingumo šiuolaikiškų agregatų įrengimą.

Įvykis turėjo ir ekologinių pasekmių. Dešimtys tonų alyvos iš suniokotų transformatorių ištekėjo į Jenisiejaus upę. Nors vėliau ir buvo imtasi priemonių naftai sugauti, žemiau užtvankos esančiuose žuvininkystės tvenkiniuose, imančiuose vandenį iš šios upės, išgaišo apie 400 tonų upėtakių.

Avarija parodė, kad net patikimais laikyti hidrotechnikos statiniai griūva.

Pagal užsienio spaudą parengė
Juozas Smilgevičius

Z_h_2009_3.pmd 25 2009.10.05, 10:51

PARAMOS FONDAS
EUROPOS SOCIALINIO
FONDO AGENTŪRA

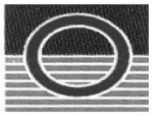

PROJEKTAS „LIETUVOS MELIORACIJOS ŠAKOS DARBUOTOJŲ PROFESINIAI MOKYMAI“ VP1-1.1-SADM-01-K-01-249

Lietuvos melioracijos įmonių asociacija dalyvavo 2007-2013 metų Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos I prioriteto „Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis“ priemonės VP1-1.1-SADM-01-K „Žmogiškųjų išteklių tobulinimas įmonėse“ konkurse. Asociacijos parengtam projektui Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu buvo skirtas finansavimas iš Europos Sąjungos fondų.

Pateikiame trumpą informaciją apie projektą.

Projekto biudžete nustatyta didžiausia tinkamų finansuoti išlaidų suma - 1 122 144 Lt.

Projekto vykdytojui skiriama iki 785 500 Lt projekto tinkamoms išlaidoms finansuoti iš 01 105 programos „Žmogiškųjų išteklių plėtra“ 01 105 01.01 01 priemonės „Kelti dirbančiųjų kvalifikaciją“.

Projekto vykdytojas įsipareigoja Projektui įgyvendinti skirti ne mažiau kaip 336 644 Lt.

Projekto įgyvendinimo pradžia 2009 m. balandžio 14 d.

Numatomas besimokančiųjų skaičius - 192 asm.

Profesinis mokymas užsienyje - 26 asm.

Projektas turi būti įgyvendintas iki 2012 m. balandžio 14 d. Tai yra, iki šios datos turi būti užbaigta visų rūšių veikla, susijusi su projekto įgyvendinimu, ir padarytos visos tinkamos finansuoti išlaidos.

Projekto partneriai:

1. UAB „Kuršasta“, Skuodas;
2. UAB „Gelgaudiškio gelžbetonis“, Šakių raj.;
3. UAB „Žiežmarių hidrotechnika“, Kaišiadorių r.;
4. UAB „Šalmesta“, Šalčininkų raj.;
5. AB „Meresta“, Pakruojis;
6. UAB „Sumeda“, Marijampolė;
7. Ind. įmonė „Vandena“, Panevėžys;
8. Roberto Petrausko įmonė, Šiauliai;
9. UAB „Leimesta“, Druskininkai;
10. UAB „Panevėžio melioracija“, Panevėžio raj.;
11. UAB „Ežerūna“, Telšiai;
12. UAB „Alytaus melioracija“, Alytaus raj.

Jonas Račas

Z_h_2009_3.pmd 26 2009.10.05, 10:51

ADRESAI LIETUVOJE IR KITOSE EUROPOS ŠALYSE

EURADIN
European Address Infrastructure

co-funded by the Community programme eContent*plus*

Jau daugiau kaip penkerius metus valstybės įmonė „Registrų centras“ tvarko Lietuvos Respublikos adresų registrą, teikia informaciją klientams apie adresus. Manau, kad šiandien dar ne visi suvokia, kaip svarbu turėti teisingus adresus, be kurių neįsivaizduojama avarinių ir operatyvinių tarnybų veikla, paslaugų ir prekių logistikos planavimas, kita veikla miestuose ir kaimo vietovėse. Registrų centro patirtis tvarkant adresus buvo pastebėta ir užsienio organizacijų, kurios pakvietė įmonę dalyvauti tarptautiniame projekte „Europos adresų infrastruktūra (EURADIN)“. Apie adresų suteikimą ir jų registravimą Lietuvoje, apie situaciją kitose Europos šalyse šiuo klausimu rašoma nedaug. Į klausimus apie tarptautinį projektą EURADIN skaitytojams atsako Registrų centro darbuotojai Kipras Mensevičius ir Bronislovas Mikūta, dalyvaujantys įgyvendinant šį projektą.

Vyriausiasis redaktorius
Juozas Smilgevičius

- Norėtųsi daugiau sužinoti apie šį tarptautinį projektą.

EURADIN projekto vadovė Marķa Cabello (Ispanija)

Manome, kad dauguma skaitytojų dar nėra girdėję apie tarptautinį projektą „Europos adresų infrastruktūra (EURADIN)“. Jo tikslas - prisidėti prie Europos adresų sistemų suderinimo, pasiūlyti jų tarpusavio sąveikos sprendimus, pagerinti prieigą prie nacionalinių adresų sistemų, skatinti efektyvesnį adresų duomenų naudojimą, taip pat pasiūlyti Europai naujus produktus bei paslaugas. Į projektą numatyta įtraukti kuo daugiau adresų sistemas administruojančių ir informaciją apie adresus teikiančių organizacijų. Tai padėtų nustatyti geriausią adresų apibrėžimo, jų registravimo ir duomenų naudojimo praktiką. Visa tai suteiktų galimybę susisteminti, aprašyti ir pristatyti sektinus pavyzdžius kitoms Europos šalims. Planuojama pateikti pasiūlymus dėl Europos adresų sistemos suderinimo remiantis ES Direktyvos dėl erdvinės informacijos infrastruktūros sukūrimo Bendrijoje (INSPIRE) specifikacijomis ir įgyvendinimo taisyklėmis.

Z_h_2009_3.pmd 27 2009.10.05, 10:51

- Kas šio projekto iniciatorius ir kas jame dalyvauja?

EURADIN projekto pradininkai - Ispanijos Navaros regiono vyriausybė. Be Navaros regiono vyriausybės, projektą įgyvendina 30 Vokietijos, Danijos, Italijos, Norvegijos, Švedijos, Suomijos, Čekijos, Portugalijos, Nyderlandų, Austrijos, Jungtinės Karalystės, Prancūzijos, Latvijos, Vengrijos įvairių organizacijų, agentūrų ir įmonių. Lietuvai šiame projekte atstovauja valstybės įmonė Registrų centras.

Registrų centras kartu su 29 partneriais iš 15 Europos šalių sutartį pasirašė ir pradėjo šį projektą įgyvendinti 2008 m. birželio mėnesį. Jo trukmė 24 mėnesiai. 80 proc. projekto išlaidų pagal *„eContentplus“* programą finansuoja Europos Sąjunga, o likusią išlaidų dalį apmoka Registrų centras. Ar vėliau projektas bus tęsiamas, priklausys nuo pasiektų rezultatų, Navaros vyriausybės ir kitų partnerių aktyvumo teikiant Europos Sąjungai naujus siūlymus dėl adresų infrastruktūros plėtros ir veikiančios paslaugos sukūrimo Europoje.

- Gal galėtumėte išsamiau papasakoti apie laukiamus projekto įgyvendinimo rezultatus?

Šiandien dar sunku detaliau įvardyti būsimus rezultatus. Projekto atskiri etapai dar nebaigti, planuota veikla dar vykdoma arba tik eina į pabaigą, dar daug darbų laukia antraisiais projekto metais. Paminėtina, kad bus įvertintas projekto partnerių siūlomas adresų suderinimo modelis ir adresų infrastruktūra sukuriant bandomąją Europos vietovardžių (geografinių vardų) indeksų paslaugą, kuri suteiktų prieigą prie keleto Europos šalių ir (arba) regionų adresų sistemų. Bus parengti pasiūlymai dėl Europos adresų suderinimo vadovaujantis Direktyvos dėl erdvinės informacijos infrastruktūros sukūrimo Bendrijoje (INSPIRE) nuostatomis. Tačiau tai tik dalis numatomų projekto rezultatų. Apie galutinius rezultatus išsamiau galėsime papasakoti kitais metais užbaigus projektą.

- Ar klientai turės mokėti už tokią paslaugą? Jei taip, tai kiek ji kainuotų? Koks požiūris Europoje šiuo klausimu?

Įkainių ir užmokesčio už teikiamus produktus ir paslaugas praktika užsienio šalyse įvairi. Tačiau pažangesnėse nekilnojamojo turto administravimo sistemose vyrauja požiūris, jog už paslaugas turėtų mokėti klientas. Kiekviena teikiama paslauga kainuoja, padarytas išlaidas kažkas turi apmokėti: klientas, kuris naudojasi paslauga, arba valstybė iš savo biudžeto. Vadovaudamosi tuo, kad padarytos išlaidos teikiant paslaugas klientams neturėtų slėgti visų mokesčių mokėtojų pečių, vis daugiau šalių taiko teisingumo principą - už suteiktas paslaugas moka tik tie klientai, kurie naudojasi šiomis paslaugomis.

Z_h_2009_3.pmd 28 2009.10.05, 10:51

- Atrodo, jau nemažai padaryta. Kokie būtų ateities planai?

Padaryta iš tiesų nemažai, tačiau ir nuveikti dar reikia daug. Naujesnės technologijos leidžia darbus atlikti sparčiau, negu anksčiau. Manome, kad per dvejus metus įgyvendinus tarptautinį EURADIN projektą bus užbaigtas tik pirmasis jo etapas. Reikėtų projektą tęsti, kad būtų galima įdiegti realiai veikiančią paslaugą, keistis adresų informacija tarp Europos šalių. Kiekviena šalis turi skirtingas administraciniu, teisiniu ir technologiniu atžvilgiu veikiančias adresų registravimo sistemas. Modelio, kuris šiandien būtų priimtinas visoms šalims, dar nėra, be to, minėtose šalyse taikomos skirtingo lygio informacinės technologijos. Mūsų tikslas - dirbti mūsų ir užsienio šalių klientams, kad jie turėtų galimybę nuotoliniu būdu gauti jiems reikalingą adresų informaciją tekstiniu ir grafiniu pavidalu. Tikime, kad EURADIN projektas bus plėtojamas vienu ar kitu būdu, kad bus sukurta reali paslauga.

- O apskritai, ką žino kitos šalys apie Registrų centro veiklą ?

Registrų centro veikla, jo teikiamos įvairialypės ir į klientus orientuotos paslaugos jau plačiai žinomos Europoje ir už jos ribų. Pasaulio Banko ir Jungtinių Tautų Europos Ekonominės komisijos ekspertai, lygindami su kitomis šalimis, labai teigiamai vertina Lietuvos nekilnojamojo turto kadastro ir registro sistemą, kuri bus dar pažangesnė įdiegus projektą „Nekilnojamojo turto sandorių viešoji elektroninė paslauga“. Įmonės sukaupta patirtis ir žinios perduodamos organizuojant kursus, seminarus užsienio šalių (Armėnijos, Azerbaidžano, Gruzijos, Rusijos Federacijos, Latvijos, Slovakijos, Kroatijos, Rumunijos, Moldovos, Tadžikistano, Ugandos, Kenijos ir kitų) gimininguų organizacijų vadovams ir specialistams. Numatoma, kad artimiausiu metu susipažinti su Lietuvos nekilnojamojo turto administravimo sistema į Registrų centrą atvyks vadovai ir specialistai iš Botsvanos ir Albanijos. Be to, jau įgyvendintas tarptautinis projektas „Europos žemės informacinė paslauga (EULIS)“, kurį diegiant taip pat aktyviai dalyvavo Registrų centras. Daugiau informacijos apie mūsų vykdomus kitus projektus ir tarptautinę veiklą galima rasti Registrų centro svetainėje http://www.registrucentras.lt/.

Z_h_2009_3.pmd 29 2009.10.05, 10:51

ERDVINĖ LIETUVOS MIESTŲ NUOTRAUKA SKENUOJANT LAZERIU

Aušra KALANTAITĖ
Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos
Rimanta VALAITIENĖ
UAB Aerogeodezijos institutas
Dr. Albinas ŽALNIERUKAS, dr. Birutė RUZGIENĖ
Vilniaus Gedimino technikos universiteto Geodezijos ir kadastro katedra

Įvadas

Nacionalinės žemės tarnybos prie Lietuvos žemės ūkio ministerijos užsakymu, 2007 m. pavasarį pirmą kartą Lietuvoje buvo atliktas 10 didžiausiųjų miestų - apskričių centrų: Vilniaus, Kauno, Marijampolės, Alytaus, Klaipėdos, Tauragės, Telšių, Šiaulių, Panevėžio ir Utenos lazerinis skenavimas iš oro ir padaryta skaitmeninė stambaus mastelio aerofotonuotrauka. Darbų tikslas - miestų erdvinių (3D) modelių sukūrimas taikant pažangią hibridinę technologiją.

Nuotraukas padarė ir ortofotografinius žemėlapius pagamino Prancūzijos *FIT Conseil - Géomètres Experts* firma. Antžeminius matavimus vykdė Lietuvos *UAB InfoERA* [1], o produkcijos kokybės kontrolę atliko UAB Aerogeodezijos institutas.

Naujas vietovės skenavimo (zondavimo) lazeriu iš orlaivio metodas, žinomas *LIDAR* santrumpa (*Light Detection and Ranging*). Lazeriniu skenavimu gaunama nereguliari labai tanki (keletas taškų viename kv. metre) taškinė trijų dimensijų Z,Y,Z žemės paviršiaus objektus modeliuojanti geometrinė ir radiometrinė informacija ("taškų debesis") [2]. Numatoma *LIDAR* metodą taikyti ir kartografuojant visą Lietuvos teritoriją.

Technologijos bruožai

LIDAR nuotrauka. Lietuvos miestų teritorijos skenuotos *Geokosmos* (Maskva) skeneriu *Optech ALTM 3100* iš lėktuvo *Antonov-2*. Antžeminiams matavimams naudoti *Z-Max* GPS imtuvai. Šio tipo lazeriai sukuria skenuoto žemės paviršiaus atspindžių erdvinį „taškų debesį" kraipomojo veidrodžio principu. Geopozicionavimas vykdomas inercine navigacine sistema (*Position and Orientation System*) *Trimble 750 GPS - Applanix POS/AV IMU (Inertial Measurement Unit)*. Taip randamos atspindėtų lazerio taškų erdvinės koordinatės. *ALTM 3100* operuoja infraraudonaisiais, artimais matomam optiniam spektro diapazonui, lazerio spinduliais (1,047 μm), todėl dar gaunamas fotografinis vietovės atvaizdas be šešėlių. Tačiau šio ilgio elektromagnetinių virpesių bangas absorbuoja vandens paviršius ir atspindi labai mažai signalų. LIDAR duomenų kaupimo specifikacija pateikiama 1 lentelėje [1].

Z_h_2009_3.pmd 30 2009.10.05, 10:51

1 l e n t e l ė. **Duomenų kaupimo skeneriu ALTM 3100 techninės specifikacijos**

Techniniai parametrai	*Optech ALTM 3100*
Nešančiųjų lazerio virpesių bangos ilgis	1047 nm
Lazerio impulsų dažnis	100 kHz
Skrydžio aukštis	800 m
Skenavimas	dinaminis impulsinis
Skenavimo dažnis	50 Hz
Skenavimo kampas	30^0 ($\pm 15^0$)
Skenuojamos juostos plotis	430 m
Registravimas	4 atspindžiai; atspindžių intensyvumas
Spindulio sklaida (pėdsakas)	0,3 mrad arba 0,8 mrad (30 cm arba 80 cm ant žemės, kai aukštis 1000 m)
Atstumo matavimo skyra	1 cm
Intensyvumas bei spektro skyra	8 bitai
Aukščių matavimo tikslumas	geriau negu 15 cm iš 1200 m aukščio; geriau negu 35 cm iš 3000 m aukščio
Planimetrinis tikslumas	geriau negu 1/2000 skrydžio aukščio

Kiti skrydžių duomenys: greitis - 205 km/h; atstumas tarp juostų ašių - 300 m; šoninė sanklota - 30%; lazerio taškų tankis - 3 - 4 taškai/m^2; vidutinis atstumas tarp taškų - 0,5 m. Skenerio erdvinių padėčių fiksavimo (trajektorijų) tikslumui buvo keliamas reikalavimas: X, Y, Z kryptimis vidutiniai kvadratiniai nuokrypiai turi būti mažesni negu 5 cm. 1 paveiksle pateikiama Kauno miesto *LIDAR* nuotraukos skrydžių juostų schema [1]. Projektinis *LIDAR* matavimų tikslumas: taškų aukščių - ±15 cm; planimetrinis - ±30 cm.

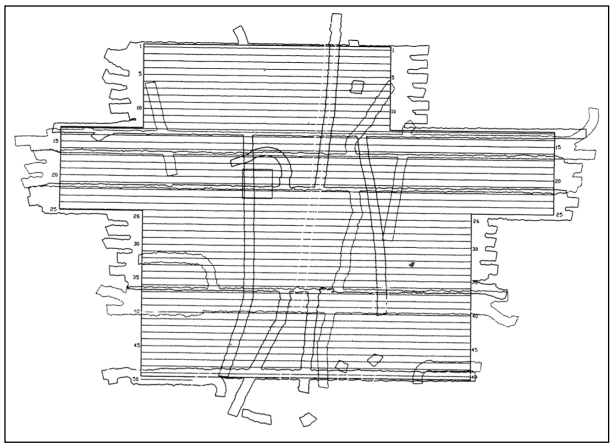

1 pav. Kauno miesto LIDAR skrydžių juostų schema

Pirminiai skenavimo lazeriu duomenys filtruoti, redaguoti ir suskaidyti į skaitmeninius vietovės paviršiaus SPM (angl. *Digital Surface Model* - DSM) modelius (2 pav., a). Pagal morfologinius požymius SPM klasifikuotas į skaitmeninius pastatų, augalijos, tiltų bei žemės reljefo modelius - SRM (angl. *Digital Elevation Model* - DEM). SRM modelio fragmentas su generuotomis pagal *LIDAR* taškus (neredaguotomis) horizontalėmis pateikiamas 2 paveiksle, b. Visi duomenys yra tekstiniu (ASCII) formatu, LKS 94 koordinačių sistemoje. Bendras visų miestų LIDAR nuotraukos plotas - 2475 km^2 (Alytaus - 150 km^2, Kauno - 425 km^2, Klaipėdos - 240 km^2, Marijampolės - 125 km^2, Panevėžio - 225 km^2, Šiaulių - 225 km^2, Tauragės - 100 km^2, Telšių - 100 km^2, Utenos - 100 km^2, Vilniaus - 785 km^2).

Z_h_2009_3.pmd 31 2009.10.05, 10:51

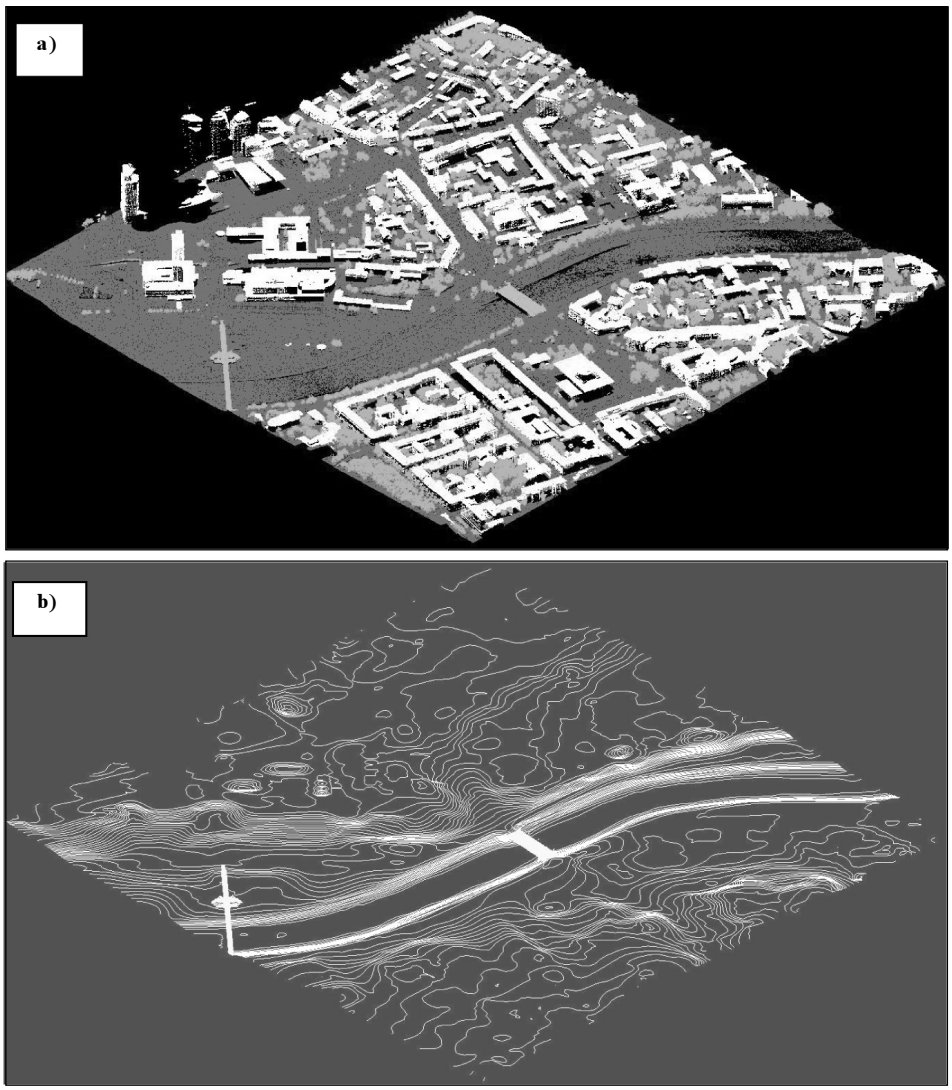

2 pav. Vilniaus miesto centrinės dalies modelių fragmentai: a - paviršiaus SPM; b- reljefo SRM su 0,5 m laipto neredaguotomis horizontalėmis ir tiltais

Skaitmeninė aerofotonuotrauka. Padaryta atskirai nuo *LIDAR* skrydžių aerofotokamera *UltraCamD*, židinio nuotolis = 101,4 mm. Kadro dydis - 7500×11500 pikselių, jutiklis (sensorius) - CCD matrica (*Charge Coupled Device*). Gamintojas *Vexcel Imaging* (Austrija).

Aerofotografavimo aukštis 600 m, mastelis - 1:6000. Firma *FIT Conseil*, naudodama *LIDAR* reljefo modelius, pagamino apskričių centrų, išskyrus Tauragės miestą, ortofotografinius 1:2000 mastelio žemėlapius. Alytaus miesto pagaminti tik 46 žemėlapio lapai iš 121. Sujungus lazerinio skenavimo ir ortofotografinius duomenis, gauti detalūs šių miestų erdviniai modeliai ortogonalinėje projekcijoje (3 ir 4 paveikslai).

Z_h_2009_3.pmd 32 2009.10.05, 10:51

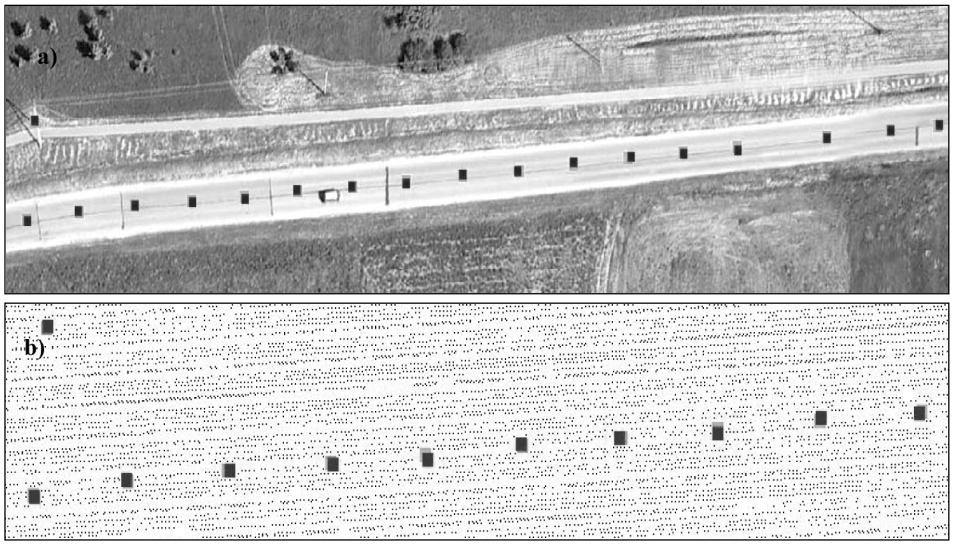

3 pav. Jungtinis paviršiaus modelis: a - ortofotografinis vaizdas; b - lazerio taškų „debesis“ su vietovėje tikrintais *LIDAR* taškais

4 pav. Panevėžio m. dalies ortofotografinis žemėlapis su geodeziškai tikrintais *LIDAR* taškais

LIDAR nuotraukos tikslumas

Svarbu žinoti naujo metodo tikslumo parametrus. *LIDAR* lazerio spindulys nuotolį iki kieto paviršiaus išmatuoja 1-3 cm tikslumu. Tačiau vietovės skenavimo lazeriu tikslumą lemia skenerio savybės, skrydžio aukštis, skenavimo kampas, matavimo lazerio spindulių dažnis ir sklaida, geopozicionavimo GPS-IMU sistemos tikslumas, atspindinčiojo paviršiaus savybės ir kai kurie kiti veiksniai.

Horizontalusis tikslumas tampriai siejamas su skrydžio aukščiu ir esti apie 1/2000-1/3000 šio aukščio. O kai aukštis 800 m, tai tikėtina paklaida iki 0,4 m.

Nagrinėjamųjų Lietuvos miestų atveju svarbiausias vietovės taškų aukščių Z nustatymo *LIDAR* skeneriu tikslumas.

Z_h_2009_3.pmd 33 2009.10.05, 10:51

Aukščių tikslumas didelis. Vidutinės kvadratinės lazerio taškų aukščių paklaidos apskaičiuotos pagal Vienos profesoriaus Kraus empirinę formulę [2], kai skrydžio aukštis < 1200 m, vietovė atvira, nuolydis - iki 10%, o taškų tankis - 4 tšk./m^2, tai apskaičiuotoji paklaida esti ±8 cm. Miške paklaidos 1,5 - 2 kartus didesnės.

Pagal Aerogeodezijos instituto (AGI) kontrolinių geodezinių matavimų duomenis autoriai įvertino 4 miestų 696 pavienių lazeriniu skenavimu nustatytų žemės taškų aukščių tikslumą [3]. Į *LIDAR* erdvinį ortofotografinį modelį buvo įrašomi geodeziniu būdu koordinuoti taškai (paženklinti 3 ir 4 paveiksluose) ir randamas artimiausio lazerinio taško aukščio nuokrypis nuo geodezinio taško altitudės (?Z). Atitinkamų lazerinių taškų paieškos nuotolis - iki 0,3 - 0,5 m.

Pagal atspindinčiųjų paviršių tipą 2 lentelėje pateikiami lazerinių taškų aukščių nuokrypių nuo geodeziškai išmatuotųjų aritmetiniai vidurkiai ir vidutinės kvadratinės nuokrypių reikšmės. Iš aritmetinių vidurkių matyti, kad nuokrypių serijose žymus sisteminis veiksnys.

AGI tam tikrą dalį *LIDAR* geodezinės kontrolės taškų koordinavo GPS metodu, o iš tokių atraminių taškų elektroniniu tacheometru poliniu būdu buvo išmatuotos visų kitų kontrolinių taškų koordinatės X,Y ir aukščiai Z.

UAB *„InfoERA“* atliko visų 10 miestų *LIDAR* nuotraukos taškų aukščių Z ir planimetrinio XY tikslumo kontrolę [1]. Aukščiai tikrinti pagal 24 kontrolinių (referencinių) plotų - asfaltuotų aikštelių *LIDAR* matavimus. Referenciniuose plotuose geodeziniu metodu išmatuoti 957 aukščių kontroliniai taškai. Horizontalusis tikslumas tikrintas matuojant žemų modulinių transformatorinių kraštines (referenciniai objektai). Penkių miestų *LIDAR* tikslumo rezultatai pagal ataskaitos [1] duomenis pateikiami 3 lentelėje. Kituose miestuose įverčiai panašūs.

Skenerio padėties fiksavimo kinematine GPS *Trimble 750* realiojo vidutinio kvadratinio tikslumo įverčiai, pagal X, Y ašis visuose miestuose yra nuo 1,5 iki 3,5 cm, o Z kryptimi yra iki 3,5 cm (vienas atvejis - 6 cm).

2 l e n t e l ė. ***LIDAR* taškų aukščių tikslumas pagal AGI geodezinius matavimus**

Atspindėjimo paviršius	Kontrolinių taškų skaičius	Tikslumo rodikliai, m			
		min	max	nuokrypių vidurkiai	vidutiniai kvadratiniai nuokrypiai
Kaunas					
Asfaltas	74	–0,05	0,14	0,04	0,07
Nelygus laukas	113	–0,08	0,17	0,10	0,11
Laukas su retais krūmais ir medžiais	119	-0,11	0,30	0,06	0,09
Panevėžys					
Asfaltas	193	–0,23	0,20	–0,01	0,06
Laukas	41	–0,08	0,22	–0,02	0,05
Marijampolė					
Asfaltas	18	-	0,08	0,04	0,05
Utena					
Asfaltas	63	–0,06	0,12	0,03	0,05
Žvyruotas kelias	75	–0,13	0,13	0,06	0,07

Z_h_2009_3.pmd 34 2009.10.05, 10:51

3 l e n t e l ė. **Kai kurie lazerinių impulsų taškų padėties tikslumo UAB *InfoERA* tyrimų rezultatai**

Miestai / referencinių plotų bei objektų skaičius	Tikslumo rodikliai pagal referencinius plotus, m			
	Aukščių tikslumas		Planimetrinis tikslumas	
	nuokrypių ΔZ intervalai	vidutiniai kvadratiniai nuokrypiai	taškų poslinkių ΔXY intervalai	poslinkių ΔXY vidurkiai
Kaunas / 3	–0,07-(+0,06)	0,04; 0,04; 0,03	0,10-0,25	0,16; 0,18; 0,18
Panevėžys / 2	–0,06-(+0,02)	0,05; 0,06	0,08-0,16	0,14; 0,12
Marijampolė/ 2	0,00-(+0,07)	0,06; 0,06	0,12-0,23	0,16; 0,18
Utena / 2	–0,08-(+0,10)	0,08; 0,06	0,11-0,22	0,18; 0,18
Vilnius / 5	–0,10-(+0,09)	0,09; 0,07; 0,08; 0,08; 0,05	0,10-0,22	0,14; 0,17; 0,16; 0,17; 0,12

Kitų autorių duomenys. Išsamią vietovės skenavimo lazeriniu skeneriu *ALTM 1225* atspindžio taškų aukščių nustatymo tikslumo analizę pagal kontrolinius geodezinius matavimus atliko JAV *Airborne 1 Corporation* [4]. Apibendrinti duomenys pateikti 4 lentelėje. Atspindinėjimo paviršių morfologija neapibūdinama.

4 l e n t e l ė. ***Airborne 1 Corporation LIDAR* vertikaliojo tikslumo tyrimo rezultatai**

Projektai	Skrydžių aukščiai, m	Kontrolinių taškų skaičius	*LIDAR* taškų aukščių nuokrypiai, m			
			min.	max.	nuokrypių vidurkiai	RMS įverčiai
1	750	400	–0,18	0,12	–0,02	0,05
2	900	4500	–0,42	0,36	0,01	0,12
3	600	90	–0,12	0,07	0	0,03
4	900	90	–0,26	0,16	0	0,09
5	900	150	–0,12	0,11	–0,01	0,05
RMS – aukščių vidutiniai kvadratiniai nuokrypiai						

Darbe [5] aprašomi Suomijoje 2006 - 2007 m. padarytų *LIDAR* testinių nuotraukų tikslumo tyrimai. Nuotraukos padarytos skeneriais *Optech ALTM 3100* ir *Leica ALS50-II*. Tikslumas vertintas pagal geodezinius kontrolinius taškus, koordinuotus GPS metodu ir elektroniniu tacheometru. Skrydžių aukščiai 1900 m. ir 2200 m, skenavimo kampas 200, impulsų dažnis 50 kHz, taškų tankis 0,5-0,7 tšk./m^2. Kontrolinių taškų paieškos „debesyje“ spindulys R<50 cm. Kai kurie šio eksperimento rezultatai pateikiami 5 ir 6 lentelėse [5].

Hamburgo gatvių modelių, sukurtų *LIDAR* metodu, aukščių tikslumas ±10-15 cm, o planimetrinės paklaidos < 0,5 m.

Z_h_2009_3.pmd 35 2009.10.05, 10:51

5 lentelė. ALTM 3100 impulsų atspindžių taškų aukščių tikslumas

Atspindėjimo paviršius	Tikslumo įverčiai, m		Kontrolinių taškų skaičius
	Sisteminis faktorius	Vidutinės kvadratinės paklaidos	
Asfaltas	–0,07	0,10	24
Žvyras	–0,02	0,05	9
Įvairi atvira vietovė	0,06	0,09	23
Laukas	0,11	0,11	13
Uoliena	–0,01	0,08	28
Miškas	0,03	0,12	38
Pastaba. Panašūs *LIDAR* vertikaliojo tikslumo rezultatai gauti ir skenuojant *Leica ALS50-II* iš 2200 m aukščio			

6 l e n t e l ė. **Planimetrinio tikslumo rezultatai**

Tikslumo rodikliai	*Optech ALTM 3100*	*Leica ALS50-II*
Poslinkių vidurkis	0,58	0,55
Mažiausias poslinkis	0,09	0,22
Didžiausias poslinkis	1,26	1,38
Planimetrinių poslinkių RMS	0,35	0,34

Apibendrinimas

Skenavimas lazeriu iš orlaivio, taikomas kartu su ortofotogrametriniu būdu, yra pranašus ir tikslus žemės paviršiaus objektų erdvinės nuotraukos metodas, gerai tinkantis tiek topografijos ir reljefo, tiek miestų bei pastatų ir kitų antžeminių objektų erdviniams modeliams kurti. Tačiau vandens paviršius absorbuoja elektromagnetinių virpesių bangas, ypač kai nešančiųjų bangų ilgis artimas 1,5 μm.

Iš LIDAR impulsų taškų padėties nustatymo tikslumo duomenų matyti, kad taškų aukščių vidutiniai kvadratiniai nuokrypiai nuo išmatuotųjų geodeziškai yra maži - 0,05-0,12 m (2-5 lentelės). Tai įrodo neįtikimai tikslų vietovės objektų taškų aukščių matavimą *LIDAR* metodu. Didžiausi planimetriniai poslinkiai ΔXY yra 0,25 m (1/3200 skrydžio aukščio = 800 m) ir 1,26 m (1/1500 skrydžio aukščio = 1900 m) (3 ir 6 lentelės). Sistemingosios paklaidos sumažinamos kalibruojant *LIDAR* įrangą (GPS, IMU ir skenerį). Svarbus tolesnis praktinis Lietuvos miestų *LIDAR* duomenų naudojimas.

Literatūra

1. *FIT Conseil (Géométres Experts)*, UAB *InfoERA*. Lietuvos Respublikos detalaus erdvinio modelio sudarymas, LIDAR skrydžių ir duomenų kaupimo kokybės kontrolės ataskaita. 2007, 13 p.

2. Žalnierukas A. Žemės paviršiaus skenavimas lazeriu iš orlaivio. Žemėtvarka ir hidrotechnika, Nr.3 (127), 2006, p. 34-42.

3. Žalnierukas A.; Ruzgienė B.; Kalantaitė A.; Valaitienė R. Lietuvos miestų skenavimo *LIDAR* metodu tikslumo analizė. Geodezija ir kartografija 35(2), 2009, p. 55-60.

4. Lidar Accuracy [cited 12 December 2008]. Available from Internet: http://www.airborne1.com/technology/LiDARAccuracy.pdf

5. Ahokas E.; Kaartinen H.; Hyyppä J. On the quality checking of the airborne laser scanning-based nation wide elevation model in Finland, in The International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences, Vol. XXXVII (Part B1), Commission 1, Beijing, China: 2008, p. 267-270.

Z_h_2009_3.pmd 36 2009.10.05, 10:51

ŽEMĖS KLAUSIMŲ SPRENDIMAS ŪKIŲ KŪRIMOSI IR STAMBĖJIMO LAIKOTARPIU

Dr. Pranas ALEKNAVIČIUS
LŽŪU žemėtvarkos katedros docentas

Žemės reforma Lietuvoje buvo pradėta turint tikslą sukurti konkurencingus ūkius. Tai, kad jos metu teko dar ir atkurti nuosavybės teises į žemę, 1991 m. įstatymuose buvo priimta tik su sąlyga, jog žemę gaunantis asmuo pats sugebės ūkininkauti. Tačiau ši nuostata žemės ūkio neišmanančių politikų buvo suniekinta, ir 1997 m. naujai suredaguotuose įstatymuose ši svarbi pradinė žemės reformos idėja buvo iškreipta. Nustatyta, kad žemę galima grąžinti bet kuriam pretendentui. Privatizuojant valstybinę žemės ūkio paskirties žemę, pirmumo teisė buvo suteikta ne šios žemės naudotojams (pagal Lietuvos Respublikos įstatymus įsisteigusiems ūkiams, pageidaujantiems ją pirkti), o pretendentams į kompensaciją žeme už miestuose ar kitose vietovėse turėtą privačią žemę. Tuo buvo grubiai pažeisti 1990 m. Aukščiausiosios Tarybos ir žemdirbių organizacijų aprobuoti Bendrieji agrarinės reformos principai. Tai buvo antroji svarbi priežastis, dėl kurios Lietuvoje prekiniams ūkiams sunku apsirūpinti žeme ir stiprinti ekonomiką. Pirmąja priežastimi laikomas 1991-1992 m. įvykdytas žemės ūkio įmonių turto privatizavimas, kurio pasekmės - staigus ūkių suardymas ir beprasmiškas susmulkinimas, pastatų ir kito turto suniokojimas. Daugelis specialistų pripažįsta, kad tuo metu vykusi „agrarinė reforma“ taip pat neatitiko Bendrųjų agrarinės reformos principų ir nuostatų. Po to metai iš metų politinėmis ir ekonominėmis priemonėmis buvo stengiamasi žlugdyti susikūrusias žemės ūkio bendroves. Valstybė nuo 1997 m. negarantavo jų naudojamos žemės apsaugos, net tų žemės sklypų, kuriuose stovi ūkiniai pastatai (iki tol valstybės išperkamai žemei buvo priskirti žemės plotai, užimti gamybiniais pastatais, ir žemės ūkio naudmenų plotai, reikalingi gyvulių aprūpinimui stambiaisiais ir žoliniais pašarais). Vienam fiziniam asmeniui, kuriančiam ūkininko ūkį, buvo garantuojamas įsigyti nuosavybėn tik toks žemės plotas, į kurį jis gali atkurti nuosavybės teises. Vidutiniškai vienam pretendentui teko tik apie 6 ha turėtos privačios žemės.

Dėl to Lietuvoje iki šiol nedeklaruojama per 700 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų, iš kurių apie 400 tūkst. ha yra privačioje žemėje.Laikant, jog iš vieno ha gaunama apie 1,7 tūkst. Lt vertės žemės ūkio produkcijos, metiniai nuostoliai šalies žemės ūkiui dėl nepanaudotos žemės viršija 1 mlrd. litų. Susikūrę fizinių asmenų ūkiai yra smulkūs ir negyvybingi, dauguma jų neturi reikiamų gyvulininkystės pastatų. Šias problemas padėtų išspręsti ūkių stambėjimo ir žemės naudojimo intensyvinimo skatinimas.

Ekonominiu požiūriu Lietuvoje konkurencingais ūkiais laikytini ūkiai, valdantys didesnius žemės plotus nei Vakarų Europoje. 1998 m. V.Uždavinienė leidinyje „Žemės ūkio mokslai“ rašė, kad dabartinėmis gamybos ir rinkos sąlygomis daugiašakis ūkis turi būti 80 - 90 ha žemės ūkio naudmenų. Žemės ūkio ministro 2003 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. 3D-269 „Dėl rekomenduojamų racionalių žemėvaldų ploto tam tikros specializacijos ūkiams“ patvirtinti

Z_h_2009_3.pmd 37 2009.10.05, 10:51

tokie minimalūs racionalios žemėvaldos plotai: kai ūkio gamybos kryptis javų, rapsų, cukrinių runkelių, bulvių auginimas ar kiaulininkystė - 100 ha žemės ūkio naudmenų, esant kitai gyvulininkystės specializacijai - 40 ha žemės ūkio naudmenų. Be to, nurodyta, kad formuojant konkretaus ūkio perspektyvinės žemėvaldos ribas, minimalus racionalios žemėvaldos plotas gali būti patikslintas pagal ūkio verslo plane ekonomiškai pagrįstus gamybos mastus ir žemės ūkio naudmenų poreikį. 2007 m. I.Krikščiukaitienės, A.Tamošaitienės ir S.Andrikienės tyrimais nustatyta, jog racionalaus dydžio augalininkystės ūkis yra 200 ha, kai ūkyje dirba tik šeimos nariai, ir 470 ha, kai dirba šeimos nariai ir samdomi darbuotojai, ūkyje maksimaliai panaudojama naujausia technika, taikomos pažangios augalų auginimo technologijos. Racionalaus dydžio pieninininkystės ūkis, priklausomai nuo žemės našumo, - 40-103 ha, kai dirba tik šeimos nariai, ir 52-132 ha, kai dirba šeimos nariai ir samdomi darbuotojai. Racionalus mišrios specializacijos ūkio, kuriame vyrauja žolėdžiai gyvuliai, dydis - 90-120 ha, priklausomai nuo žemės našumo.

Kol kas Lietuvoje ūkių, deklaravusių daugiau kaip 50 ha žemės ūkio naudmenų, yra 7775, iš jų 7329 fizinių asmenų ūkiai, 446 - juridinių asmenų ūkiai. Tiesa, jie naudoja apie 50 proc. visų ūkių deklaruoto ploto. Ūkių stambėjimo procesas vyksta, tačiau pernelyg lėtai (žr. 1 lentelę).

1 l e n t e l ė. **Deklaruotos žemės ūkio paskirties žemės naudojimas 2004-2008 m.**

Rodikliai	Metai				
	2004	2005	2006	2007	2008
Deklaruotų žemės ūkio naudmenų plotas tūkst. ha	25545,5	2572,8	2618,6	2631,1	2615,3
Iš jų pievos, ganyklos, daug. žolės ir pūdymai proc.	53,4	51,1	49,1	47,7	47,0
Žemę deklaravusių subjektų skaičius tūkst.	237,9	226,6	212,8	197,7	182,8
Tenka žemės ūkio naudmenų 1 subjektui ha	10,7	11,4	12,4	13,3	14,3

Ūkių restruktūrizavimo procesą būtina paspartinti valstybinio reguliavimo priemonėmis. Rizikingą žemės reformą pradėjusios ir tebevykdančios institucijos privalo turėti aiškią poziciją, kaip užbaigti formuoti ūkius, paspartinti valstybės remiamiems subjektams valstybinės žemės pardavimą, likviduoti dirvonuojančių žemių fondą, taikant ekonominio poveikio priemones žemę apleidusiems savininkams ar ją sutinkantiems įsavinti žemdirbiams. Deja, kol kas žymesnių poslinkių šioje srityje nėra. Žemės sklypų išdalijimas nuosavybėn vyksta pagal žemės reformos žemėtvarkos projektus įprastine tvarka, iš inercijos, palaipsniui lėtėdamas. Per 18 metų Nekilnojamojo turto registre (VĮ Registrų centro 2009-01-01 duomenimis) įregistruotų žemės sklypų bendras plotas - 4471 tūkst. ha (67 proc. šalies teritorijos), iš jo žemės ūkio paskirties žemės, be sodininkų bendrijų - 3268 tūkst. ha (82,6 proc. šios paskirties žemės ploto), iš jo privati žemė - 3002 tūkst. ha.

Norint pagal esamas tendencijas nustatyti, kada baigsis reforma kaimo vietovėje, pakanka panagrinėti statistinius duomenis, kuriuos pateikia VĮ Registrų

Z_h_2009_3.pmd 38 2009.10.05, 10:51

centras, apskričių Žemės tvarkymo departamentai ir Nacionalinė žemės tarnyba. Vadovaujantis įstatymais, žemės reforma tęsis iki tol, kol bus suformuota sklypais, įregistruota ir įteisinta nuosavybėn ar naudotis visa likusi valstybinė žemė. Turėtos žemės valdų, kurias galima sugrąžinti natūra, praktiškai jau nėra. Dar neįregistruotos žemės ūkio paskirties žemės yra 686 tūkst. ha. Skaičiuojant, kad turėsime apie 3500 tūkst. ha privačios žemės ūkio paskirties žemės, dar teks privatizuoti apie 500 tūkst. ha. Iš jų 248 tūkst. ha žemės jau suprojektuota žemės reformos žemėtvarkos projektuose. Tačiau šio žemės reformos darbų pirmojo etapo užbaigimas realiai įmanomas tik per 5-8 metus. Statistiniai duomenys rodo, jog darbų tempai kasmet lėtėja, o valstybės biudžeto išlaidos 1 ha žemės privatizuoti didėja (žr. 2 lentelę). Geriausiu atveju galime tikėtis, jog kasmet bus perduodama nuosavybėn (pretendentams į buvusių savininkų žemę) po 40 tūkst. ha (laikotarpio pabaigoje - 20 tūkst. ha), parduodama valstybinės žemės - po 20-60 tūkst. ha. Visiems šiems darbams dar teks išleisti apie 200 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų.

2 l e n t e l ė. **Žemės ūkio paskirties žemės privatizavimas 2004-2008 m.**

Rodikliai	Padidėjimas per metus				
	2004	2005	2006	2007	2008
Privati žemės ūkio paskirties žemė tūkst. ha	158,4	132,5	125,4	72,8	66,9
Iš jos:					
gauta atkuriant nuosavybės teises tūkst. ha	133,5	91,3	70,2	48,3	43,5
pirkta iš valstybės tūkst. ha	24,9	41,2	55,2	24,5	23,4
Išleista lėšų 1 ha žemės ir miško privatizavimui Lt	175	204	259	327	557

Tačiau žemdirbiams svarbu ne tai, kiek žmonių tapo ar dar taps jų naudotos žemės savininkais (jau priskaičiuojama per 500 tūkst.), o tai, kaip valstybė, pradėjusi žemės reformą su kaimo pertvarkos lozungu, aprūpino žeme naujai susikūrusius ūkius. Kaip minėta, garantuojamas žemės plotas vienam fiziniam asmeniui, turėjusiam susigrąžinamos žemės - vidutiniškai 6 ha. Iš 107 tūkst. ūkininkų atmetus smulkiuosius, atitinkančius asmeninio ūkio statusą, gausime, jog sukurtiems prekiniams ūkiams atiteko (atkuriant nuosavybės teises) apie 500 tūkst. ha žemės. Dar apie 650 tūkst. ha bus privatizavę asmeninio ūkio žemės naudotojai (1994 m. 413,1 tūkst. asmenų buvo suteikta 853,8 tūkst. ha; šiuo metu skaičiuojama 310 tūkst. asmenų, naudojusių 671,7 tūkst. ha, iš to ploto 2009-01-01 privatizuota 523,3 tūkst. ha). Juridinių asmenų ūkiams - žemės ūkio įmonėms - žemės įsigyti nuosavybėn nebuvo leidžiama. Taigi žemės reforma ūkių egzistavimą valstybine ir grąžinama buvusia privačia žeme užtikrino tik 1150 tūkst. ha plote. Kitiems žemės savininkams per restitucinės žemės reformos laikotarpį iš viso bus sugrąžinta arba perduota nuosavybėn netgi didesnis žemės plotas - apie 1900 tūkst. ha. Laisvos žemės fonde, kai žemės galima pirkti iš valstybės, lieka apie 450 tūkst. ha žemės. Be to, neįskaičiuota dar per 400 tūkst. ha žemės, kuri skirta mokslo ir mokymo įstaigoms, liks naudoti nuomos pagrindais ar dėl savo gamtinių savybių netinka intensyviam ūkininkavimui.

Z_h_2009_3.pmd 39 2009.10.05, 10:51

Ūkio subjektai savo ūkių plėtimui yra priversti prašyti, kad valstybės valdymo institucijos leistų nusipirkti savo naudojamą ar ūkio plėtrai reikalingą valstybinę žemę. Labai keista, kad tokia žemdirbių aprūpinimo žeme forma Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo laikinąjį įstatymą įgyvendinančių pareigūnų buvo suprantama ne kaip valstybės priedermė, o kaip malonė, kurią galima teikti tam tikromis sąlygomis. Kol kas valstybės remiamiems ūkio subjektams parduota tik 47 tūkst. ha žemės; per 2007-2008 metus Nekilnojamojo turto registre tokių sutarčių neįregistruota. Todėl tiek ūkininkai, tiek žemės ūkio įmonės priversti įsigyti žemės iš privačių savininkų pagal pirkimo - pardavimo, dovanojimo ar mainų sutartis. Orientaciniais skaičiavimais, ūkininkai iš kitų žemės savininkų jau įsigijo apie 400 tūkst. ha, juridiniai asmenys - apie 100 tūkst. ha. Dar liko „atsipirkti“ 1400 tūkst. ha. Žemės pirkimas (žr. 3 lentelę) priklauso nuo ūkių ekonominio pajėgumo, kuris 2008 metais sumažėjo.

3 l e n t e l ė. **Privačios žemės perleidimas 2004-2008 m. tūkst. ha**

Rodikliai	Metai				
	2004	2005	2006	2007	2008
Perleistos kitų asmenų nuosavybėn žemės plotas:	169,1	211,8	219,1	242,0	191,8
Iš jo:					
- dovanota	46,2	53,8	63,1	74,1	59,9
- parduota	122,9	158,0	156,0	167,9	121,9
Iš to ploto – žemės ūkio paskirties žemė	126,9	169,3	177,4	188,5	148,6

Atlikus seniūnijų specialistų anketinę apklausą nustatyta, kad ne visą šią perleidžiamą žemę įsigyja žemdirbiai. Dėl liberalių įstatymų dalis žemės sklypų atitenka asmenims, siekiantiems praturtėti iš žemės perpardavimo ar nuomos. Tokių pirkėjų gali būti apie 15 proc. Taigi galima prognozuoti, jog antrasis žemės reformos periodas, kurio metu ūkiai struktūrizuosis ir stambės, nupirkdami iš savininkų po 120 tūkst. ha žemės per metus, vyks dar apie 12 metų. Reikia tikėtis, kad šio proceso nesukomplikuos užsienio subjektai, kurie pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, nuo 2011 m. gegužės 1 d. galės nekliudomai Lietuvoje pirkti žemės ūkio paskirties žemę ir mišką.

Apibendrindami žemės reformos pasekmes ūkių kūrimui ir plėtrai, galime daryti tokias išvadas:

1. Žemės ūkio įmonių reorganizavimas buvo atliktas skubotai; nepakankamai atsižvelgta į ūkių turtą įsigijusių asmenų galimybes savarankiškai ūkininkauti. Šie darbai vykdyti ne kartu su žemėtvarkos projektais, kuriais buvo galima kompleksiškai formuoti racionalias ūkių žemėnaudas persitvarkiusioms žemės ūkio įmonėms ir privačius ūkius kuriantiems fiziniams asmenims. Vertinant žemės reformą Pagrindinių agrarinės reformos principų įgyvendinimo požiūriu tenka konstatuoti, kad dėl įvairių priežasčių buvo pažeisti šie principai:

- principas, kad žemės reforma turi būti vykdoma kaip sudėtinė agrarinės reformos dalis;

- principas, kad žemės reformos metu turi būti formuojamos racionalios ūkinės struktūros;

Z_h_2009_3.pmd 40 2009.10.05, 10:51

- laipsniškos, evoliucinės agrarinės reformos raidos principas;
- principas, kad prieš vykdant agrarinę reformą būtų įvertintos jos pasekmės;
- principas, jog privaloma žemės reformos sąlyga turi būti ūkinių struktūrų kūrimas.

2. Tai, kad nuo 1997 m. žemę leista grąžinti jos nenaudojantiems asmenims ten, kur ji gyvybiškai reikalinga esamų ūkių veiklai, parodė, jog valstybė atsisakė žemės reformos kaip priemonės, leidžiančios kryptingai reguliuoti žemės ūkio struktūrų formavimą. Visi šie klausimai palikti savieigai, tai yra, jų įgyvendinimas tapo galimas ne valstybės valia, o tik pasiekus sutarimą tarp žemės savininko ir jo žemės naudotojo. Žemdirbiai, sugrąžinus jų naudojamą žemę natūra ar perdavus nuosavybėn jų naudojamą valstybinę žemę kitiems asmenims, dėl ribotų galimybių „pasitraukti“ nuo žemės tapo žemės savininkų įkaitais, priverstais priimti jų nustatomas žemės pardavimo ar nuomos sąlygas.

Šios nuostatos būtų mažiau skaudžios žemdirbiams ir logiškai pateisinamos, jeigu žemės „persikėlimas“ būtų leidžiamas ne į ūkių naudojamą žemę, o tik į laisvą (neįteisintą naudotis) valstybinę žemę. Dėl žemės ūkio įmonių suardymo 1997-2000 m. laikotarpiu šios žemės plotai sudarė 500-600 tūkst. ha, ir naujieji savininkai savo veiklą bei energiją galėjo nukreipti šių žemių tinkamam panaudojimui pagal paskirtį. Deja, 1997 m. įstatymai numatė, jog valstybės išperkamai žemei priskiriama tik visuomenės poreikiams jau šiuo metu naudojama žemė ir gyventojų asmeninio ūkio žemė, taip pat gyvenamųjų sodybų (namų valdų) bei sodininkų bendrijų užimti žemės sklypai. Įteisintą naudotis žemės ūkio paskirties žemę leista grąžinti natūra arba perduoti nuosavybėn kitiems asmenims nutraukiant nuomos sutartis.

Bylose dėl žemės dažnai vartojamas argumentas „teisėti lūkesčiai“ buvo taikomas daugiau tik pretendentų į nuosavybės teisių atkūrimą interesams apginti. Įstatymai, leidę kompensuoti valstybine žemės ūkio paskirties žeme bet kurioje pretendento pasirinktoje vietoje ir nutraukiant žemdirbio naudojimo teisę, iš tiesų pažeidė žemdirbių teisėtų lūkesčių principą: juk žemės reformos pradžioje ūkius steigiantiems asmenims buvo garantuota teisė įsigyti žemę nuosavybėn, o žemės ūkio įmonėms - teisė gauti ūkio veiklai reikalingą žemę ilgalaikei nuomai.

3. Žemės ūkio veiklos sąlygų gerinimas teisinėmis priemonėmis turėtų būti suprantamas kaip galimybė panaudoti įstatymų svertus naujoms, perspektyvioms ūkininkavimo formoms kurti. Įstatymais buvo galima reguliuoti ūkių žemėnaudų projektavimo reikalavimus (žemės ploto, žemėnaudos išdėstymo, ryšių su socialinės ir gamybinės infrastruktūros objektais), nustatyti sklandų perėjimą nuo buvusių ūkinių struktūrų prie naujųjų ūkių, numatyti besikuriančių ūkių rėmimą. Parengus pagal šiuos reikalavimus žemės reformos žemėtvarkos projektą, pretendentų prašymai galėjo būti tenkinami tik tada, jeigu jų kuriamas ar plečiamas ūkis atitinka projekto sprendinius. Praktiškai tokie reikalavimai buvo tik iki 1997 m. galiojusiuose teisės aktuose. Restitucinės krypties įstatymai perspektyvių ūkininkavimo formų kūrimo ar kitokio jų reguliavimo galimybių išvis nenumatė. Žemės santykių pertvarkymas daugiau pasireiškė techniniais žemės sklypų ribų braižymo ir matavimo veiksmais, skubant grąžinti žemę ir ignoruojant perspektyvinės ūkių plėtros poreikius.

Z_h_2009_3.pmd 41 2009.10.05, 10:51

4. Žemės reformos metu vykdomas valstybinės žemės perdavimas potencialiai vertingose teritorijose buvo ekonomiškai naudingas tik žemę gaunantiems piliečiams, kurie įgijo didesnės vertės turtą, nei turėjo gauti. Tokia situacija susidarė dėl to, kad pagal žemėtvarkos projektus perduodamos žemės vertė skaičiuojama netaikant pataisų dėl galimo žemės sklypo perspektyvinio panaudojimo kitai paskirčiai. Žemės savininkas, gavęs žemės ūkio paskirties žemę, ją privalo naudoti pagal paskirtį. Tačiau parengus ir patvirtinus detalųjį planą, numatantį teritorijos panaudojimą statiniams ar kitai ne žemės ūkio ir miškų ūkio veiklai, šią paskirtį pakeisti galima. Iki 2000 m. Žemės įstatymo pataisų svarbiausia paskirties pakeitimo sąlyga buvo žemės ūkio gamybos nuostolių kompensavimas: žemės savininkas privalėjo sumokėti valstybei skirtumą tarp kitos paskirties žemės vertės ir žemės ūkio paskirties žemės vertės. Patikslinus Žemės įstatymą, žemės įvertinimo metodika, naudojama žemės reformos darbams, nebuvo patikslinta, ir žemės nelygiavertis „persikėlimas“ vyksta ligi šiol, tuo padarant valstybei milijoninius nuostolius.

Nors apie 2020 metus turėsime ženkliai daugiau stambių ūkių, tačiau jų žemėnaudos bus nekompaktiškos, susidedančios iš daugelio vienas nuo kito nutolusių žemės sklypų. Tai - nereguliuojamo žemės išdalijimo žemės reformos metu, leidžiant savininkams ir žemdirbiams susitarti patiems, rezultatas. Pateikiamas pavyzdys akivaizdžiai rodo, kaip yra išsimėtę vieno ūkio deklaruoti žemės sklypai. Jų naudojimas reikalauja papildomų laiko ir lėšų sąnaudų, sunkina žemės ūkio darbų organizavimą.

Kuo šiame antrajame žemės reformos etape (jį galima pavadinti racionalių ūkių žemėvaldų formavimo laikotarpiu) žemdirbiams galėtų pagelbėti valstybė, jausdama atsakomybę už savo pradėtų reformų sėkmingą baigtį? Žemėtvarkininkų akimis, reikalingos tokios teisinės, ekonominės ir organizacinės priemonės:

1. Įstatymu sustabdyti žemės „persikėlimą“ į plotus, kuriuos naudoja žemdirbiai. Lietuvoje pakankamai yra apleistos žemės, kurią gavę pretendentai į nuosavybės teisių atkūrimą savo aktyvia veikla ir lėšomis prisidėtų prie dirvonuojančių plotų grąžinimo intensyviai žemės ūkio veiklai.

2. Kuo sparčiau parduoti valstybinę žemę ūkio subjektams, kai ji naudotina ūkio gamybos plėtrai. Nuo 2006 m. apie 20 tūkst. ūkininkų ir juridinių asmenų, pateikusių prašymus (į 370 tūkst. ha žemės plotą), laukia, kol jiems bus parduota ūkių veiklai reikalinga žemės ūkio paskirties žemė.

Z_h_2009_3.pmd 42 2009.10.05, 10:51

3. Pradėti sistemingą žemės naudojimo valstybinę kontrolę. Asmenys, gaudami nuosavybėn žemės ūkio paskirties žemę, įsipareigojo laikytis įstatymų ir ją naudoti pagal paskirtį, tausoti ir gerinti. Tai numatyta Žemės įstatymo 21 straipsnyje. Pažeidus įstatymo reikalavimus, Administracinių teisės pažeidimų kodekso 52 - 2 ir 100 straipsniai numato baudas iki 500 -1000 Lt. Sankcijų taikymas priverstų žemę apleidusius savininkus (jų gali būti apie 80 tūkst.) patiems užsiimti žemės ūkio veikla arba šią žemę greičiau parduoti ar išnuomoti žemdirbiams. Be to, galima reguliuoti ir žemės mokesčius, juos padidinant žemės ūkio produkcijos neauginantiems savininkams ir sumažinant dirvonuojančią žemę pradėjusiems įdirbti asmenims.

4. Valstybės ir ES fondų lėšomis rengti žemės konsolidacijos projektus tose vietovėse, kur reikalinga kompaktiškiau išdėstyti tarpusavyje persipynusias stambių ūkių žemėvaldas, o visiems stabilių ribų ir pakankamo dydžio ūkiams - rengti kaimo plėtros žemėtvarkos projektus. Šiuo metu tokiais projektais, kai parenkama vieta ūkininko sodybos statybai, daugiausia pasinaudoja pseudoūkininkai - žemės sklypus arti ežerų ar priemiestiniuose rajonuose įsigiję asmenys, norėdami gauti leidimą pasistatyti gyvenamąjį namą. Tuo tarpu kaimo plėtros žemėtvarkos projekto rengimo esmė - turėti ūkio teritorijos perspektyvinio sutvarkymo „genplaną“, kuriame būtų suderintos ūkio gamybos šakų vystymo galimybės ir iš kurio būtų galima spręsti apie pastatų, kelių, melioracijos darbų poreikį, mišku apželdintinus plotus (ar mišku ir krūmais apaugusių plotų pavertimą žemės ūkio naudmenomis). Tokie žemėtvarkos planavimo dokumentai teikiant tikslinę paramą ūkiams bei kaimo plėtros administravimui galėtų būti naudingesni nei šiuo metu rengiami verslo planai.

5. Valstybės lėšomis vykdyti žemės savybių tyrimus ir teikti kartografinę informaciją apie visų ūkių žemės ūkio naudmenų savybes - melioracinę būklę, dirvožemių granuliometrinę sudėtį, humusingumą, nuardymo laipsnį, turtingumą fosforo ir kalio, rūgštumą, našumo balą. Pagal šiuos duomenis ir vadovaudamiesi rekomendacijomis ūkių specialistai galėtų planuoti sėjomainas, tręšimą, kalkinimą, kitus žemės gerinimo darbus.

6. Spręsti klausimą dėl sausinimo sistemų rekonstrukcijos darbų reikiamo finansavimo. Juk stambiųjų ūkių funkcionavimo laikotarpiu tik melioracijos dėka pagrindiniai dirbamos žemės plotai buvo išsaugoti ir sukultūrinti, pritaikyti mechanizuotam žemės ūkio augalų auginimui. Prieš kolektyvizaciją, 1948 m. pabaigoje, šalies žemės ūkio paskirties žemės plote buvo 2938 tūkst. ha ariamosios žemės ir sodų (įskaitant 302 tūkst. ha paimtos į valstybinį fondą žemės), o 1990 m. - 2984 tūkst. ha (įskaitant kultūrines ganyklas). Šį stabilumą užtikrino intensyvus žemės naudojimas ir kasmet vykdomi didelės apimties melioracijos darbai. 1990 m. dar 389 tūkst. ha sudarė pievos ir natūralios ganyklos. Tuo tarpu 2008 m. buvo deklaruota 2615 tūkst. ha pasėlių, sodų, pievų ir ganyklų, arba 758 tūkst. ha mažiau. Žemės melioracijos darbai kartu su kitomis priemonėmis ūkių ekonomikai stiprinti leistų grąžinti žemės ūkio veiklai bent dalį - 300-400 tūkst. ha - apleistų žemės ūkio naudmenų.

(Žemės ūkis, 2009 m. vasaris, Nr., p. 14-17)

Z_h_2009_3.pmd 43 2009.10.05, 10:51

LŽŪU HIDROTECHNIKOS KATEDRAI - 60

Doc. dr. Algis RADZEVIČIUS
Doc. dr. Juozas VYČIUS

2009 m. sukanka 60 metų nuo LŽŪU Hidrotechnikos katedros įkūrimo. Ji yra viena pagrindinių katedrų rengiant Lietuvos žemės ūkio universitete hidrotechnikos specialistus. Dėstomųjų dalykų žinios būtinos projektuojant, statant, naudojant ir prižiūrint vandens ūkio objektus. Be to čia atliekami plataus profilio mokslo tiriamieji darbai. Katedros veiklos istorija glaudžiai siejasi su Lietuvos hidrotechnikos statinių statybos raida.

1949 m. buvo įkurta Hidrotechninių įrengimų katedra. Tai tiesioginis analogiškų katedrų pavadinimo vertimas iš rusų kalbos. Vėliau pavadinimas keletą kartų keitėsi. Ilgiausiai ji vadinosi Hidroįrengimų katedra. Keistoku TSRS Žemės ūkio ministerijos, kuriai tarybiniais metais buvo pavaldi LŽŪA, reikalavimu, katedros darbuotojui norint gauti pedagoginį docento arba profesoriaus vardą reikėjo, kad katedros pavadinime būtų įvardyta jo dėstoma disciplina. Todėl ji pervadinta į Hidraulikos, vandentiekio ir hidrotechninių statinių, dar vėliau - į Hidrotechninių statinių, o po Nepriklausomybės atkūrimo - į Hidrotechnikos katedrą. Nors pavadinimas keitėsi, tačiau pagrindiniai dėstomi dalykai ir bendrieji tikslai visada buvo tie patys - rengti Lietuvai kvalifikuotus vandens ūkio specialistus.

Per katedros gyvavimo šešiasdešimtmetį darbuotojų sudėtis natūraliai keitėsi. Pirmuoju Hidroįrengimų katedros vedėju pagal to meto kadrų politiką buvo paskirtas Maskvos hidromelioracijos instituto docentas, vėliau profesorius Piotras Šipenko. Vėliau katedrai vadovavo dr. Antanas Rusteika (1957-1959), doc. Vincas Taujenis (1959-1961), vyr. dėst. Vladas Kudirka (1961-1969), doc. dr. Kazys Dabužinskas (1969-1972 ir 1974-1980), doc. dr. Bronislovas Ruplys (1973-1974), doc. dr. Albinas Kusta (1980-1986), doc. dr. Algirdas Dumbliauskas (1986-1990), prof. habil. dr. Albinas Kusta (1990-1994), doc. dr. Juozas Vyčius (1994-2005), o nuo 2006 m. doc. dr. Algirdas Radzevičius.

Dabartinis katedros kolektyvas: (iš kairės į dešinę) sėdi doc. B.Ruplys, doc. R.Kustienė, doc. A.Radzevičius (katedros vedėjas), katedros referentė A.Kazlauskienė, prof. A.Kusta; stovi laboratorijų vedėjas V.Vaičius, mokymo meistras V.Puras, doc. M.Dapkienė, lektorius A.Žibas, doc. G.Žibienė, lektorius V.Damulevičius, asistentė L.Grigaitienė, doc. A.Šikšnys

Hidrotechnikos katedra, kaip ir kitos, dirba keturiomis pagrindinėmis kryptimis: mokymas, mokslas, metodinis darbas, kita universitetui ir šaliai naudinga veikla.

Z_h_2009_3.pmd 44 2009.10.05, 10:51

Mokymo bazė ir mokymas. Pokario laikotarpiu inžinierių hidrotechnikų rengimas nebuvo lengvas: trūko kvalifikuotų pedagogų, vadovėlių, laboratorijų, mokymo priemonių. Dauguma dėstytojų buvo dirbantys antraeilėse pareigose gamybininkai, jiems stigo dėstymo patirties, metodinių žinių. Dėl skurdžios mokymo bazės hidraulikos, vandentiekio ir kitų disciplinų laboratoriniai darbai buvo atliekami Kauno universiteto (dabar KTU) laboratorijose. 1951 m. katedros vedėjo P.Šipenkos pastangomis buvo įkurta mokomoji-mokslinė hidraulikos ir hidrotechnikos laboratorija, pagaminti pagrindiniai nestandartiniai laboratoriniai įrengimai, įsigyta įvairių mokymo priemonių, maketų. Laboratorija 13 metų veikė visiškai nepritaikytose, be dienos šviesos ir ventiliacijos, inžinerinių fakultetų rūmų (buvęs „Pienocentro“ pastatas) patalpose.

Katedros per pastarąjį dešimtmetį parengti mokomieji ir moksliniai leidiniai

Docentė Midona Dapkienė su hidrotechnikos specialybės studentais Hidraulikos laboratorijoje

1963 m. akademija persikėlė į naujus LŽŪA Centrinius rūmus Noreikiškėse. Katedra ten dirbo iki 1977 m., kol buvo pastatyti akademijos Tretieji rūmai. Centriniuose rūmuose buvo įkurtos Hidraulikos, Hidrotechnikos statinių ir Siurblinių laboratorijos su mokomąja ir minimalia moksline laboratorine įranga. Čia jos veikė iki 1985 m., kol buvo pastatytas laboratorinis korpusas prie Trečiųjų rūmų ir įrengtos erdvios Hidraulikos, Hidrotechnikos statinių, Siurblių/siurblinių ir Vandentiekio laboratorijos, taip pat didelė Hidraulinio modeliavimo laboratorija, skirta daugiausia moksliniams tyrimams.

Visi laboratorijų įrengimai ir stendai buvo nestandartiniai, pagaminti pagal individualius TSRS Valstybinio aukštųjų mokyklų projektavimo instituto „Giprovuz“ projektus. Įrengimus gamino įvairios Lietuvos įmonės: Ežerėlio durpių įmonė, Kauno ir Skuodo melioracijos įmonių mechaninės dirbtuvės, Mechanizacijos ir elektrifikacijos instituto mechaninės dirbtuvės ir kt. Nors šie įrengimai buvo šiek tiek gremėzdiški, bet buvo vaizdūs ir veikė patikimai.

Z_h_2009_3.pmd 45 2009.10.05, 10:51

2005-2007 m. buvo atliktas laboratorijų korpuso remontas, kuriam 90 proc. lėšų buvo gauta iš ES struktūrinių fondų. Atnaujinta ir visų katedros laboratorijų laboratorinė įranga bei įrengta nauja Nuotakyno laboratorija su moderniu aerobiniu reaktoriumi.

Hidrotechnikos katedros dėstytojai hidraulikos, hidrotechninių statinių, siurblių ir siurblinių (dabar vadinama hidraulinės mašinos), vandentiekio, nuotekų surinkimo (anksčiau kanalizacijos), vandenvalos, vandens išteklių naudojimo ir kitus dalykus nuo seno dėsto taip pat Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakulteto studentams. Hidraulikos kursas ilgą laiką buvo dėstomas Žemės ūkio inžinerijos fakulteto studentams, o vandens ūkio pagrindų kursas, vandentieka ir nuotekų sistemos nuo 1997 m. dėstomi ir Miškų fakulteto ekologijos specialybės studentams. Katedros dėstytojai taip pat dėsto 1991 m. įsteigtos Hidrotechnikos ir žemėtvarkos kolegijos studentams. Ši kolegija vėliau tapo Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijos padaliniu - Hidrotechnikos ir žemėtvarkos fakultetu, o nuo 2007 m. palaipsniui perkeliama į Girionis, kur yra kiti šios kolegijos fakultetai. Hidrotechnikos kolegija buvo įkurta daugiausia Hidrotechnikos katedros dėstytojų Z.Rimkaus ir V.Damulevičiaus iniciatyva o V.Damulevičius buvo šio padalinio vadovu nuo įkūrimo 1991 m. iki 2008 m.

1990 m. pradedamas dėstyti hidroenergetikos kursas, nes sunkėjanti padėtis energetikos sektoriuje skatino plačiau naudoti atsinaujinančią upių hidroenergiją. Vėliau, 1994 m., vėl gi pagal laikmečio stimulus, įvedama hidrobiologijos disciplina, o 1996 m. - jūrų hidrotechnikos statinių kursas, kuris ypač svarbus, nes yra bene vienintelis toks kursas Lietuvos mokymo įstaigose. O jūrų hidrotechnikos statinių specialistai šaliai labai reikalingi.

Tiek dieninio, tiek neakivaizdinio mokymo studentai rengiami hidrotechnikos ir vandenų apsaugos inžinerijos ir valdymo specialybių. Iki 2008 m. į dieninio mokymo abi specialybes buvo priimama po dvi grupes. Neakivaizdiniame skyriuje studijuoja po vieną kiekvienos specialybės akademinę grupę. 2008 m. išleista paskutinė hidrotechnikos inžinierių neakivaizdininkų laida. Dabar abiejų formų studijose rengiami hidrotechnikos arba vandenų apsaugos inžinerijos ir valdymo bakalaurai ir magistrai. Neatrodo, kad atsisakymas rengti hidrotechnikos inžinierius yra geriausias sprendimas, nes bakalaurų lygio specialistai gamybinėse organizacijose didelės paklausos neturi, o magistrai rengiami labiau mokslinio pobūdžio veiklai.

Mokslinis darbas Hidrotechnikos katedroje plėtojamas tokiomis pagrindinėmis kryptimis: geofiltracijos (nuo 1950 m.), hidraulikos (nuo 1952 m.), hidrotechninių statinių (nuo 1952 m.), hidrologijos (nuo1962 m.), nuotekų valymo ir aplinkotyros (nuo 1969 m.), žemių melioravimo (nuo1969 m.), vagų procesų (nuo1977 m.), jūrų hidrotechnikos (nuo 1992 m.), hidroenergetikos (nuo 1993 m.).

Geofiltracijos tyrimai turi seniausias tradicijas. 1951 m. įrengus pirmąją Pabaltijyje hidraulinę-hidrotechninę mokomąją-mokslinę laboratoriją, katedros vedėjas prof. P.Šipenko pradėjo vadovauti aspirantams. Iš jų K.Baškys, pirmasis LŽŪA ir Lietuvoje, 1957 m. apgynė daktaro (tuo metu mokslų kandidato) disertaciją geofiltracijos tematika. 1960 m. Kijeve šioje srityje daktaro disertaciją apgynė B.Ruplys. Toliau doc. B.Rupliui vadovaujant Č.Ramonas parengė ir 1969 m. Maskvoje apgynė daktaro disertaciją iš žemių užtvankų geofiltracijos srities.

Z_h_2009_3.pmd 46 2009.10.05, 10:51

Praktinių geofiltracijos darbų pradininkas yra doc. B.Ruplys, kuris 1961 m. modeliavo Darsūniškio žuvininkystės įmonės tvenkinių geofiltraciją, vėliau, 1964-1965 m., Klaipėdos vandenvietės ir Kretingos nuotekų kaupyklos geofiltraciją. Nuo 1965 m. Lietuvoje pradėta masiškai statyti žemių užtvankas. Jų iki 1990 m. buvo pastatyta per 1000. Stambesnių užtvankų geofiltracija buvo modeliuojama katedroje vadovaujant doc. B.Rupliui. Nuo 1971 m. prasidėjo reikšmingiausias geofiltracijos tyrimų etapas - projektuojamų hidrotechnikos statinių geofiltracijos modeliavimas elektrohidrodinaminės analogijos (EHDA) metodu. 1971-1997 m. modeliuota per 50 objektų (daugiausia žemių užtvankų) geofiltracija, tarp jų 6 pagal Kruonio HAE užsakymą. Kruonio HAE geofiltracijos elektromodeliavimo reikšmė buvo ne tik techninė, bet ir visuomeninė ginant HAE nuo demagogiškų „žaliųjų“ puldinėjimų. Šiuo metu įvairūs geofiltracijos tyrimai toliau atliekami bendradarbiaujant su Statybinių konstrukcijų katedra.

Hidrotechnikos statinių mokomoji lauko laboratorija

Hidrotechnikos katedros darbuotojai svarsto mažosios hidroelektrinės rekonstrukcijos galimybes

Hidrauliniai tyrimai pradėti 1952 m., įrengus hidraulikos ir hidrotechnikos laboratoriją. Jų pradininkai buvo prof. P.Šipenkos vadovaujami aspirantai R.Dačinskas, R.Darškus. K.Simniškis, kurie tyrė tėkmės raminimą žemutiniame bjefe, kanalų vienpakopius ir daugiapakopius slenksčius. Tačiau nė vienas šių aspirantų dėl įvairių priežasčių disertacijų neparengė. Vėliau hidraulinius hidrotechnikos statinių tyrimus tęsė V.Kudirka (užtvankų slenksčių taurai), B.Ruplys (vamzdžių hidraulinės varžos, užtvankų šachtos), A.Kusta (naftos gaudytuvų hidrauliniai tyrimai), A.Šikšnys (Alytaus pramoninis vandentiekis), A.Radzevičius (nuotekų nusodintuvo ir biofiltro modeliavimas) ir kt.

Leningrado politechnikos institute, vadovaujant profesoriui M.Michaliovui, hidraulinių tyrimų srities daktaro disertacijas apgynė katedros dėstytojai A.Šikšnys (1982), A.Vancevičius (1987) ir A.Radzevičius (1989). 1987 m. buvo įkur-

Z_h_2009_3.pmd 47 2009.10.05, 10:51

ta žinybinė hidrotechnikos statinių modeliavimo laboratorija, tačiau dėl užsakymų stokos ji didesnio vaidmens atliekant hidraulinius tyrimus nesuvaidino.

Naujas hidraulinių tyrimų etapas prasidėjo po 1995 m., šiems darbams pradėjus naudoti kompiuterines programas. 1998-1999 m. vadovaujant doc. A.Šikšniui atliktas Skirvytės žiočių hidrodinamikos ir nešmenų judėjimo matematinis modeliavimas. Buvo atlikti Skirvytės žiočių natūriniai topografiniai, batimetriniai, hidrometriniai ir gruntų tyrimai, sukurtas skaitmeninis modelis, išnagrinėta 10 vagos reguliavimo variantų siekiant pagerinti žuvų migracijos, neršto ir laivybos sąlygas. 2000-2001 m. atliktas Kavarsko žuvitakio hidraulinis modeliavimas, kurio rezultatai panaudoti projektuojant žuvitakį statomoje Kavarsko HE. Hidrauliniams tyrimams priskiriami 2001-2005 m. A.Šikšniui vadovaujant atlikti darbai: Nemuno vandens kelio Kaunas - Klaipėda garantinių gylių padidinimo metodikos sudarymas, Žaltyčio ežero vandens režimo reguliavimas, Klaipėdos sąsiaurio Smiltynės krantinės formos ir matmenų modeliavimas.

Hidrotechniniai tyrimai pradėti 1953-1954 m. Jų tikslas - natūroje įvertinti esamų hidromazgų atskirų elementų būklę, išaiškinti gedimų priežastis, pasiūlyti būdus gedimams pašalinti. Atliekant šiuos tyrimus aktyviai dalyvavo V.Kudirka, B.Ruplys, V.Damulevičius, Z.Rimkus, J.Vyčius ir kiti katedros darbuotojai. 1997-1999 m. vykdant užsakomąjį darbą „Hidromazgų žemių užtvankų, dambų, tvenkinių būklės nustatymo metodikos sukūrimas“ (vadovas J.Vyčius) buvo atlikta 107 žemių ir kitokių užtvankų natūriniai tyrimai, sudaryti tyrinėtų užtvankų aprašai, jų duomenų bankas, parengta užtvankų ir kitų HTS būklės vertinimo metodika. Remiantis šiuo darbu 2000 m. buvo parengtas Statybos techninis reglamentas HTS techninei būklei nustatyti.

2002-2003 m. buvo atliekami žemių užtvankų šlaitų tvirtinimo būklės tyrimai (vadovas J.Vyčius), 2002-2005 m. - žuvivaisos ir žuvininkystės įmonių siurblinių ir kitų HTS būklės tyrimai ir įvertinimas (vadovas J.Vyčius). Bene svarbiausi darbai hidrotechnikos srityje 2002-2009 m. buvo atliekami Kruonio HAE vadovaujant A.Šikšniui. Buvo sukurta HAE HTS techninės saugos analizės sistema, parengta originali metodika, o jos pagrindu - duomenų bazės ir kompiuterių programinė įranga. Jos pagalba galima įvertinti HTS būklę ir nustatyti būklės kitimo priežastis. Ši Kruonio HAE kompiuterių tinkle įdiegta sistema yra pirmoji Lietuvoje, ji sulaukė teigiamų specialistų vertinimų. Taip pat Kruonio HAE vamzdynų deformacijų ir vamzdynų šlaito geofiltracijos automatizuotas matavimas integruotas į HAE statinių būklės stebėsenos bei kontrolės ir HTS techninės būklės bei techninės saugos kontrolės sistemas. Svarbiausias šio

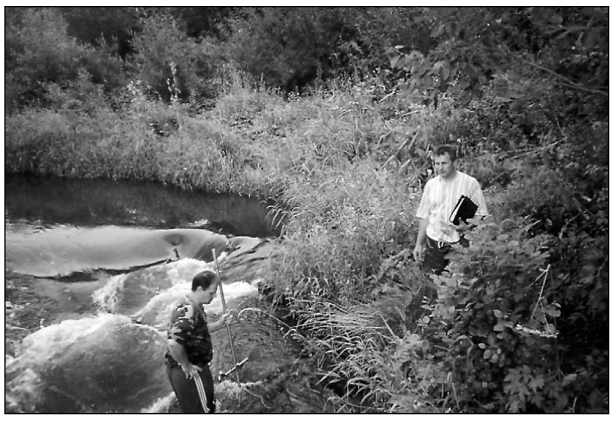

Alvydas Žibas ir Arvydas Šikšnys tiria Siesarties upės hidraulines charakteristikas

Z_h_2009_3.pmd 48 2009.10.05, 10:51

darbo rezultatas - iš esmės padidintas Kruonio HAE HTS būklės matavimų rezultatų tikslumas ir pagerintas techninės saugos sistemos patikimumas.

Vadovaujant V.Damulevičiui ir B.Rupliui, buvo atliekami Kauno HE hidromazgo tyrimai: žemių ir betono užtvankų filtracijos kompleksinis įvertinimas (2001); HE aukštutiniame bjefe besikaupiančių plūdmenų surinkimo bei pašalinimo įrenginių tyrimai (2002); HE uždorių valdymo praleidžiant Nemuno potvynius tyrimai (2007).

2001-2003 m. vadovaujant Z.Rimkui buvo sukurti statybos techniniai reglamentai: potencialiai pavojingų HTS techninės būklės vertinimas, HTS pagrindinės nuostatos, HTS poveikiai ir apkrovos. Z.Rimkus buvo produktyvus mokslininkas, puikus dėstytojas ir vadovas. Deja, 2005 m. ankstyva mirtis nutraukė jo pedagoginę ir mokslinę veiklą.

Hidrologijos mokslinių tyrimų pradininkas buvo vyr. dėst. L.Mingauda, vėliau šioje srityje dirbo doc. dr. A.Poška (1961-1977 m.). Praktinių hidrologijos, hidrometrijos darbų, reikalingų hidrauliniams ar vagų procesų tyrimams, yra atlikę Z.Rimkus, A.Šikšnys bei A.Žibas.

Nuotekų valymo tyrimų pradžia laikytini 1963 m., kai LŽŪA nuotekos pradėtos naudoti žemės ūkio kultūroms drėkinti mokomajame ūkyje. Nuotekų valymą drėkinant žemės ūkio kultūras nagrinėjo A.Kusta, šia tema 1968 m. apgynė daktaro disertaciją. 1975-1978 m. A.Kusta, R.Kustienė ir V.Zubė tyrinėjo naftos gaudytuvų efektyvumą. 1991-1998 m. tirtas kaimo gyvenviečių ir individualių ūkininkų sodybų vandens valymo įrenginių efektyvumas (A.Kusta, A.Radzevičius, R.Kustienė ir kt.).

Nuotekų valymo tyrimai suaktyvėjo Lietuvai rengiantis stoti į ES ir ypač įstojus į ją 2004 m., nes reikėjo parengti mažų gyvenviečių nuotekų valymo technologijas, prisiderinti prie ES nuotekų valymo standartų, atlikti Lietuvos nuotekų sistemų rekonstrukcijos ir išplėtimo galimybių studijas. Buvo atlikti tyrimai: gyvenviečių nuotekų įtaka melioracijos sistemoms (vadovė R.Kustienė), Alytaus r. vandentiekio ir nuotekų sistemų tyrimai (vadovas A.Šikšnys), Kazlų Rūdos vandentiekio ir nuotekų sistemų išplėtimas (tarptautinis projektas, vykdytojai J.Vyčius ir A.Žibas), inžinerinių priemonių, mažinančių taršą iš žemės ūkio šaltinių, parengimas (vadovas J.Vyčius), Nemuno vidurupio, žemupio ir Ventos - Lielupės baseinų vandentvarkos sistemų optimizavimas (vadovas A.Radzevičius).

Kruonio hidroakumuliacinė elektrinė nuolatinis katedros atliekamų tyrimų objektas

Iš nuotekų valymo srities 2004 m. daktaro disertaciją apgynė M.Dapkienė tema „Mažų gyvenviečių nuotekų aerobinio valymo proceso įvertinimas“ (vadovas A.Kusta). Su žuvininkystės tvenkinių nuotekų tvarkymu sietina

Z_h_2009_3.pmd 49 2009.10.05, 10:51

Fakulteto darbuotojus su Klaipėdos uosto hidrotechnikos statiniais supažindina A.Žibas

V.Mongirdo 2007 m. apginta disertacija „Biofiltravimo proceso apytakinėje akvakultūros sistemoje įvertinimas“ (vadovas A.Kusta)

Katedroje taip pat buvo atliekami drenažo (A.Dumbliauskas, K.Dabužinskas) bei drėkinimo režimo (R.Kustienė, V.Zubė, J.Vyčius, A.Kusta) parametrų tyrimai.

Vagų procesų klausimus nuo 1978 m. daugiausia nagrinėjo gamtos mokslų daktaras Z.Rimkus. Jis neakivaizdžiai, dirbdamas pedagoginį darbą, vadovaujant prof. M.Lasinskui parengė ir Leningrado hidrometeorologijos institute apgynė (1986) daktaro disertaciją.

Jūrų hidrotechninių tyrimų idėja iškilo kartu su Nepriklausomybe, kai Lietuva tapo savarankiška jūrine valstybe, bet labai trūko savų jūros hidrotechnikos statinių specialistų. 1994 m. A.Žibas katedroje apgynė magistrantūros darbą jūrų hidrotechnikos tematika (vadovas B.Ruplys) ir šiuo metu sėkmingai dėsto šią discipliną fakulteto studentams bei dalyvauja tiriamuosiuose darbuose.

Hidroenergetikos tyrimai taip pat prasidėjo po Nepriklausomybės atkūrimo. Daugiausia jie buvo skirti Lietuvos hidroenergetikos resursams įvertinti ir hidroenergijai populiarinti. Šioje srityje dirbo R.Kustienė, J.Vyčius, B.Ruplys, A.Žibas. Svarbiausią vaidmenį šioje srityje atlieka Vandentvarkos katedros profesorius P.Punys.

Metodinis darbas yra itin svarbi katedros veiklos sritis. Tai mokomosios ir mokslinės literatūros rengimas ir leidyba. Nuo katedros įsikūrimo pradžios buvo rengiamos dėstomų dalykų programos, kursinių ir laboratorinių darbų užduotys, metodiniai nurodymai ir patarimai, pagal galimybes vadovėliai, monografijos, moksliniai straipsniai, mokslo populiarinimo leidiniai. Katedros darbuotojai išleido 8 vadovėlius, skirtus hidrotechninių statinių (1969, 1988), siurblių ir siurblinių (1975), vandentiekio (1977, 2006), hidrologijos (1976), hidraulikos (1984), nuotakyno (2008) dalykams studijuoti pagal Lietuvos aukštųjų mokyklų programų reikalavimus. Daugiausia šioje srityje pasidarbavo prof. A.Kusta, docentai B.Ruplys, K.Dabužinskas, A.Dumbliauskas, A.Radzevičius, G.Žibienė.

Iki Lietuvos Nepriklausomybės studijų programos mažai keitėsi, buvo panašios į visų buvusios TSRS aukštųjų žemės ūkio mokyklų programas, tad ir dėstomų dalykų metodinių priemonių leidyba nebuvo aktuali. Pereinant prie europinės mokymo sistemos prasidėjo dinamiška studijų programų ir pačių dėstomų dalykų kaita. Be to, atsirado didesnių galimybių rengti ir išleisti daugiau metodinių priemonių. Neįmanoma išvardinti visų katedroje parengtų ir išleistų mokomųjų priemonių. Pažymėtinas didelis darbas atliktas rengiant naujų dalykų programas, jų modulius, kadangi jų kaita buvo labai dažna ir kartais nevisai racionali.

Z_h_2009_3.pmd 50 2009.10.05, 10:51

Metodinės literatūros ir mokomųjų knygų leidimas ypač pagausėjo įgyvendinant BPD projekto „Mokymosi visą gyvenimą gebėjimų ugdymas aplinkos inžinerijoje ir kraštotvarkoje“ suteiktas galimybes. Tinkamai parengtos metodinės priemonės tampa tvirtu pagrindu studentams mokantis nelengvų hidrotechnikos dalykų. Vykdant bakalaurų ir magistrų mokymo tobulinimo projektų reikalavimus 2007-2008 m. buvo išleista 10 mokomųjų knygų ir 8 metodinių patarimų leidiniai visiems katedros dėstomiems dalykams.

Katedros darbuotojai vieni arba su bendraautoriais išleido penkias monografijas žemių sausinimo, drėkinimo ir kitais klausimais. Svarbesnių metodinių leidinių per katedros gyvavimo laikotarpį priskaičiuojama per 60. Katedros darbuotojų jėgomis arba su bendraautoriais išleista per 30 stambesnių mokslo populiarinimo knygų ir brošiūrų.

Katedros dėstytojai aktyviai dalyvauja šalies, universiteto ir fakulteto veikloje. Universiteto rektoriumi 1994-2004 m. sėkmingai dirbo katedros profesorius habil. dr. A.Kusta, vėliau, 2005-2009 m., jis buvo mokslo prorektoriumi, Lietuvos MA sekretoriumi bei Nemuno slėnio kordinatoriumi, Vandens problemų tarybos pirmininku. 1993-1997 m. LŽŪU Mokslo skyriaus viršininko, o 1997-2001 m. Žemės ūkio ministerijos Kaimo plėtros departamento Mokslo skyriaus viršininku sėkmingai darbavosi katedros docentas A.Radzevičius. Katedros docentas Z.Rimkus 1990-2005 m. ėjo fakulteto dekano pareigas, taip pat buvo Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos pirmininkas. Sudėtingas ir daug triūso reikalaujančias Hidrotechnikos ir žemėtvarkos kolegijos direktoriaus pareigas 1991-2008 m. ėjo katedros dėstytojas V.Damulevičius. A.Žibas sėkmingai dirba LŽŪU Plėtros skyriaus viršininku. Visapusišką ir naudingą visuomeninę veiklą atlieka katedros docentas B.Ruplys. Jis yra jaunesnių dėstytojų ir studentų visuomeninis konsultantas, aktyvus hidroenergetikos propaguotojas, įvairių komisijų ir komitetų, tarp jų Valstybinės komisijos Kruonio HAE problematikai įvertinti narys.

Katedra palaiko plačius dalykinius ryšius su šalies ir užsienio mokslo bei mokymo įstaigomis. Lietuvoje glaudžiausiai bendradarbiaujame su Vandens ūkio institutu, kuris dabartiniu metu integruojasi į LŽŪU, su AB „Hidroprojektas“, Žemės ūkio, Aplinkos bei Ūkio ministerijomis, kai kuriais Lietuvos universitetais ir mokslinio tyrimo institutais. 1979 m. Hidrotechnikos katedros iniciatyva buvo pradėti ir vėliau palaikomi tradiciniais tapę dalykiški, kūrybiški, abipusiai naudingi susitikimai su Latvijos ir Estijos žemės ūkio akademijų ir universitetų giminingomis katedromis. Taip pat bendradarbiaujame su Kanados, Švedijos, Norvegijos, Didžiosios Britanijos, Prancūzijos, Vokietijos, Danijos, Suomijos, Rusijos, Ukrainos, JAV, Italijos mokymo ir mokslinio tyrimo organizacijomis. Daug iniciatyvos užmezgant ryšius su šalies ir užsienio mokslininkais parodė B.Ruplys, A.Kusta, A.Radzevičius ir kiti katedros darbuotojai.

Hidrotechnikos katedra šešiasdešimtmetį pasitinka sėkmingai dirbdama mokslo ir mokymo srityje. Pasikeitus ūkininkavimo ir gamybos priemonių nuosavybės formoms, susikūrus rinkos ekonomikai būdingiems visuomenės grupių santykiams, katedros dėstytojai dalyvauja rengiant plataus profilio hidrotechnikos specialistus, galinčius ne tik racionaliai spręsti vandens ūkio problemas, bet ir konkuruoti darbo rinkoje, įsitvirtinti projektavimo, statybos, administravimo, konsultavimo, mokymo, mokslo bei kitose veiklos srityse.

Z_h_2009_3.pmd 51 2009.10.05, 10:51

JIE ĮRAŠYTI Į SĄJUNGOS GARBĖS KNYGĄ

Sąjungos tarybos 2009 m. birželio 6 d. nutarimu į LŽHIS Garbės knygą įrašyti Sąjungos nariai Petras Daugirdas ir Antanas Miknius.

HIDROTECHNIKOS INŽINIERIUS PETRAS DAUGIRDAS

Gimė 1943 m. balandžio 1 d. Tauragės r. Gaurės k.. 1965 m. baigė LŽŪA Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultetą, įgijo hidrotechnikos inžinieriaus kvalifikaciją.

Nuo 1966 m. dirbo Tauragės MSV, ėjo meistro, darbų vykdytojo pareigas, vadovavo melioracijos sistemų įrengimo darbams. Nuo 1969 m. dirbo Melioracijos ir vandens ūkio ministerijoje. 1988 m. buvo paskirtas Respublikinio vandens ūkio projektavimo instituto vyriausiuoju inžinieriumi. 1990-1993 m. buvo Respublikinio inžinerinio centro „Melioservisas“ direktorius. Vėliau vadovavo personalinei įmonei.

Buvo Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos atkūrimo organizacinio komiteto pirmininko pavaduotojas. 1989 m. Sąjungos steigiamasis suvažiavimas išrinko jį Sąjungos tarybos nariu, Sąjungos tarybos pirmininko pavaduotoju, Melioracijos sekcijos pirmininku. Sąjungos konferencijoje 1991 m. perrinktas Melioracijos sekcijos pirmininku antrai dvejų metų kadencijai. P.Daugirdas daug prisidėjo sprendžiant žurnalo „Žemėtvarka ir melioracija“ leidybos problemas, 1989-1992 m. buvo šio žurnalo redakcinės kolegijos narys.

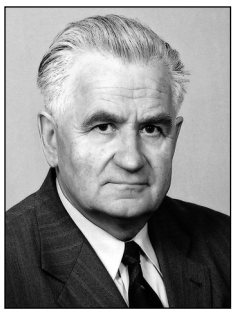

DOC. DR. ANTANAS MIKNIUS

Gimė 1935 m. rugsėjo 1 d. Radviliškio r. Dirvonų k. 1960 m. baigė LŽŪA Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultetą, įgijo žemėtvarkos inžinieriaus kvalifikaciją.

Nuo 1960 m. dirbo Žemės ūkio ministerijos Žemės tvarkymo valdybos operatyviniu darbuotoju, Respublikiniame žemėtvarkos projektavimo institute. 1963 - 1965 m. mokėsi LŽŪA aspirantūroje. 1966 - 2008 m. dirbo LŽŪA Žemėtvarkos (ankstesnis pavadinimas - Žemėtvarkos ir geodezijos) katedroje. Vienuolika metų (1976 -1987 m.) buvo šios katedros vedėjas.

1969 m. apgynęs disertaciją įgijo ekonomikos mokslų kandidato laipsnį (1993 m. nostrifikavus - technikos mokslų daktaro). 1972 m. jam suteiktas docento mokslinis vardas. Parašė mokymo knygas „Ūkio žemėtvarka“ (2000 m.), „Agrarinių teritorijų žemėtvarka“ (2003 m.), paskelbė apie 120 mokslinių straipsnių ir metodinių darbų. Mokslinių tyrimų kryptis - teritorijų planavimas, žemėnaudų formavimas, sodų teritorijų tvarkymas. Buvo žemės ūkio enciklopedijos mokslinis konsultantas.

Vytautas Kęstutis
Vytautas Skuodžiūnas

Z_h_2009_3.pmd 52 2009.10.05, 10:51

STUDIJOS IR GYVENIMAS

Rimvydas TUMAS

1954 m. rudenį į LŽŪA Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultetą susirinko būsimoji hidrotechnikos inžinierių IX laida. Studijos vyksta buvusios bendrovės „Pienocentras“ pastate (buvusios Stalino alėjos, kuri 1961 m. N.Chruščiovui pasmerkus „Stalino asmens kultą“ buvo pervadinta) - Laisvės alėjos ir Daukanto g. kampe. Tačiau dalis paskaitų (komunistų partijos istorijos, filosofijos, fizikos, chemijos, dirvožemio mokslo, karinio parengimo, vadinamo specparengimu) - centriniuose LŽŪA rūmuose Kęstučio g. Dekanas Povilas Sklėrius (po dvejų metų - Juozas Balkevičius), rektorius Jonas Bulavas (pirmame - antrame kursuose Juozas Tatoris).

Nors jau buvo praėję devyneri metai po karo, dėstytojų trūko, nes reikiamo lygio specialistų, palyginti su prieškariu, liko tik trečdalis. Kiti karo ir pokario negandų buvo išblaškyti. Ir jų neparengsi per metus ar per kelis. Kita vertus komunizmo statybai buvo reikalingi išsilavinę žmonės. Suprasdamos tai, partija ir vyriausybė „nepaliko vienos jaunesniųjų TSRS respublikų - Lietuvos - tamsybėse“. Antanui Sniečkui paprašius, Michailui Suslovui palaiminus, buvo atsiųsti žmonės iš Maskvos ir kitų SSSR miestų aukštųjų mokyklų. Tad TSKP istoriją pirmame kurse rusiškai dėstė mūsų pavadinta „Gulbe“ - A.Cisina.

Buvo ir dėstančiųjų rusiškai specialias disciplinas. Fakultete toks buvo prof. P.Šipenko. Jis dėstė hidrotechninių statinių kursą. Tuo metu jį vienintelį į auditoriją lydėdavo plakatais (statinių brėžiniais) nešinas tuometinės hidroįrengimų katedros laborantas V.Bičkauskas. Mes, jaunesniųjų kursų studentai, koridoriuje girdėdavome būdingą profesoriui garsą - hmm..., hmm... Bet jo paskaitų konspektuoti neteko, nes atėjus N.Chruščiovo laikams rusakalbiai dėstytojai vienas po kito išvyko. Liko tik kariškiai - rusai ir lietuviai, dėstantys rusiškai.

Geru žodžiu reikia paminėti kitą pavyzdį. Studijų metais akademijos prorektorius buvo prof. N. Šprinkas. Jis buvo mechanikos, vidaus degimo variklių specialistas. LŽŪA mokslinės visuomenės buvo pripažintas humanišku ir daug padedančiu jauniems mokslininkams. Jau jam išvykus į Maskvą, jauni mokslininkai vykdavo pas jį konsultacijų. Ne vieno darbui jis ir vadovavo. P.Šipenko turėjo nemažai aspirantų (dabar sakytume - doktorantų), tačiau dauguma jų disertacijų nebaigė, neapgynė. Sunku įvertinti visas priežastis, nes labai daug priklausė nuo paties aspiranto iniciatyvos ir darbštumo.

Išvykus rusakalbiams iš LŽŪA, TSKP istoriją dėstė lietuviškai kalbanti jauna netekėjusi (studentai per vakarėlius ją šokdindavo) rusė V.Rybakova (šiek tiek grėbluodama sakydavo, o studentai pasišaipydavo, kad marksizmas vystėsi po laiptais (palaipsniui), o gyvybė atsiranda baltiniuose (baltymuose). Vėliau ji persikėlė dirbti į Kaliningrado aukštąją mokyklą.

Vyrams karo mokslams buvo skirta viena savaitės diena (merginoms laisva). Dėstė įvairūs karininkai, II pasaulinio karo dalyviai, nemažai lietuvių - K.Jamontas, S.Marcinkus, katedros vedėjas generolas V.Čepas. Buvęs karinių mokslų dėstytojas pulkininkas leitenantas (tada laipsnis vadinosi papulkininkis)

Z_h_2009_3.pmd 53 2009.10.05, 10:51

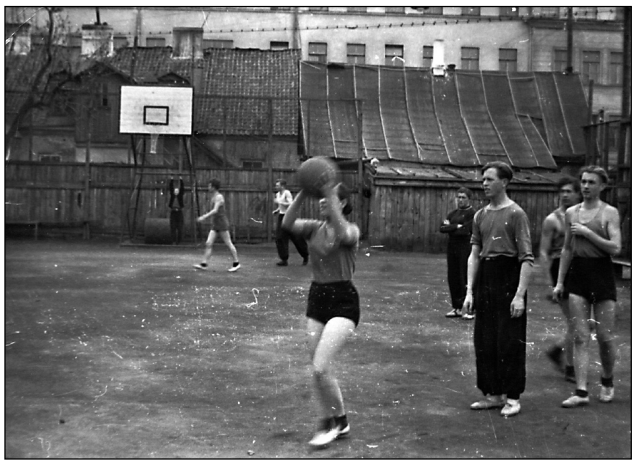

Pirmakursių fizinio lavinimo užsiėmimai LŽŪA sporto aikštelėje Kęstučio g. Į krepšį meta E. Zaborskytė, toliau – B.Vertelka, S.Laukaitis ir G.Gužauskas. 1954 m. nuotrauka

Juozas Listopadskis atsiminimų („Laisvės ir vergovės metai.“ - V.: Mintis, 1993.) skiltyje „Žemės ūkio akademijoje“ (198 p.) aprašo, kaip jiems, karininkams lietuviams, nelengva buvo dirbti pedagoginį darbą. Centrinių rūmų auditorijos buvo papuoštos karine tematika: TSRS išrado šautuvą, tanką; TSRS yra toliašaudės artilerijos tėvynė ir t.t. Taigi vyravo jau mums įprasta sovietinė propaganda.

Pirmuosius praktinius įgūdžius įgaudavome per mokomąsias, o vėlesniuose kursuose - gamybines praktikas. Pirmuosiuose kursuose reikėjo išmokti žemę matuoti. Geodeziją dėstė principingas ir mūsų gerbiamas dėstytojas P. Variakojis, o pratybas ir mokomąją praktiką vedė V. Deksnys.

Fundamentaliuosius mokslus - matematiką, fiziką, teorinę mechaniką, medžiagų atsparumą dėstė Politechnikos instituto dėstytojai - A.Dailidė, V.Pauliukas, B.Styro (dėstė lietuviškai, tačiau su geroku rusišku akcentu, labai tolerantiškas žmogus), P.Garmus. Medžiagų atsparumą dėstė S.Vasauskas, o statybinę mechaniką (akademijoje vadinamą jos rusišku pavadinimu - pastatų teorija) J.Balkevičius, vėliau tapęs fakulteto dekanu. Fizikos pratybas laboratorijoje vedė mūsų fakulteto absolventas A.Domatas (jis asistentu dirbo trumpai, vėliau pradėjo dirbti Vandens ūkio projektavimo institute). Specialybės dalykus - vandentiekį ir kanalizaciją dėstė B.Petrulis, kuris per pratybas nuvedęs į Šančius parodė senuosius kanalizacijos tinklus, per mokomąsias praktikas supažindino su gręžimo įranga. Prorektorius ūkio reikalams K.Banys kaip tikras šeimininkas rūpinosi studentų bendrabučiais ir valgykla.

Visada rimtas ir beveik rūstus buvo hidrostatinių dėstytojas Vladas Kudirka. Jo paskaitose buvo aiškiai juntama tarybinių vadovėlių įtaka. Studijavome stambių hidromazgų projektavimą ir statybą, kitus įrenginius, nebūdingus Lietuvai. Hidrauliką dėstė J.Samsonovas, palyginti jaunas ambicingas dėstytojas (pats neseniai baigęs akademiją). Dėstė neblogai, bet mūsų akimis tada atrodė gerokai pasipūtęs, pasišaipydavo. Mokslinio laipsnio neturėjo. Kai iš hidroįrengimų katedros vedėjo posto pasitraukė prof. P.Šipenko, J.Samsonovas taip pat paliko katedrą. Tuomet išgirdome tokį posakį: „nėra klebono, nereikia ir zakristijono“. Tuo pačiu metu hidrotechnikos krypties dalykus pradėjo dėstyti tik ką įgijęs mokslinį laipsnį Antanas Rupeika. Studentai brendo bendraudami su gero elgesio, tvarkingais, reikliais sau, mandagiais dėstytojais.

Z_h_2009_3.pmd 54 2009.10.05, 10:51

Studijos. Vandentiekio mokomosios praktikos metu susipažįstame su gręžimo įranga. Kairėje dėstytojas B.Petrulis

Turistinis žygis į Medininkus 1957 m. pavasarį. Aiškina Ričardas Darškus

Studentai buvo suskirstyti į grupes po 25. Tokia grupė buvo laikoma standartine. Pirmos grupės seniūnu buvo R.Tumas, antros - A. Puodžiūnas. Pirmoje grupėje buvo nemažai miesto gyventojų, daugiausia vietinių kauniečių, kurių studijų motyvacija buvo menkesnė, nei antroje grupėje, kur vyravo sodžiaus berniukai ir mergaitės. Vėliau tos grupės aptrupėjo. Laboratoriniams darbams grupes dalydavo į pogrupes. Dirvožemio paskaitas skaitė prof. V.Ruokis, o laboratoriniams darbams vadovavo J.Marcinkevičius. Jei profesoriaus paskaitos buvo daugiau teorinės, kartais nelabai rišlios, su nuklydimais į šoną, tai laboratoriniai darbai - konkretūs, už juos reikėdavo atsiskaityti. Chemijos mokslus dėstė doc. N.Smorigaitė-Baderienė, o laboratoriniams darbams vadovavo G. Kuzmienė, simpatinga, tolerantiška dėstytoja. Simpatinga ir griežtoka buvo ir fizinio lavinimo dėstytoja G.Sviderskaitė, anksti žuvusi aviakatastrofoje kartu su Lietuvos moterų krepšinio komanda.

Viena iš tapsmo inžinieriumi kliūčių buvo braižyba. Braižyba vadinama inžinerinė kalba. Ta kalba buvo kliuvinys nemažai daliai studentų, o didžiausias „kirvis“ buvo dėstytojas J.Mažeika. Kiek nuosaikesnis buvo dėstytojas V.Povilavičius. Hidrogeologiją dėstė E.Laiconas. Melioracijų mokslo dėstytojai buvo P.Sklėrius (dėstė sausinamąsias melioracijas, drenažą), J.Ziberkas (drėkinamųjų melioracijų dėstytojas), K. Šešelgis (praktikos darbai).

Nuo pat studijų pirmųjų kursų dalis mūsų (Z.Staniulis, M.Kliučininkaitė, R.Tumas) ėmėme domėtis kelionėmis. Keliaudavome daugiausia po Lietuvos, Latvijos istorines vietas. Mūsų fakultete buvo du dėstytojai kelionių entuziastai. Tai hidrologijos dėstytojas Ričardas Darškus ir braižybos - Antanas Bobi-

Z_h_2009_3.pmd 55 2009.10.05, 10:51

Įrengiama autoriaus suprojektuota sausinimo sistema Tauragės r. 1961 m.

nas. R.Darškus buvo žinomas turistas ne tik akademijoje, bet ir visoje Lietuvoje. Turistų klubo aktyvistai eidavo pas rektorių, prašydavo transporto, sėsdavom į atvirus sunkvežimius ir važiuodavom.

Studentų visuomeninė veikla daugiausia buvo susijusi su komjaunimu, nes beveik visi buvo šios „nepartinės organizacijos“ nariai. Komjaunimo išvengdavo tik vienas kitas. Studentai buvo „auklėjami“. Auklėjamasis organizacinis darbas kliūdavo dėstytojui grupės vadovui. Jis paskatindavo studentus „auklėtis“, o ašis grupėje buvo grupės komjaunimo sekretorius - gruporgas. Šių pareigų daugelis kratydavosi. Fakulteto komjaunimo sekretorius buvo renkamas, suderinus su fakulteto vadovybe ir parinktas LŽŪA komjaunimo sekretoriaus. Paprastai komiteto sekretoriumi būdavo etatinis, miesto komjaunimo komiteto etatus užimantis asmuo. Mūsų studijų metais juo buvo V.Morkūnas, vėliau tapęs Profesinio techninio mokymo komiteto pirmininku - lyg tos srities ministru. Studijų metais jau buvo vedęs, gana tolerantiškas ir pakankamai subrendęs. Buvo ir aršesnių komiteto narių, vėliau tapusių kolūkių pirmininkais, ūkiniais ar net partijos rajoninio lygio vadovais. Komjaunuoliai buvo agituojami pranešinėti apie draugų elgesį per neramumus, kilusius 1957-1958 m. Kauno kapinėse ir gatvėse.

Buvo ir studentų profesinė sąjunga. Be to, studentai buvo skatinami dirbti mokslinį darbą. Jie turėjo jungtis į studentų mokslinę draugiją ir dėstytojų vadovaujami dirbti mokslinį darbą. Taigi visos organizacinės studentų struktūros - komjaunimo, profsąjungos ir studentų mokslinė veikla buvo ir laikėsi, kaip ir visa tarybinė sistema, „skatinimo“ dėka.

Antai ką prisimena mūsų kurso draugas Mingaudas Tautvydas Šečkus. „1941 m. mano tėvą bolševikai ištrėmė į Sibirą. Man buvo šešeri metai. Okupacijos metais apie mano tėvą buvo sakoma, kad jis karo metu žuvo. Stojant į akademiją mano charakteristikoje buvo parašyta, kad mano tėvas buvo „tėvynės išdavikas“ ir nuteistas 10 m. kalėti (mirė 1943 m.). Vis tik po Stalino mirties per pažintis pavyko pasiekti studijų suolą.“ Ne ką geresniais prisiminimais gali pasigirti kitas moksladraugis Edvardas Žeromskas, kurio tėvai, vengdami persekiojimo, pakeitė pavardę.

Prisiminkime studijų esmę. Sistemingų studijų metu renkama informacija, sužinomos ir išryškinamos svarbiausios žinios, ryšiai tarp jų. Pradėdamas studijuoti kurį nors dalyką, žmogus suvokia kelis faktus, susietus tarpusavyje įvairia tvarka. Toks atskirų faktų sąmoningas supratimas yra menkiausia patirtis, žemiausias suvokimo lygis. Didesnė patirtis leidžia studijuojančiam parodyti kūrybiškumą, įvairiais būdais turimus duomenis interpretuoti ir tuo pačiu pagilinti savą supratimą. Aukščiausias studijų lygis sudaro galimybę teoriniams apibendrinimams, generuoti idėjas.

Z_h_2009_3.pmd 56 2009.10.05, 10:51

Susitikome po 45 metų. LŽŪU miestelis. 2004 m.

Siekiant minėtų tikslų viena svarbiausių ir pagrindinių kvalifikuoto specialisto savybių yra raštingumas. Tik raštinga asmenybė gali suprantamai suformuluoti idėjas, pateikti prielaidas, surūšiuoti atskirus teiginius. Prie aukštesnio raštingumo lygio priskirtini sugebėjimai parašyti analitinio ar kritinio turinio raštą, numatant tam temą, išskiriant svarbiausius teiginius. Tačiau jei žmogus sukuria raštą, kuriame jam būdingu stiliumi analizuoja, argumentuoja ir generuoja prielaidas bei nuostatas, skleidžia žinias, suprantamas skaitytojui, demonstruoja reiškinio platų supratimą - tai aukščiausias raštingumo lygis.

Kiekvieno piliečio intelektualiam profesiniam darbui reikalingas matematinis išprusimas. Matematika - tai savotiškas mąstymo būdas. Teisingas skaičių supratimas būtinas kultūros požymis, nes visa informacija gaunama daugiausia skaičiais ir jais remiantis daromi įvairiausi sprendimai. Matematika kaip prielaidų sudarymo būdas leidžia tiksliau mąstyti ir yra būtina kiekvienam išsilavinusiam žmogui. Esminiam gamtinių reiškinių supratimui taip pat reikalinga matematika ir ji turėtų būti puoselėjama įvairiose mokslo šakose.

Visi studijuojami dalykai nėra autonomiški, kiekvienas jų turi savo istoriją ir siejasi su kitais. Per atskirų dalykų studijas susiklosto, istorine vystymosi prasme, ir Pasaulio supratimas. Tokios žinios paprastai įgyjamos studijuojant kultūrą ir geografiją, skirtumus tarp tautų ir žmonių. Toks supratimas didina istorijos studijų prasmę, padeda žmogui vystyti savarankiškumą, nepriklausomą mąstymą.

Pirmasis atkurto Vytauto Didžiojo universiteto rektorius Algirdas Avižienis pabrėžia, kad Amerikos didieji, stipriausieji universitetai suprato ir pabrėždavo bendro universitetinio išsilavinimo reikšmę. Vieneri metai iš ketverių skiriami bendriems išsilavinimo dalykams. Inžinieriams, fizikams, matematikams, chemikams, sociologams, informatikams ir visiems kitiems būtina įgyti bendrąjį universitetinį išsilavinimą. Savo ruožtu ir humanitarams svarbu suprasti gamtos mokslus.

Taigi studijuojančiam, be fundamentaliųjų inžinerinių mokslų, specialybės dalykų, reikalingos minėtų dalykų žinios. Daugelį jų studijuojantysis supranta ir įgyja nesąmoningai, dalį jų - siekdamas vidurinio išsilavinimo. Nesuprantant dėstomo dalyko arba sprendžiant kokią nors problemą ir nepavykstant panaudoti visų turimų gabumų, prireikia moralinės brandos. Tai moralinių principų visuma, kuri gali būti įvairiai interpretuojama. Vadinasi, žmogus studijuodamas turi lavinti ir moralinius principus.

Z_h_2009_3.pmd 57 2009.10.05, 10:51

Mums studijuojant prieš 50 m. o ir vėliau kiekvienas jau turėjome Pasaulio supratimą, kuris buvo įsisąmonintas bendraujant su tėvais ar giminėmis. Bet tada buvome priversti prisitaikyti, meluoti raštu ir žodžiu. Taip palaipsniui atsirado skirtingos moralinės nuostatos: vienos sau, kitos - viešam išsakymui ir rašymui.

Atkūrus Nepriklausomą Lietuvą studijų aplinka bei motyvacija keičiasi. Savarankiškai susikūrė studentų organizacijos, kurios gali pareikalauti ir reikalauja geresnės kokybės studijų. Studentai išvyksta studijuoti į užsienį, grįžta, parveža naujų idėjų. Europos Sąjunga padėjo (ypač pirmuoju nepriklausomybės atgavimo laikotarpiu) ir padeda dėstytojams tobulinti kvalifikaciją. Taigi studentas gali įgyvendinti savo moto - siekti žinių.

Bet pasekime hidrotechnikos inžinierių IX laidos, gavusios diplomus 1959 m., likimus. Jų gamybinę veiklą po studijų LŽŪA galima suskirstyti į kelias stambias sritis. Vieni absolventai pasuko į projektavimo, kiti į statybos organizacijas. Dauguma apsisprendusių tapti projektuotuojais dirbo Respublikiniame vandens ūkio projektavimo institute (RVŪPI), tapę melioratoriais statybininkais daugiausia dirbo melioracinės statybos valdybose (MSV):

Leonė Adomaitytė (Navickienė). Dirbo inžinerinį darbą įvairiose statybinėse organizacijose: iš pradžių RVŪPI Kaune, vėliau Valstybiniame banke Vilniuje ir Vilniaus gelžbetonio treste. Vėliau 13 m. dirbo KMK (kilnojamojoje mechanizuotoje kolonoje) Vilniuje, po to 2 m. Elektrėnuose tarpkolūkinėje statybos organizacijoje. Nuo 1998 m. pensijoje. Gyvena Kaune.

Valdas Čepukaitis. Gamybinį krikštą įgavo Vievio MMS (melioracijos mašinų stotyje). Po kelerių metų persikėlė dirbti į Kelių statybos projektavimo institutą, kuriame dirbo per 30 m. Nuo 1997 m. pensijoje. Gyvena Kaune.

Milda Kliučininkaitė (Naginionienė). Iki 1974 m. dirbo RVŪPI Šiaulių skyriuje, o vėliau iki pensijos šio instituto Vilniaus skyriuje. Gyvena Vilniuje.

Stasys Laukaitis. Gamybinę veiklą pradėjo Šilalės MMS. Po metų persikėlė į Šiaulius ir visą laiką dirbo RVŪPI Šiaulių skyriuje. Nuo 2001 m. pensijoje. Gyvena Šiauliuose.

Vytautas Masevičius. Visą laiką dirbo RVŪPI Šilutės skyriuje. Nuo 2008 m. pensijoje Gyvena Šilutėje.

Konstancija Pabilionienė. Visą laiką dirbo RVŪPI Kaune. Nuo 1983 m. pensijoje. Gyvena Kaune.

Janina Mizerevičiūtė (Vasiliauskienė). Darbą pradėjo RVŪPI Šilutės skyriuje, vėliau dirbo RVŪPI Kaune. Mirė 2003 m.

Algis Puodžiūnas. Pradėjo dirbti RVŪPI Kaune dar studijuodamas 1957 m. ir dirbo ten iki 1982 m. Vėliau dirbo profesinėje technikos mokykloje. Nuo 1994 m. pensijoje. Gyvena Kauno r.

Zigmas Staniulis. Gamybinę veiklą pradėjo Šiaulių melioracinės statybos treste, nuo 1961 m. dirbo RVŪPI Vilniaus skyriuje, vėliau buvo šio skyriaus (AB „Vilniaus hidroprojektas“) direktoriumi. Nuo 2008 m. pensijoje. Gyvena Vilniuje

Stasė Šlepetytė (Rėklienė). Visą laiką dirbo RVŪPI. Nuo 1987 m. pensijoje. Gyvena Kaune.

Arvydas Šliavas. Darbą pradėjo Jurbarko MMS, vėliau tapo projektuotoju Pramoninės statybos projektavimo institute Kaune. Miręs.

Edita Zaborskytė (Almonaitienė). Dirbo įvairiose statybinės krypties projektavimo organizacijose: Pramprojekte, Kauno statybos treste. Jau 17 m. dirba Kauno m. savivaldybės architektūros skyriuje. Gyvena Kaune.

Saulius Žižys. Gamybinę veiklą pradėjo Vievio MMS, nuo 1961 m. dirbo RVŪPI Vilniaus skyriuje, nuo 1990 m. - Muitinės departamente, nuo 1993 m. grįžo vėl į RVŪPI Vilniaus filialą. Mirė 1997 m.

Kazys Abromaitis. Gamybinę veiklą pradėjo Raseinių MMS, nuo 1962 m. dirbo inžinerinį darbą įvairiose organizacijose ir įmonėse. Dirba Vilniaus mokykloje „Šaltinis“.

Z_h_2009_3.pmd 58 2009.10.05, 10:51

Edvardas Blinstrubis. Darbą pradėjo Skaudvilės MMS, nuo 1963 m. dirbo Kelmėje, buvo MSV ir MEV vyriausiasis inžinierius, po to dar dirbo Kelmės savivaldybės žemės ūkio skyriuje. Pensininkas. Gyvena Kelmėje.

Mykolas Bužinskas. Dirbo Rūdiškių MMS, vėliau Molėtų MSV. Miręs.

Alfredas Dagys. Dirbo melioracijos darbų vykdytoju Biržų MMS, po to Biržų MEV, 1968 m. grįžo į Biržų MSV. Ten dirbo iki išėjo į pensiją 1988 m. Gyvena Biržuose.

Gailutis Gužauskis. Visą gyvenimą dirbo Utenos MSV. Ilgą laiką buvo Gamybinio skyriaus viršininkas, vyriausiasis inžinierius. Mirė 2004 m.

Vygandas Kriaučionis. Dirbo Molėtų MMS (MSV), po to 10 m. Ignalinos MSV. Vėliau dirbo inžinieriumi statybininku Ignalinoje. Nuo 1996 m. pensininkas. Gyvena Utenos r. Biliakiemio k.

Medardas Kavaliauskas. Gamybinę veiklą pradėjo Ukmergės MMS, 1963-1980 m. buvo Ukmergės MSV gamybinio skyriaus viršininkas, vėliau dirbo RVŪPI Vilniaus skyriuje. Sušlubavus sveikatai nuo 1988 m. nebedirbo. Mirė 2003 m.

Sigitas Kumetaitis. Dirbo Vilkaviškio MMS, vėliau Kazlų Rūdos MMS, 1963-1983 m. buvo Jurbarko MSV vyriausiasis inžinierius, 1983-1988 m - Jurbarko MEV viršininkas. Vėliau dirbo Jurbarko MSV, Jurbarko melioracijos tarnybos vedėju, Jurbarko savivaldybės žemės ūkio skyriuje. Nuo 2001 m. pensijoje. Gyvena Jurbarke.

Kazys Kumpauskas. Dirbti pradėjo Joniškio MMV, vėliau dirbo Kauno MSV (1962-1975 m). Trejus metus dirbo Kaišiadorių MSV, o po to grįžo į Kauno MSV ir dirbo ten iki pensijos 1990 m. Gyvena Kaune.

Antanas Muraška. Dirbti pradėjo Kupiškio MMS, vėliau dirbo Ukmergėje inžinieriumi statybininku. Mirė 1988 m.

Vytautas Nausėda. Gamybinę veiklą pradėjo Šilutės melioracinės statybos treste, tačiau po metų žuvo autoavarijoje.

Vytautas Petrauskas. Dirbo Eišiškių MMS, po to Pramoninės staybos projektavimo instituto („Pramprojekto“) Hidrotechnikos skyriuje Kaune. Prieš pat pensiją perėjo dirbti į Kauno Petrašiūnų statybos mechanizuotą koloną. Pensininkas. Gyvena Kaune.

Albinas Pilvelis. Dirbo Alytaus MMS ir MSV Simne, nuo 1973 m. - įvairiose pareigose Kaišiadorių MSV, čia ėjo ir vyriausiojo inžinieriaus pareigas. Nuo 1995 m. pensijoje. Gyvena Žiežmariuose.

Leonardas Savickas Pelėda. Dirbo Prienų MMS ir MSV. 1969-1991 m. dirbo statybinėse organizacijos Kauno m. Vėliau buvo Kauno r. komunalinio butų ūkio vyr. inžinierius, direktorius. Pensininkas. Gyvena Kaune

Raimondas Skėrys. Dirbo Klaipėdos MMS, vėliau įvairiose Klaipėdos regiono organizacijose. Mirė 2004 m.

Jonas Stankevičius. Žuvo autoavarijoje, nespėjęs įgyti gamybinės patirties.

Mingaudas Šečkus. Dirbo Vilniaus melioracinės statybos treste, vėliau - Valstybiniame banke, Statybos ministerijos Cntrinėjė normatyvų stotyje, Miestų statybos, Kolūkių statybos projektavimo institutuose Vilniuje (1982-1990), po to statybos valdyboje „Vilrasta“. Nuo 1995 m. pensijoje. Gyvena Druskininkuose.

Romutis Valys. Dirbo Užvenčio MMS, vėliau Kelmės MSV. Nuo 1966 m. ėjo įvairias pareigas Prienų MSV. Nuo 1990 m. pensijoje. Mirė 2004 m.

Rimantas Valiulis. Dirbo Kelmės MMS, MSV, vėliau daugelį metų buvo Anykščių MSV vyriausiasis inžinerius. Pensininkas. Gyvena Anykščiuose.

Jonas Zibolis. Dirbo Rokiškio MMS, vėliau Rokiškio MEV. Mirė 1985 m.

Juozas Zubrickas. Dirbo Šakių MMS, vėliau Šakių ir Kauno melioracijos eksploatacijos valdybose. Mirė 1990 m.

Edvardas Žeromskas. Dirbo Kretingos MMS, po to dirbo žuvininkystės ūkyje, vėliau statybos organizacijoje Klaipėdoje ir vandentiekio įmonėje Palangoje. Nuo 1991 m. pensijoje, kurį laiką Palangoje dar tiesė inžinerinius tinklus. Gyvena Palangoje.

Stasys Žilys. Dirbo Anykščių MMS, po to - Kauno statybų mechanizacijos valdyboje (dabar AB „Prospero polis“). 25 m. joje buvo skyriaus viršininkas, vis dar dirba šioje įmonėje. Gyvena Kaune.

Z_h_2009_3.pmd 59 2009.10.05, 10:51

Jonas Žukas. Dirbo Ramygalos ir Kėdainių MMS. Nuo 1968 m. visą laiką dirbo Joniškio MSV (UAB „Joniškio hidrostatyba“) vyriausiuoju inžinieriumi. Mirė 2008 m.

Trys absolventai susiejo savo gyvenimus su mokslu ir mokymu.

Jonas Duoba. Dirbo Marijampolės ir Prienų MMS. Nuo 1961 m. dirbo Lietuvos hidrotechnikos ir melioracijos mokslinio tyrimo institute, 1975-1991 m. - Vilniaus inžineriniame statybos institute (dabar Vilniaus Gedimino technikos universitetas). Daktaras, docentas.1991-1997 m. dirbo užsienyje: Zambijos ir Asmaros universitetuose. Nuo 1997 m. pensininkas. Gyvena Kaune.

Rimvydas Tumas. Dirbo RVŪPI. Nuo 1962 m. - LŽŪA Melioracijos katedros aspirantas, asistentas, docentas, Vandentvarkos katedros vedėjas, profesorius. Habilituotas mokslų daktaras (1987). Nuo 2004 m. profesorius emeritas (pensininkas). Gyvena Ukmergėje.

Rimantas Urbonas. Dirbo Zarasų MMS ir MSV, nuo 1963 m. - LŽŪA aspirantas, Melioracijos katedros asistentas, docentas, profesorius. Mokslų daktaras (1966). LŽŪA Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakulteto dekanas (1968-1971), rektorius (1989-1994). Mirė 1998 m.

Keletas mūsų kolegų ragavo ir valdininko duonos.

Rimgaudas Barokas. Nuo 1958 m. dirbo RVŪPI Kaune ir Vilniuje, 1969 -1970, 1973-1977 ir 1981-1984 m. dirbo Kuboje. 1970-1973 m. vėl RVŪPI Vilniaus skyriuje. 1977 - 1989 m. dirbo Miestų statybos projektavimo institute Vilniuje, Vaisių ir daržovių ūkio ministerijoje, Valstybiniame agropramoniame komitete bei Žemės ūkio ministerijoje, vėliau Respublikiniame inžineriniame centre „Melioservisas“. Nuo 2001 m. UAB „Valstybinė projektų ir sąmatų ekspertizė“ ekspertas. Nuo 2009 m. pensijoje.

Bronius Vertelka. Dirbo Vilniaus melioracinės statybos treste, Nemenčinės MMS, nuo 1961m. Vandens resursų naudojimo ir apsaugos valdyboje,Valstybiniame vandens ūkio komitete, Melioracijos ir vandens ūkio ministerijoje. Nuo 1987 m. dirbo Valstybinio agropramoninio komiteto sistemoje, nuo 1993 m. - Aplinkos ministerijos Aplinkos apsaugos departamente. Pensininkas. Gyvena Vilniuje.

MANO GYVENIMAS IR DARBAI

2009 m. rugsėjo 5 d. penkiasdešimtąjį gimtadienį pažymėjo Valstybinio žemėtvarkos instituto Šiaulių filialo vyresnioji inžinierė Jolita Mozerienė. Šia proga spausdiname nuoširdų Jubiliatės pasakojimą apie prabėgusius gyvenimo metus.

Redakcija

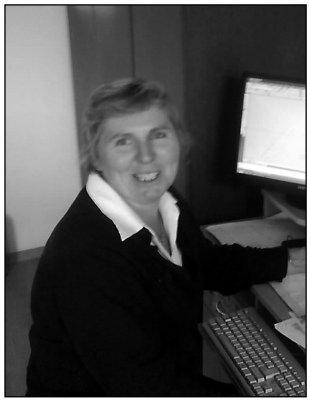

Gimiau 1959 m. rugsėjo 5 d. Radviliškio rajone, Velžių kaime. Gausioje Gelumbauskų šeimoje buvau „pagrandukas“, šeštasis vaikas.

Mano vaikystė prabėgo gražioje, dar senelių statytoje sodyboje su didžiuliu sodu, akmeniniu šuliniu su medine svirtimi, plačiašake kriauše vidury kiemo, vėsia klėtimi ir bauginančia apgriuvusia moline malkine. Labiausiai mėgau pavasarį. Laukdavau Apušoto atšlaitėje pražįstančių pirmųjų žibučių, bėgdavau paskui brolius, kurie, slapčia pasidarę žeberklus, eidavo į Šiekštumą lydekų žvejoti. Vasarą nuo pat mažumės reikėdavo daug dirbti. Daržų ravėji-

Z_h_2009_3.pmd 60 2009.10.05, 10:51

mas, šienapjūtė, sodo gėrybių tvarkymas, brolių ir sesers vaikų priežiūra (teta tapau vos sulaukusi aštuonerių). Paaugusi per vasaros atostogas eidavau dirbti į kolūkį. Likus laisvo laiko viliojo maudynės netoliese esančiame Arimaičių ežere ir gegužinės, kurios vykdavo už ežero esančiame sename sode. Grįždavom iš jų paryčiais, o numigus vos valandą kitą tekdavo keltis darbų dirbti. Žiemas iš savo vaikystės prisimenu labai šaltas ir gilias. Taip užpustydavo, kad atidarius gryčios duris pasitikdavo sniego siena. Pusnyse išsikasdavom tunelius, pasistatydavom sniego namus. Labai laukdavau ilgų žiemos vakarų, kada mano tėtė garsiai skaitydavo visai šeimai. Iki šiol prisimenu jo perskaitytas knygas ir, man rodos, per visą gyvenimą nesu girdėjusi geresnio skaitovo.

Jolita Mozerienė matuoja žemės sklypo ribas

Lankiau Pavartyčių pradinę, vėliau Šeduvos vidurinę mokyklą. Vyresniesiems broliams ir seseriai prilygti negalėjau, bet mokiausi gana neblogai. Kadangi vyresnieji „krimto mokslus“, tėvai slapčia tikėjosi, kad liksiu pas juos, kaime. Jei kartais gaudavau dvejetą, mama sakydavo: „nieko tokio, kolūkyje yra darbų, galėsi karves melžti“. Šie žodžiai man buvo didžiausias paskatinimas mokytis. Vienintelė šeimoje buvau gabi ne tiksliesiems mokslams, o kalboms. Ypač sekėsi lietuvių kalba. Gal taisykles ne visada išmokdavau, bet turėjau, anot mokytojos, „kalbos jausmą“, kuris man padėdavo ir mintis tinkamai išdėstyti, ir klaidų nepridaryti. Be to, labai daug skaičiau, knygas tiesiog ryte rydavau. Svajojau tapti lietuvių kalbos mokytoja, tačiau tuo metu į šią specialybę buvo labai dideli konkursai. Pabijojau, kad neįstosiu.

Žemėtvarką pasirinkau dėl... kelionių ir romantikos. Būdama abiturientė perskaičiau laikraštyje trumpą straipsnelį, kuriame jaunuoliai, kurie mėgsta keliones, ilgisi romantikos, buvo kviečiami studijuoti šią profesiją. Tėvai palaimino mano pasirinkimą: „nors nelabai aišku, kas ta žemėtvarka, tačiau vis arčiau kaimo ir žemės ūkio“. Taip aš, sėkmingai įveikusi stojamuosius egzaminus, 1977 m. rudenį atsidūriau Žemės ūkio akademijoje. Penkeri studijų metai pralėkė kaip viena diena. Patys geriausi draugai, patys gražiausi gyvenimo metai. Neapsirikau nė dėl vieno dalyko. Nors su žemėtvarka kol kas tai nelabai buvo susiję, tačiau ir kelionių, ir romantikos studijų metais buvo per akis. Įsitraukus į „Pilėnų“ turistų klubo veiklą nuobodžiauti nebuvo kada. Labiau mėgome save vadinti žygeiviais, ne turistais, nes labai daug keliavome po Lietuvą, domėjomės Lietuvos istoriją menančiomis vietomis, puoselėjome senąsias liaudies tradicijas, dainavome liaudies dainas. Nebūdavo nė vieno laisvo savaitgalio. Jei nevažiuoji į namus, pas tėvus, eini į žygį. Sulaukę pavasario, plaukdavome baidarėmis Ūla, Merkiu, Dubysa, Žeimena ir kitomis Lietuvos

Z_h_2009_3.pmd 61 2009.10.05, 10:51

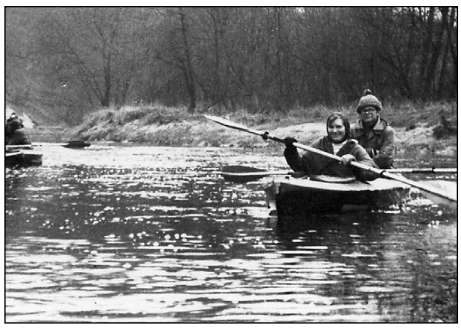

Turistinis žygis baidarėmis

upėmis, Karelijos ežerais. Žiemą slidinėdavom Kleboniškio miške, važiavom į Karpatų kalnus Ukrainoje, o Baltarusijos miškuose teko nakvoti palapinėje esant 30-čiai laipsnių šalčio. Iš stipendijos sugebėdavau susitaupyti pinigų ir kas vasarą išvažiuoti į kalnus. Studijų metais ir vėliau, jau dirbdama, pabuvojau Karpatų, Kaukazo, Altajaus, Chibinų, Šiaurės Uralo, Fanų, Sajanų kalnuose, Karakumų dykumoje. Keliauti mėgstu iki šiol, tik ne visada turiu tam galimybių.

Žiemos metu...

1982 m., baigusi mokslus ir įgijusi žemėtvarkos inžinierės diplomą, pagal paskyrimą įsidarbinau Respublikinio žemėtvarkos instituto Šiaulių skyriuje. Čia tebedirbu iki šiol. Esu dėkinga savo pirmajai grupės vadovei Liudvikai Jankauskaitei. Tai jos dėka „prigijau“ šiame darbe. Teko dirbti įvairiausius darbus: vidaus žemėtvarkos projektai, grafinė žemės naudmenų apskaita, vienkiemių įvertinimas ir kt. Matavau valstiečių ūkius. Pirmaisiais žemės reformos metais dirbau Joniškio, vėliau Šiaulių rajone. Per visus darbo žemės reformoje metus parengiau septyniolika žemės reformos žemėtvarkos projektų, apie 2000 bylų žemės nuosavybei atkurti, pamatavau beveik 4000 žemės sklypų. Stengiausi rasti kiekvienam žmogui palankiausią žemės grąžinimo variantą, tačiau tai ne visuomet būdavo įmanoma, ypač priemiestinėse vietovėse.

Esu nepataisoma kritikė ir teisybės ieškotoja. To niekaip negaliu pakeisti, nors kartais labai norėčiau. Žinau, kad ne vieną žmogų dėl šios savybės esu įžeidusi. Vis dėlto kritikė esu ne tik kitiems, bet ir pati sau. Mėgstu savo darbą, myliu bendradarbius. Jie yra tie žmonės, kurie džiaugiasi kartu su manim, pirmieji ištiesia pagalbos ranką, kai ištinka bėda, sugeba pralinksminti, kai bloga nuotaika, pasakyti, kai esu neteisi ar pradedu per daug savim didžiuotis.

Pasenti man neleidžia ir gyvenimo džiaugsmo moko dvi paauglės dukros.

Jolita Mozerienė

Z_h_2009_3.pmd 62 2009.10.05, 10:51

NUO VAIKYSTĖS PASIRINKTAS KELIAS

Henrikas BOGUŠAS
Hidrotechnikos inžinierius

Žmogaus amžius matuojamas ne nugyventais metais, raukšlėmis veide, ar sidabro gijomis plaukuose. Jis matuojamas darbu. Nuo jo ir prasideda žmogaus biografija. Šis pasakojimas apie radviliškietę Vitaliją Kablienę (Jankūnaitę), kuriai 2009 m. rugpjūčio 10 d. sukako 50 m., jos darbus ir gyvenimo kelią.

Norėdami perskaityti jos biografiją, turėtume versti daug puslapių atgal. Visi jie surašyti vienos taikingiausių profesijų - hidrotechnikės, melioratorės braižu. Vitalija pačius gražiausius ir darbingiausius 27-erius gyvenimo metus paskyrė melioracijai. Tiek metų vadovavusių melioracijos darbui moterų šalyje nedaug. Jubiliatės paklausus, kodėl pasirinko hidrotechnikės specialybę, ji nedvejodama atsako - tėtis patarė. Tėtis buvo statybininkas, todėl vaikystėje ji matė įvairias statybas. Be to, netoli gimtinės buvo rengiamas melioracijos projektas. Daug kartų į jų kiemą užeidavo tyrinėtojai atsigerti vandens. Vitalijai labai patiko jų instrumentai - nivelyras, teodolitas, matuoklė ir kt. Po metų šiame žemės plote pradėjo dirbti Radviliškio melioratoriai. Mokydamasi penktoje klasėje ji pirmą kartą pamatė melioracinę techniką. Jaunai mergaitei ypač didelį įspūdį paliko grioviakasė. Ji matė, koks sunkus, bet labai reikalingas žemdirbiams melioratoriaus darbas. Vietoje krūmuotų šlapių plotų, melioratoriams padirbėjus, rasdavosi derlingi laukai ir pievos, platūs ūkio keliai. Graži Pociūnėlių apylinkės gamta - netoli gimtųjų namų tekantys Garduvos ir Liaudės upeliai, šalia esantis miškelis. Ši aplinka nuo vaikystės formavo Vitalijos charakterį, suteikė jai pirmuosius teigiamus gamtos pažinimo pojūčius. Tos aplinkybės ir nulėmė, kad Vitalija pasirinko sunkų, bet garbingą ir įdomų hidrotechnikės kelią.

Vitalija gimė Radviliškio r. Kirkilų k. 1966 m. pradėjo mokytis Pociūnėlių vidurinėje mokykloje, kurią baigė 1977 m. Tais pačiais metais įstojo į LŽŪA Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultetą. 1982 m. baigė studijas, įgydama hidrotechnikos inžinierės kvalifikaciją.

Linksmos studentiškos dienos

1982 m. pagal paskyrimą pradėjo dirbti Radviliškio MSV meistre. Radviliškio r. bandymų stoties eksperimentinio ūkio melioracijos objekte ir žengti pirmieji savarankiško gyvenimo žingsniai. Darbas naujas, gali pasikliauti tik savo žinio-

Z_h_2009_3.pmd 63 2009.10.05, 10:51

Su draugėmis kelionės į parodą metu

mis, įgytomis studijų metais, ir menka gamybinės praktikos patirtimi. Tačiau kaime užaugusiai merginai tai nebuvo sunku. Tik pradėjusi dirbti Vitalija pasižymėjo kaip puiki organizatorė, niekada nesitaikstanti su aplaidumu. Jauna, gabi specialistė greitai pelnė vadovų pasitikėjimą, jai pavedama savarankiškai vadovauti kelių statybos darbams. Padidėjo atsakomybė, o nelengvas darbas užgrūdino. Jai buvo patikėti svarbūs objektai: Radviliškio r. Grinkiškio gyvenvietės gatvių ir šaligatvių įrengimas, užtvankos ant Miegoto upelio ties Juodelių gyvenviete remontas, užtvankos ant Liaudės upės ties Pociūnėlių gyvenviete remontas, dviejų tiltų per Daugyvenės upę remontas, kelio Paltynai - Šaukotas tiesimas. Darbai buvo sudėtingi ir svarbūs. Tai buvo patys gražiausi ir prasmingiausi metai. Darbas teikė ir malonumą, ir pasididžiavimą. Vitalija visada rūpinosi, kad jai vadovaujant visi darbai būtų atliekami laiku ir gerai. Su ja, visada geros nuotaikos, žvalia, geranoriška, malonu susitikti, pabendrauti, padiskutuoti darbo ir gyvenimo temomis. Vitalija visada dėmesinga savo bendradarbiams, kolegoms. Jos autoritetą pripažįsta, ja pasitiki ir aukštesniųjų organizacijų vadovai, ir bendradarbiai.

Laikas bėga greit. Vitalija 2009 m.

Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę, sumažėjo melioracijos darbų, valstybė už atliktus darbus liko skolinga Radviliškio melioracijos įmonei. Šios priežastys skaudžiai paveikė ir Vitalijos likimą. Jai 2000 m. balandžio mėn. teko palikti savo pirmąją darbovietę ir pereiti dirbti į žemės ūkio kooperatyvą „Dobilas“. Buvo pasiūlytos inžinierės hidrotechnikės pareigos. Nelengvos jos buvo. Reikėjo vadovauti statybos barui, savarankiškai spręsti melioracijos ir kitų statybos darbų organizavimo problemas, šalinti nesklandumus. Žemės ūkio kooperatyve buvo kitokia darbų specifika. Čia auginami javai, cukriniai runkeliai, bulvės, kita žemės ūkio produkcija. Be to, kooperatyvas verčiasi gyvulininkyste, todėl nelengva buvo organizuoti darbus, nes tuo pačiu metu, ypač pavasarį, visuose baruose reikalinga technika. Bet Vitalija ir eidama šias pareigas pa-

Z_h_2009_3.pmd 64 2009.10.05, 10:51

sižymėjo pareigingumu, darbštumu, inžinerine mąstysena, nestokojo entuziazmo. Svarbesni jos tada atlikti darbai: Sidabravo gyvenvietėje valymo įrenginių su kanalizacijos tinklais įrengimas, Sidabravo sen. Trakelių k. gyvulininkystės komplekso rekonstrukcija (SAPARD lėšomis), I ir II užtvankos ant Kiršino upės ties Baisogalos gyvenviete rekonstrukcija, Radviliškio r. Skėmių sen. Dotnuvėlės up. baseino dalies griovių, jų įrenginių rekonstrukcija ir remontas.

Su bendradarbiais. 2009 m. nuotrauka

2006 m. Vitalija perėjo dirbti į UAB „Gerista“. Apie UAB „Gerista“ veiklą pasakoja šios bendrovės direktorius Gerimantas Budvytis:

Įmonė įsteigta 2004 m. liepos mėn. Radviliškio r. Pakiršinio gyvenvietėje. Darbų sezono metu bendrovėje dirba iki 30 žmonių. Turime įvairios melioracinės technikos: keturis vienakaušius ekskavatorius, du buldozerius, du frontalinius krautuvus, vieną ekskavatorių-krautuvą, vieną mini ekskavatorių, keturis krovininius savivarčius automobilius. Visa technika nupirkta Vakarų Europoje. Taip pat turime įvairių šiuolaikinės mažosios mechanizacijos priemonių. Reikia pasidžiaugti, kad į mūsų kolektyvą atėjo gerai savo darbą išmanantys specialistai - tai vienakaušių ekskavatorių mašinistai Albinas Šarauskas, Virgutis Utkus, vairuotojai Arvydas Bagdonas, Vytautas Lipskis, Vincas Teišerskis, vamzdžių montuotojas-betonuotojas Jonas Stukonis ir kiti. Dauguma darbuotojų sugeba atlikti ir kitos kvalifikacijos darbus. Kasmet atliekame darbų už 1,6 - 1,9 mln. litų, iš jų melioracijos darbų - už 0,3 mln. litų. Atliekame grunto kasimo, inžinerinių tinklų statybos, mėšlidžių, srutų rezervuarų (lagūnų), melioracijos statinių statybos, remonto, rekonstrukcijos, aplinkos tvarkymo darbus, siūlome pagalbą ūkininkams, žemės ūkio bendrovėms ir kitiems užsakovams. Svarbesni atlikti darbai: Joniškio r. Satkūnų k. skysto mėšlo lagūnos statyba, Radviliškio r. Radvilonių miško kv.72-75; 79-81 kelio statyba, Baisogalos sen. Augmėnų k. Baisogalos mel. pl. Nr. 4 sausinamojo tinklo įrenginių rekonstrukcija, Valstybinės kiaulių veislininkystės stoties lietaus nuotakynės sutvarkymas, Radviliškio r. hidrotechnikos statinių (žemių užtvankų), jų įrenginių priežiūra ir remontas, Latvijos Jelgavos m. vandentiekio ir kanalizacijos tinklų rekonstrukcija ir kt. Savo bendrovės darbuotojams sudarėme visas darbo ir poilsio sąlygas. Pastatėme mechanines dirbtuves, įrengėme mašinų remonto patalpas. Stengiamės, kad būtų laiku paruošta technika sezono darbams. Kiekvieną vasarą bendrovės darbuotojams suorganizuojame išvykas į įvairias Lietuvos vietoves. Be to, turime savo krepšinio komandą „Gerista“, kuri sėkmingai dalyvauja rajoninėse varžybose.

Z_h_2009_3.pmd 65 2009.10.05, 10:51

Vitalijos atžalos

Geri bendrovės darbo rezultatai nemaža dalimi priklauso ir nuo Vitalijos pastangų. Apie Jubiliatę galiu pasakyti tik gerą žodį. Džiaugiuosi, kad ji gali ir moka bendrauti su darbuotojais, sugeba pareikalauti, kad pavestas darbas būtų atliktas laiku ir gerai. Skubėk, kad visur suspėtum, visur galėtum būti naudinga, visiems reikalinga. Toks jau Vitalijos charakterio bruožas - visur suspėti. Ji kiekvienam malonų žodį suras, draugiškai, nuoširdžiai pakalbės, patars.

Vitalija Kablienė gyvenime - ne vien gamybos vadovė. Ji - šeimos moteris - žmona ir mama. 1982 m. su melioracijos baro mechaniku Arvydu sukūrė šeimą ir apsigyveno Radviliškio MSV gyvenvietėje - Pakiršinyje. Tuo metu Pakiršinyje vyko aktyvus kultūrinis gyvenimas. Saviveiklininkai turėjo geras sąlygas repetuoti ir koncertuoti. Puikiai suremontuoti senieji MSV gyvenvietės kultūros namai turėjo gražią salę, ten buvo įrengti kabinetai, buitinės patalpos. Veikė mišrus choras, moterų ir vyrų ansambliai, vaikų šokių ratelis, kaimo kapela, vaikų ir suaugusiųjų pučiamųjų orkestrai. Vitalijos vyras Arvydas buvo aktyvus kultūrinių renginių dalyvis, be to, grojo pučiamųjų orkestre, todėl jų sūnūs Paulius ir Egidijus bei duktė Elika taip pat labai pamilo muziką ir aktyviai įsitraukė į kultūrinį gyvenimą. Abu sūnūs grojo vaikų pučiamųjų orkestre, duktė Elika dainavo vokaliniame ansamblyje. Jubiliatės paklausus, kodėl ji nedalyvavo kultūrinėje veikloje, atsako - mano „kultūrinė“ veikla buvo visus pavalgydinti, aprengti, išlydėti į koncertus, o vakarais laukti visų sugrįžtančių į namus. Vaikai jau užaugo. Paulius ir Egidijus baigė Šiaulių universitetą ir tapo muzikos pedagogais. Paulius dirba Šiaulių valstybiniame chore „Polifonija“, Egidijus - Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje mokytoju. O duktė Elika yra Kauno medicinos universiteto studentė.

Dabar Vitalija su vyru gyvena Radviliškio r. Palonų kaime. Atitrūkusi nuo kasdieninio įtempto darbo ir rūpesčių Jubiliatė poilsį randa gamtoje. Laisvalaikiu puoselėja savo sodybą, mezga, mėgsta su šeima pakeliauti.

Paminėsiu dar vieną Vitalijos bruožą - gyvenimo džiaugsmą. Nedažnai ją pamatysi blogai nusiteikusią. Veide beveik visada šypsena. Paklausus, ar neatsibodo nelengvas hidrotechnikės darbas, ji atsako: jaučiu, kad darbas mielas. Esu patenkinta savo profesija ir nuveiktais darbais.

Negrįžtamai bėga metai. Žmonių labui tarnauja nusausinti, sukultūrinti žemės plotai, nutiesti keliai, įrengti tvenkiniai, sutvarkytos gyvenvietės. Tu, Vitalija, pelnytai gali jais didžiuotis, nes visur yra ir Tavo darbo dalis. Sveikiname Tave ir linkime stiprios sveikatos, ištvermės, kantrybės ir toliau nenuilstamai darbuotis krašto labui. Tokie darbštūs, atkakliai siekiantys tikslo žmonės kaip Vitalija ir yra pats didžiausias mūsų šalies turtas.

Z_h_2009_3.pmd 66 2009.10.05, 10:51

ALGIMANTUI ŽALIAUSKUI - 80

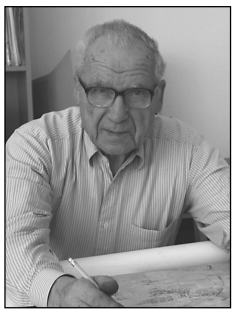

Daugelis pokario kartos žemėtvarkininkų gerai pažįsta kolegą Algimantą Žaliauską, kuriam 2009 m. rugpjūčio 14 d. sukako 80 m.

Algimantas gimė 1929 m. Kėdainių r. Girvalakių k. Mokėsi Baisogalos progimnazijoje, vėliau Šeduvos gimnazijoje. Jos nebaigęs, 1946 - 1947 m. išėjo matininkų kursus Vilniuje ir juos baigęs pradėjo žemėtvarkininko karjerą. Dirbdamas toliau mokėsi. 1962 m. baigė žemėtvarkos studijas Kauno žemės ūkio technikume, o 1968 m. įgijo dar ir agronomo kvalifikaciją.

Nuo 1947 m. Algimantas dirbo Žemės tvarkymo ir sėjomainų valdyboje techniku. 1951-1953 m. buvo Šiaulių srities Žemės tvarkymo ir sėjomainų valdybos matavimų grupės vadovas. Sritis panaikinus, dirbo Žemės tvarkymo valdybos Šiaulių žemėtvarkos padalinio (partijos) grupės vadovu. Įkūrus Respublikinį žemėtvarkos projektavimo institutą, tęsė grupės vadovo darbą šio instituto Šiaulių žemėtvarkos skyriuje. Tačiau jis labiau linko į tiesioginę žemėtvarkinko projektuotojo veiklą. Rengdamas ūkių žemėtvarkos projektus, jis sudomindavo ūkių vadovus gyvenviečių ir gamybinių centrų išdėstymo, ūkių specializacijos, sėjomainų ir kitomis naujovėmis. Ne vienas ūkio vadovas prašydavo, kad jo ūkio žemėtvarkos projektą rengtų būtent Algimantas.

Algimantas mėgo diskutuoti, nevengdavo pasiginčyti net su garsiais to meto žemės ūkio specialistais. Kadangi administracinio darbo nemėgo, pasiprašė atleidžiamas iš grupės vadovo pareigų ir dirbo projektuotoju, eidamas vyresniojo, vėliau vadovaujančiojo inžinieriaus pareigas. Jis parengė tuomet pirmaujančių Akmenės r. Kivylių, Šiaulių r. „Pirmyn“, Radviliškio r. „Draugo“ kolūkių ir kitų ūkių žemėtvarkos projektus.

Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę, Algimantas įsitraukė į valstiečių ūkių projektavimą. Bandė suderinti veikiančių stambių ir besikuriančių valstiečių ūkių interesus. Situacijai sparčiai keičiantis, ėmėsi žemės nuosavybės atkūrimo darbų Radviliškio r. Pakalniškių seniūnijoje. Ir šiuos darbus dirbdamas jis nėjo pasroviui, nesitaikstė su nepagrįstais reikalavimais, išlaikydamas profesinę savigarbą ir orumą.

Taip prabėgo penkiasdešimt intensyvios veiklos metų. Tik 2009 m. Algimantas išėjo į užtarnautą poilsį. Tačiau ir dabar negali pamiršti nebaigtos reformos darbų Pakalniškiuose.

Kūrybiška profesionali Jubiliato veikla ne kartą buvo įvertinta įvairiais apdovanojimais, Valstybinio žemėtvarkos instituto ir Žemės ūkio ministerijos padėkos raštais. Jis apdovanotas dviem liaudies ūkio pasiekimų parodos Maskvoje medaliais. Džiugu, kad gyvenimo kelyje jį lydi žmona, taip pat žemėtvarkininkė, instituto darbuotoja. Gyvenimą praskaidrina jo hobis - gėlės.

Gražaus Jubiliejaus proga žemėtvarkos veteranai, Valstybinio žemėtvarkos instituto darbuotojai, nuoširdžiai linki Algimantui kuo geriausios kloties tolesniame gyvenimo kelyje. Jūsų ilgametė puiki profesinė veikla yra sektinas pavyzdys jaunesniajai žemėtvarkininkų kartai.

Vytautas Skuodžiūnas
Žemėtvarkos veteranas

Z_h_2009_3.pmd 67 2009.10.05, 10:51

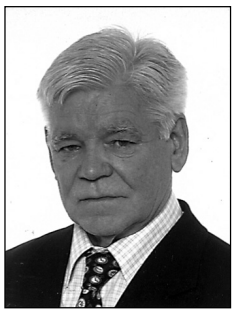

STANISLOVUI ORVYDUI - 70

Hidrotechnikos inžinieriui Stanislovui Orvydui 2009 m. rugsėjo 18 d. sukako 70 m. Tokį gražų jubiliejų pažymėjo žinomas melioracijos, hidrotechnikos ir žemėtvarkos specialistas, žmogus, daug nuveikęs šiuose baruose.

Stasys gimė Šiaulių r. Karvelių k. ūkininkų šeimoje. 1947 m. pradėjo mokytis Šiaulių r. Gruzdžių gimnazijoje. Baigus pirmąją klasę, toliau jau teko mokytis Sibire, į kur 1948 m. pavasarį jis, jo sesuo dvynė Angelė kartu su tėvais buvo ištremti. Gyveno Irkutsko srities Bodaibo m. Čia, „Lenzoloto“ treste, dirbo tėvas. Palengvėjus tremtinių režimui, nuo 1955 m. šeima gyveno Irkutske, kur Stasys baigė vidurinę mokyklą. Tik 1957 m. pabaigoje šeima grįžo į Lietuvą.

Tik grįžęs į Lietuvą Stasys susiejo savo gyvenimą su melioracija. 1958 m. žiemą baigęs Šiaulių MMS melioracijos dešimtininkų kursus ir trumpai padirbėjęs šioje įmonėje techniku dešimtininku, rudenį įstojo į LŽŪA Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultetą studijuoti melioracijos ir 1963 m. įgijo inžinieriaus diplomą.

Darbą pagal profesiją Stasys pradėjo Pakruojo MSV meistru, bet ten ilgai dirbti neteko. 1963 m. pabaigoje buvo pašauktas atlikti privalomosios karinės tarnybos, iš kurios grįžo 1965 m. pradžioje. Tai buvo intensyvių melioracijos darbų metas, specialistai buvo reikalingi visose grandyse. Jubiliatas pradėjo dirbti Respublikinio vandens ūkio projektavimo instituto Šiaulių skyriuje. Čia greit įgijo projektuotojo patirties, palaipsniui kilo pareigose, kartu didėjo ir atsakomybė. Pradėjo inžinieriumi, vėliau - vyresniuoju inžinieriumi, grupės vadovu. 1970 m. buvo paskirtas projektų vyriausiuoju inžinieriumi.

Nuo 1973 m. Jubiliatas savo gyvenimą susiejo su Vilniumi. Pradėjo dirbti instituto Vilniaus skyriuje projektų vyriausiuoju inžinieriumi. Jo vadovaujama projektuotojų grupė rengė Vilniaus r. žemės melioracijos projektus. Dėl specifinių Vilnijos sąlygų, sudėtingos hidrogeologinės situacijos, iškylančių netikėtų problemų projektuotojams dažnai reikėjo rodyti kūrybiškumą, priimti nešablioniškus sprendimus. Šias pareigas S.Orvydas sėkmingai ėjo daugelį metų.

Sumažėjus melioracijos darbų, Jubiliatas projektuotojo darbą pakeitė į eksperto. 1988 m. pabaigoje jis tapo Respublikinio inžinerinio centro „Melioracija“ projektų analizės skyriaus viršininku. Šį darbą dirbo trejus metus.

Lietuvai atkūrus valstybingumą, melioracijos sistemų įrengimas nutrūko, todėl 1992 m. Jubiliatas ryžtingai pakeitė veiklos kryptį - perėjo į žemėtvarkos sritį. Vilniaus r. žemėtvarkos skyriuje tvarkė nuosavybės grąžinimo savininkams reikalus, greit perprato žemėtvarkos problemas ir jų sprendimo kelius. 2000 m. tapęs pensininku jis ne tik nenutraukė žemėtvarkininko veiklos, bet ją net suintensyvino. Išėjęs iš valdiškos tarnybos, įkūrė individualią įmonę, užsiimančią žemės reforma ir geodeziniais matavimais Vilniaus krašte. Nepaisydamas metų naštos, jis intensyviai dirba ir toliau.

Jubiliatas be darbo rūpesčių turi laiko ir galimybių pasidžiaugti dukros ir sūnaus jam padovanotais keturiais vaikaičiais, pabendrauti su bičiuliais. Ko daugiau benorėti žmogui! Linkime ir toliau darbuotis su nenuilstančia energija, džiaugtis giedromis gyvenimo dienomis.

Studijų draugų vardu
Juozas Smilgevičius

Z_h_2009_3.pmd 68 2009.10.05, 10:51

JONUI ŠALTENIUI - 70

Metai bėga neprašydami jokių leidimų. Štai 2009 m. liepos 2 d. jau ir buvusiam Melioracijos ir vandens ūkio ministerijos darbuotojui hidrotechnikui Jonui Šalteniui sukako 70 m.

Jubiliatas gimė Anykščių r. Mačionių k. netoli Rubikių ežero valstiečių šeimoje. Tėvai turėjo 12 ha ūkį. Mokytis Jonas pradėjo 1946 m. Mačionių pradžios mokykloje, vėliau baigė Leliūnų septynmetę. Toliau mokėsi Skiemonių vidurinėje mokykloje, bet čia pasimokęs metus, 1955 m įstojo į Panevėžio hidromelioracijos technikumą, kurį 1959 m. baigęs įgijo hidrotechniko statybininko kvalifikaciją.

Pagal paskyrimą jaunas specialistas 1959 m. rudenį pradėjo dirbti Zarasų MMS. Iš pradžių ėjo techniko pareigas, o 1962 m. tapo darbų vykdytoju. Dirbo netoli Salako įgyvendinant griovių reguliavimo projektą, vėliau jau dirbo savarankiškai, vadovavo didelio griovių ir drenažo įrengimo objektui Stelmužės apylinkėse. Dirbdamas Zarasų MMS, nuo 1963 m. pradžios reorganizuotai į MSV, vadovavo kelių tiesimo ir kitiems melioracijos darbams.

1965 m. pavasarį Jonas pakeitė darbovietę ir tapo statybininku. 1965-1969 m. dirbo Zarasų rajono remonto statybos valdyboje - užsiėmė gyvenamųjų namų bei mokyklų priestatų remontu ir statyba. 1969-1970 m. pradėjo dirbti naujai įkurtos Kaimo statybos ministerijos Zarasų KMK. Dvejus metus vadovavo šios organizacijos veiklai. Po to vienerius metus dirbo Zarasų r. žemės ūkio valdyboje.

Labai svarbus Jubiliato gyvenimo ir profesinės veiklos etapas prasidėjo su šeima persikėlus į Vilnių. 1972 m. pabaigoje Jonas, jau turėdamas nemažą gamybinės veiklos patirtį, pradėjo dirbti Melioracijos ir vandens ūkio ministerijos Respublikinio melioracinės statybos tresto Gamybiniame skyriuje, vėliau Specialiųjų darbų skyriuje. Jis rūpinosi žuvininkystės tvenkinių statyba visoje Lietuvoje, kuravo hidrotechninės statybos kolonų veiklą. Nuolatinio medžiagų deficito sąlygomis ypač sunkiai buvo sprendžiamos gyvenamųjų namų statybos problemos, daug dėmesio reikėjo ir gelžbetoninių konstrukcijų gamyklų plėtrai.Ne paskutinėje vietoje buvo ir melioracijos darbų užduočių kontrolė. Visas problemas Jonas spręsdavo ramiai, su jam būdinga inteligencija, pasitelkdamas subtilų humorą, ir tik retkarčiais nepasitenkinimą išduodavo pasikeitusi veido spalva. Aštuonerius metus jis dirbo ministerijoje.

Vėlesniu periodu J.Šaltenis vadovavo susivienijimo „Lietuvos žemės ūkio technika“ Kapitalinės statybos skyriui, dirbo Agropramoniniame komitete, o 1995 - 2008 m. Muitinės departamente. 2008 m. pabaigoje išėjo į pensiją. Jubiliatas, kur bedirbtų, neprarado ryšių su buvusiais bendradarbiais. Melioracijos ir šį darbą dirbančių žmonių problemos jam visad liko artimos.

Gražų jubiliejų Jonas pasitiko su giedria nuotaika ir prisiminimais apie bendrame darbe praleistus metus, nuveiktus darbus. Rūpinimasis išpuoselėtu kolektyvinio sodo slypu ir puikia šeima - dabar jo kasdienybė. Linkime ir toliau džiaugtis gyvenimu, išlaikyti optimistišką nuotaiką. Sveikatos ir stiprybės Tau tolesniame gyvenimo kelyje.

Buvusių bendradarbių vardu
Juozas Smilgevičius

Z_h_2009_3.pmd 69 2009.10.05, 10:51

LAIMOS KATKEVIČIŪTĖS JUBILIEJUS

Gražų jubiliejų neseniai pažymėjo Vilniaus m. žemėtvarkos skyriaus vedėja Laima Katkevičiūtė.

Laima gimė 1949 m. rugpjūčio 24 d. Pasvalio r. Joniškėlio m. Baigusi 1967 m. vidurinę mokyklą Radviliškyje, studijavo žemėtvarką LŽŪA ir 1973 m. įgijo žemėtvarkos inžinierės kvalifikaciją.

Kaip ir daugelis to meto žemėtvarkininkų, baigusi studijas, profesinę veiklą pradėjo Respublikiniame žemėtvarkos projektavimo institute. Instituto Vilniaus žemėtvarkos skyriuje eidama inžinierės, vyresniosios inžinierės, vėliau grupės vadovės pareigas, dirbo įvairius žemėtvarkos darbus Molėtų rajone.

Per dvidešimt darbo institute metų įgijo patirties, tad 1993 m. buvo pakviesta dirbti į Žemės ūkio ministerijos Žemės tvarkymo departamentą. Departamente 1993-1994 m. ėjo Žemės naudojimo skyriaus vedėjos pareigas. Šiame ne kartą reorganizuotame departamente Jubiliatė dirbo iki 1999 m. pavasario: rengė pasiūlymus dėl teisės aktų žemės naudojimo ir tvarkymo klausimais tobulinimo, teisės aktų projektus.

1999-2000 m. dirbo Valstybės kontrolės Žemės ir miškų ūkio kontrolės skyriuje kontroliere, tikrino, kaip žemės reformą vykdančios institucijos naudoja šiam tikslui skirtas lėšas. Tad ir dirbdama šioje institucijoje, ji nenutolo nuo žemės nuosavybės atkūrimo aktualijų.

2000 m. Jubiliatė pradėjo dirbti vyresniąja specialiste Vilniaus aps. viršininko administracijos Žemės tvarkymo departamento Vilniaus r. žemėtvarkos skyriuje, o 2002 m. rudenį - Vilniaus m. žemėtvarkos skyriuje. Nuo 2004 m. pradžios buvo šio skyriaus vedėjos pavaduotoja. 2004 - 2006 m. buvo Vilniaus r. žemėtvarkos skyriaus vedėja. Po to kurį laiką dirbo Vilniaus aps. viršininko administracijos Žemės tvarkymo departamento Žemės reformos skyriaus vedėja, o nuo 2006 m. rudens - Vilniaus m. žemėtvarkos skyriaus vedėja.

Žemės reforma Vilnijoje, ypač Vilniaus m., kur susikerta daugelio žmonių interesai, labai sudėtinga. Jos tempai lėtesni negu kitose šalies vietovėse. Čia žemės nuosavybės atkūrimo klausimus spręsti neturint didelės patirties, kantrybės, nuoseklumo ir principingumo neįmanoma. Jubiliatė pasižymi visomis šiomis savybėmis, dirba nuoširdžiai, nors jos pareigos išties sunkios.

Jubiliatė tikra žemėtvarkos profesionalė, jai tenka spręsti visas sudėtingas žemės nuosavybės atkūrimo problemas. Šių problemų sudėtingumas ir paskatino gilintis į teisės klausimus. 2003 m. ji dirbdama baigė Mykolo Romerio universitetą ir įgijo teisės magistrės laipsnį.

Gražaus jubiliejaus proga sveikiname Laimutę, linkėdami puikios sveikatos, giedrios nuotaikos, visokeriopos sėkmės atsakingame darbe ir paprastos žmogiškos laimės.

Valentina Lodienė

Z_h_2009_3.pmd 70 2009.10.05, 10:51

BRONIUI KONTRIMUI - 60

Žmogaus gyvenimas matuojamas ne pragyventais metais, O tuo, kokį pėdsaką jis palieka žmonių gyvenime, jų mintyse, jų širdyse.

2009 m. rugpjūčio 31 d. Kėdainių raj. savivaldybės administracijos Melioracijos skyriaus vedėjas hidrotechnikos inžinierius Bronius Kontrimas šventė gražų jubiliejų - tądien jam sukako 60 metų.

Jubiliatas gimė Plungės raj. Juodienių k. 1967 m. baigęs Telšių vidurinę mokyklą, įstojo studijuoti hidromelioracijos į LŽŪA Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultetą. 1972 m. baigė studijas ir gavęs hidrotechnikos inžinieriaus diplomą iki tarnybos sovietinėje armijoje dirbo Telšių MSV. Po karinės tarnybos atvyko į Kėdainius. Dirbo statybos darbų vykdytoju Vainikų paukštininkystės ūkyje, vėliau statybos inžinieriumi Angirių kolūkyje. Šaliai atkūrus Npriklausomybę, keičiantis ūkio sistemai, nuo 1993 m. dirbo Kėdainių vartotojų kooperatyvo pirmininko pavaduotoju ūkio reikalams. Pradėjus kurtis naujiems bankams, dirbo Lietuvos akciniame inovaciniame banke direktoriaus pavaduotoju ūkio reikalams.

Kadangi bankas buvo įsikūręs sausinimo sistemų valdybos pastate, susipažino su melioracijos eksploatacijos specialistais. Tai paskatino Jubiliatą, hidrotechnikos inžinierių, prisiminti savo profesiją. 1997 m. jis pradėjo dirbti Kauno apskrities viršininko administracijos Kėdainių r. melioracijos skyriuje, vėliau sujungtame su žemės ūkio skyriumi, ir išdirbo jame iki 2002 m. specialistu vyriausiuoju specialistu. 2002 m. eilinį kartą pertvarkius melioracijos valdymą, dirbo vyriausiuoju specialistu Kėdainių raj. savivaldybės administracijos žemės ūkio skyriuje. Jubiliato iniciatyva 2003 m. rajono savivaldybėje įkuriama melioracijos tarnyba, kurios vedėju jis ir paskiriamas. 2008 m. tarnyba pertvarkoma į melioracijos skyrių. Jo vedėjo pareigas Bronius Kontrimas eina ir šiandien.

Kėdainių rajonas yra vienas svarbiausių šalies aruodų. Rajone beveik 100 tūkst. ha drenuotų plotų, kurių beveik penktadalio melioracijos būklė bloga. Taigi problemų netrūksta. Bronius rūpinasi valstybei priklausančių melioracijos ir hidrotechnikos statinių eksploatavimu, melioracijos darbų kokybe, padeda spręsti rajono žemdirbių problemas.

Su žmona Gražina užaugino du sūnus. Abu išėjo studijas Kauno technologijos universitete. Vidas baigė mokslus Statybos fakultete, dabar įsikūrė JAV, Redas - Maisto pramonės fakultete, dirba Panevėžyje.

Gražios sukakties proga nuoširdžiai sveikiname Jubiliatą. Linkime geros sveikatos, ilgų prasmingų gyvenimo metų, šviesaus optimizmo žvelgiant į ateitį.

Kėdainių rajono melioratorių vardu
Alfonsas Malinauskas
Elena Čižikienė

Z_h_2009_3.pmd 71 2009.10.05, 10:51

JONUI LEVULIUI - 60

2009 m. rugpjūčio 4 d. UAB „Ukmergės melioracija“ direktorius Jonas Levulis atšventė šešiasdešimties metų sukaktį.

Jonas gimė gražiame Dzūkijos krašte, Lazdijų r. Paliepių kaime. Savo gimtinėje 1967 m. baigęs vidurinę mokyklą, pasirinko nelengvą hidrotechnikos inžinieriaus profesiją. 1972 m. baigęs LŽŪA Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultetą pradėjo dirbti Zarasų melioracijos statybos valdyboje. Šioje įmonėje melioracijos darbų vykdytoju Jubiliatas dirbo dešimt metų. Karjerą pradėjo meistru, po poros metų tapo darbų vykdytoju, dar vėliau - vyresniuoju darbų vykdytoju.

Nelengva čia buvo darbų vadovo duona. Nuolatinių problemų kupinos dienos dirbant melioraciniu požiūriu sunkiuose objektuose jį užgrūdino. Ir kai Ukmergės MSV prireikė naujo įmonės inžinerinės tarnybos vadovo - vyriausiojo inžinieriaus, buvo pasirinktas būtent jis - jaunas, energingas, turintis puikios patirties specialistas.

Taip 1982 m. likimas atvedė jį į vidurio Aukštaitiją, kur Jonas ir sulaukė jubiliejaus. Dešimt metų dirbo Ukmergės melioracijos statybos valdybos vyriausiuoju inžinieriumi, daug nuveikė, kad būtų vykdomos melioracijos ir kitų darbų užduotys, kad atliekami darbai būtų deramos kokybės. Įmonė tuo laikotarpiu buvo viena pirmaujančiųjų tarp Lietuvos melioracijos organizacijų. Daugelį metų MSV buvo rengiamos pažangių darbo metodų mokyklos, kuriose kvalifikaciją kėlė visos Lietuvos melioracijos specialistai.

Nelengvu melioratoriams laikotarpiu po šalies Nepriklausomybės atkūrimo, kai melioracijos darbų finansavimas labai sumenko, Jubiliatas ėmėsi vadovauti įmonei. 1992 m. buvo paskirtas Ukmergės valstybinės melioracijos įmonės, kuri vėliau tapo UAB „Ukmergės melioracija“ direktoriumi ir šias pareigas eina jau 17 metų. Visi šie metai Jonui kupini rūpesčių, kaip rasti darbų užsakymų, kaip juos geriau atlikti, ir nepanašu, kad ateityje bus lengviau.

Jautrus, atviras, karštoko būdo dzūkas yra gerbiamas ir gerai sutaria tiek su įmonės savininkais ir specialistais, tiek su eiliniais „zimagorais“, jo nuomonę vertina ir rajono vadovai. Jonas yra aktyvus visuomeninkas: Ukmergės rajono tarybos narys, šios tarybos Kaimo reikalų ir gamtosaugos komiteto pirmininkas. Suranda laiko ir savo pomėgiams - žvejybai ir kelionėms.

Jubiliatas su žmona Bronislava išaugino dvi dukras Svajūnę ir Daivą, kurios baigė aukštuosius mokslus, sukūrė šeimas ir padovanojo tėvams dvi anūkes ir anūkėlį. Jie yra senelių didžiausias džiaugsmas laisvalaikio valandomis.

Jubiliejaus proga linkime Jonui geros sveikatos, jaunatviškos energijos, sėkmingos žvejybos, daug puikių dienų savame melioratorių kolektyve ir šeimoje.

Bendradarbių vardu
Rimantas Martinonis

Z_h_2009_3.pmd 72 2009.10.05, 10:51

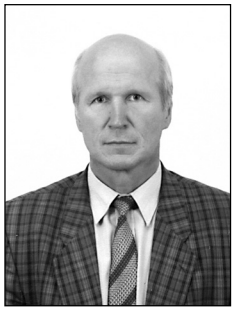

VYTAUTUI JONUI ŽIŪKUI - 60

2009 m. rugsėjo 7 d. 60 m. sukaktį pažymėjo hidrotechnikos inžinierius, Vilniaus aps. viršininko administracijos darbuotojas Vytautas Žiūkas.

Vytautas kilęs iš Šiaurės Lietuvos lygumų krašto. Gimė Pakruojo r. Lygumų sen. Aleknaičių k. mokytojų šeimoje. Augo netoliese esančiame Degučių k. 1966 m. baigė Lygumų vidurinę mokyklą. Studijas pradėjo Kauno politechnikos institute, vėliau jas tęsė LŽŪA Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultete ir 1973 m. įgijo hidrotechnikos inžinieriaus kvalifikaciją.

Pagal paskyrimą nuo 1973 m. dirbo Šalčininkų MSV iš pradžių meistru, vėliau darbų vykdytoju. Vadovavo melioracijos darbams rajono ūkiuose, darbas sekėsi, Vytautas greit pritapo specialistų kolektyve, nors įmonės ir Jubiliato veikloje kildavo specifinių problemų, susijusių su daugiataute aplinka.

Tuometinei Melioracijos ir vandens ūkio ministerijai reikėjo jaunų, energingų ir turinčių patirties darbuotojų. Taigi Vytautas nuo 1975 m. persikėlė į Vilnių, tapo šios ministerijos dispečerinės tarnybos darbuotoju. Vėliau jis daugelį metų dirbo ministerijos gamybiniame skyriuje, tapo šio skyriaus viršininko pavaduotoju. Rūpinosi melioracijos užduočių įgyvendinimu visoje Lietuvoje, darbų kokybe. Sumažėjus melioracijos darbų, ministeriją reorganizavus į susivienijimą, o vėliau įkūrus firmą „Lietuvos melioracija“, jis kuriam laikui grįžo prie gamybinės veiklos.

Nuo 1992 m. Vytautas dirbo atkurtoje Vilniaus r. melioracijos tarnyboje, sunkmečiu rūpinosi rajono melioracijos sistemų priežiūra, jų išsaugojimu, melioracijos darbų kokybe. Šioje tarnyboje jis gerai susipažino su melioracijos sistemų eksploatavimo problemomis, kiek leido galimybės ir labai sumenkęs finansavimas, stengėsi jas spręsti. Įkūrus apskritis, nuo 1995 m. pradėjo vadovauti Vilniaus aps. valdytojo administracijos Melioracijos skyriui. Ne kartą keičiantis administravimo struktūrai ir pareigų pavadinimui, jis jau daugelį metų rūpinasi šios didžiausios Lietuvos apskrities melioracijos sistemų ir jų statinių eksploatavimu.

Valstybės tarnautojo duona nelengva. Dažnai norima gerų rezultatų neturint lėšų jiems pasiekti. Nuolatinės reorganizacijos taip pat išbalansuoja darbą. Tačiau visi, kurie bendrauja su Vytautu, gerai pažįsta jo linksmą būdą, optimizmą, žino, kad ir sudėtingose situacijose jo nepalieka gyvenimiška logika.

Kartu su žmona Virginija jis užaugino sūnų Mindaugą, dukras Eglę ir Sigitą, jau senokai tapo seneliu, pastatė namą, pasodino medžių, būdamas prisiekęs medžiotojas sumedžiojo ne vieną žvėrį. Žodžiu, jau tarsi ir atliko būtinąsias žmogaus priedermes... O jėgų dirbti ir noro džiaugtis gyvenimu dar per kraštus. Kas begali būti puikiau.

Buvusių bendradarbių ir bičiulių vardu linkiu Jubiliatui šviesaus žvilgsnio į ateitį, sveikatos ir sėkmės, kurių labiausiai reikia mūsų neramioje tikrovėje.

Petras Garnelis

Z_h_2009_3.pmd 73 2009.10.05, 10:51

EDMUNDUI MARKUCKIUI - 50

2009 m liepos 1 d. UAB „Kamesta“ statybinio padalinio vadovas, hidrotechnikos inžinierius Edmundas Markuckis kartu su bendradarbiais ir artimaisiais atšventė garbingą ir prasmingą Jubiliejų.

Edmundas gimė Graščių k., Krekenavos apylinkėje, Panevėžio r. valstiečių šeimoje. Mokėsi Panevėžyje, 1977 m. baigė Juozo Balčikonio vidurinę mokyklą. Po to studijavo LŽŪA Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultete, kurį baigė 1982 m, įgydamas hidrotechnikos inžinieriaus diplomą.

Profesinę veiklą Edmundas pradėjo Kauno MSV techniku. Iniciatyvus ir žingeidus jaunas specialistas greitai buvo įmonės administracijos įvertintas ir 1983 m. paskirtas darbų vykdytoju. Jis vadovavo Kauno rajono melioracijos sistemų įrengimo darbams, o vėliau šių sistemų rekonstrukcijos darbams Rokų ir Piliuonos apylinkėse. 1985 m. buvo paskirtas įmonės viršininko pavaduotoju gamybos reikalams. Eidamas šias pareigas, Jubiliatas tarp visų įmonės atliekamų darbų daug dėmesio turėjo skirti drėkinimo sistemų įrengimo, ypač jų eksploatavimo darbams. Tuo metu Kauno r. buvo įrengta apie 3 tūkst. ha daržų ir pievų laistymo sistemų. Užtikrinti, kad šios sudėtingos sistemos veiktų sausringais metų laikotarpiais, buvo labai atsakingas darbas.

1988-1993 m. buvo sunkūs visiems Lietuvos melioratoriams. Melioracijos sąvoka buvo prilyginta „deportacijai“. Jubiliatas ir tada liko ištikimas savo profesijai, darbovietei, joje dirbantiems žmonėms. Sumažėjus darbų, jis vadovavo melioracijos sistemų rekonstrukcijai Vilkijos zonoje, apimančioje pusę rajono. 1994 m. reorganizavus Kauno MSV, Edmundas tapo vienu patikimiausių ir kvalifikuočiausių UAB „Kamesta“ darbuotojų, kuriam buvo galima patikėti įvairaus profilio vandentvarkos objektus.

Hidrotechniko kvalifikaciją visiškai pateisino vadovaudamas Kauno HE žemutinio bjefo stiprinimo darbams. Šiame objekte iš baržų į išplovos vietas teko sudėti per 1,5 tūkst. kub. m stambių lauko riedulių, suremontuoti vandens surinkimo ir nuvedimo latakus, sutvirtinti aukštutinio bjefo užtvankos šlaitus gelžbetoninėmis plokštėmis ir kt. 2004 - 2008 m. Jubiliatas sėkmingai įvykdė didelius vandentiekio ir nuotekų tinklų renovacijos ir plėtros objektus Radviliškyje ir Biržuose. Šie objektai buvo finansuojami ES lėšomis, todėl darbų kokybės, terminų ir kai kurie kiti reikalavimai buvo labai griežti, o kartais ir sunkiai suprantami. Sėkmingai taikė naujas netranšėjinio vamzdyno tiesimo, kryptinio gręžimo ir naujo vamzdyno įtraukimo į esamą vamzdyną technologijas.

Jubiliatui sėkmingai darbuotis padeda tai, kad jis visuomet yra žvalus ir energingas. Fizinę formą padeda palaikyti kasdieninis bėgiojimas po 10 - 15 km, maudynės net žiemą Nemune. Edmundas lengvai bendrauja su kolegomis, visuomet pasirengęs jiems padėti. Jis yra LŽHIS Kauno hidrotechnikos skyriaus pirmininkas, klubo „Žalgirio pergalės parkas“ valdybos narys, pats ypač daug prisidėjęs prie šio parko ties Cinkiškėmis įrengimo ir tvarkymo.

Gražaus jubiliejaus proga UAB „Kamesta“ darbuotojų vardu linkime Edmundui stiprios sveikatos, „geros formos“, daug laimės asmeniniame gyvenime, sėkmės ir energijos geriems ateities darbams.

Dabartinis ir buvęs bendradarbiai
Vytautas Kairys
Julius Laimutis Petraitis

Z_h_2009_3.pmd 74 2009.10.05, 10:51

VIRGINIJAI BRAŽDŽIŪNIENEI - 50

Jubiliejų neseniai pažymėjo bendradarbė, Valstybinio žemėtvarkos instituto Šiaulių filialo grupės vadovė Virginija Bražd žiūnienė (Jasinskaitė).

Virginija gimė 1959 m. rugsėjo 30 d. Biržų r. Natiškių k. 1977 m. baigusi Vabalninko B.Sruogos vidurinę mokyklą, įstojo į LŽŪA studijuoti žemėtvarkos specialybę. Nors tuo metu jai ir nelabai buvo aišku, kas tai per profesija, bet patiko tikslieji mokslai, braižyba. 1982 m. jai buvo įteiktas žemėtvarkos inžinierės diplomas.

Jauna specialistė buvo paskirta dirbti į Respublikinio žemėtvarkos projektavimo instituto Šiaulių skyrių. Per šį laikotarpį ir instituto, ir skyriaus pavadinimai pasikeitė, keitėsi ir darbų pobūdis. Jubiliatė instituto Šiaulių filiale tebedirba iki šiol. Ji projektavo valstiečių ūkius, vėliau dirbo žemės reformos darbus Mažeikių, Joniškio ir Kelmės rajonuose. 2003 m. paskirta Radviliškio rajono grupės vadove.

Virginija prisitaikė prie naujų reikalavimų, siekė užsibrėžto tikslo, įgijo kvalifikacinius pažymėjimus įvairiems žemėtvarkos darbams atlikti - matininko, žemės reformos, žemės konsolidacijos, žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo bei kaimo plėtros projektų žemėtvarkos schemoms rengti. Visus šiuos darbo metus Virginija pasižymėjo darbštumu, kruopštumu ir pareigingumu. Jos geranoriškumas, darbo išmanymas padeda spręsti sudėtingiausias žemės reformos problemas. Jubiliatės puikus darbas pažymėtas padėkos raštais.

Virginija gabi specialistė, gera draugė, puiki kolegė, nuostabi mama ir jau miela senelė. Dar besimokydama akademijoje sukūrė šeimą. Su vyru Bronium užaugino dvi dukras - Aušrą ir Ingą, jau gali pasidžiaugti ir vaikaičiais.

Jubiliejaus proga norime palinkėti sveikatos ir optimismo. Būk tokia, kad šalia Tavęs būtų gera visiems: ir medžiams, ir paukščiams, ir žolei, ir lietui, kad žmonės neabejodami tikėtų Tavimi.

Janina Ščeponienė

Nuoširdžiai sveikiname Sąjungos narius, žemėtvarkos, hidrotechnikos, melioracijos specialistus ir veteranus garbingų jubiliejų proga:

80

Zosę Grinkienę
Praną Šeštakauską

70

Romualdą Mickevičių

60

Alvydą Vincą Bastį
Danutę Buriak
Birutę Chatkevičienę
Algirdą Kryžių
Stasį Žvirblį

Žurnalo "Žemėtvarka ir hidrotechnika" redakcija

Z_h_2009_3.pmd 75 2009.10.05, 10:51

GYVENIMO UPE...

Vladas MARTIKONIS
Žemėtvarkos inžinierius

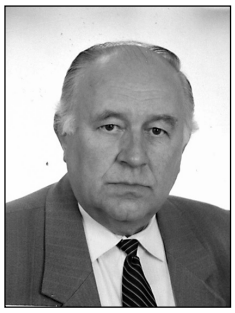

Pirmą kartą apie žemės matavimo darbus, matininkus sužinojau 1940 m. antroje pusėje. Tuomet, būdamas šešerių, stebėjau, kaip Ukmergės apskrities Siesikų vlsč. Kiškeliškių k. naujoji valdžia mažažemiams priskyrė po keletą hektarų greta esančio dvaro žemės. Mano tėvui Ignui Martikoniui taip pat davė 4 ha. Smalsiai stebėjau, kaip matininkas grupei kaimo vyrų nurodinėjo, kur kalti kuolus, kelti gaires. Beje, vienai gairei paryškinti buvo panaudotas ir nuo mano kaklo nuvyniotas raudonas šalikėlis, kuris tarytum vėliava apie pusdienį plevėsavo ženklindamas naujai gautos žemės kampą.

Kaimo žmonės, kaip ir buvo įpratę, neleido žemei dirvonuoti. Skubiai ėmėsi žiemkenčių sėjos, nes jau rudenėjo. Deja, užaugintos duonos ragauti neteko. Prasidėjo karas. Rusus nuviję, vokiečiai įvedė savo tvarką. Paskyrė kažkokį suvokietėjusį lietuvį dvaro administratorium, sugrąžino žemę dvarui atgal kartu su derlium, nežiūrint į tai, kad rugiai ar kviečiai jau buvo suvežti į klojimus. Vėliau tėvas, kalbėdamas apie gautą ir greit atimtą žemę, minėdavo dešimtąjį Dievo įsakymą „negeisk svetimo daikto...“.

Karo metais mokiausi netoli namų buvusioje Kiškeliškių pradžios mokykloje, jos keturių skyrių baigimo pažymėjimą vos spėjau gauti. Čia pat atėjo frontas su patrankų šūviais ir lėktuvų gaudesiu. Sugrįžo rusai. Prasidėjo sunkus, daugybės išgyvenimų, įvairiausių nepriteklių, tragiškų netekčių laikmetis. Tėvai, ypač mama, skatino mokytis toliau. Jų didelėmis pastangomis buvo sudarytos kuklios buities sąlygos. Labai trūko rūbų, avalynės, sąsiuvinių ir kitų būtiniausių dalykų. Tiesa, badauti neteko. 1948 m. baigiau Siesikų progimnazijos 4 klases ir tais pačiais metais įstojau į Ukmergės pirmosios berniukų gimnazijos penktąją klasę. Čia atsirado įvairiausių problemų. Kaimo berniokui reikėjo pritapti prie bendraklasių miestiečių, o dauguma mokytojų buvo vyrai, dirbę nepriklausomos Lietuvos laikais, kurie buvo ypač reiklūs ir nenuolaidūs aiškiai silpniau parengtiems kaimiečiams..

Vasaromis grįždavau į gimtąjį kaimą, kur padėdavau tėvams dirbti įvairius žemės ūkio darbus. Kolektyvizavimo pragaras kaimo dar nebuvo pasiekęs. Tėvai, dvi seserys ir aš plušėjome savame ūkelyje, bet rinkai mažai ką galėjome pasiūlyti. Nuolat stigo pinigų įvairiems mokesčiams ir kitiems neatidėliotiniems reikalams. Suprantama, labai norėdavosi užsidirbti vieną kitą rublį. Mano minėtas Kiškeliškių dvaras tapo Leonpolio tarybinio ūkio skyriumi. Čia ret-

Z_h_2009_3.pmd 76 2009.10.05, 10:51

sykiais padirbėdavau krovėju. Su kitais darbininkais važiuodavom vežti žvyro, rąstų iš miško ar kitų krovinių.

Vieną dieną skyriaus ūkvedys pasakė, kad atvyksta matininkas ir jam reikės dviejų-trijų darbininkų-pagalbininkų. Tuo metu jau buvau perėjęs į gimnazijos, pertvarkytos į vidurinę mokyklą, dešimtąją klasę. Nieko nelaukęs prisistačiau matininkui Strazdui. Pasikalbėjęs su manim, matininkas paprašė surasti dar porą jaunuolių, kurie sutiktų padirbėti žemės matavimo darbus. Norinčių buvo apstu. Sunkiausia buvo išskirti du iš keliolikos, o kitiems pasakyti ne. Kitą dieną iš pat ryto su Vytautu Valiu ir Albinu Vitu atėjome į Kiškeliškių dvarą pasiruošę dirbti. Teko ilgokai palūkuriuoti, iki matininkas pasirodė. Atrodo, iš vakaro šeimininko buvo stipriai pavaišintas. Jis man davė dvaro žemės sklypo planą, liepė linijų posūkiuose pastatyti kapčius, t.y. įkasti storus nusmailintus medinius stulpus ir aplink juos supilti ne žemesnius kaip 25 cm aukščio ir 1 m skersmens pylimėlius. Parodė ir to „kapčiaus“ brėžinuką. Pastačius kapčius, išvalyti nuo medžių ir krūmų linijas, kad jie vienas nuo kito būtų matomi. Palydėjęs mus prie pirmojo seno kapčiaus, matyt, likusio po dvaro žemės dalinės parceliacijos, paliko. Matininkui išvykus, entuziastingai ėmėmės darbo. Greit (atrodo, per savaitę) užduotį atlikome.

V.Martikonis – Siesikų patriotas ir istorijos žinovas. Siesikų herbas

Sugrįžęs matininkas (vėliau paaiškėjo, kad kažkur uliojo) buvo nustebintas mūsų darbo tempo bei kokybės ir nusišypsojęs padėkojo. Matyt, persistengėme iškirsdami plačias linijas, nušienaudami aukštesnę žolę ir į stulpų viršūnes įkaldami po vinį. Toliau Strazdas, pasistatęs teodolitą (kurio iki tol nebuvome matę), matavo kampus, po to mes traukėme plieninę 20 metrų juostą... Taip baigėsi pirmasis konkretus prisilietimas prie žemės matavimo darbų.

Matininkui išvykus, rodos „Valstiečių“ laikraštyje perskaičiau skelbimą, jog Vilniuje organizuojami matininkų kursai. Nurodytu adresu parašiau laišką norėdamas gauti išsamesnės informacijos. Po poros savaičių gavau atsakymą, kad į kursus esu priimtas! Pradėjau ruoštis į Vilnių. Būčiau ir išvykęs, bet nuo to sulaikė mano dėdė V.Čičinskas, kuris tvirtai patarė „nemesti kelio dėl takelio“, baigti vidurinę mokyklą, o tik po to apsispręsti. Taigi likau Ukmergėje dar porai metų.

Tuo metu Česonių, Libišonių, Kiškeliškių, Mikėnų kaimų gyventojai pagaliau buvo palaužti ir priverstinai kolektyvizuoti. Vasarą, man atostogaujant, atvyko jaunas matininkas K.Grigaitis, rodos, tik baigęs kursus, į kuriuos buvau

Z_h_2009_3.pmd 77 2009.10.05, 10:51

ketinęs vykti. Greit suradom bendrą kalbą. Vėl dirbau jau pažįstamą darbą. K.Grigaičiui padėjau nustatyti naujo „tvarinio“ - kolūkio - ribas. Po to dar grįžo matininkas Strazdas. Jam talkinau atliekant menzulinę nuotrauką. Nešiojau matuoklę, stebėjau, kaip jungiant taškus ir brūkšnelius gimsta vietovės planas, kaip preciziškai tušu jis buvo perbraižomas, atitinkamais ženklais žymimos pievos, ganyklos, dirvonai, krūmai ir kt. Taigi, 1952 m. baigus Ukmergėje vidurinę mokyklą, kur pasukti gyvenimą, problemų neliko.

Taigi Lietuvos žemės ūkio akademijos Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultetas. Apsigyvenau Žaliakalnyje pas mamos seserį. Ten pat gyveno ir mano močiutė. Tai labai palengvino mano buitį. Anksčiau, gyvenant pas svetimus ar bendrabutyje, viskuo tekdavo rūpintis pačiam. Tad buities sąlygos pagerėjo, užtat atsirado naujų problemų. Kai kurie vyresnių kursų studentai pradėjo pasiutiškai spausti stoti į komjaunimą. Nusižiūrėjo mane, matyt, todėl, kad sportavau, iškart pradėjau dalyvauti fakulteto tautinių šokių ratelyje. Bet įveikti manęs nepavyko - išsisukau. Reikėjo nemažai pastangų, juolab, kad dar buvo gyvas Stalinas, o aplinkui nauji veidai.

Paskaitos nedaug kuo skyrėsi nuo pamokų, tik per jas kaip mokykloje nebuvome klausinėjami. Greitai pajutau skirtumus tarp dėstytojų. Vieni labai suprantamai dėstė, todėl ir be užrašų galėjai prisiminti, kitų dėstomam dalykui perprasti ir užrašai mažai ką galėjo padėti. Visa laimė, kad pastarųjų buvo mažuma.

Kadangi su matavimo darbais buvau šiek tiek susipažinęs, P.Variakojo dėstomą geodezijos kursą nesunkiai perpratau, nors kartą paskubėjau ir sulaukiau jo nesmerkiančio šyptelėjimo. Per pratybas išdalijo abrisus, iš kurių reikėjo nubraižyti situacijos planą 1:1000 mastelio. Abrise žemėveiksliai buvo užrašyti žodžiu - pieva, ganykla, ariama ir t.t. Aš, nieko nelaukdamas, užrašus plane pakeičiau žinomais topografiniais ženklais. Pasirodo, ženklams žymėti taip pat yra sistema - yra nustatyti ne tik ženklo išmatavimai, bet ir tikslūs atstumai tarp jų.

Vasaromis atlikdavome praktinius darbus laukuose. Pradžioje jiems vadovaudavo fakulteto dėstytojai, vėliau buvom priskirti prie matininkų. Jų metu ne tik plačiau susipažinau su geodeziniais bei topografiniais darbais, bet ir betarpiškai pažinau kaimo gyventojų, ypač Žemaitijos, buitį, bendraudamas su vietiniu jaunimu, išgirdau jų dainas. Beje, tikros žemaitiškos šnektos iki tol nebuvau girdėjęs.

Kartą karštą vasaros dieną užsukome su bendrakursiu pas gyventoją atsigerti. Maloni žemaitė vietoj vandens atnešė ąsotį šalto pieno. Pripylusi puodelį padavė mano bendrakursiui. Šis vargais negalais išgėrė. Tuo tarpu aš su malonumu įveikiau du nemažus puodelius. Padėkoję išėjome. Beeinant paklausiau bendražygį, kodėl begerdamas pieną taip muistėsi. Kažin ar tu kitaip būtum daręs, pastebėjęs piene musę. Krapštydamas ją lauk, būčiau įstūmęs svetingąją moteriškę į nemalonią padėtį, pasakė draugas!

Z_h_2009_3.pmd 78 2009.10.05, 10:51

Pradėdamas studijas, žemėtvarką supratau kaip žemės tvarkymą ją matuojant ir sudarant įvairius planus. Greitai paaiškėjo, kad ji turi dvi puses: inžinerinę ir agronominę, kad tai inžinerijos ir agronomijos derinys. Tokio derinio, manau, prireikė vadinamajam socialistinio žemės ūkio gamybos organizavimui. Tai jokiu būdu nebuvo sumąstyta čia, Lietuvoje. Įdomu būtų panagrinėti, kuo remiantis buvo sudaryta pirmoji (1945-1946 m.) žemėtvarkos studijų programa, kas konkrečiai ją sudarė, tvirtino ir t.t. Ar buvo tiesiogiai iš Maskvos atsiųsta. Tikriausiai Žemės ūkio universiteto dėstytojai tai yra nagrinėję. Jei ne, būtų labai įdomus nūdienos žvilgsnis į istorijon vis labiau grimztančią fakulteto užuomazgą.

Specialybės inžinerinė pusė turėjo senas tradicijas. Jas puoselėjo matininkai, vykdę kaimų skirstymo į vienkiemius darbus. Dauguma jų tikri šviesuoliai, sukūrę savas tradicijas, ypač gerbę įstatymus ir gerą matininko vardą.

Studijų metais, be jau minėtų geodezinių darbų praktikos, rengėme žemių melioravimo ir sausinimo, upelių reguliavimo, kelių tiesimo, gyvenviečių, žemės ūkio pastatų projektavimo, jų apželdinimo ir kitus kursinius darbus. Dėl to nemaža dalis žemėtvarkininkų, ypač vyrų, gavę diplomus, pasuko į įvairias projektavimo bei gamybines organizacijas ir tapo gerai žinomais geodezininkais, projektuotojais bei gamybos vadovais.

Savo diplominiam darbui pasirinkau parengti tuometinio Kavarsko r. „Laisvės“ kolūkio gyvenvietės išplanavimo projektą. Šiam darbui vadovavo katedros vedėjas B.Radvila. Darbui įpusėjus, pakvietęs mane į savo kabinetą pasakė, jog Žemės ūkio statybos projektavimo instituto Kaimo gyvenviečių planavimo skyriaus viršininkas architektas V.Zubovas prašęs rekomenduoti pora studentų gyvenviečių planavimo ir projektavimo darbams. Jis rekomendavęs mane. Daug nedelsęs nuėjau. V.Zubovas, žinomos grafų giminės palikuonis, M.K.Čiurlionio žentas, maloniai sutiko, papasakojo apie atliekamus darbus ir pasiūlė pradėti dirbti. Tuo tarpu man labai norėjosi, apgynus diplominį projektą, bent mėnesį pailsėti, pasisvečiuoti tėviškėje, kurioje net ir vasaromis vis rečiau tekdavo apsilankyti. V.Zubovas mane suprato.

Po atostogų 1957 m. rugsėjo 1 d. pradėjau savo gamybinę veiklą. Bene pusė skyriaus darbuotojų buvo žemėtvarkininkai, nemažai architektų, vienas kitas statybininkas, geodezininkas. Absoliuti dauguma jauni, prieš kelerius metus diplomus gavę specialistai. Pagrindinis darbas - parinkti vietas būsimoms kolūkių gyvenvietėms bei gamybiniams centrams. Kadangi šeimos dar nebuvau sukūręs, savo kampo neturėjau, o glaudžiausi pas gimines, skyriaus vadovų prašydavau komandiruoti kaip galima ilgesniam laikui. Paprastai išrašydavo 24 d. komandiruotę ir išvykdavau į pačius atokiausius rajonus, kurių tuomet buvo per 80. Ypač pamėgau Skuodą, Salantus, Sedą, Vabalninką, Linkuvą, Joniškėlį. Rajonuose bei pačiuose kolūkiuose šie darbai mažai ką domino. Vargais negalais nusigavęs į kolūkį (transporto nebuvo, keliai prasti), su pirmininku surašydavau vienos ar kelių gyvenviečių parinkimo aktą, kolūkio 1:10000

Z_h_2009_3.pmd 79 2009.10.05, 10:51

Siesikų dvaras

mastelio šviesoraštiniame plane pieštuku pažymėdavau parinktų vietų ribas ir keliaudavau į kitą kolūkį. Per savaitę aplankius 4-5 kolūkius, ant mano surašytų trafaretinių aktų dar pasirašydavo rajono statybos kolūkiuose skyriaus vedėjas, rajono žemės tvarkytojas bei priešgaisrinės ir sanitarinės tarnybos atstovai. Grįžęs į Kauną, minėtą šviesoraštį paryškindavau tušu, parašydavau trumpą aiškinamąjį raštą, ir darbas atliktas.

Laikas bėgo, gyvenimas nestovėjo vietoje. Iš buvusių 82 rajonų, juos sustambinus, beliko 44. Kolūkių, tarybinių bei kitų valstybinių ūkių ribos nuolat keitėsi, smulkūs ūkiai buvo sujungiami, kolūkiai reorganizuojami į tarybinius ūkius arba atskiri jų skyriai perduodami kolūkiams ir t.t. Mes, projektuotojai, gyvenviečių išdėstymo klausimus sprendėme atskiro ūkio lygiu, daugiausia atsižvelgdami į ūkio vadovo pageidavimą. Vieni jų laikėsi principo, kad kiekviena brigada privalo turėti savo gyvenvietę, kitiems pakako ir vienos gyvenvietės ūkyje. Prisiminus tuometinių ūkių vadovų kvalifikaciją bei įvairių žinybų, pirmiausia Valstybinio statybos reikalų komiteto ir Žemės ūkio ministerijos nesutarimą gyvenviečių skaičiaus klausimu, nesunku įsivaizduoti, kokią „pasiutpolkę“ gyvenvietėms teko šokti. Tuo laikotarpiu kaime gyvenamųjų namų buvo statoma nedaug. Žmonėms, nustekentiems kolektyvizacijos, ne namų statyba rūpėjo. Taigi, ta „pasiutpolkė“ iš esmės buvo šokama tik popieriuose.

1961 m. Valstybinis statybos reikalų komitetas pavedė jam pavaldžiam Žemės ūkio statybos projektavimo institutui parengti Kėdainių r. išplanavimo schemą. Joje turėjo būti numatyta kolūkių, tarybinių ir kitų valstybinių ūkių perspektyva, išdėstytos kaimo gyvenvietės, gamybiniai centrai, schematiškai suplanuoti rajono keliai, elektros tinklai, rekomenduoti žemės nusausinimo, apželdinimo mišku plotai. Be to, gyvenvietėse, atsižvelgus į jų perspektyvą, reikėjo suplanuoti bendrojo lavinimo mokyklų (vidurinių, aštuonmečių, pradinių), vaikų lopšelių-darželių, sveikatos apsaugos įstaigų (ambulatorijų, felčerių ir akušerių punktų), kultūros namų, ryšių skyrių, parduotuvių ir kitų kultūrinės-buitinės paskirties įstaigų bei įmonių tinklą.

Kaip minėjau, tuometinė respublikos valdžia (atrodo, ir aukščiausia) dėl ūkio dydžio, gyvenviečių skaičiaus ir kitais klausimais neturėjo vieningos nuomonės. Matyt dėl to buvo rengiami trys Kėdainių r. išplanavimo schemos va-

Z_h_2009_3.pmd 80 2009.10.05, 10:51

riantai: vienas ūkis - viena gyvenvietė, vienas ūkis - gyvenvietė kiekvienoje brigadoje ir trečiasis - ūkyje viena centrinė bei viena arba dvi-trys pagalbinės gyvenvietės.

Šiems darbams atlikti institute buvo įkurtas rajoninio planavimo skyrius. Buvo priimta įvairių aukštos kvalifikacijos specialistų. Dauguma jų - prieškary užsienyje mokslus baigę, po keletą svetimų kalbų mokėję, kai kurie ir lageriuose atkentėję. Manau, ir dabar vyresniajai kartai tebeatmenami D.Cesevičius, S.Stulginskis, A.Končius, Juozakas, J.Bagdonas, V.Maldžiūnas, A.Leščinskas ir kt. Keleri darbo metai šalia ryškių asmenybių leido visapusiškai praplėsti akiratį, išmokti kritiškai vertinti tiek Maskvos, tiek Vilniaus valdžios veiksmus, viešai to nedeklaruojant. Tai buvo mano antroji akademija. Vėliau, nors ir pakeitę darbovietes, su kai kuriais glaudžiai bendravome dešimtmečius, o jų patarimai man buvo itin svarbūs tam tikruose gyvenimo posūkiuose. Tuometinė Ministrų Taryba pritarė Kėdainių r. suplanavimo schemos trečiajam (tarpiniam) variantui. Jo pagrindu pradėjome kitų rajonų planavimo darbus.

Per keletą metų mūsų grupė suplanavo Ukmergės, Širvintų, Molėtų, Jonavos, Ignalinos, Švenčionių, Kretingos, Skuodo, Šiaulių rajonus. Šių ir kitų rajonų suplanavimo schemas tvirtino iš įvairių ministerijų ir žinybų vadovų sudaryta komisija, kuriai vadovavo Ministro Pirmininko pavaduotojas V.Vazalinskas. Man, projektų vyriausiajam inžinieriui, teko referuoti apie kiekvieną pateikiamą schemą ir atsakyti į komisijos narių klausimus. Kartais jie būdavo netikėti ir nieko bendra su atliktu darbu neturintys, bet tekdavo kažką atsakyti.

Savo profesinę veiklą susiejęs su kaimo gyvenvietėmis, nebesitikėjau grįžti prie geodezijos. O teko, ir net prie trianguliacijos darbų. Dar kartą pasitvirtino posakis „niekada nesakyk niekada“. Kaip ir visiems tuometiniams aukštųjų mokyklų studentams vyrams, buvo privalomas karinis parengimas. Vieną dieną per savaitę lankėme karinės katedros dėstytojų paskaitas. Be to, ketvirto ir penkto kurso studentai buvo aprengiami karinėmis uniformomis ir mėnesį „valgydavom kareivišką košę“. Po viso to kartu su aukštojo mokslo diplomais suteikdavo ir atsargos jaunesniojo leitenanto laipsnį.

1967 m. pavasarį pakvietė į karinį komisariatą ir, nežiūrint mano prašymo bei įvairiausių argumentų, įteikė šaukimą - dviems mėnesiams į karinę tarnybą. Mat Kauno karinis komisariatas buvo gavęs užduotį surinkti grupę geodezininkų ir pasiųsti praktiniam darbui į Inžinerinės kariuomenės geodezijos pulką. Pulko bazė tuo metu buvo Šančiuose. Atvykęs į pulką, radau besimatuojančius kerzinius batus patyrusius geodezijos inžinierius V.Šidlą, Malcį, Matulį ir kt. bei grupę kolegų žemėtvarkininkų - V.Simanavičių, P.Markevičių, S.Česą, V.Žilį, taip pat nemažai Kauno žemėtvarkos technikumą baigusių vyrų.

Išklausius teorinį trianguliarijos darbų kursą, kurį dėstė pulko vadas bei aukštesnių laipsnių karininkai, visus išsiuntė praktiniam darbui. Buvom paskirstyti po 3-4 į pulko padalinius, tuomet vykdžiusius II klasės trianguliacinius matavimus abipus Lietuvos-Latvijos sienos. Aš su S.Česu ir V.Simanavičiumi

Z_h_2009_3.pmd 81 2009.10.05, 10:51

patekau į Aknystės (Latvija) miestelyje įsikūrusį padalinį, vadovaujamą patyrusio geodezininko majoro Kamšylovo.

Malonus bičiulių susibūrimas jubiliejaus proga

Iš čia kiekvieną pirmadienį su 7-8 kareivių grupele, vadovaujama leitenanto ar kapitono, pasiėmę palapines bei maisto davinį, važiuodavom į nurodytą vietą, įsikurdavom ir imdavomės įvairių darbų. Nors mums, atsargos jaunesniesiems karininkams „kursantams“, fiziškai dirbti nebuvo privaloma, bet kur ten slankiosi matydamas, kaip kareivėliai pluša. Taigi, miške kirtom kuo aukštesnes egles, jas genėjom, miškovežiu vežėm į žemėlapyje-projekte pažymėtas vietas, milžiniškomis (50-70 cm ilgio) vinimis kalėme trikampes piramides, jas pakeldavome, įkasdavome į žemę ir t.t. Taip dirbome apie mėnesį. Vėliau vieną savaitę teko stebėti, kaip 36 m aukštyje stambiu Hildebrando markės teodolitu buvo matuojami kampai. Vos saulei patekėjus su kapitonu lipdavom į piramidės viršų (pasakysiu, jog man tai nebuvo paprasta). Jis stodavo prie teodolito, aš atsisėsdavau ir pasiruošdavau užrašinėti jo diktuojamas atskaitas. O kampus matuodavo tarp gamyklų kaminų, bažnyčių bokštų, tokių pat piramidžių viršūnių, kitų pastovių objektų, esančių net už 30 km. Atskaitos buvo imamos sekundės šimtosios dalies tikslumu. Stebėjimams reikėjo nekaršto, saulėto oro, taigi dirbdavome rytais ir vakarop. Dabar stebiuosi, kaip tokiu primityviu būdu dirbant buvo pasiekiami gana tikslūs matavimo rezultatai. Lyjant lietui gulinėdavom palapinėse ir plepėdavom.

Vieną tokią dieną man kilo mintis organizuoti grybavimą. Tas patiko ir kapitonui. Išdalijom kareiviams kibirus ir pasiuntėm į netoliese esantį mišką. Po valandos grįžo kareivėliai su pilnais kibirais. Pasirodo, jog dauguma jų niekad nebuvo grybavę, todėl krovė į kibirus visus grybus, kokius rado, neišskiriant ir musmirių. Teko viską išmesti. Tada kaip pavyzdį įdaviau kiekvienam po voveraitę ir pasiunčiau atgal. Grįžo po pietų sušlapę, bet vos ne du kibirus voveraičių pririnkę. Iš jų paruošiau visiems neįprastus pietus.

Grįžęs iš „armijos“, tęsiau rajonų planavimo darbus, kurie ėjo į pabaigą, palaipsniui įsitraukiau į gyvenviečių generalinių planų rengimą. 1967 m. pabaigoje ar 1968 m. pradžioje Ministrų Tarybos Reikalų valdyboje buvo įkurtas Melioracijos ir kaimo gyvenviečių statybos skyrius. Tarpininkaujant skyriaus

Z_h_2009_3.pmd 82 2009.10.05, 10:51

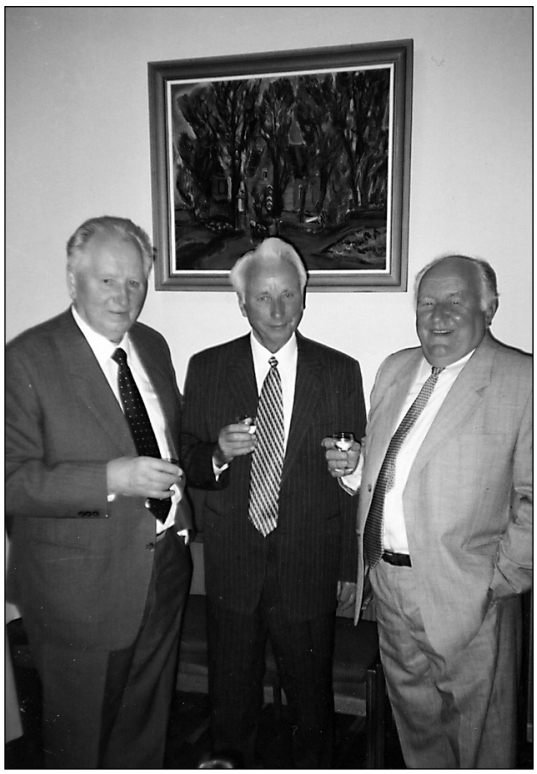

Su buvusiais žemės ūkio ministrais Medardu Grigaliūnu ir Vytautu Einoriu (iš kairės)

vedėjui V.Rupui iš Žemės ūkio statybos projektavimo instituto buvau perkeltas į šį skyrių referento pareigoms. Tačiau ryšys su kaimo gyvenvietėmis nenutrūko. Prasidėjo gyventojų perkėlimo iš vienkiemių į gyvenvietes laikotarpis, užtrukęs porą dešimtmečių iki pat Nepriklausomybės atkūrimo. Tai neabejotinai įvairiapusiškai reikšmingas kaimo gyvenimo etapas.

Negausaus Melioracijos ir kaimo gyvenviečių statybos skyriaus (melioratorius, statybininkas ir žemėtvarkininkas) funkciją nusako pats skyriaus pavadinimas. Rengėme įvairių dokumentų projektus, koordinavome atskirų žinybų padalinių, susijusių su žemės melioravimu bei gyvenviečių statyba, darbą, organizavome, kad kaimo gyventojų kėlimosi iš vienkiemių procesas vyktų skaidriai, kad ūkių vadovai teiktų visapusišką paramą besistatantiems namus gyventojams, nebūtų griaunami vienkiemiai paupiuose ir paežerėse, kur geri pastatai, sodai ir kt. Bet kur ten viską sukontroliuosi. Atsirado aktyvistų ūkių vadovų bei rajoninės grandies specialistų, kurie „šlavė“ viską. Gimė idėja įvairiapusiškai įvertinti visus vienkiemius, atsižvelgus į statinių būklę bei kitus parametrus. Šį darbą atliko Respublikinio žemėtvarkos projektavimo instituto specialistai. Taip atsirado ūkių 1:10000 mastelio planuose pažymėti nekeltini vienkiemiai, sudaryti jų sąrašai kiekviename ūkyje, rajone, tuo pačiu ir Respublikoje. Statistika rodo, jog per minėtą dvidešimtmetį kaimo gyvenvietėse gyvenamųjų namų ir butų buvo pastatyta apie trečdalį daugiau negu nukelta vienkiemių. Reiktų prisiminti ir tai, jog absoliuti dauguma namų vienkiemiuose buvo mediniai, pergyvenę karo bei pokario negandas. Antra vertus, jokiu būdu negalima pamiršti ir emocinės klausimo pusės. Tik bedvasis žmogus galėjo ramiai stebėti kaip griaunamas jo gimtasis ar savo rankomis statytas namas, kertamas sodas, užverčiamas šulinys, suariamas kiemas. Gaila, iki šiol nėra išsamaus ir įvairiapusiško gyventojų perkėlimo į gyvenvietes proceso įvertinimo.

Z_h_2009_3.pmd 83 2009.10.05, 10:51

Istorija rodo, jog Lietuvos kaimas gyveno ir tebegyvena nuolat pertvarkomas. Kiekviena reforma turi siekti pažangos, teigiamo rezultato. Tą ypač parodo prieškarinis žemės naudojimo pertvarkymas. Dabartinės žemės reformos ketinimai taip pat buvo gero siekiantys. Tačiau ją įgyvendinant daug kur prasilenkta su sveika logika. Kuo galima pagrįsti vadinamąjį „žemės perkėlimą“ rinkos sąlygomis? Atrodo, atsiėmei žemę, panorėjęs pardavei ir pirkai kitoje pasirinktoje vietoje. Bet ne, valstybei buvo primesta nekilnojamojo turto prekybos agentūros funkcija. Atsiimtą žemę pradėta gabalėliais perkėlinėti į priemiesčius, paežeres, paupius ir į kitas strategines vietas. Kaip galima apibūdinti veiksmą, t.y. turėtos žemės nuošalioje vietoje sugrąžinimą keturiais sklypais. Manau, kitaip kaip „reforma“ nepavadinsi.

Po nepriklausomybės atkūrimo, rengiant žemės reformą reglamentuojančių įvairių įstatymų, jų begalinių pakeitimų projektus betarpiškai dalyvauti neteko. Tačiau nagrinėdamas tūkstančių gyventojų skundus, adresuotus Lietuvos Respublikos Vyriausybei, patyriau, koks nenuoseklumas, vykdytojų piktnaudžiavimas, chaosas ir tiesiog aferizmas sunaikino reformos prasmę, atnešė daug skausmo ir nusivylimo kaimo gyventojams. Tai galėjo daryti įvairiausio „kalibro“ veikėjai, kuriems negėda nei prieš Dievą, nei prieš Tėvynę.

Nebūsiu pirmasis pastebėjęs, jog „metai bėga kaip vanduo“. 1957 m. pradėtą profesinę veiklą baigiau 2001 m., eidamas šešiasdešimt septintuosius. Įteikiau pareiškimą tuometiniam Vyriausybės sekretoriui A.Šemetai, prašydamas išleisti į pensiją. Taigi, viso labo dirbau 44-erius metus: iš jų 11 - Žemės ūkio statybos projektavimo institute, 22 - Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Reikalų valdyboje ir 11 - Lietuvos Respublikos Vyriausybės aparate. Teko pažinti įvairių aukšto rango pareigūnų, tarp jų keturiolikos vyriausybių vadovus (įskaitant J.Maniušį, R.Songailą, V.Sakalauską). Iš arti pažinau daugybę ministrų, įvairių žinybų vadovų. Nesiimsiu vertinti nei jų politinės veiklos, nei asmeninių savybių. Tačiau negaliu nepažymėti pirmosios vyriausybės po Nepriklausomybės atkūrimo ministrų. Jie išsiskyrė savo profesionalumu, ryžtingumu, žmogiškumu. Tai ryškus kontrastas daugeliui buvusių tarybinių vadovų.

Gimiau prieškaryje (1934 m). Vaikystėje iš arti teko matyti prezidentą A.Smetoną, kuris dažnokai atvažiuodavo į savo dvarelį, esantį už keliolikos kilometrų nuo mūsų sodybos. Karo metais mačiau gaisrų, girdėjau patrankų šūvius ir bombų sproginėjimus. Iš atminties neišdyla linksmi ir dainingi partizanai, tarp jų ir mokyklos suolo draugas, kurie daugybę kartų lankėsi bei ilsėjosi mūsų namuose. Mačiau juos išniekintus ir numestus ant Siesikų miestelio grindinio.

Vėliau darbas, šeima, anūkai ir proanūkiai. Visa tai prisiminus atrodo, jog ne tokia srauni ta vandens tėkmė ir buvo...

2009 m. sausis

Z_h_2009_3.pmd 84 2009.10.05, 10:51

ANTANAS BARASA
(1946-2009)

Mus pasiekė liūdna žinia - liepos 23 d., eidamas 63-uosius, Amžinybėn išėjo puikus, nuoširdus, meniškos sielos žmogus, aktyvus visuomenininkas, verslininkas hidrotechnikos inžinierius Antanas Barasa. Visi suprantame - per anksti.

Velionis gimė 1946 m. lapkričio 11 d. Kretingos r. Darbėnų miestelyje geležinkelio tarnautojo šeimoje, augo gausiame penkių vaikų būryje. Mokėsi Darbėnų vidurinėje mokykloje, 1975 m. neakivaizdžiai baigė Panevėžio hidromelioracijos technikumą, 1983 m. taip pat neakivaizdžiai - studijas LŽŪA Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultete.

Pažįstame jį nuo 1969 m., kai Antanas atėjo dirbti į Kretingos MSV. Pradėjo nuo darbininko, vėliau dirbo vyresniuoju darbininku kontrolieriumi, techniku, darbų vykdytoju, gamybinio skyriaus viršininku, viršininko pavaduotoju ekonomikai. Po įmonės privatizavimo ir susiskaidymo 1993 m. tapo UAB „Damba“ direktoriumi.

Kretingos žmonėms A.Barasa žinomas kaip puikus, gabus melioratorius, vėliau - sumanus UAB „Damba“ vadovas ir kaip rajono savivaldybės tarybos, į kurią išrinktas jau trečiai kadencijai, narys. Dirbdamas taryboje, velionis visada buvo taktiškas, dalykiškas, principingai gynė rajono ir jo žmonių interesus. Jis visada buvo pasirengęs padėti kitiems, nuoširdumu ir sąžiningumu pelnė žmonių pasitikėjimą. Jis mylėjo Kretingą, buvo klubo „Kretingos krašto ainiai“ narys. Daug prisidėjo išsaugant ir puoselėjant rajono kultūros paveldą, aktyviai dalyvavo Kretingos miesto bendruomenės tarybos veikloje. Su jo pagalba Kretingos muziejaus teritorijoje buvo pastatytas originalus astronominis saulės kalendorius.

Antanas nuolatos viskuo domėjosi, dalyvavo įvairiuose renginiuose, turistinėse kelionėse po užsienį. Jų metu nesiskirdavo su fotoaparatu, o grįžęs iš kelionių rodė nuotraukas kolegoms, dalijosi įspūdžiais. Rašė straipsnius spaudai, mėgo poeziją bei drožybą. Jis buvo vienintelis rajone melioratorius meteorologas, galėjęs pasakyti, koks oras buvo prieš dešimtmetį, nes kiekvieną dieną fiksavo gamtos reiškinius.

Visada sunku susitaikyti su netektimi, o ypač, jei ji netikėta. Antano stigs visiems - bendradarbiams, Tarybos nariams, visuomenės organizacijoms, bet ypač mylimo vyro pasiges žmona Alfreda, tėvo - sūnus Antanas, senelio - vaikaičiai. Jiems visada trūks išmintingo patarimo.

Sunkią netekties valandą iš širdies užjaučiame velionio šeimą, visus artimuosius, linkėdami stiprybės. Jo gražūs darbai ir šviesi asmenybė išliks visų pažinojusių atmintyje.

Buvusių bendradarbių vardu
Antanas Būta
Valentinas Paspirgėlis

KAZIMIERAS MATUZEVIČIUS
(1936 - 2009)

2009 m. birželio 26 d. staiga mirė buvęs ilgametis AB „Šiaulių hidroprojektas“ (buv. Respublikinio vandens ūkio projektavimo instituto Šiaulių skyrius) darbuotojas Kazimieras Matuzevičius.

Kazimieras gimė 1936 m. gegužės 27 d. Radviliškyje, amatininko šeimoje. Radviliškyje įgijęs pradinį ir vidurinį išsilavi-

Z_h_2009_3.pmd 85 2009.10.05, 10:51

nimą, 1954 m. įstojo į Kauno politechnikos instituto Hidrotechnikos fakultetą. Jį baigė, 1959 m., įgydamas hidrotechnikos inžinieriaus kvalifikaciją.

Baigęs institutą Kazimieras dirbo įvairiose statybinėse organizacijose (Širvintų MMS, Radviliškio MMS, Šiaulių statybos treste, Mechanizacijos valdyboje), tačiau niekur ilgai neužsibūdavo, nors buvo vertinamas, aukštinamas pareigose, premijuojamas. Matyt, statybininko darbas jam buvo ne prie širdies, ir jis 1971 m. tapo RVŪPI Šiaulių skyriaus projektuotoju. Instituto vadovybė, matydama jauno inžinieriaus techninius ir organizacinius gebėjimus, pareigingumą ir kruopštumą, jau po metų (1972 m. vasarą) skiria jį projektų vyriausiuoju inžinieriumi.

Pasirinkęs nelengvą projektuotojo kelią, Kazimieras per beveik 30 darbo metų (1971-2000 m.) pasiekė daug gražių laimėjimų. Jo vadovaujamos grupės projektai, ar tai būtų sausinimas, ar drėkinimas, susilaukdavo gerų įvertinimų. Ekspertai projektams dažnai pripažindavo aukštą kokybę, o vykdančios organizacijos priekaištų taip pat nereiškė. Visur, tiek projektų techniniuose sprendimuose, tiek tekstinėje dalyje, tiek įforminime, jautei Kazimiero indėlį ir didelę atsakomybę. Grupė daugiausia dirbo Skuodo rajone, tačiau Kazimiero darbo pėdsakai įspausti ir Šiaulių krašte.

Sumažėjus melioracijos darbų ir sumenkus jų finansavimui, pradėjus žemės reformos darbus, AB „Šiaulių hidroprojektui“ buvo būtina turėti labai sąžiningą ir kruopštų ekonomistą. 1992 m. šios pareigos buvo pasiūlytos Kazimierui Matuzevičiui. Būdamas išpruses, logiškos mąstysenos, jis puikiai susidorojo ir su šiuo darbu.

Kazimieras aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje, buvo Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikops inžinierių sąjungos narys. Už gerą darbą ir aktyvią visuomeninę veiklą apdovanotas daugeliu garbės raštų, skatintas premijomis. Su mumis dirbo ir bendravo šviesus žmogus. Jis buvo įdomus pašnekovas, daug skaitęs, domėjosi istorija, geografija, etnologija.

2000 m. Kazimieras išėjo į pensiją, tačiau dažnai susitikdavo su buvusiais kolegomis, bendravo ir su 1959 m. laidos KPI absolventais. Palydėti velionio į Šiaulių m. Ginkūnų kapines susirinko gausi palyda.

Kartu su artimaisiais liūdime dėl skaudžios netekties.

AB „Šiaulių hidroprojektas“ darbuotojų vardu
Petras Raudonis

IZOLDA GANUSEVIČIŪTĖ
(1931-2009)

2009 rugsėjo 17 d. mirė buvusi ilgametė Respublikinio žemėtvarkos projektavimo instituto darbuotoja Izolda Ganusevičiūtė.

Velionė gimė 1931 m. gegužės 7 d. Kalvarijoje. Baigusi LŽŪA ir įgijusi žemėtvarkos inžinierės kvalifikaciją, nuo 1956 m. dirbo Žemės tvarkymo valdybos Kauno žemėtvarkos skyriuje, 1961-1986 m. Respublikinio žemėtvarkos projektavimo instituto Kauno žemėtvarkos skyriuje. Išėjusi į pensiją, kurį laiką dirbo Kauno rajono žemėtvarkos skyriuje.

Instituto veteranai, studijų draugai prisimins velionę kaip aukštos klasės specialistę, mylėjusią savo profesiją ir atidavusią jai didelę dalį savo gyvenimo.

Buvusių bendradarbių vardu
Vytautas Skuodžiūnas

Z_h_2009_3.pmd 86 2009.10.05, 10:51

Patvirtinti LŽHIS suvažiavimo 2009-04-17 nutarimu
Įregistruoti Juridinių asmenų registre 2009-07-22

LIETUVOS ŽEMĖTVARKOS IR HIDROTECHNIKOS INŽINIERIŲ SĄJUNGOS ĮSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga (toliau vadinama Sąjunga) yra savanoriškai susivienijusių žemėtvarkos ir hidrotechnikos specialistų, dirbančių žemėtvarkos, vandens ūkio, hidrotechnikos, melioracijos, aplinkosaugos ir giminingose srityse organizacija. Ji tęsia 1918-1940 metais veikusios Lietuvos matininkų ir kultūrtechnikų sąjungos veiklą.

2. Sąjunga savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymu, kitais įstatymais, kitais teisės aktais bei šiais įstatais.

3. Sąjunga yra juridinis asmuo, turintis organizacinį, teisinį ir finansinį savarankiškumą, atsiskaitomąsias sąskaitas bankuose. Sąjunga turi savo antspaudą, kuriame įrašyta: „Lietuvos Respublika. Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga.“ Už savo prievoles ji atsako tik savo turtu.

4. Sąjunga bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos ir užsienio šalių visuomeninėmis organizacijomis.

5. Sąjunga veikia Lietuvos Respublikos teritorijoje. Sąjungos centrinės būstinės adresas: LT-53361, Akademija, Kauno r., Universiteto g. 10.

II. SĄJUNGOS TIKSLAI

6. Plėtoti ir stiprinti žemėtvarkos ir hidrotechnikos specialistų bendradarbiavimą, skatinti jų kūrybinę veiklą, tenkinti socialinius ir dvasinius poreikius, rūpintis jų teisine padėtimi, ugdyti etiką, pareigos jausmą, profesinę garbę ir orumą.

7. Atstovauti ir ginti Sąjungos narių profesinius ir darbo interesus.

8. Padėti valstybės valdžios ir valdymo institucijoms įgyvendinti racionalaus žemės, vandenų ir kitų gamtos išteklių naudojimo, jų saugojimo programas ir priemones, padėti kurti šalyje ekologiškai švarią aplinką, turtinti kraštovaizdį, saugoti istorijos, kultūros ir gamtos paminklus.

9. Teikti pasiūlymus Vyriausybei ir jos įgaliotoms institucijoms žemės tvarkymo, jos naudojimo, žemės kadastro ir registro tvarkymo, melioracijos ir hidrotechnikos, vandens ūkio, aplinkosaugos problemų sprendimo klausimais.

10. Siekti, kad žemės reforma, žemės nuosavybės teisės į žemę atkūrimas tarnautų bendrai tautos gerovei. Siekti, kad žemėtvarkos projektai ir schemos būtų rengiamos kvalifikuotai naudojant šiuolaikines technologijas, kad jų pagalba būtų įgyvendinamos žemės naudojimo valstybinio reguliavimo priemonės.

11. Siekti tapti gimininguų tarptautinių organizacijų nariais, aktyviai dalyvauti jų veikloje, organizuoti bendrus susitikimus, simpoziumus, konferencijas, analizuoti užsienio šalių mokslo ir technikos pažangos medžiagą ir panaudoti ją sprendžiant žemėtvarkos, vandens ūkio, melioracijos, hidrotechnikos, hidroenergetikos, gamtos išteklių naudojimo, aplinkos apsaugos ir kitų gimininguų šakų plėtros problemas Lietuvoje.

12. Rūpintis žemėtvarkos ir hidrotechnikos specialistų kvalifikacijos kėlimu, mokslo ir technikos pasiekimų diegimu profesinėje veikloje. Nustatyta tvarka organizuoti

Z_h_2009_3.pmd 87 2009.10.05, 10:51

specialistų kvalifikacijos kėlimą, jų profesinių žinių tikrinimą bei atestavimą. Populiarinti ir propaguoti žemėtvarką, hidrotechniką ir melioraciją, rinkti ir kaupti šių sričių istorinę medžiagą, leisti savo profesijos žurnalą ir kitus leidinius.

Populiarinti ir propaguoti žemėtvarką, hidrotechniką ir melioraciją, rinkti ir kaupti šių sričių istorinę medžiagą, leisti savo profesijos žurnalą ir kitus leidinius.

13. Pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių Sąjunga turi teisę vystyti šias veiklas:

Skyrius	Grupė	Pavadinimas
58		Leidybinė veikla
	58.1	Knygų, periodinių leidinių leidyba ir kita leidybinė veikla
	58.2	Programinės įrangos leidyba
70		Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla
	70.1	Pagrindinių buveinių veikla
	70.2	Konsultacinė valdymo veikla
71		Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė
	71.1	Architektūros ir inžinerijos veikla bei su ja susijusios techninės konsultacijos
	71.2	Techninis tikrinimas ir analizė
72		Moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla
	72.1	Gamtos mokslų ir inžinerijos moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla
	72.2	Socialinių ir humanitarinių mokslų moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla
74		Kita profesinė, mokslinė ir techninė veikla
	74.1	Specializuota projektavimo veikla
	74.2	Fotografavimo veikla
	74.3	Vertimo raštu ir žodžiu veikla
	74.9	Kita, niekur kitur nepriskirta, profesinė, mokslinė ir techninė veikla
79		Kelionių agentūrų, ekskursijų organizatorių, išankstinio užsakymo paslaugų ir susijusi veikla
	79.1	Kelionių agentūrų ir ekskursijų organizatorių veikla
	79.9	Kitų išankstinio užsakymo ir susijusių paslaugų veikla
82		Administracinė veikla, įstaigų ir kitų verslo įmonių aptarnavimo veikla
	82.1	Įstaigų administracinė ir aptarnavimo veikla
	82.2	Užsakomųjų informacinių paslaugų centrų veikla
	82.3	Posėdžių ir verslo renginių organizavimas
	82.9	Niekur kitur nepriskirta verslui būdingų paslaugų veikla
85		Švietimas
	85.1	Ikimokyklinis ugdymas
	85.2	Pradinis ugdymas
	85.3	Vidurinis ugdymas
	85.4	Aukštasis mokslas
	85.5	Kitas mokymas
	85.6	Švietimui būdingų paslaugų veikla
91		Bibliotekų, archyvų, muziejų ir kita kultūrinė veikla
	91.0	Bibliotekų, archyvų, muziejų ir kita kultūrinė veikla
94		Narystės organizacijų veikla
	94.2	Profesinių sąjungų veikla
	94.9	Kitų narystės organizacijų veikla

(veiklų sąrašas pateikiamas sutrumpintai - red. pastaba.)

III. SĄJUNGOS NARIAI, JŲ TEISĖS IR PAREIGOS

14. Sąjungą sudaro nariai ir garbės nariai.

15. Sąjungos nariais gali būti ne jaunesni kaip 18 m. Lietuvos piliečiai ir nuolat gyvenantys Lietuvoje užsieniečiai, turintys žemėtvarkininko arba hidrotechniko specialybę, taip pat aplinkos inžinerijos ir kraštotvarkos specialistai bei turintys inžinerinį išsilavinimą giminingų profesijų specialistai, ne mažiau kaip 5 m. dirbantys žemė-

Z_h_2009_3.pmd 88 2009.10.05, 10:51

tvarkos, vandens ūkio, melioracijos, hidrotechnikos, aplinkosaugos ir giminingose srityse, pritariantys Sąjungos tikslams ir jos įstatams, prisidedantys prie Sąjungos veiklos ir mokantys nario mokestį.

16. Nariu į Sąjungą priima, pateikus raštišką pareiškimą, Sąjungos taryba. Jei pareiškimas dėl priėmimo nepatenkinamas, pareiškėjas turi teisę apeliuoti į Sąjungos suvažiavimą (konferenciją), kurio sprendimas yra galutinis. Stojantysis privalo sumokėti stojamąjį įnašą, kurio dydį nustato Sąjungos suvažiavimas (konferencija).

17. Veikusios iki 1940 metų Lietuvos matininkų ir kultūrtechnikų sąjungos nariai, jiems pageidaujant, lieka Sąjungos nariais.

18. Garbės nariu gali būti bet kokios profesijos asmuo, ypač nusipelnęs žemėtvarkai, hidrotechnikai ir melioracijai. Garbės nario vardą suteikia Sąjungos suvažiavimas (konferencija).

19. Sąjungos narys turi teisę:

19.1. dalyvauti Sąjungos organizuojamuose susirinkimuose, renginiuose, balsuoti priimant sprendimus, teikti pasiūlymus dėl Sąjungos veiklos;

19.2. rinkti ir būti išrinktas į Sąjungos vadovaujančius ir revizijos organus;

19.3. gauti informaciją apie Sąjungos bei jos padalinių veiklą, naudotis Sąjungos konsultacijomis;

19.4. gauti Sąjungos paramą ginant savo teises ir profesinius interesus;

19.5. išstoti iš Sąjungos, apie tai raštiškai įspėjęs atitinkamą skyrių arba grupę.

20. Sąjungos narys privalo:

20.1. laikytis įstatų, vykdyti Sąjungos nutarimus ir mokėti nario mokestį. Sąjungos nariai, buvę Lietuvos matininkų ir kultūrtechnikų sąjungos nariai, nario mokesčio nemoka.

20.2. dalyvauti Sąjungos veikloje arba ją remti;

20.3. laikytis profesinės etikos.

21. Sąjungos narys, nevykdantis įstatų reikalavimų, gali būti pašalintas iš Sąjungos. Pašalinimo klausimą skyriaus (grupės) arba ne mažiau kaip 3 tarybos narių teikimu sprendžia Sąjungos taryba ne mažiau kaip 2/3 tarybos narių balsų dauguma. Pašalintas iš Sąjungos buvęs jos narys gali apeliuoti į Sąjungos suvažiavimą (konferenciją), kurio sprendimas yra galutinis.

Tarybos nario pašalinimo iš Sąjungos klausimą gali spręsti tik Sąjungos suvažiavimas (konferencija).

22. Sąjungai sumokėti mokesčiai ar įnašai nariui išstojus ar jį pašalinus iš Sąjungos negrąžinami.

23. Išstoję iš Sąjungos į ją pakartotinai priimami tokia pat tvarka, kaip ir stojant pirmąjį kartą.

IV. SĄJUNGOS ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

24. Sąjungos veikla organizuojama teritoriniu profesiniu principu įsteigus skyrius ar grupes.

25. Sąjungos skyriai steigiami ten, kur yra ne mažiau kaip 10 narių, o Sąjungos grupės - esant ne mažiau kaip 3 nariams. Sprendimą dėl skyriaus (grupės) įsteigimo priima Taryba.

26. Skyriaus susirinkime išrenkamas skyriaus pirmininkas, o grupėje - vadovas. Skyriuose, kuriuose yra daugiau kaip 20 narių, gali būti renkama skyriaus taryba. Jos įgaliojimus nustato skyriaus susirinkimas.

Z_h_2009_3.pmd 89 2009.10.05, 10:51

27. Savo veikloje skyriai (grupės) vadovaujasi Sąjungos įstatais, visuotinio narių suvažiavimo (konferencijos) nutarimais, Sąjungos tarybos nutarimais ir savo sprendimais.

28. Sąjungos nario mokestį renka skyrių pirmininkai (grupių vadovai). Konkrečioms Sąjungos tikslus atitinkančioms priemonėms įgyvendinti skyriuje (grupėje) gali būti renkamos tikslinės lėšos. Šiuo atveju skyriaus (grupės) pirmininkas (vadovas) metų pabaigoje raštiškai informuoja Sąjungos tarybą apie surinktas lėšas ir kam jos išleistos.

29. Skyriaus narių skaičiui sumažėjus iki 9 jis pervardinamas į grupę. Grupės narių skaičiui sumažėjus iki 2 ji likviduojama. Likę šios grupės nariai prisijungia prie kitos Sąjungos grupės ar skyriaus.

30. Jei skyriaus ar grupės veikla neatitinka įstatų reikalavimų, jos veikla Tarybos nutarimu sustabdoma iki visuotinio narių suvažiavimo (konferencijos), kuris priima sprendimą dėl tolesnės šių padalinių veiklos.

31. Likvidavus skyrių ar grupę likęs jų valdomas turtas ir lėšos perduodamos Sąjungai.

32. Sąjungos skyriai (grupės) pagal profesinės veiklos kryptis sudaro 2 Sąjungos sekcijas - žemėtvarkos ir hidrotechnikos.

V. SĄJUNGOS VALDYMO ORGANAI

33. Sąjungos valdymo organai yra:

33.1. visuotinis narių suvažiavimas (įgaliotinių konferencija);

33.2. Sąjungos taryba;

33.3. Sąjungos prezidentas.

VI. VISUOTINIS NARIŲ SUVAŽIAVIMAS (ĮGALIOTINIŲ KONFERENCIJA)

34. Visuotinis narių suvažiavimas (toliau - suvažiavimas) yra aukščiausiasis Sąjungos valdymo organas. Jis šaukiamas ne rečiau kaip vieną kartą per 2 metus. Dalyvauti jame turi teisę visi Sąjungos nariai. Suvažiavimo sprendimai yra teisėti, jei jame dalyvauja ne mažiau kaip 1/2 narių.

35. Labai svarbiems Sąjungos veiklos klausimams išspręsti Tarybos nutarimu arba 1/3 Sąjungos narių reikalavimu gali būti sukviestas neeilinis visuotinis narių suvažiavimas (įgaliotinių konferencija).

36. Vietoj suvažiavimo Tarybos nutarimu gali būti šaukiama Sąjungos narių įgaliotinių konferencija (toliau - konferencija), kuri turi visas suvažiavimo teises. Atstovavimo konferencijoje normas nustato Sąjungos taryba. Konferencijos sprendimai yra teisėti, jei joje dalyvauja ne mažiau kaip 3/4 įgaliotinių.

Atstovavimo konferencijoje norma negali būti didesnė kaip vienas įgaliotinis 10 narių. Įgaliotiniai išrenkami skyriaus (grupės) susirinkime 2/3 balsų dauguma. Jei grupėje yra mažesnis Sąjungos narių skaičius negu Tarybos nustatyta atstovavimo konferencijoje norma, jai atstovauti turi teisę vienas įgaliotinis.

37. Suvažiavimas (konferencija):

37.1. išklauso ir apsvarsto Sąjungos veiklos, taip pat Sąjungos pirmininko ir revizijos komisijos ataskaitas, jas tvirtina ;

37.2. nustato Sąjungos veiklos kryptis laikotarpiui iki kito suvažiavimo (konferencijos);

37.3. priima, papildo, keičia Sąjungos įstatus;

37.4. renka (atšaukia) Sąjungos tarybą;

Z_h_2009_3.pmd 90 2009.10.05, 10:51

37.5. renka (atšaukia) iš Sąjungos tarybos narių Sąjungos prezidentą, kuris kartu yra ir Tarybos prezidentas. Rinkimų tvarką nustato suvažiavimas (konferencija);

37.6. steigia Sąjungos garbės vardus ir juos suteikia;

37.7. renka revizijos komisiją;

37.8. nagrinėja apeliacijas dėl atsisakymo priimti į Sąjungos narius ir pašalinimo iš Sąjungos;

37.9. nustato stojamojo įnašo ir nario mokesčio dydį,

37.10. priima sprendimą dėl Sąjungos pertvarkymo ar pabaigos (reorganizavimo ar likvidavimo);

37.11. sprendžia kitus Sąjungos veiklos klausimus.

38. Suvažiavime (konferencijoje) visi sprendimai priimami atviru balsavimu paprastąja balsų (atstovaująmųjų narių balsų) dauguma, išskyrus sprendimus dėl įstatų keitimo ar papildymo, kurie priimami ne mažesne kaip 2/3 dalyvių (įgaliotinių atstovaujamųjų narių) balsų dauguma.

39. Sprendimas dėl Sąjungos reorganizavimo arba likvidavimo priimamas, jei už tokį sprendimą balsavo 3/4 suvažiavimo dalyvių arba įgaliotinių konferencijoje atstovaujamųjų narių.

40. Suvažiavimo (konferencijos) darbui vadovauja iš Sąjungos narių išrinktas posėdžio pirmininkas (pirmininkai).

41. Sprendžiamąjį balsą Sąjungos suvažiavime (konferencijoje) turi Sąjungos nariai. Garbės nariai turi patariamojo balso teisę. Vienas Sąjungos narys suvažiavime turi vieną balsą. Konferencijai priimant sprendimus kiekvienas įgaliotinis turi tiek balsų, keliems Sąjungos nariams jis atstovauja.

VII. SĄJUNGOS TARYBA IR SĄJUNGOS PREZIDENTAS

42. Taryba yra Sąjungos kolegialus valdymo organas. Jos posėdžiai vyksta prireikus, bet ne rečiau kaip du kartus per metus. Tarybos posėdis yra teisėtas, jei jame dalyvauja daugiau kaip pusė Tarybos narių. Visi klausimai Tarybos posėdžiuose sprendžiami paprastąja balsų dauguma, išskyrus įstatų 21 punkte nustatytą atvejį, atviru balsavimu. Esant lygiam balsų skaičiui, lemia posėdžio pirmininko balsas. Tarybos posėdžiams pirmininkauja Sąjungos prezidentas, jo nesant vienas viceprezidentų.

Buvę Sąjungos tarybos pirmininkai turi teisę dalyvauti Tarybos posėdžiuose su patariamojo balso teise.

43. Sąjungos taryba renkama iš Sąjungos narių tarpo suvažiavime (konferencijoje). Tarybos nariai renkami balsuojant atskirai pagal sekcijas. Tarybos narių skaičių ir jų kvotas pagal sekcijas nustato suvažiavimas (konferencija).

44. Sąjungos prezidentą, kuris yra ir Tarybos prezidentas, iš Tarybos narių tarpo renka visuotinis narių suvažiavimas (konferencija). Jei visuotinis narių suvažiavimas (konferencija) nenustato kitaip, Sąjungos prezidentas paeiliui renkamas iš žemėtvarkos ir hidrotechnikos sekcijos išrinktų Tarybos narių tarpo.

Sąjungos viceprezidentus (sekcijų prezidentus) iš Tarybos narių tarpo paprasta balsų dauguma renka Tarybos nariai, atstovaujantys atitinkamoms sekcijoms.

45. Sąjungos taryba pradeda savo veiklą po išrinkimo ir baigia kitame suvažiavime (konferencijoje) išrinkus naują Tarybą. Tarybos nario kadencijų skaičius neribojamas. Tarybos narys gali atsistatydinti raštu įspėjęs Tarybą. Šiuo atveju jo įgaliojimai nutrūksta nuo jo pareiškimo įteikimo Tarybai dienos.

Z_h_2009_3.pmd 91 2009.10.05, 10:51

46. Sąjungos taryba yra atskaitinga suvažiavimui (konferencijai), kuriam ji pateikia savo darbo ataskaitą.

47. Taryba vykdo šias funkcijas:

47.1. organizuoja Sąjungos veiklą tarp suvažiavimų (konferencijų), vykdo jų nutarimus;

47.2. organizuoja Sąjungos finansinę ir ūkinę veiklą, valdo Sąjungos turtą ir lėšas, priima sprendimus dėl disponavimo Sąjungos turtu bei turto įsigijimo Sąjungos nuosavybėn;

47.3. nustato mokslinių ir kitų sutarčių sudarymo tvarką;

47.4. steigia Sąjungos įmones;

47.5. priima sprendimus dėl narių priėmimo į Sąjungą, tvarko Sąjungos narių apskaitą, išduoda nario bilietus, priima sprendimus dėl narių pašalinimo iš Sąjungos. Taryba turi teisę šiuos klausimus pavesti spręsti skyrių pirmininkams ir grupių vadovams;

47.6. steigia komisijas Sąjungos veiklos klausimams nagrinėti, tvirtina šių komisijų sudėtį ir pirmininkus;

47.7. priima sprendimus dėl Sąjungos narių apdovanojimo, taip pat dėl įrašymo į Sąjungos Garbės knygą;

47.8. priima sprendimus dėl naujų Sąjungos skyrių (grupių) įsteigimo;

47.9. skiria ir atleidžia Sąjungos leidinių vyriausiuosius redaktorius, tvirtina šių leidinių redakcinių kolegijų sudėtį;

47.10. nustato Sąjungos etatinių darbuotojų skaičių ir pareigybes, nustato šių darbuotojų pareiginius atlyginimus;

47.11. Sąjungos narių prašymu sprendžia Sąjungos narių tarpusavio ginčus, svarsto pažeidusių įstatus narių elgesį;

47.12. kviečia Sąjungos suvažiavimus (konferencijas), nustato atstovavimo normas konferencijose, rengia ir pateikia suvažiavimui (konferencijai) Sąjungos veiklos ataskaitą;

47.13. iki Sąjungos suvažiavimo (konferencijos) sustabdo skyrių (grupių) veiklą, jei ji neatitinka Sąjungos įstatų;

47.14. vykdo kitus suvažiavimo (konferencijos) nutarimus.

48. Sąjungos taryba veikia pagal komisijų sudarytus darbo planus laikotarpiui tarp suvažiavimų (konferencijų).

49. Sąjungos prezidentą iš Sąjungos narių tarpo Tarybos kadencijai renka suvažiavimas (konferecija) . Sąjungos prezidentas:

49.1. vadovauja Tarybos darbui, kviečia Tarybos posėdžius ir jiems pirmininkauja;

49.2. veikia Sąjungos vardu ir atstovauja jos interesams teismuose, kitose valstybinėse ir savivaldybių institucijose, santykiuose su kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis;

49.3. priima Sąjungos darbuotojus sudarant darbo sutartis ir juos atleidžia;

49.4. vadovaudamasis Tarybos nustatyta sutarčių sudarymo tvarka bei vykdydamas Tarybos sprendimus, Sąjungos vardu sudaro sutartis;

49.5. teikia duomenis ir informaciją Juridinių asmenų registrui;

49.6. Sąjungos vardu pasirašo finansinės atskaitomybės bei kitus dokumentus;

49.7. turi teisę įgalioti Sąjungos viceprezidentą (viceprezidentus) atlikti jo kompetencijai priskirtus veiksmus;

Z_h_2009_3.pmd 92 2009.10.05, 10:51

49.8. pateikia Sąjungos prezidento veiklos ataskaitą suvažiavimui (konferencijai);

49.9. vykdo kitus suvažiavimo (konferencijos) ir Tarybos nutarimus.

50. Sąjungos taryba ar atskiri jos nariai, nepateisinę Sąjungos narių pasitikėjimo, gali būti pirma laiko atšaukti neeilinio suvažiavimo (konferencijos) sprendimu.

VIII. SĄJUNGOS REVIZIJOS KOMISIJA

51. Sąjungos revizijos komisiją renka suvažiavimas (konferencija) iš 3 - jų narių. Komisija iš savo tarpo išsirenka pirmininką.

52. Revizijos komisija tikrina įstatų, suvažiavimo (konferencijos) nutarimų vykdymą, Tarybos ūkinę finansinę veiklą. Apie pažeidimus ji informuoja Tarybą. Revizijos komisija atsiskaito suvažiavimui (konferencijai).

IX. SĄJUNGOS LĖŠOS IR JŲ NAUDOJIMAS

53. Sąjungos lėšas sudaro:

53.1. stojamieji ir metiniai narių mokesčiai;

53.2. fizinių asmenų, labdaros organizacijų ir labdaros fondų dovanotos lėšos;

53.3. nevalstybinių organizacijų, tarptautinių visuomeninių organizacijų dovanotos lėšos;

53.4. pajamos iš mokslinės, konsultavimo, specialistų kvalifikacijos kėlimo ir atestavimo, leidybinės ir kitos įstatuose numatytos veiklos ir pajamos iš Sąjungos įsteigtų įmonių pelno;

53.5. kredito įstaigų palūkanos už saugomas Sąjungos lėšas;

53.6. skolinto kapitalo lėšos;

53.7. kitos teisėtai gautos lėšos.

54. Sąjungos lėšos naudojamos tik įstatuose numatytiems tikslams įgyvendinti.

X. SĄJUNGOS VEIKLOS PASIBAIGIMAS

55. Sąjungos veikla pasibaigia:

55.1. suvažiavimo (konferencijos) nutarimu priėmus sprendimą reorganizuoti Sąjungą arba nutraukti jos veiklą (likviduoti);

55.2. teismui priėmus sprendimą nutraukti Sąjungos veiklą.

56. Sąjunga reorganizuojama padalijant ją į kelias naujas organizacijas ar prisijungiant prie kitos visuomeninės organizacijos įstatymų nustatyta tvarka suvažiavimo (konferencijos) nutarimu. Reorganizavimo bei turto ir lėšų perdavimo tvarką nustato visuotinis narių suvažiavimas (konferencija).

57. Klausimus, susijusius su Sąjungos veiklos nutraukimu, sprendžia suvažiavimo (konferencijos) išrinkta likvidacinė komisija. Jei Sąjungos veikla nutraukiama teismo sprendimu, jos likvidatorių skiria ir jo įgaliojimus nustato teismas.

58. Nutraukus Sąjungos veiklą likęs turtas ir lėšos, patenkinus kreditorių reikalavimus ir atsiskaičius su asmenimis, dirbusiais pagal darbo sutartis, įstatymų nustatyta tvarka perduodamas visuotinio narių suvažiavimo (įgaliotinių konferencijos) nustatytai visuomeninei arba labdaros organizacijai.

***

Z_h_2009_3.pmd 93 2009.10.05, 10:51

IŠLEISTAS ŽEMĖTVARKININKŲ ŽINYNAS

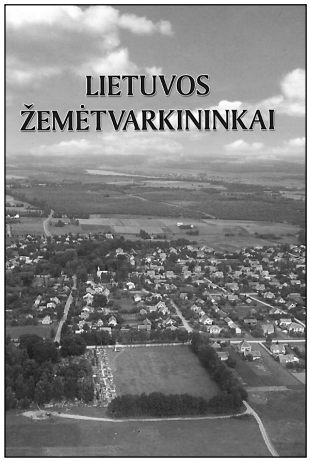

2009 m. birželio 7 d. Taujėnuose vykusios jubiliejinės žemėtvarkininkų konferencijos dalyviams buvo įteikta ką tik išėjusi knyga „Lietuvos žemėtvarkininkai“. Kad tokią knygą reikia išleisti, Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos taryba nutarė dar 2005 m. pavasarį. Tokiai minčiai pritarė ir Nacionalinė žemės tarnyba. Norėta šalies žemėtvarkos specialistų biografijų žinyną išleisti žemėtvarkos tarnybos 90 m. sukakčiai. Deja, vėliau leidinio rengimas buvo prislopęs ir atnaujintas tik 2008 m. pabaigoje. Duomenis reikėjo surinkti ir parengti spaudai per labai trumpą laiką. Vis dėlto leidinys pasirodė laiku.

Leidinyje pateiktos apie 1100 žemėtvarkos specialistų biografijos, dalis jų su nuotraukomis. Nacionalinės žemės tarnybos siūlymu, buvo nutarta žinyne pateikti duomenis tik apie žemėtvarkininkus, dirbusius šį darbą ne mažiau kaip 10 metų ir turinčius žemėtvarkininko diplomą, todėl nemažai žmonių, daug nuveikusių žemėtvarkoje, į žinyną nepateko. Vis dėlto duomenys apie maždaug 80 kitų sričių specialistų, ilgai dirbusių žemėtvarkoje, pateikti.

Kaip knygos priedai pateikiami žemėtvarkos (kraštotvarkos) specialistų, baigusių LŽŪA (LŽŪU), sąrašai. Tai žemėtvarkos inžinierių 1951-2001 m. baigusių dieninį LŽŪA skyrių ir baigusių LŽŪA neakivaizdinį skyrių 1969-2008 m., sąrašai, kraštotvarkos (žemėtvarkos) bakalaurų ir magistrų, baigusių LŽŪU 1995-2008 m., sąrašai. Pateiktas taip pat LŽHIS žemėtvarkos sekcijos narių sąrašas. Istoriniu požiūriu labai svarbus tarpukario Lietuvos matininkų sąrašas trumpai apžvelgiant jų profesinę veiklą. Suprantama, išsamesnių duomenų apie daugelio jų likimus ir profesinę veiklą nėra. Bet ir tai, kas surinkta, labai svarbu, nes kuo toliau, tuo labiau mažėja informacijos radimo galimybės.

Duomenis apie žemėtvarkos specialistus papildo informacija apie 1918-2009 m. žemės tvarkymo įstaigas, LŽŪU Žemėtvarkos katedrą, Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungą.

Knygos parengimo ir spausdinimo išlaidas finansavo Nacionalinė žemės tarnyba ir LŽHIS. Jos sudarytojai Pranas Aleknavičius ir Vytautas Skuodžiūnas. Duomenys surinkti pasitelkus Nacionalinės žemės tarnybos, Valstybinio žemėtvarkos instituto, LŽŪU Žemėtvarkos katedros, apskričių Žemės tvarkymo departamentų specialistus.

Ateityje būtų galima išleisti papildytą leidinį, gal būt įtraukiant ir žemėtvarkininkus, turinčius mažesnį darbo stažą, bei kitų profesijų specialistus, daug nuveikusius žemėtvarkoje. Taip leidinys taptų išsamesnis ir būtų proga ištaisyti per skubėjimą padarytas klaidas. Tai kainuotų nedaug, nes pagrindinis darbas jau atliktas. Bet ir dabartinis leidinys - svarbus įvykis žemėtvarkininkų bendruomenės gyvenime.

Vytautas Skuodžiūnas

Z_h_2009_3.pmd 94 2009.10.05, 10:51

ŽURNALO „ŽEMĖTVARKA IR HIDROTECHNIKA“ 2007-2008 M. TURINYS

I. STRAIPSNIŲ RODYKLĖ

Autorius	Rubrika, pavadinimas	Metai, Nr.
1	2	3
Survila R.	1918-ieji - Lietuvos valstybės atgimimo metai	2008, Nr.1
	LŽHIS KONFERENCIJA	
Aleknavičius P.	Sąjungos tarybos ataskaita	2007, Nr.2
Kęstutis V.	Informacinis pranešimas	2007, Nr.2
“	Sąjungos vadovai	2007, Nr.2
“	Konferencijos išrinktos Tarybos nariai	2007, Nr.2
Kusta A.	Sąjungai 90 metų	2007, Nr.2
Smilgevičius J.	Jubiliejinė Sąjungos konferencija	2007, Nr.2
-	Konferencijos rezoliucijos	2007, Nr.2
	MŪSŲ GYVENIMAS	
Adamonytė I.	ES fondų parama studijų kokybei tobulinti	2007, Nr.3
Byla V.	Aptartos melioracijos problemos	2008, Nr.2
Kęstutis V.	Po trisdešimties metų	2008, Nr.3
Kneizevičienė I.	Žemės tvarkymo departamento dešimtmetis	2007, Nr.4
Kvietkienė Z.	Kaip žemėtvarkos specialistai kelia kvalifikaciją	2007, Nr.1
Lodienė M., Skuodžiūnas V.	Šalies žemėtvarkininkų ir hidrotechnikų viešnagė Europarlamente	2007, Nr.3
Mikaitytė B.	Melioracijos darbai 2006 metais	2007, Nr.1
“	Melioracija 2007 metais. Ar mažinsime nusausintos žemės plotą?	2008, Nr.1
Paulauskas V.	UAB „Hidrosta“ šiandien	2008, Nr.3
Skuodžiūnas V.	Finišo tiesiojoje	2007, Nr.4
“	Panevėžiečiai mąsto ir apie rytdieną	2008, Nr.2
“	Ir Vilnijoje žemės reforma eina į pabaigą	2008, Nr.3
“	Senos tradicijos tęsiamos	2008, Nr.4
Smilgevičius J.	Melioratorių asociacija	2007, Nr.1
“	„Projektų gama“ ir jos intelektualinė produkcija	2007, Nr.1
“	Profesinė šventė Plateliuose	2007, Nr.2
“	Kaip tobulinti Sąjungos ir jos tarybos veiklą	2007, Nr.3
“	Melioracijos įmonių pažanga 2007 m.	2008, Nr.1
“	Hidroprojektas pozicijų užleisti nesireng	2008, Nr.1
“	Profesinė diena Rokynėje	2008, Nr.2
“	Pakruojo hidrotechnikai ir jų darbai	2008, Nr.2
“	Fakulteto šiokiadieniai	2008, Nr.3
“	Kaip sekėsi 2008 metais	2008, Nr.4
Tumas R.	Susitikome po prailgusios pertraukos	2008, Nr.4
-	Lietuvos kaimo plėtra	2007, Nr.4
-	Melioracija – konkurencingų ūkių ir kaimo plėtros pagrindas	2007, Nr.2
-	Ieškosime naujų Sąjungos veiklos formų	2007, Nr.2
-	Žemės tvarkymo darbai bus tęsiami	2008, Nr.1
-	Problemų melioracijoje netrūksta (interviu)	2007, Nr.3
-	Lietuvos kaimo plėtra 2007-2013 m.	2007, Nr.3
	ŽEMĖTVARKA, ŽEMĖS REFORMA	
Aleknavičius P.	Agrarinei reformai Lietuvoje – 15 metų	2007, Nr.1
“	Kodėl stabdomas valstybinės žemės pardavimas?	2007, Nr.4
Daugalienė V.	Diskusija apie žemės konsolidacijos problemas	2007, Nr.4

Z_h_2009_3.pmd 95 2009.10.05, 10:51

BIBLIOGRAFIJA

1	2	3
Daugalienė V.	Patvirtinta Nacionalinė žemės konsolidacijos strategija	2008, Nr.1
Daugalienė V., Smilgevičius J.	Žemės konsolidacija – naujas žingsnis žemėtvarkoje	2008, Nr.4
Survila R.	Quo vadis, žemėtvarka?	2007, Nr.2
“	Žemės našumo vertinimas	2008, Nr.1
“	Žemės našumo duomenų panaudojimas	2008, Nr.4
Tumelionis A.	Žemės vertinimo vieta mokesčių sistemoje	2008, Nr.2
-	Nacionalinės žemės konsolidacijos strategijos įgyvendinimo priemonių 2008-2013 metų planas	2008, Nr.1
-	Lietuvos matininkų asociacijos visuotinio narių susirinkimo rezoliucija	2008, Nr.2
-	Žemės savininkų interesai nebus pažeisti	2007, Nr.3
	HIDROTECHNIKA, MELIORACIJA	
Byla V.	Nauji melioracijos srities teisės aktai	2008, Nr.2
Kajutis A.	Lietuvos upių nuotėkis ir jo matavimai	2008, Nr.3
Makštelė V.	Sugrįžimas prie Merkio	2007, Nr.2
Pelikanas B.	Apie aplinkos apsaugos priemonių, susietų su hidroelektrinių naudojimu, darną	2007, Nr.3
Sakalavičius J.	Vandens kelio Klaipėda-Kaunas sutvarkymo studija	2007, Nr.1
Smilgevičius J.	Hidroenergetikų seminaras	2007, Nr.2
“	Melioruotos žemės ir melioracijos statinių inventorizacija baigta	2007, Nr.2
“	Melioracija Joniškio rajone - praeities ir dabarties štrichai	2008, Nr.4
Siudikas A.	Ką 2007 m. nuveikė akcinė bendrovė „Raseinių melioracija“	2007, Nr.4
-	Valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių ir melioracijos sistemų naudojimo taisyklės	2008, Nr.2
	ĮDOMŪS OBJEKTAI	
Bartlingas J.	Kauno hidroelektrinė	2008, Nr.2
Ciūnys A.	Rekreacinės zonos įrengimas Pajaurės pelkėje	2007, Nr.4
Smilgevičius J.	Vilniečiams geriamo vandens nepristigs	2008, Nr.4
	PROJEKTAI	
Gedminaitė O., Vaičiukynas V.	Rietavo Oginskių dvaro sodybos parko tvenkinių išvalymas	2008, Nr.2
Povilaitis A.	Ar įmanoma atkurti natūralų Dovinės up. baseino vandens režimą?	2008, Nr.3
Žibas A.	Vandens inžinerija – viena kuriamo integruoto mokslo, studijų ir verslo slėnio „Nemunas“ veiklos krypčių	2007, Nr.4
	PROBLEMOS	
Dapkienė M.	Vandens išteklių naudojimas XXI amžiaus pradžioje	2007, Nr.1
Ramonas Č., Ruplys B., Šikšnys A., Žibas A.	Ar bus atkurta Siesarties hidrojėgainė?	2007, Nr.3
Smilgevičius J.	Nesutarimai ir kovos dėl vandens	2008, Nr.2
	NUOMONĖS	
Čeginskas V., Pakutinskas J.	Dėl Lietuvos žemės fondo reformos ir valdymo	2008, Nr.1
Punys P.	Nesusikalbėjimas tarp aplinkosaugininkų ir hidrotechnikų	2008, Nr.2
Starkevičius K.	Žemės sklypų konsolidacija – žemės tvarkymo pradžia	2007, Nr.4
	MAGISTRANTŲ DARBAI	
Vaitelienė B.	UAB „Plungės lagūna“ ateities vizija	2007, Nr.2

Z_h_2009_3.pmd 96 2009.10.05, 10:51

1	2	3
	STUDENTŲ GYVENIMAS	
Jūrevičiūtė A.	Hidrologijos praktika	2007, Nr.2
	GEODEZIJA, KARTOGRAFIJA	
Benkauskienė L., Girkus R.	Lietuvos topografinio kartografavimo masteliu 1: 50 000 dešimtmetis	2007, Nr.2
Kazakevičius S.V.,Tumelienė E.	Stambiųjų mastelių krašto topografinė nuotrauka pokario Lietuvoje	2007, Nr.1
Kazakevičius S.V., Krikštaponis B., Tumelienė E.	Lietuviškas topografinis žemėlapis 1:50 000	2008, Nr.3
Novogrockis M.	Aukščiausio Lietuvos taško nustatymo istorija	2007, Nr.4
Urbanas S.	Geografinė informacija visuomenei - jau realybė	2008, Nr.4
Urbanas S., Paršeliūnas E.	Globalinės padėties nustatymo sistemos taikymai Lietuvoje	2007, Nr.3
	MOKSLININKO TRIBŪNA	
Maziliauskas A.	Žemės ūkio vandentvarkos sistemų integruotos plėtros mokslinis pagrindimas	2008, Nr.4
Šaulys V.	Sausinimo sistemų naudojimas ir priežiūra	2008, Nr.1
Šaulys V., Bastienė N., Šaulienė A.	Paviršinio vandens nuleistuvų būklės tyrimai	2007, Nr.4
	TARPTAUTINĖS KONFERENCIJOS	
Gurskienė V.	Tarptautinė konferencija „Baltijos šalių žemėtvarka – 2008“	2008, Nr.3
	IŠ KELIONIŲ PO UŽSIENIUS	
Lukianas A.	Po Kolorado upės baseiną pasizvalgius	2008, Nr.1
Kvietkienė Z., Survila R.	Pažintis su Balkanų šalių žemėtvarkininkais	2008, Nr.3
Vasiliauskaitė V.	Patirties pas kaimynus	2008, Nr.3
	GAMTOSAUGA, KRAŠTOTYRA	
Smilgevičius J.	Aplinkosauginikų veikla svarbi visiems	2008, Nr.4
	JUBILIEJUS	
Bogušas H.	Metų ir darbų tėkmė	2008, Nr.1
Gurskis V., Mikuckis F., Ramonas Č.	Statybinių konstrukcijų katedrai – 60 metų	2007, Nr.3
Gurskienė V., Miknius A.	Žemėtvarkos katedrai – 60 metų	2007, Nr.3
Janilionis J., Pikelis M., Stirka A.	Susirinkome trylika	2008, Nr.3
Raudonis P.	RVŪPI Šiaulių skyrius prieš 50 metų ir dabar	2008, Nr.2
Samokaitis P.	Kauno hidrometrinių suktukų kalibravimo laboratorijai – 80 metų	2007, Nr.4
Smilgevičius J.	Praeities darbų nesigėdime (Gedimino Murausko 80-mečiui)	2007, Nr.4
Uogelė V.	Po penkiasdešimties metų	2007, Nr.4
Varkalys J.	Penkiolika atkaklaus darbo metų	2007, Nr.3
	ISTORIJA	
Aleknavičius P.	Lietuvos žemdirbių sąjūdžio dvidešimtmetis: idėjų įgyvendinimas	2008, Nr.4
Dervinskas E.	Kaip kūrėme melioracijos pramonę Lietuvoje	2007, Nr.2
“	Melioratorių atlikti valstybės sienų demarkavimo darbai	2008, Nr.2
Girkus R., Urbanavičienė I.	Aerogeodezijos instituto pamatų klojiniai tarpukario Lietuvoje	2007, Nr.1

Z_h_2009_3.pmd 97 2009.10.05, 10:51

1	2	3
Smilgevičius J.	Žurnalo „Žemėtvarka ir melioracija“ 1938 m. Nr.1 puslapiuose	2008, Nr.1
“	Dumilijonasis nusausintas hektaras	2008, Nr.3
Stasiūnaitė V.	Lietuvos didžiosios kunigaikštystės sienų ir plotų raida	2007, Nr.3-4
	ŽMONĖS IR DARBAI	
Kęstutis V.	Jie įrašyti į Sąjungos Garbės knygą	2007, Nr.1
Mickevičius V.	Nuo akmenų karalijos – prie marių vandenų	2007, Nr.2
Skuodžiūnas V.	Pusė amžiaus viename kolektyve	2008, Nr.1
“	Žemėtvarkininkas iš Žemaitijos	2008, Nr.2
Smilgevičius J.	Pakeitę profesiją	2007, Nr.4
“	Vytauto žirgai	2008, Nr.3
Tumas R.	Mokslinė branda	2008, Nr.1
Vasiliauskaitė V.	Pradėjęs žemėtvarkininkų šeimos dinastiją	2008, Nr.3
Vilūnaitė V.	Žemėtvarkininkės keliai	2007, Nr.2
Žilinskas A.	Alfonso Sakalausko jubiliejui	2008, Nr.2
-	Jie įrašyti į Sąjungos Garbės knygą	2008, Nr.2
	SVEIKINAME	
Ačienė P.	Onai Zamislovienei - 60	2007, Nr.2
Ačienė P., Skuodžiūnas V.	Konradui Razgūnui - 80	2008, Nr.3
Atkočiūnienė L.	Vilijai Belozarienei - 50	2008, Nr.2
Bagdžiūnaitė – Litvinaitienė L.	Antanui Lukianui - 70	2008, Nr.1
Barzdienė I.	Antanui Lagunavičiui - 50	2008, Nr.3
Beinaravičienė A.	Vidmantui Auguliui - 60	2007, Nr.1
Belozaras R.	Juozui Bartišiui - 70	2007, Nr.4
“	Juozui Muraškai - 50	2008, Nr.3
Bendaravičius B.	Zigmui Galminui - 70	2007, Nr.4
Bernatavičius V.	Jonui Dambrauskui - 60	2008, Nr.2
Bieliauskas A.	Albinui Maslauskui - 50	2007, Nr.3
Byla V., Šimas V.	Juozui Stulgai – 60	2008, Nr.3
Bogušas H.	Kęstučiui Garbačiauskui – 50	2007, Nr.3
Bogušas H.	Algimantui Rainiui - 60	2007, Nr.4
Dangveckas S., Byla V.	Zenonui Kinderiui - 70	2007, Nr.1
Daščioras A.	Rimantui Kraujučiui - 50	2007, Nr.4
Daščioras V.	Regimantui Kirstukui - 50	2007, Nr.4
“	Jonui Janulevičiui - 60	2008, Nr.1
Deveikis S.	Antanui Tumelioniui - 50	2008, Nr.2
Fainienė G.	Janinai Marčiukaitienei – 60	2008, Nr.1
Grigonis M., Žilinskas A.	Vytautui Povilui Lazauskui - 85	2007, Nr.4
Grigutis G.	Vladimirui Zarudniui - 60	2007, Nr.4
Gritėnas A.P.	Stasiui Dūdai - 60	2007, Nr.2
Gudonis A.	Danutei Žėglaitienei – 50	2007, Nr.1
Gulijeva D.	Onai Kalesinskienei - 60	2008, Nr.1
Gurklys V., Mikuckis F.	Juozui Balkevičiui - 90	2008, Nr.1
Gurklys V., Vyčius J.	Algiui Radzevičiui - 50	2008, Nr.1
Jankuvienė I.	Alfruzinai Katarskienei - 50	2007, Nr.4
Jasaitis A. “	Vytautui Gudjoniui- 60 Romui Atkočaičiui - 50	2008, Nr.3

Z_h_2009_3.pmd 98 2009.10.05, 10:51

1	2	3
Jasinskas J.	Alfonsui Švipui - 60	2008, Nr.1
Juodis J., Ramonas Č.	Raimundui Žekevičiui -70	2007, Nr.3
Juškienė J.	Bronislovui Jaškuliui – 70	2008, Nr.2
Kairys V.	Juliui Laimučiui Petraičiui - 70	2007, Nr.1
Kavaliauskienė B., Miknius A.	Marytei Elenai Tarvydienei - 60	2007, Nr.3
Katarskienė A.	Janinai Virkšienei - 50	2008, Nr.2
Kazlauskas J.	Gintarui Klimavičiui - 50	2007, Nr.3
Kęstutis V.	Aloyzui Mitrikevičiui - 70	2008, Nr.2
Kielius K.	Robertui Belozarui - 50	2008, Nr.2
Kirstukas R.	Valentinui Daščiorui -50	2008, Nr.4
Kranauskas R.	Juliui Lečkauskui -60	2007, Nr.4
Kusta A., Miknius A.	Vidmantui Gurkliui - 60	2008, Nr.3
Kudriavcovas V., Skuodžiūnas V.	Irenai Cechanavičienei - 50	2007, Nr.3
Kuzmaitė V.	Janinai Šakalienei - 60	2008, Nr.3
Lagunavičius A., Smilgevičius J.	Antanui Vanagui - 70	2008, Nr.3
Lazauskas V.	Trys jubiliatai	2008, Nr.4
Liatukas R.	Česiui Vyšniauskui - 60	2008, Nr.2
Levulis J.	Rimantui Martinoniui - 50	2007, Nr.1
Liužinas R., Vertelka B.	Juozui Kriščiūnui - 70	2008, Nr.2
Lotužis A., Vitkus D.	Levitai Petrauskienei - 60	2008, Nr.3
Mališauskienė A.	Stefanijai Misevičienei - 50	2008, Nr.1
Marmokienė Z.	Gražinai Šimoliūnaitei – 50	2007, Nr.3
Morkūnas V.	Zenonui Strusevičiui - 60	2007, Nr.3
Morkūnas G.	Danieliui Tamošiūnui - 70	2008, Nr.1
Naglys J.	Gediminui Jasoniui - 60	2008, Nr.1
Naujokas K.	Stasiui Vaitiekūnui – 50	2007, Nr.2
“	Antanui Endriukaičiui - 50	2008, Nr.1
“	Rimantui Gunčiui -60	2008, Nr.2
“	Stasiui Vanagui - 60	2008, Nr.2
Pečiūra S.	Sigitui Radzevičiui - 60	2007, Nr.3
Petkevičius A.	Algimantui Lotužiui - 50	2008, Nr.3
Punys P., Gurklys V.	Antanui Dumbrauskui - 50	2007, Nr.2
Puodžiūnas R.	Kęstučiui Rimui - 50	2007, Nr.1
Purvinis L.	Antanui Bernotui - 60	2008, Nr.1
Puzonas J.	Bronislovui Užusieniui - 60	2007, Nr.4
Račas A.	Audronei Aleksienei – 60	2007, Nr.3
“	Algiui Jankui - 50	2007, Nr.3
Rimkevičienė B., Dzikas A., Šležas V.	Antanui Berežanskiui - 50	2008, Nr.1
Rukas V., Gasperavičius R.	Broniui Motiejūnui - 80	2007, Nr.1
Siudikas A.	Juozui Ačui - 60	2007, Nr.4
Skirmantienė V.	Stanislovui Bagdonui - 60	2007, Nr.1
Skindaras V.	Kazimierui Velžiui – 70	2008, Nr.2
Skuodžiūnas V.	Romualdui Vytautui Minderiui - 80	2008, Nr.1
“	Marijonui Leonavičiui – 80	2008, Nr.1
“	Algirdui Sandonavičiui -50	2008, Nr.1

Z_h_2009_3.pmd 99 2009.10.05, 10:51

1	2	3
Skuodžiūnas V.	Janinai Martyšienei - 60	2008, Nr.3
“	Albinui Raižiui – 70	2008, Nr.4
Smilgevičius J.	Aldonai Liaugaudienei – 70	2008, Nr.2
Staponkus V.	Narimantui Titui Ždankui - 70	2007, Nr.1
Stulga R.	Algimantui Šilinikui – 60	2008, Nr.3
Šaulys V.	Antanui Balčiūnui - 80	2008, Nr.2
Ščeponienė J.	Algirdui Brazauskui - 60	2007, Nr.3
Šležas V., Rimkevičienė B., Berežanskis A.	Algiui Dzikui - 50	2007, Nr.1
Šopaga P.	Antanui Paulikui - 50	2008, Nr.4
Tuma P.	Algirdui Vaičiūnui - 50	2008, Nr.2
Vaičiūnas K.	Marijai Bidlauskienei - 60	2007, Nr.3
Vaičiūnas A.	Petrui Tumai - 60	2008, Nr.1
Vaičiūnas K., Marmokienė Z.	Petrui Stasiulioniui - 60	2007, Nr.2
Varkalienė N.	Vytautui Vilimui - 60	2008, Nr.1
Veličkienė V.	Laimai Gustainienei - 70	2007, Nr.2
“	Remigijai Žemaitienei -60	2007, Nr.4
Vertelka B., Radzevičius A.	Vytautui Bernadišiui – 50	2008, Nr.3
Velžys J.	Gintautui Grigučiui - 50	2008, Nr.4
Urbanas S.	Danutei Mardosienei – 60	2007, Nr.2
Zabarauskas G.	Jonui Žukui - 70	2007, Nr.2
“	Irenai Čaguvienei - 60	2007, Nr.2
“	Stasiui Šileikai - 60	2008, Nr.4
Žulpienė V.	Liuoniui Purviniui -50	2007, Nr.3
-	Sveikiname veteranus	2007, Nr.1-4 2008, Nr.1-4
	PRISIMINIMAI	
Grigonis M.	Melioracijos valdyboje praleistus metus prisiminus	2007, Nr.3
Eringis F.	Mano darbas Estijoje	2008, Nr.4
Milius J.	Į prabėgusius metus pasižvalgius...	2007, Nr.1
Murauskas G.	Melioracijos organizacijų kūrimosi pradžia	2007, Nr.4
Sakalauskas A.	Išbandymų metai	2008, Nr.2
Smilgevičius J.	Taip buvo...	2008, Nr.4
Šimėnas P.	Didelio miško vidury…	2008, Nr.3
	ATOKVĖPIO VALANDĄ	
Kęstutis V.	A.Bučiaus „Metų žirgai“	2007, Nr.2
Smilgevičius J.	Dialogai, aforizmai, mintys	2008, Nr.4
	UŽJAUČIAME	
Aleksonis K.	Edmundas Klimantavičius (1949-2007)	2007, Nr.4
Bieliauskas A., Varkalys J.	Vladislovas Kazlauskas (1932-2007)	2007, Nr.1
Dervinskas E.	Leonardas Šiukšta (1932-2007)	2007, Nr.3
Gudaitis A., Lazauskas E.	Loreta Vaičaitienė (1959-2008)	2008, Nr.4
Gumauskas A.	Algirdas Petras Gritėnas (1942-2008)	2008, Nr.1
Jasonis G., Naglys J.	Alvidas Sribikė (1955-2008)	2008, Nr.1

Z_h_2009_3.pmd 100 2009.10.05, 10:51

1	2	3
Kairys V., Makutėnas P., Petraitis J.L.	Jonas Rimeika (1940-2007)	2008, Nr.1
Kalendauskaitė V.	Laimutė Leskauskienė (1968–2007)	2007, Nr.4
Kapačauskas P.	Danielė Dvareckienė (1928-2007)	2007, Nr.3
Kinčius L.	Viktoras Kudakas (1954-2007)	2007, Nr.2
Kinčius L., Tamošauskas S.	Benius Bendaravičius (1954-2008)	2008, Nr.1
Murauskas G.	Bronius Motiejūnas (1926-2008)	2008, Nr.3
Paspirgėlis V., Skuodžiūnas V.	Bronius Paulauskas (1928-2007)	2007, Nr.3
Petronis J.	Danus Medikas (1947-2008)	2008, Nr.2
Pilibaitis J.	Stasys Butkus (1945 - 2008)	2008, Nr.4
Puniškis J.	Kazimieras Povilaitis (1927-2007)	2007, Nr.3
Ragauskas M.	Genutė Šapolienė (1928-2007)	2007, Nr.2
Raudonis P.	Bronius Pileckas (1938-2006)	2007, Nr.1
Razgūnas K.	Petras Grikštas (1929-2007)	2007, Nr.2
Rimeikienė R.	Ina Marija Guzaitienė (1930-2008)	2008, Nr.1
Skuodžiūnas V.	Vytautas Kirkliauskas (1929-2006)	2007, Nr.1
“	Petras Navikas (1927-2007)	2007, Nr.2
“	Božena Vaitkevičiūtė (1934-2007)	2007, Nr.3
“	Venčeslovas Jasmontas (1928-2008)	2008, Nr.2
“	Vytautas Masiukas (1925-2008)	2008, Nr.4
Staniulis Z.	Jurgis Čepukas (1933-2007)	2007, Nr.4
Staponkus V.	Prof. Juozas Macevičius (1919-2007)	2007, Nr.1
Šaulys V., Smilgevičius J.	Konstancija Ivanauskienė (1937-2008)	2008, Nr.4
Varkalys J.	Zigmonas Gaučys (1953-2007)	2007, Nr.2
Tumas R.	Benediktas Tilickis (1945-2007)	2007, Nr.1
Zabarauskas G.	Jonas Žukas (1937-2008)	2008, Nr.1
Žilinskas A.	Petras Karbauskas (1919 – 2007)	2007, Nr.3
Žilinskas A., Kinčius L.	Alfonsas Sakalauskas (1928-2008)	2008, Nr.4
	BIBLIOGRAFIJA	
Skuodžiūnas V.	Knyga apie gamtos riterį	2007, Nr.3
Vasiliauskaitė V.	Nauja knyga apie žemėtvarką	2008, Nr.2
	ATSIMENAME	
Gustainienė L.	Laiškas išėjusiam draugui	2007, Nr.1
Kūginys V.	Benjaminas Dubickas (1937-2007)	2007, Nr.1
Miknius A.	Petras Variakojis (1908-1989)	2008, Nr.2
Puniškis J.	Juozas Gogelis (1908-1976)	2008, Nr.2
Skuodžiūnas V.	Tarpukario Lietuvos matininkas Matas Martinaitis	2007, Nr.4
“	Nelinksmi prisiminimai...	2008, Nr.2
“	Antanas Gogelis (1938-1991)	2008, Nr.1
“	Aleksandrą Dikčių prisimenant	2007, Nr.3
Survila R.	Juozą Kancevičių prisimenant	2008, Nr.4
-	Atsimename	2007, Nr.3
	REDAKCIJOS SKILTIS	
Kęstutis V.	LŽHIS narių sąrašas 2007 01 01	2007, Nr.1
Grigaitienė L.	LŽHIS narių sąrašas 2008 01 01	2008, Nr.1

Z_h_2009_3.pmd 101 2009.10.05, 10:51

II AUTORIŲ RODYKLĖ

Autorius	Nr.	Autorius	Nr.
1	2	3	4
Ačienė P.	2007, Nr.2	Gurklys V., Vyčius J.	2008, Nr.1
Ačienė P., Skuodžiūnas V.	2008, Nr.3	Gurskis V., Mikuckis F., Ramonas Č.	2007, Nr.3
Adamonytė I.	2007, Nr.3		
Aleknavičius P.	2007, Nr.1, 2007, Nr.2, 2007, Nr.4, 2008, Nr.4	Gurskienė V.	2008, Nr.3
		Gurskienė V., Miknius A.	2007, Nr.3
		Gustainienė L.	2007, Nr.1
		Eringis F.	2008, Nr.4
Aleksonis K.	2007, Nr.4	Fainienė G.	2008, Nr.1
Atkočiūnienė L.	2008, Nr.2	Gumauskas A.	2008, Nr.1
Bartlingas J.	2008, Nr.2	Jankuvienė I.	2007, Nr.4
Barzdienė I.	2008, Nr.3	Janilionis J., Pikelis M, Stirka A.	2008, Nr.3
Belozaras R.	2007, Nr.4,	Jasaitis A.	2008, Nr.3
	2008, Nr.3	Jasinskas J.	2008, Nr.1
Beinaravičienė A.	2007, Nr.1	Jasonis G., Naglys J.	2008, Nr.1
Bendaravičius B.	2007, Nr.4	Juodis J., Ramonas Č.	2007, Nr.3
Benkauskienė L., Girkus R.	2007, Nr.2	Juškienė J.	2008, Nr.2
Bernatavičius V.	2008, Nr.2	Jūrevičiūtė A.	2007, Nr.2
Bieliauskas A.	2007, Nr.3	Kairys V.	2007, Nr.1
Bieliauskas A., Varkalys J.	2007, Nr.1	Kairys V., Makutėnas P., Petraitis J.L.	2008, Nr.1
Byla V.	2008, Nr.2		
Byla V., Šimas V.	2008, Nr.3	Kajutis A.	2008, Nr.3
Bogušas H.	2007, Nr.3, 2007, Nr.4, 2008, Nr.1	Kalendauskaitė V.	2007, Nr.4
		Kapačauskas P.	2007, Nr.3
		Katarskienė A.	2008, Nr.2
Ciūnys A.	2007, Nr.4	Kavaliauskienė B., Miknius A.	2007, Nr.3
Čeginskas V., Pakutinskas J.	2008, Nr.1	Kazakevičius S.V.,Tumelienė E.	2007, Nr.1
Dangveckas S., Byla V.	2007, Nr.1	Kazakevičius S.V., Krikštaponis B., Tumelienė E.	2008, Nr.3
Dapkienė M.	2007, Nr.1		
Daščioras A.	2007, Nr.4	Kazlauskas J.	2007, Nr.3
Daščioras V.	2007, Nr.4, 2008, Nr.1	Kielius K.	2007, Nr.1, 2007, Nr.2, 2008, Nr.2, 2008, Nr.3
Daugalienė V.	2007, Nr.4, 2008, Nr.1		
Daugalienė V., Smilgevičius J.	2008, Nr.4	Kinčius L.	2007, Nr.2
Dervinskas E.	2007, Nr.2, 2007, Nr.3, 2008, Nr.2	Kinčius L., Tamošauskas S.	2008, Nr.1
		Kirstukas R.	2007, Nr.2
		Kneizevičienė I.	2007, Nr.4
Deveikis S.	2008, Nr.2	Kranauskas R.	2008, Nr.3
Gedminaitė O., Vaičiukynas V.	2008, Nr.2	Kudriavcovas V., Skuodžiūnas V.	2007, Nr.3
Girkus R., Urbanavičienė I.	2007, Nr.1		
Grigaitienė L.	2008, Nr.1	Kuzmaitė V.	2008, Nr.3
Grigonis M., Žilinskas A.	2007, Nr.4	Kūginys V.	2007, Nr.1
Grigutis G.	2007, Nr.4	Kvietkienė Z.	2007, Nr.1
Gritėnas A.P.	2007, Nr.2	Kvietkienė Z., Survila R.	2008, Nr.3
Gudaitis A., Lazauskas E.	2008, Nr.4	Lagunavičius A., Smilgevičius J.	2008, Nr.3
Gudonis A.	2007, Nr.1		
Gulijeva D.	2008, Nr.1	Lazauskas V.	2008, Nr.4
Gurklys V., Mikuckis F.	2008, Nr.1	Liatukas R.	2008, Nr.2

Z_h_2009_3.pmd 102 2009.10.05, 10:51

1	2	3	4
Levulis J.	2007, Nr.1	Siudikas A.	2007, Nr.4
Liužinas R., Vertelka B.	2008, Nr.2	Skirmantienė V.	2007, Nr.1
Lodienė M., Skuodžiūnas V.	2007, Nr.3	Skindaras V.	2008, Nr.2
Lotužis A., Vitkus D.	2008, Nr.3	Skuodžiūnas V.	2007, Nr.1-4
Lukianas A.	2008, Nr.1		2008, Nr.1-4
Makštelė V.	2007, Nr.2	Smilgevičius J.	2007, Nr.1-4
Mališauskienė A.	2008, Nr.1		2008, Nr.1-4
Marmokienė Z.	2007, Nr.3	Staniulis Z.	2007, Nr.4
Maziliauskas A.	2008, Nr.4	Staponkus V.	2007, Nr.1
Milius J.	2007, Nr.1	Starkevičius K.	2007, Nr.4
Mickevičius V.	2007, Nr.2	Stasiūnaitė V.	2007, Nr.4
Mikaitytė B.	2007, Nr.1,	Stulga R.	2008, Nr.3
	2008, Nr.1	Survila R.	2007, Nr.2,
Miknius A.	2008, Nr.2		2008, Nr.1,
Morkūnas V.	2007, Nr.3		2008, Nr.4
Morkūnas G.	2008, Nr.1	Šaulys V.	2008, Nr.1,
Murauskas G.	2007, Nr.4,		2008, Nr.2
	2008, Nr.3	Šaulys V., Bastienė N.,	2007, Nr.4
Naglys J.	2008, Nr.1	Šaulienė A.	
Naujokas K.	2007, Nr.2,	Šaulys V., Smilgevičius J.	2008, Nr.4
	2008, Nr.1,	Ščeponienė J.	2007, Nr.3
	2008, Nr.2	Šležas V., Rimkevičienė B	2007, Nr.1
Novogrockis M.	2007, Nr.4	Berežanskis A.	
Paspirgėlis V., Skuodžiūnas	2007, Nr.3	Šimėnas P.	2008, Nr.3
Paulauskas V.	2008, Nr.3	Šopaga P.	2008, Nr.4
Pečiūra S.	2007, Nr.3	Tuma P.	2008, Nr.2
Pelikanas B.	2007, Nr.3	Tumas R.	2007, Nr.1,
Petronis J.	2008, Nr.2		2008, Nr.1,
Petkevičius A.	2008, Nr.3		2008, Nr.4
Pilibaitis J.	2008, Nr.4	Tumelionis A.	2008, Nr.2
Povilaitis A.	2008, Nr.3	Uogelė V.	2007, Nr.4
Puniškis J.	2007, Nr.3,	Urbanas S.	2007, Nr.2,
Punys P.	2008, Nr.2	Urbanas S., Paršeliūnas E.	2007, Nr.3
Punys P., Gurklys V.	2007, Nr.2	Vaičiūnas A.	2007, Nr.3,
Puodžiūnas R.	2007, Nr.1		2008, Nr.1
Purvinis L.	2008, Nr.1	Vaičiūnas K., Marmokienė Z.	2007, Nr.2
Puzonas J.	2007, Nr.4	Vaitelienė B.	2007, Nr.2
Račas A.	2007, Nr.3	Varkalys J.	2007, Nr.2
Ragauskas M.	2007, Nr.2		2007, Nr.3
Ramonas Č., Ruplys B.,	2007, Nr.3	Varkalienė N.	2008, Nr.1
Šikšnys A., Žibas A.		Vasiliauskaitė V.	2008, Nr.2,
Raudonis P.	2007, Nr.1,		2008, Nr.3
	2008, Nr.2	Velžys J.	2008, Nr.4
Razgūnas K.	2007, Nr.2	Veličkienė V.	2007, Nr.2,
Rimeikienė R.	2008, Nr.1		2007, Nr.4
Rimkevičienė B., Dzikas A.,	2008, Nr.1	Vertelka B., Radzevičius A.	2008, Nr.3
Šležas V.		Vilūnaitė V.	2007, Nr.2
Rukas V., Gasperavičius R.	2007, Nr.1	Zabarauskas G.	2007, Nr.2,
Sakalavičius J.	2007, Nr.1		2008, Nr.1,
Sakalauskas A.	2008, Nr.2		2008, Nr.4
Samokaitis P.	2007, Nr.4	Žibas A.	2007, Nr.4
Žilinskas A.	2007, Nr.3,	Žilinskas A., Kinčius L.	2008, Nr.4
	2008, Nr.2	Žulpienė V.	2007, Nr.3

Parengė Juozas Smilgevičius

Z_h_2009_3.pmd 103 2009.10.05, 10:51

RENGIAMASI PERTVARKYTI ŽEMĖS TVARKYMO ORGANIZAVIMĄ

Seimas 2009 m. liepos 7 d. priėmė Apskrities valdymo įstatymo ir jį keitusių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymą, kuriuo nustatyta, jog nuo 2010 m. liepos 1 d. bus likviduojamos apskričių viršininkų administracijos. Valdančioji koalicija 2009 m. gegužės 20 d. nusprendė, kad žemės tvarkymo reikalus urbanistinėse vietovėse turės perimti savivaldybės, o žemės ūkio paskirties žemės tvarkymo reikalus kaimiškose vietovėse - Nacionalinė žemės tarnyba.

Žemės ūkio ministro K.Starkevičiaus ir savivaldybių asociacijos valdybos narių susitikime 2009 m. rugpjūčio 18 d. buvo pažymėta, kad perduodant dalį apskričių viršininkų administracijų vykdomų žemėtvarkos funkcijų savivaldybėms kartu reikės perskirstyti ir žemės tvarkymo funkcijoms vykdyti apskričių viršininkų administracijų turimus finansinius, materialinius išteklius bei tarnautojų etatus tarp savivaldybių, kitų valstybės institucijų ir Žemės ūkio ministerijos pavaldumo institucijų. Iš rajonų žemėtvarkos skyrių į savivaldybių administracijas numatoma perduoti tų specialistų etatus, kurie ir šiuo metu atsakingi už žemės tvarkymą miestuose.

Taip pat reikės atskirti dabar apskrities viršininkų administracijų rajonų žemėtvarkos skyriuose esančių archyvų dalis, susijusias su žemės tvarkymu ir administravimu miestuose. Miestų žemėtvarkos skyrių archyvų atskyrimo bus išvengta, kadangi šių skyrių funkcijos nebus skaidomos, o šie skyriai turėtų pereiti į miestų savivaldybių administracijų sudėtį.

Vytautas Skuodžiūnas

PATVIRTINTOS ŽEMĖS REFORMOS ŽEMĖTVARKOS PROJEKTŲ VALSTYBINĖS EKSPERTIZĖS TAISYKLĖS

Žemės ūkio ministro 2009 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu patvirtintos naujos Žemės reformos žemėtvarkos projektų valstybinės ekspertizės taisykles. Nustatyta, kad šią ekspertizę gali atlikti Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos specialistai, turintys kraštotvarkos, aplinkos inžinerijos ar matavimų inžinerijos krypties arba teisės krypties aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir ne mažesnį kaip 3 m. darbo stažą žemės reformos srityje. Taisyklės nustato valstybinės ekspertizės tvarką ir turinį.

Vytautas Skuodžiūnas

I PUSMEČIO MELIORACIJOS DARBAI

Per 2009 m. I pusmetį valstybės biudžeto lėšomis atlikta melioracijos darbų už 25,8 mln. litų (metinis darbų finansavimo limitas - 37,1 mln. litų). Jų atlikta beveik 70 proc. metinės apimties. Darbų struktūra tokia:

Darbų pavadinimas	Atlikta		Buvo atlikta 2007 m. I pusm. mln. Lt
	mln. Lt	proc. nuo metinio limito	
1. Biudžeto nepaprastosios (investicinės) lėšos	19,1	74,7	27,0
iš šios sumos:			
- melioracija	17,4	x	26,6
- polderių eksploatacija	1,7	x	0,4
2. Biudžeto paprastosios (turto nedidinančios) lėšos	6,7	32,3	7,9
iš šios sumos:			
- melioracija	4,5	x	5,4
- polderių eksploatacija	2,2	x	2,5

Per 2008 m. I pusmetį rekonstruota 576 ha ir suremontuota 543 ha sausinimo sistemų, suremontuota ir rekonstruota 279 km griovių, 250 pralaidų, 360 kitų hidrotechnikos statinių.

Antanas Gudaitis

Z_h_2009_3.pmd 104 2009.10.05, 10:51

PAKEISTA MELIORACIJOS ĮMONIŲ ATESTAVIMO TVARKA

Žemės ūkio ministro 2009 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu pakeista melioracijos įmonių atestavimo tvarka. Nuo šiol įmonė, norėdama gauti atestatą melioracijos darbams atlikti, turi turėti nuolatinį administracinį-techninį personalą atestuojamai veiklai vykdyti - ne mažiau kaip vieną atestuotą specialistą, įgijusį įmonei reikalingos melioracijos techninės veiklos srities vadovo kvalifikaciją. Taip siekiama išvengti situacijos, kai tas pats specialistas įrašomas į kelių įmonių, siekiančių gauti kvalifikacijos atestatus, specialistų sąrašus, o faktiškai darbams vadovauja kiti, mažesnės kvalifikacijos asmenys. Melioracijos įmonių ir specialistų atestavimo taisyklėse padaryta ir kitų pakeitimų.

Juozas Smilgevičius

MELIORATORIŲ SEMINARAS LATVIJOJE

2009 m. rugpjūčio 7-8 d. Latvijoje, Madonos r., vyko tarptautinis seminaras „Melioracija r aplinkosauga“, kurį organizavo Latvijos melioratorių sąjunga. Jame dalyvavo Latvijos, Lietuvos ir Estijos melioracijos specialistai.

Seminaro metu buvo perskaityti 8 pranešimai apie melioracijos įtaką gamtai, apie administracinius pasikeitimus Latvijos ir Estijos melioracijos struktūrose.

Seminaras vyko Lubano miestelyje. Lubano ežeras - didžiausias Latvijoje. Šio ežero plotas su užpelkėjusiomis apyežerėmis esant vidutiniam vandens svyravimui yra 81 kv. km. Jo vandens lygis pradėtas reguliuoti 1926 m. Iki Latvijos Nepriklausomybės atkūrimo nusausintos apyežerės buvo intensyviai naudojamos žemės ūkio gamyboje (šienaujamos). Grąžinus savininkams žemes ir pradėjus taikyti neprotingus gamtosaugos reikalavimus, pievos buvo apleistos, užpelkėjo, užaugo krūmais, o neeksploatuojami hidrotechnikos statiniai sunyko. Tokia pievų būklė nepagerino gamtosaugos situacijos, ir šiuo metu vyksta pievų atkūrimo darbai: raunami krūmai, atkuriami grioviai, stengiamasi skatinti pievų savininkus intensyviau jas šienauti, kad susidarytų palankios sąlygos faunai. Atkuriamieji darbai brangiai kainuoja, jiems naudojamos ES lėšos.

Tiek Latvijoje, tiek Estijoje melioracijos reikmėms lėšų skiriama nepakankamai.

Latvijoje visos melioracijos sistemos, įskaitant ir daugumą (47 tūkst.km) magistralinių griovių (išskyrus 13 tūkst. km pačių stambiausių) perduoti žemės savininkams. Valstybė finansuoja tik jos nuosavybės melioracijos sistemas ir statinius, šioms reikmėms iš valstybės biudžeto skiriama apie 1,2 mln. latų (5,9 mln. litų), 3 mln. latų (14,8 mln. litų) - Europos Sąjungos parama. Žemės savininkai paramos iš valstybės biudžeto negauna. Europos Sąjungos paramos intensyvumas melioracijos sistemoms rekonstruoti siekia iki 75 proc.

Melioracijos sistemų ir statinių naudotojų asociacijų nėra. Ūkininkai bei žemės savininkai melioracijos statiniams ir sistemoms prižiūrėti savo lėšų praktiškai neskiria. Įvertinus tai, kad daugiau kaip 40 tūkst. km magistralinių griovių beveik neprižiūrima, melioruotų žemių naudojimo žemės ūkio kultūroms auginti ateities perspektyvos labai neaiškios.

Estijoje melioracijos reikmėms 2009 m. valstybės biudžetas skyrė 10 mln. kronų (apie 2,2 mln. litų), nors jų poreikis - 100 mln. kronų (22 mln litų). ES paramos melioracijos reikmėms kasmet skiriama 79,4 mln. kronų (17,5 mln.litų.). Iš valstybės biudžeto finansuojami tik valstybei nuosavybės teise priklausančių 5 tūkst. km griovių remonto ir rekonstravimo darbai, o 38 tūkst. km griovių, esančių ūkininkų žinioje, tokie darbai nevyksta. Paskutiniuoju laikotarpiu, atsiradus biokuro gamybos poreikiui, medžių ir krūmų kirtimas nuo griovių šlaitų ir medienos pardavimas biokuro gamintojams suintensyvėjo, todėl tikimasi, kad griovių būklė pagerės.

Estijoje priskaičiuojama apie 130 melioracijos sistemų ir statinių naudotojų bendrijų, kurios, pasinaudodamos ES parama, labai aktyviai dalyvauja tvarkant melioracijos sistemas. ES paramos intensyvumas siekia 90 proc. išlaidų.

Silvirijus Dangveckas

Z_h_2009_3.pmd 105 2009.10.05, 10:51

LŽŪU VANDENS ŪKIO IR ŽEMĖTVARKOS FAKULTETO 2009 M. ABSOLVENTAI

LŽŪU Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakultetą 2009 m. baigė 234 specialistai. Tarp jų 28 hidrotechnikos inžinerijos bakalaurai (13 laida), 32 vandens apsaugos inžinerijos ir valdymo bakalaurai (5 laida), 38 žemėtvarkos bakalaurai (15 laida), 45 hidrotechnikos inžinerijos magistrai (15 laida), 43 žemėtvarkos magistrai (13 laida), 16 hidrotechnikos inžinierių (48 laida) ir 32 žemėtvarkos inžinieriai (38 laida).

Dauguma absolventų baigiamųjų darbų vertinimo ir egzaminų komisijoms pateikė originalius, gerai parengtus baigiamuosius darbus, juos pristatydami pademonstravo geras profesines žinias.

Tik nedidelė bakalaurų dalis įsidarbina pagal specialybę. Dauguma jų pasirenka tolimesnes magistrantūros studijas. Žymiai sėkmingiau įgytas žinias gamyboje pritaiko magistrai ir inžinieriai. Inžinieriai rengiami neakivaizdiniame skyriuje, deja tai hidrotechnikos ir žemėtvarkos studijų programų paskutinės laidos, kadangi dabartinėje Lietuvos universitetinio aukštojo mokslo studijų sistemoje numatytos tik bakalaurų, magistrų ir daktarų studijos. Todėl jau nuo 2005 m. į taikomąsias neakivaizdines studijas, kurios rengė žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierius, nauji studentai nebepriimami.

Fakulteto Taryba, dalyvaujant baigiamųjų darbų vertinimo ir egzaminų komisijų pirmininkams, aptarė baigiamųjų darbų ruošimo, pristatymo ir vertinimo problemas. Baigiamųjų darbų tematika yra plati, aktuali, apimanti daugumą vandens ūkio ir žemėtvarkos klausimų, tačiau juose dažnai pasigendama gilesnės konkrečių objektų analizės ir savarankiškų sprendimų. Tai ne tik absolventų, bet ir baigiamųjų darbų rengimo reglamento, baigiamųjų darbų vadovų darbo spragos. Toliau pateikiame 2009 m. absolventų sąrašus:

1 lentelė

Magistrai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Baigiamojo darbo pavadinimas
1	2	3
Aplinkos inžinerijos magistrai		
Hidrotechnikos inžinerijos studijų programa		
Dieninės studijos		
1.	Alma Andrijauskaitė	Gruntinių medžiagų užtvankų šlaitų tvirtinimo techninės būklės tyrimai
2.	Audrius Baltrušis	Ežerų valymas žemsiurbėmis Lietuvoje
3.	Mindaugas Banevičius	Slėginio ir savitakinio nuotakyno techninis-ekonominis įvertinimas
4.	Evaldas Belozaras	Ledo apkrovų įtaka tvenkinių šlaitų gelžbetoninėmis tvirtinimo plokštėmis
5.	Mantas Beniulis	Birštono nuotekų valyklos rekonstrukcijos variantų palyginimas
6.	Edvardas Bučionis	Tinkamiausios žemsiurbės ežerams valyti vertinimas taikant daugiakriterinę analizę
7.	Tomas Čekanavičius	Hidrotechnikos statinių gelžbetoninių atraminių sienų ilgaamžiškumo įvertinimas
8.	Gintaras Germanavičius	Termoizoliacinių plokščių su sapropelio rišikliu ir šiaudais tyrimai
9.	Paulius Grenda	Kauno rajono melioracijos statinių būklės analizė
10.	Justinas Ivanauskas	Nemuno vandens kelio Kaunas-Klaipėda Zapyškio prieplaukos poveikis upės hidraulinėms-hidrologinėms charakteristikoms
11.	Michail Jucyk	Šalčio ciklų poveikis hidromazgų raminimo baseino įrenginių gelžbetoninių konstrukcijų apsauginio sluoksnio irimui
12.	Martynas Kainovaitis	Šilutės rajono nuotekų surinkimo tinklų ir nuotekų valyklų darbo efektyvumo vertinimas
13.	Tomas Kaminskas	Nevėžio upės ties Kėdainiais gamtosauginis tvarkymas
14.	Paulius Kasiulis	Hidrotechnikos statinių tarnybinių tiltelių defektai ir pažaidos
15.	Saulius Kirvaitis	Raseinių žuvininkystės įmonės Keidžių siurblinės rekonstrukcijos studija
16.	Mindaugas Klimašauskas	Požeminio vandens kokybės analizė skirtingose Lietuvos agroekologinėse zonose

Z_h_2009_3.pmd 106 2009.10.05, 10:51

1	2	3
17.	Erikas Martinaitis	Akmenos upės potvynio bangos, sukeltos griūvant Patvarių užtvankai, modeliavimas Kretingos mieste
18.	Antanas Mažrimas	Azoto junginių kiekybinis įvertinimas drenažo nuotėkyje Plungės raj. ŽŪB „Žlibinai“
19.	Linas Mikolaitis	Pažeistų pelkių hidrologinio režimo atstatymas
20.	Jurgita Mickutė	Širvintų rajono vandentiekio ir nuotekų tinklų būklės analizė
21.	Aliona Miteniova	Panevėžio vandenvalos įrenginių rekonstrukcijos poveikis Nevėžio upės vandens kokybei
22.	Lijana Miliuvienė	Hidroelektrinių ant Siesarties upės poveikio aplinkai įvertinimas ir priemonės poveikiui sumažinti
23.	Vytautas Naudžius	Optimalių priežiūros lygių parinkimas Lietuvos rajoninės reikšmės keliams su žvyro danga
24.	Irma Nedzinskaitė	Vandentiekio ir nuotekų tinklų įrengimo ir rekonstrukcijos techninis ekonominis įvertinimas
25.	Juozas Papievis	Kauno nuotėkų tinklų panaudojimas elektros energijos gamybai
26.	Mantas Paunksnis	UAB „Kamesta“ verslo plėtra
27.	Marius Petkus	Drenažo vandens hidrocheminių parametrų ir poveikio paviršiniams vandenims tyrimai
28.	Vytautas Remeika	Vandentvarkos statinių būklė Prienų rajone
29.	Mindaugas Stanišauskas	Jonavos miesto dviračių tako eksploatacijos tyrimai
30.	Mindaugas Šemežys	Pažeistų atraminių sienų plyšių vystymosi įtaka konstrukcijų patikimumui
31.	Tomas Šiaulys	Vamzdynų įrengimas horizontalaus gręžimo būdu
32.	Astra Šlapikaitė	Kauno nuotekų valyklos pirminių sėsdintuvų efektyvumo tyrimai
33.	Evaldas Trainavičius	UAB „Lindstrom“ skalbyklos nuotekų valymo flotaciniu metodu efektyvumo tyrimai
34.	Mindaugas Ūsas	Veikliojo dumblo apkrovų analizė bioplėveliniame buitinių nuotekų valymo įrenginyje
		Tęstinės studijos
1.	Darius Gaidamavičius	Eglės sodinukų suminio išgaravimo dinamika
2.	Andrius Mačiukas	Melioracijos statinių būklės analizė Kretingos rajone
3.	Paulius Petkevičius	Kupiškio rajono žemių užtvankų betoninių ir gelžbetoninių konstrukcijų būklė
4.	Audrius Poškus	Mulčiavimo šiaudais įtaka armeninio sluoksnio drėgmės režimui
5.	Petras Punys	Nemuno upės ruožo Kaunas-Druskininkai navigacijos sąlygų gerinimo ekonominis-socialinis įvertinimas
6.	Remigijus Puplauskas	Jonavos rajono Julijanava-Barsukynė-Skrynios žvyrkelio priežiūros tyrimai
7.	Donatas Sujeta	Kauno nuotekų valyklos dumblo saugojimo aikštelės vandens ir dumblo kokybės analizė
8.	Mindaugas Tamulis	Vamzdynų renovacija naudojant netranšėjines technologijas
9.	Jurij Vaitkun	Daugų žuvininkystės tvenkinių hidrotechnikos statinių techninės būklės tyrimai
10.	Giedrius Vengrauskas	Kauno rajono savivaldybės gyvenviečių taršos įtaka vandens kokybei
11.	Laimonas Zvėgas	Melioruotų žemių ir melioracijos statinių būklės analizė Telšių apskrityje
		Žemėtvarkos studijų programa
		Dieninės studijos
1.	Indrė Armonienė	Tauragės apskrities gamtos išteklių panaudojimas rekreacijai
2.	Birutė Danusienė	Kaimo plėtros 2007-2013 m. priemonių įgyvendinimas Tauragės apskrityje
3.	Sandra Daukšienė	Lazdijų rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planavimas
4.	Inga Gečienė	Antropogeninių dykrų tyrimas Lietuvoje
5.	Edita Girdenytė	Nuosavybės teisių atkūrimas į miško žemę Alytaus apskrityje
6.	Skaistė Graužinytė	Kauno rajono nekilnojamojo turto matavimų ir registravimo analizė
7.	Vita Jakubauskaitė	Nenašių žemių apželdinimas mišku Alytaus apskrityje

Z_h_2009_3.pmd 107 2009.10.05, 10:51

1	2	3
8.	Lina Jankauskienė	Alytaus rajono kaimo plėtra
9.	Jurgita Juodienė	Valstybinės reikšmės kelių ir kelių juostų kadastrinių matavimų ir teisinės registracijos problemų analizė
10.	Lina Karankevičiūtė	Rekreacinių teritorijų žemės rinkos ypatumai
11.	Laima Kinčienė	Prienų rajono miškų išdėstymo planavimas
12.	Rasa Matijošaitienė	Vilkaviškio rajono ūkininkų ūkių tyrimas
13.	Kęstutis Norvaišas	Akmenės rajono žemės naudojimo tyrimai
14.	Mikas Pačekajus	Panevėžio rajono žemės naudojimo ir ekologinio ūkininkavimo plėtros tyrimai
15.	Jolita Petkūnienė	Kaišiadorių rajono žemės ūkio paskirties žemės naudojimas
16.	Laura Pilsudskytė	Žemės sklypų kadastrinių matavimų analizė Panevėžio rajone
17.	Aušvydas Plėštys	Žemėlapiai ir jų leidyba Lietuvoje
18.	Viktorija Pociūtė	Urbanizuotos aplinkos stebėsenos problemos Lietuvoje
19.	Aistė Polianskytė	Kauno apskrities žemės fondo kaita 1998 – 2008 metais
20.	Jolanta Ravinytė	Miško įveisimo galimybių analizė naudojant GIS technologijas
21.	Vytautas Sakalauskas	Šakių rajono žemės ūkio paskirties žemės naudojimo planavimas
22.	Renata Sušinskienė	Alytaus rajono kraštovaizdžio vertybių tvarkymas ir apsauga
23.	Rūta Tarvydienė	Žemėveikslių kaitos tyrimas Vidurio Lietuvoje
24.	Skaistė Užameckytė	Rekreacinių poreikių tenkinimas Nemuno Deltos regioniniame parke
25.	Neringa Vaičiulytė	Žemės naudojimo ypatumai Minijos upės baseino saugomose teritorijose
26.	Agnė Zakarevičiūtė	Kėdainių rajono ūkininkų ūkių analizė
27.	Vitalija Žemgulytė	Žemės reformos darbų analizė Lietuvos miestuose
Tęstinės studijos		
1.	Linas Balčas	Nuosavybės teisių į žemę atkūrimas Panevėžio mieste
2.	Gražina Čepienė	Žemės tvarkymo planavimas Utenos apskrityje
3.	Marius Gudelevičius	Lietuvoje rengtų žemės konsolidacijos projektų patirtis
4.	Mindaugas Juozaponis	Panevėžio miesto želdynų sistema
5.	Marius Karlonas	Individualių gyvenamųjų namų rinkos analizė Alytaus rajone
6.	Laura Krunkauskienė	Vilkaviškio rajono savivaldybės kaimo plėtros planavimas
7.	Regina Liegienė	Nuosavybės teisių į žemę atkūrimo problemos Mažeikių r. miestuose
8.	Renata Lydytė	Nekilnojamojo turto masinio vertinimo tikslumas Kaune
9.	Saulė Lukoševičienė	Inžinerinių statinių kadastro matavimo ir registravimo analizė
10.	Kšištof Pavlovski	Naujų technologijų taikymas statinių kadastre
11.	Miglė Peciukevičiūtė	Dzūkijos nacionalinio parko tvarkymas ir turizmo bei rekreacijos plėtra
12.	Živilė Sikorskytė	Skaitmeninių ortofotografinių žemėlapių turinio palyginamoji analizė
13.	Kęstutis Stulpinas	Skundų žemės reformos klausimais nagrinėjimo organizaciniai – teisiniai aspektai Telšių apskrityje
14.	Audrius Stundžia	Krekenavos regioninio parko problemos
15.	Jolanta Žaltauskienė	Masinio nekilnojamojo turto vertinimo Kauno mieste analizė

2 lentelė

Inžinieriai ir bakalaurai

Eil. Nr.	**Vardas, pavardė**	**Eil. Nr.**	**Vardas, pavardė**
1	2	3	4
Inžinieriai			
Hidrotechnikos studijų programa			
Neakivaizdinės studijos			
1.	Andrius Buteikis	7.	Saulius Marčiulionis
2.	Ilma Dambrauskaitė	8.	Andrius Maršelis
3.	Saulius Ereksonas	9.	Darius Norvilas
4.	Vida Kazlauskienė	10.	Evaldas Petraitis
5.	Gintaras Maciulevičius	11.	Algimantas Plaipa
6.	Vilija Maciulevičienė	12.	Renatas Preikša

Z_h_2009_3.pmd 108 2009.10.05, 10:51

1	2	3	4
13.	Juozas Simanavičius	15.	Vidmantas Šimkus
14.	Ramūnas Skaraitis	16.	Ignatijus Vilkoicis
Vandens apsaugos inžinerijos ir valdymo studijų programa			
Neakivaizdinės studijos			
1.	Rita Behrens	7.	Gintautas Postauka
2.	Vilmantas Daunaravičius	8.	Andrius Seinauskas
3.	Vytautas Lankas	9.	Kristina Vainauskienė
4.	Sandra Mockutė	10.	Paulinas Vilaišis
5.	Brigita Packevičiūtė	11.	Andrius Visackas
6.	Žydrūnas Petraitis	12.	Viktor Voronin
Aplinkos inžinerijos bakalaurai			
Hidrotechnikos inžinerijos studijų programa			
1.	Rokas Aleksonis	15.	Vytautas Račkauskas
2.	Mindaugas Ancevičius	16.	Albertas Rimdeika
3.	Edvinas Borkertas	17.	Arnas Rudaitis
4.	Remigijus Dautartas	18.	Vytautas Šileika
5.	Mindaugas Granaveckas	19.	Dovidas Šuliokas
6.	Neringa Griškonienė	20.	Regimantas Tamošaitis
7.	Aida Grubliauskaitė	21.	Nerijus Vaikšnys
8.	Karolis Jonušaitis	22.	Vilmantas Vaseris
9.	Mantas Kazlauskas	23.	Rolandas Velutis
10.	Evaldas Kliukas	24.	Žydrūnas Vilnius
11.	Simona Kubiliūtė	25.	Julius Vilkas
12.	Ernesta Kukliauskaitė	26.	Vita Vyšniauskienė
13.	Ona Milūnaitė	27.	Marius Zeilia
14.	Marius Pranaitis	28.	Edita Žemaitytė
Kraštotvarkos bakalaurai			
Žemėtvarkos studijų programa			
1.	Kristina Anužytė	19.	Kristina Lapinskaitė
2.	Justina Andrešiūnienė	20.	Ernesta Lazauskaitė
3.	Egidijus Apanavičius	21.	Gintarė Maldžiūtė
4.	Eimantas Bačinskas	22.	Lina Markovienė
5.	Aušra Barauskaitė	23.	Vilma Miliauskaitė
6.	Renata Bidvienė	24.	Andrius Meškelevičius
7.	Vitalija Čerlinskaitė	25.	Agnė Naruševičiūtė
8.	Rasa Demeniūtė	26.	Ineta Paltanavičiūtė
9.	Edvinas Janavičius	27.	Jovita Poderienė
10.	Aleksejus Janovskis	28.	Indrė Ragauskaitė
11.	Aida Janeliūnienė	29.	Edita Sabaitytė
12.	Andžela Jurgaitytė	30.	Akvilija Stankevičiūtė
13.	Andrius Jurkevičius	31.	Ligita Šlekytė
14.	Vigilija Kandratavičiūtė	32.	Mindaugas Tiškus
15.	Ingrida Kerulytė	33.	Monika Vaitkutė
16.	Gintarė Kisieliūtė	34.	Aistė Varkalytė
17.	Lina Kubiliūtė	35.	Romena Valūnaitė
18.	Indrė Labanauskaitė		
Vandens apsaugos inžinerijos ir valdymo studijų programa			
Dieninės studijos			
1.	Neringa Adomaitytė	10.	Jonas Mecelis
2.	Donata Černiauskaitė	11.	Gintarė Pivoraitė
3.	Darius Jagurevičius	12.	Monika Remeikytė
4.	Jūratė Junevičiūtė	13.	Egidijus Šeputis
5.	Dovilė Kemzūraitė	14.	Akvilė Širvinskaitė
6.	Deividas Kontautas	15.	Vaiva Valskytė
7.	Asta Kulikauskytė	16.	Virginija Vitaitė
8.	Arvydas Liobė	17.	Gintarė Žukauskaitė
9.	Danius Maskaliovas		

Vidmantas Gurklys

Z_h_2009_3.pmd 109 2009.10.05, 10:51

LIETUVOS MELIORACIJOS ĮMONIŲ ASOCIACIJOJE

2009 m. liepos 29 d. įvyko Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos narių vadovų visuotinis susirinkimas. Visuotinis susirinkimas, aukščiausiasis asociacijos valdymo organas, išrinko asociacijos pirmininku doc. dr. Kazį Sivickį.

K.Sivickis gimė 1951 m. Žarėnuose (Telšių r.). 1974 m. baigęs LŽŪA Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultetą įgijo hidrotechnikos inžinieriaus kvalifikaciją. 1981-1988 m. buvo melioracijos ir vandens ūkio ministro pavaduotojas, vėliau - susivienijimo „Lietuvos melioracija“ pirmininko pavaduotojas. 1991 m. buvo išrinktas Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos pirmininko pavaduotoju, 1993 m. tapo šios asociacijos pirmininku ir ėjo šias pareigas iki paskyrimo 2005 m. pradžioje Žemės ūkio ministerijos sekretoriumi. Jis aktyvus Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos narys, ilgametis Sąjungos tarybos narys, keletos kadencijų tarybos vicepirmininkas.

Lietuvos melioracijos įmonių asociacija šiuo metu vienija 66 įmones, daugiausiai užsiimančias hidrotechnikos, melioracijos, bendraisiais statybos, kelių tiesimo, inžinerinių tinklų įrengimo darbais. Joje yra ir projektavimo organizacijų. Į asociaciją įeinančios įmonės 2008 m. gavo 517,2 mln. litų pajamų, šiose įmonėse dirbo 5,7 tūkst. darbuotojų.

Jonas Račas, iki tol ėjęs asociacijos pirmininko pareigas, išrinktas vicepirmininku.

Vytautas Kęstutis

VALSTYBINIAME ŽEMĖTVARKOS INSTITUTE

Joną Jasinską, jo prašymu, ryšium su išėjimu į pensiją, žemės ūkio ministras atleido iš valstybės įmonės Valstybinio žemėtvarkos instituto direktoriaus pareigų. Laikinai eiti direktoriaus pareigas pavesta direktoriaus pavaduotojui Audriui Petkevičiui.

Jonas Jasinskas, g. 1941 m., mokslinis agronomas, 1964 m. baigęs LŽŪA, dirbo institute nuo 1963 m. Nuo 1999 m. buvo instituto direktorius. 2005 m. jam suteiktas Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos Garbės nario vardas.

Vytautas Skuodžiūnas

PASKYRIMAI, ATLEIDIMAI

MELIORACIJOS ĮMONĖS

***Ramūnas Noreika**, g. 1949 m., elektroninio ryšio inžinierius, 1971 m. baigęs Kauno politechnikos institutą, paskirtas UAB „Raseinių melioracija“ generaliniu direktoriumi. Iki tol ėjo UAB „Kelių remonto grupė“ komercijos direktoriaus pareigas.

***Antanas Siudikas**, atleistas iš UAB „Raseinių melioracija“ generalinio direktoriaus pareigų ryšium su išėjimu į pensiją. A.Siudikas šiai įmonei vadovavo nuo 1963 m. Jis yra Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos Garbės narys.

***Juozas Garla**, g. 1954 m., mechanikos inžinierius, 1977 m. baigęs Vilniaus inžinerinį statybos institutą, paskirtas UAB „Šalmesta“ (Šalčininkų r.) generaliniu direktoriumi. Iki tol ėjo UAB „Vilnista“ direktoriaus mechanizacijai pareigas.

***Leonas Rutkauskas**, atleistas iš UAB „Šalmesta“ generalinio direktoriaus pareigų ryšium su išėjimu į pensiją. L.Rutkauskas šiai įmonei vadovavo nuo 1963 m. Jis yra Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos Garbės narys.

***Stasys Jaunius**, g. 1962 m., mechanikos inžinierius, 1988 m. baigęs LŽŪA, paskirtas UAB „Restapa“ (Šilalės r.) direktoriumi. Iki tol dirbo UAB „Kvėdarsta“.

***Alvydas Jackūnas**, g. 1962 m., statybos inžinierius, 1986 m. baigęs Vilniaus inžinerinį statybos institutą, paskirtas UAB „Mevilsta“ generaliniu direktoriumi. Iki tol ėjo UAB „Sumeda“ vyriausiojo inžinieriaus pareigas. Buvęs UAB „Mevilsta“ generalinis direktorius Robertas Belozaras pasitraukė iš šių pareigų dėl sveikatos būklės.

Z_h_2009_3.pmd 110 2009.10.05, 10:51

*__Kęstutis Špelveris__, g. 1961 m., mechanikos inžinierius, 1985 m. baigęs Kauno politechnikos institutą, paskirtas UAB „Kavesta“ (Šilutės r.) direktoriumi. Iki tol dirbo šioje įmonėje inžinieriumi mechaniku. Buvęs šios įmonės direktorius Edmundas Dyglys jo prašymu atleistas iš direktoriaus pareigų.

Juozas Smilgevičius

APDOVANOJIMAI

Žemės ūkio ministro padėka pareikšta:

*__Jonui Jasinskui__, buvusiam Valstybinio žemėtvarkos instituto direktoriui, už nuopelnus žemėtvarkos srityje;

*__Silvirijui Dangveckui__, Žemės ūkio ministerijos Infrastruktūros, melioracijos ir kooperacijos departamento direktoriui, 60 m. jubiliejaus proga;

*__Jonui Levuliui__, UAB „Ukmergės melioracija“ direktoriui, 60 m. jubiliejaus proga;

***

Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos prezidento padėka pareikšta:

*__Broniui Kontrimui__, Kėdainių r. savivaldybės administracijos Melioracijos skyriaus vedėjui 60 m. jubiliejaus proga:

*__Vytautui Jonui Žiūkui__, Vilniaus apskr. viršininko administracijos Teritorijų planavimo ir statybų priežiūros departamento vyriausiajam specialistui 60 m. jubiliejaus proga;

Juozas Smilgevičius
Vytautas Skuodžiūnas

***

DĖL KLAIDŲ LEIDINYJE „LIETUVOS ŽEMĖTVARKININKAI“

2009 m. išleistoje knygoje „Lietuvos žemėtvarkininkai“ dėl skubėjimo neišvengta apmaudžių klaidų. Prie biografinių duomenų apie Antaną Kaminską, Robertą Kuliešių, Birutę Ručienę ir Danutę Žvikienę išspausdintos ne jų, o kitų asmenų fotografijos. Neatitinka tikrovės taip pat žemėtvarkininko Antano Gurklio biografijos paskutinis sakinys. Klaidų įvelta taip pat nurodant ir Birutės Ručienės biografijos duomenis, neteisingai nurodyta R.Batulevičienės pavardė. Leidinyje yra ir daugiau netikslumų. Dėl šių klaidų nuoširdžiai atsiprašome, o norėdami bent iš dalies jas ištaisyti, skelbiame tikrąsias kolegų nuotraukas.

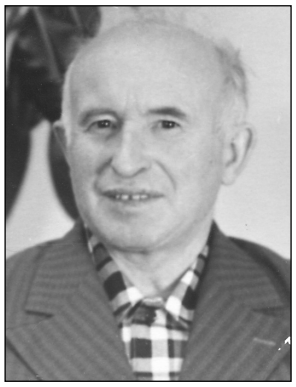

Antanas Kaminskas

Robertas Kuliešius

Danutė Žvikienė

Pranas Aleknavičius
Vytautas Skuodžiūnas
Leidinio sudarytojai

Z_h_2009_3.pmd 111 2009.10.05, 10:51

TURINYS

MŪSŲ GYVENIMAS

V.Skuodžiūnas. Žemaičiai nuo kitų neatsilieka 1

V.Gurklys. Aukštojo mokslo reformos atgarsiai Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakultete 5

ŽEMĖTVARKA, ŽEMĖS REFORMA

P.Aleknavičius. Pereiname į kitą žemėtvarkos darbų etapą 8

ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOJE 12

NUOMONĖS

A.Būta. Kaip tvarkysime melioracijos ūkį? 20

ĮVYKIAI

B.Kontrimas. Potvynis Siponiuose 22

J.Smilgevičius. Hidroelektrinės Sajanų kalnuose avarija 24

PROJEKTAI

J.Račas. ES projektas 26

Adresai Lietuvoje ir kitose Europos šalyse 27

GEODEZIJA, KARTOGRAFIJA

A.Kalantaitė, R.Valaitienė, A.Žalnierukas, B.Ruzgienė. Erdvinė Lietuvos miestų nuotrauka skenuojant lazeriu 30

MOKSLININKO TRIBŪNA

P.Aleknavičius. Žemės klausimų sprendimas ūkių kūrimosi ir stambėjimo laikotarpiu 37

JUBILIEJUS

A.Radzevičius, J.Vyčius. LŽŪU Hidrotechnikos katedrai – 60 metų 44

ŽMONĖS IR DARBAI

V.Kęstutis, V.Skuodžiūnas. Jie įrašyti į Garbės knygą 52

R.Tumas. Studijos ir gyvenimas 53

J.Mozerienė. Mano gyvenimas ir darbai 60

H.Bogušas. Nuo vaikystės pasirinktas kelias 63

SVEIKINAME 67

PRISIMINIMAI

V.Martikonis. Gyvenimo upe ... 76

UŽJAUČIAME 85

LŽHIS ĮSTATAI 87

BIBLIOGRAFIJA 95

KRONIKA 104

CONTENTS

OUR LIFE

V.Skuodžiūnas. West Lithuanians do not think of staying behind the others 1

V.Gurklys. Echos of the reform of higher education in Faculty of hydrotechnics and land management 5

LAND MANAGEMENT, LAND REFORM

P.Aleknavičius. Next step in land management 8

FROM THE MINISTRY OF AGRICULTURE 12

OPINIONS

A.Būta. How shall we manage land reclamation? 20

ACCIDENTS

B.Kontrimas. A flood in Siponys 22

J.Smilgevičius. The accident at the Saiany electric power station 24

PROJECTS

J.Račas. EU project 26

Addresses in Lithuania and other European countries 27

GEODESY, CARTOGRAPHY

A.Kalantaitė, R.Valaitienė, A.Žalnierukas, B.Ruzgienė. Laser-scanned 3D photograph of Lithuanian cities 30

SCIENTIST'S TRIBUNE

P.Aleknavičius. How to solve agricultural questions in a period of the foundation of farms and their enlargement 37

JUBILEE

A.Radzevičius, J.Vyčius. 60th anniversary of the Department of hydrotechnics of LUA 44

MEN AND THEIR DEEDS

V.Kęstutis, V.Skuodžiūnas. Their names are inscribed into the Lithuanian Association of Land and Water Management Engineers Book of Honor 52

R.Tumas. Studies and life 53

J.Mozerienė. My life and work 60

H.Bogušas. The path chosen in childhood 63

CONGRATULATIONS 67

MEMOIRS

V.Martikonis. Down the river of life 76

OBITUARIES 85

STATUTES OF THE UNION 87

BIBLIOGRAPHY 95

CHRONICLE 104

ŽEMĖTVARKA IR HIDROTECHNIKA 2009 m. Nr. 1 (137)
LAND MANAGEMENT AND HYDROENGINEERING
(Magazine of the Lithuanian Association of Land and Water Management Engineers)

REDAKCIJOS KOLEGIJA: **Vytautas Byla** - Žemės ūkio ministerijos Melioracijos skyriaus vedėjas, **Vidmantas Gurklys** - LŽŪU Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakulteto dekanas, **Zita Kvietkienė** - Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Žemėtvarkos skyriaus vedėjos pavaduotoja, **Antanas Maziliauskas** - UAB „Projektų gama" generalinis direktorius, **Jonas Račas** - Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos vicepirmininkas, **Kazys Sivickis** - Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos pirmininkas, **Romualdas Survila** - Valstybinio žemėtvarkos instituto direktoriaus pavaduotojas, **Alfredas Vaišnoras** - Aplinkos ministerijos Kauno regiono departamento direktoriaus pavaduotojas, **Vytautas Morkūnas**.

Leidžia Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga
J.Lelevelio g. 6, k. 406, LT-01102 Vilnius. Tel.: (8 5) 261 23 66. El. p. zemhidro@takas.lt
Vyriausiasis redaktorius **Juozas Smilgevičius**, vyr. redaktoriaus pavaduotojas **Vytautas Skuodžiūnas**. Meninis redaktorius **Jonas Gudmonas**, maketuotojas **Tomas Matkevičius,** redaktorė stilistė **Viktorija Zvicevičienė**.
Neetatinis korespondentas LŽŪU **Feliksas Mikuckis**

Spausdina AB „Spauda", Laisvės pr. 60, LT - 05120 Vilnius
7 sp. lankai. Tiražas 650. ISSN 1648-3014

Z_h_2009_3.pmd 112 2009.10.05, 10:51